

तमसो मा ज्योतिर्गमय

SANTINIKETAN
VISWA BHARATI
LIBRARY

0241

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
MANUSCRIPTS IN MITHILA.

BY
KASHIPRASAD JAYASWAL,
M. A. (OXON.) Vidyamahodadhi.

VOLUME II.
LITERATURE, PROSODY &
RHETORIC MANUSCRIPTS.

Printed at
THE KHADGAVILAS PRESS, BANKIPORE.

Published by
THE BIHAR & ORISSA RESEARCH SOCIETY, PATNA.

PATNA
1933.

INTRODUCTION.

This is the second volume of our Descriptive Catalogue of Manuscripts in Mithilā. The first volume which contained notices of Smṛti MSS. was published in 1927. The present volume is on literature manuscripts. It has been divided in three sections—Chhandas, Alaṅkāra and Sāhitya. It deals with the results of the search from 1918 to 1927, carried on under my direction at the cost provided by the Government of Bihar and Orissa through the medium of the Bihar and Orissa Research Society. This volume, like volume I, is printed with the funds generously placed at the disposal of the Society for the purpose by the late Mahārājādhirāja of Darbhanga, to whose memory the volume is gratefully dedicated.

Chhandas.

The earliest manuscript in this section is of the Śrutabodha (Cat No. 25 A Chh. Palm-leaf) of the Maithila Kālidāsa. Mahāmahopādhyāya and Devīputra. It was copied in 525 L. S ; another manuscript of the same is dated 1764 Ś. This manual was a popular book in recent centuries as attested by its copies e.g. nos. 25A to 25 D. The Vidvanmanoramā by Vi dy ā n a n d a M i ś r a (Cat. 16 Chh.), a paper manuscript, was copied in 1574 Ś. (1652 A.D.) It is a commentary on Prākṛta-Piṅgala. The writer was a resident of Kāmarūpa. Another copy of this work has been acquired for the Society. The original Prākṛta Piṅgala is printed in the Bibliotheca Indica Series, but this commentary is yet unpublished. The Vṛttasāra by R a m ā p ā d h y ā y a, a palm-leaf MS. (Cat. no. 23 Chh.), was copied in 1626 Ś. (1704 A. D.) The author was the son of the Pañjiyār Yaśodhara and grandson of

the Pañjiyār Harīṣa. And a commentary 'Āloka' on the same by the author himself was copied earlier, in 1626 Śaka. Upādhyāya Rāmāpatī was a famous and popular authority in the century when the manuscripts were copied. The Chhandah-siddhānti-bhāskara, a long treatise, by Keśava jī Nanda, was copied in 1724 Vikrama Samvat [संवत्क्रम भूपते जयति सदा सुखकारि, Cat. no. 4; the date in no. 3, p. 3, line 4 as '1900' is to be taken as a misreading for 1700.] It was composed in 1700 V. S. and the author's own copy in his own handwriting is Cat. no. 3. The special interest attaching to this volume is that it has a Vedic Prakaraṇa. The Chhandahkalpataru by Raghava Jha of the Tarauni Village, who lived five generations back and was attached to the Court of Nepal, proves the continued study and practice in Mithilā of the Chhandahśāstra.

Prākṛta Prosody was a favourite study in Mithils from the sixteenth to the eighteenth century. This is evidenced by several manuscripts of the Prākṛta Piṅgala by Nāga and commentaries thereon. (Cat. Nos. 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16). No. 7 is a commentary by Halāyudha, copied in 1723 Ś. Śrīpati in his ṭīkā mentions the opinion that Apabhraṃśa means 'Vernacular' (Deśa-bhāṣā):

प्राकृताल्पभेदैव ह्यपभ्रंशः प्रकीर्त्तिता

देशभाषां तथा केचिदपभ्रंशं विदुर्बुधाः ।

संस्कृते प्राकृते वापि रूपसूत्रानुरोधतः

अपभ्रंशः स विज्ञेयो भाषा यत्रैव लौकिकी ॥ (p. 9.)

The Prākṛta-Piṅgala which was very popular in Mithilā in the seventeenth and eighteenth centuries was popular in the same centuries in other parts of Northern India; four commentaries are published with the text in the Bib. Indica ed. (1902). It has exercised the greatest influence on poetry in Hindī, Maithilī and other northern vernaculars. It deals with Dohā, Tōṭaka, Chhappaya, Kuṇḍaliyā, Mālinī and other Old-Hindī metres, and is really a work in proto-Hindī of the type discovered by Rai Bahadur Hira Lal at Karanja. It was written under the reign of

Hammīra of Rajputana in the early fourteenth century, and is based on an earlier Prākṛta work on Prosody by Piṅgala Nāga. Its language is Rājputānī and the examples, made to illustrate the rules, refer to King Hammīra. In places it becomes purely Hindī. There is a vast variety of vernacular metres which are now not in use but which with advantage may be adopted in modern Hindī. The commentaries in Sanskrit now discovered in Mithilā and those discovered in other parts of India practically leave no obscurity unexplained and are a great guide, not yet utilized for interpreting Apabhraṃśa

The Karanja Jain texts are in Nāga-bhāṣā or Nāgara Bhāṣā. Piṅgala Nāga had been an authority on that language. See JBORS, XIX, p. 54 on the connection between Takka (Nāga) language and Mārwarī.

The Mithilā Pandits used the vernacular metres Kuṇḍaliya etc. to make verses in Sanskrit, e.g. Cat. no. 1 the Ekāvalī. This Ekāvalī has nothing to do with the Sanskrit Ekāvalī on Alaṅkāra. Our Ekāvalī was composed under one Fatah Sāh Varmā, probably one of the Nepāl princes living in Champāran. The Śrutabodha, Chhandomañjarī and Vṛttaratnākara are the three manuals of Sanskrit prosody which have been popular in the last four centuries as they are today. From this catalogue we find further that new works on the subject were composed in the fifteenth and sixteenth centuries—e. g. the Vṛttadarpaṇa by Bhīṣma Miśra, No 18A written in 1710 Ś. (read the date as 1710 instead of 1910), no. 17 the Vṛttadarpaṇa by Jānaka nanda (copied 1718 Ś). no. 15 the Vāṇībhūṣaṇa by Dāmodara Miśra. Interest in the subject has been alive. From the seventeenth century vernacular prosody attracts more attention, although writers like Vidyapati and Umāpati had largely composed in vernacular two centuries earlier.

The Mithilā manuscripts prove that the Śrutabodha is the work of a Maithilā Mahamahopādhyāya Kālidāsa [Miśra] who has nothing to do with the great Kālidāsa

Bhīṣma Miśra's other works have been traced in manuscripts copied in the fifth century of the L. S.

Alaṅkāra.

The oldest manuscript in this section is dated 346 L. S., of the *Sarasvatikanṭhābharana* of the famous king Bhoja of Dhārā (no. 52 on Palm-leaves). This is the third early document, dated in L.S. [327, the other two being the MS. of the *Kaṇaparvaṇ*, *M.Bh.*, copied under Hṛdayanārāyaṇa (J. B. O. R. S. Vol. X p. 47-48), and the MS. of the *Viṣṇu Purāṇa* dated L. S. 345 (C. M. MSS., I, p. 146). It agrees with the printed text. Before 1450, that is, four centuries after its composition, this great work of Bhoja and his court-poet Chhittapa had obtained such a position of authority that the manuscripts of their work were most scrupulously copied in such a distant part as Mithilā.

The *Kāvyaakaumudī* by Tarkapañchānana Devanātha Thākura, dated L.S. 463, no. 12, Palm-leaf, is a commentary on the *Kāvyaaprakāśa* of Mammaṭa, composed under the following circumstances. Govinda Thākura, father of Devanātha, wrote a commentary on the *Kāvyaaprakāśa*, entitled *Kāvyaapradīpa*, at places criticising the views of Mammaṭa. An author then criticised Govind's theses, and Devanātha to criticise his father's adversary wrote this book. The date of Devanātha is about 410 L.S. as he gives that date in his *Mantrakaumudī* (a Tantra work).

अन्दे लक्ष्मणसेनस्य

वियङ्ग्यम्यधिलक्षिते ।

अकरोत्कौमुदीमेताम्

देवनाथो जगद्धिताम् ॥

The manuscript of the *Kāvyaakaumudī* is in the handwriting of Raghunandana Śarma who is believed to be the gifted pupil of Maheśa Thakkura, founder of the Darbhanga Raj family. The date makes the identification probable. The author who is described by Devanātha (p. 15) as the critic of his

father is reported to be one V ā m ā n a, according to the Mithilā tradition.

The Kāvya prakāśa according to our search, has been the most popular manual on poetics in Mithilā [Cat nos. 15 to 15], MSS, dated L.S. 476, L.S. 503, L.S. 556, Ś. 1760 and Ś. 1741]. The commentary (Cat. No. 18) by P a ṇ ḍ i t a r ā j a is an important discovery. The style is beautiful. The date of the manuscript excludes Jagannātha Paṇḍitarāja, the Mughul poet. The manuscript is dated L.S. 522 and Śaka 1559 and was prepared under the orders of B h a g ī r a t h a T h ā k u r a, a successor of M a h e ś a T h ā k k u r a, founder of the Darbhanga Raj. Our commentator is described as a Mahāmahopādhyāya. These commentaries discovered should prove helpful to the study of the Kāvya prakāśa and its subject in general. They are mostly by Maithila authors.

The Kuvalayānanda by A p p a y a D ī k ṣ i t a, a commentary on J a y a d e v a ' s Chandraloka [no. 27, no. 25-1668 Ś., no. 25(e) 1746 Ś., no. 25(b) 1815 no. 25 (c) 1864 Ś.] is the next work in importance. The Maithila author V e ṇ ī d a t t a, who wrote Alaṅkāramañjarī (1789 Ś., no. 2), is better known for his Rasakaustubha (no. 34). The Rasamañjarī (a very popular book by B h ā n u d a t t a a Maithila (देशो यस्य विदेहभू : p. 52), has several MSS. (38 to 38P). It is the composition of a Vedāntist, for the instruction [it is reported] of his own son. The author flourished in the fourteenth century. The oldest manuscript is dated Ś. 1689. His Rasatarāṅgiṇī (nos. 36 to 36 (G)) is also a well-known treatise on sentiments. He is one of the last writers of the Hindu State of Mithilā. This has as many as five commentaries. K e ś a v a M i ś r a the famous logician and lawyer (p. 5), has contributed his Alaṅkāraśekhara to the subject. Having completed seven volumes on technical and philosophical subjects he undertook to give 'the sweet music of the steps of the beautiful lady through his book on Alaṅkāra' (p. 5).

D a ṇ ḍ i n ' s Kāvyaśāstra (nos. 23, 23A) ; V ā m a n a ' s Kāvyaśāstra-sūtravṛtti (no. 24), R u y y a k a ' s Alaṅkārasarvasva (no. 6), Viśvanātha's Sāhityadarpaṇa (no. 54) were not popular in Mithilā. Ś a ṅ k h a d h a r a ' s Kavikarpaṇi or Karpaṇikā (nos. 8 to 8F) is a clever little guide on composition of verses and deserves the popularity it enjoys in Tirhut.

There are two manuscripts of a rare work—D ā s i r ā j a ' s Chaturachūlamanī (nos. 26, 26-A.) The author was a Kṣatriya aristocrat of the family S a ṅ k a r a v ā r a , son of S i ṁ h a r ā j a and grandson of V a i r ā j a . ' Saṅkaravāra ' like the 'Gaharwār' seems to have been a mediæval family, but nothing further is known.

Local authors, like C h i t r a d h a r a U p ā d h y ā y a and G o k u l a n ā t h a U p ā d h y ā y a (nos 28, 51), went on writing new treatises and commentaries (no. 20, no. 42 Rasamahārṇava) up to the fifteenth century. G o k u l a n ā t h a was the last 'Śara-yantra' recipient of Mithilā. A professor whose pupils' and pupils' pupils could answer questions on all subjects and for whom no question unanswered by his educational descendants was left to be answered, was conferred upon the learned title of 'Śarayantra' the institution seems to have arisen about the sixteenth century.

V ā g b h a t t a the Jaina (no. 45) and A b h i n a v a g u p t a (no. 33) are known but were not popular.

In the above section we find works of Maithila authors from the thirteenth and fourteenth centuries to the sixteenth becoming standard works in Mithilā to the exclusion of the text-books from other parts of India. There is thus a special Maithila school of poetics. Their language from the fourteenth to the seventeenth century becomes markedly sweet, rhyming sometimes in the middle of the sentence (e.g., in the Vanamālā, no. 44) and avoiding words hard to pronounce. This is a clear influence of the vernacular composition which seems to have

been emulated to enrich Sanskrit. The ease acquired in this new graceful style is remarkable.

Kavyas.

The Six Kāvyaś (Śiśupālavadha, Kirātārjunīya, Naisadha-charita, Kumārasambhava and Meghadūta) occupy the leading position. The Kirātārjunīya by B h ā r a v i (nos. 23 to 23F) has two commentaries, heretofore unknown (nos. 24, 25)—one by Ś u b h a k a ṇ ṭ h a (Ki°-Tippaṇaka) and the other by M a h ā d e v a (Ki°-Vyākhyā). The manuscript of the Tippaṇaka is dated L.S. 476. It was copied evidently at Simraon (printed in the Catalogue as *Simri*). The pandit who copied it, Madhusūdana, was a brother of Devanātha Thākura, son of Govinda Thākura whose date we know from the Tantra book Mantrakaumudī as 410 L. S. Devanātha was under a Mallarāja, very likely one of the Mallas connected with the Nepal family, living in Champaran. The commentary by M a h ā d e v a, son of Madhu-sūdana is a Mithilā work. Śubhakaṇṭha flourished after Puruṣottama, whom he quotes, that is, after 1150 A.D. If he is the son of Madhusūdana of no. 24, he should be a writer of the sixteenth century. The Kirāt° MS. of Cat. no. 23 is the oldest dated manuscript in this branch. It is dated in 1438 S. (fifteenth century). The Śiśupālavadha MSS. are next in age, being dated in 472 L.S. (no. 159 C) 1565 Ś, (159 D), and 1665 Ś. (no. 159). It has commentaries (no. 61, Tatvakaumudī by B h a v a d a t t a, no. 93, 160, Vallabhoddhāravyākhyā, no. 161, by S u k h a v a s u J h ā). The last one alone is a new, previously unknown, commentary. They were all written in Mithilā. No. 159 is a manuscript dated 1665 Ś, in the handwriting of B h a v a d a t t a who is the author of the no. 61 commentary.

The Naisadhiyacharitam has no. 67A, dated in 1584 Ś., which was copied at Viṣṇunagara in Nasira (which is a pargana in the District of Purneah) for R ā j ā V i r a by Nanda Kavi; no. 67 is dated in 1674 Ś and no. 67B is dated in 1677 Ś. Out of the four commentaries, no. 68, by Nārāyaṇa is printed.

Śrīnātha (no. 70), Naraśimha (no. 69), and Bhagadatta (no. 50) are known only to Mithilā. Narasimha was either himself the ruler of Vatsa, or a writer who wrote at the instance of the ruler of Vatsa.

The Kumārasāmbhava, which has only one old manuscript (no. 26A, dated 1661 Ś.) has as many as 6 commentaries. One by Mallinātha (no. 30), dated 1721 Ś., extending up to the 7th canto, was copied in Mithilā from an Oriya manuscript. A new commentary, no. 28, is by Navanīta Rāma Miśra, evidently a local scholar.

The Meghadūta has five commentaries (no. 4, 110, 111, 12 113) of which no. 4, Anvayabodhinī, manuscript dated 1663 Ś., was not previously noticed.

Two commentaries on the Raghuvamśa (nos. 5, 115) are both Maithila works : Raghuvamśaprakāśa by MM. Śaśidhara (no. 115) was written at the instance of the Mahāsāndhivigraha Thakkura Śrī Raghudatta who had the privilege of समस्तप्रक्रिया like Chandraśvara. Nothing is known about this minister ; we have the genealogy of Chandraśvara's family but this name does not occur there.

The Amarusaṭaka has five commentaries (nos. 10, 11, 12, 12 A, 13 to 13C). Vidyākara Miśra, whose commentary was unnoticed before (no. 13 series), was a pandit of the Sadar Diwani Adālat. The anonymous commentary, no. 14, is an old manuscript dated 1669 Ś.

The Maithila commentary (no. 16) on the Aryaṣaptaśatī has been now printed at Darbhanga by Pandit Keśi Miśra, B.A., a descendant of the commentator Sadāla Miśra, whose Sanskrit judgment was published by me in J.B.O.R.S., VI, p. 246-258.

The Gītāgovinda has 8 commentaries (nos. 40, 41, 42, 46, 62, 94, 118, 157) out of which no. 41 is dated 1699 Ś., and no. 41A is dated 1681 Ś. Mostly these commentaries were written in Mithilā.

Ghaṭakarpāra has two commentaries (Nos. 55. 56.), one by Vāḍīndrācchārya; the other, anonymous. Vāḍīndra is an author who was previously unknown.

The manuscript described below, on account of its retaining the correct name of the king for whom it was written, proved to be of high importance, as affording a work of the pre-Kālidāsa time and throwing light on the life of a king who fought against the Emperor Samudra Gupta, about 350 A. D. His name was Gaṇapati Nāga. This remarkable work is the Bhāva-śataka (no. 102). It was written for Gaṇapati Nāga, the Nāga king of Padmāvatī and the adversary killed by Samudra Gupta, in battle. Although the book has been once printed in the Kāvya-mālā, our manuscript gives the correct name and establishes the identity in the opening verse :

नाकराजसमं (शतं) ग्रन्थं , नागराजेन तन्वता ।

अकारि गजवक्त्रश्रीर्नागराजो गिरां गुरुः ॥

गजवक्त्रश्री ('Elephant-faced' = गणपतिश्री = Śrī Gaṇapati Nāga) was printed as गतवक्त्र in the Kāvya-mālā which fully obscured the name. Gaṇapati again occurs in verse 80 which also shows that there were several Nāga kings in the time of Gaṇapati. There is an allusion to Padmāvatī in 'Padmālaya' in verse 100. The king's family is called Karpaṭi (कर्पटि) gotra which is known to the Mahābhārata. The M.B.H. enumerates it in the company of the Mālavas (Sabhā, C. 35. 7, Kumb. ed., Bengal C. 32). His dynastic name was Tāka.

In the Bhāvaśataka we have a work of 300 to 350 A. D., that is, a work just before Kālidāsa's time. Every verse is complete in itself like the verses of the Gūthā-Saptaśatī. Very short comments (evidently by the author himself) are given. Gaṇapati Nāga was a Sanskrit scholar and a man of stern character (verse 76) and a worshipper of Śiva (शिवमह्निता). The style anticipates Amaru.

Commentaries on the Nalodaya (nos. 64, dated 1748 Ś.; 64A., dated San 1220, Sāl. 115 1635 Ś.) are Maithila works, no. 115

being unnoticed before. The oldest copies of the *Nalodaya* are no. 63, dated Ś. 1682, S. and 63 B, dated L.S. 577, written by Hemāṅgaḍa for his companion Umāpati.

The *Bhaktilatā* by Mahīdhara (no. 97) was unnoticed before. It deals with *Jñāna*, *Vairāgya*, *Satpremā* and *Bhāva*. Its attribution to Mahīdhara, the Vedic scholar, is uncorroborated.

The author of the *Bhaṭṭikāvya* (*Rāvaṇavadha*) is described in the manuscript (Cat. no. 98) as the 'son of Śrīdhara Svāmin of Valabhī'. The Commentary (no. 99) by Śrīnātha is a find not known before. The commentary no. 98-B., by Rāghava Jhā, was composed in 1721 Ś. under King Rāṇendra of Kathmandu. The author's descendants in Mithilā still enjoy a Jagir granted to him in Nepal.

The *Bhairavodaya Kāvya* (no. 104) by Venīdāsa was an unknown book. Its author wrote at the command of Vikramāditya of the Vaghela dynasty, son of Śrī Virābhadrā. The *kāvya* was composed in 1642 Sāmvat (= 1584 A.D.) at Ālarkapattana. Vikramāditya was a Mahārāja of Rewah. His initial date as given by the Rewah chronicles [1649 Ś, Cunningham, *Reports*, Vol. 21, p. 107] is wrong by a few years in view of the date in our Sanskrit book which is 1642 Ś. and is given in word-symbols.

The Buddhist *Dharmadāsa*'s well-known *Vidagdhamukhamandana* (nos. 140, dated 1703 Ś., 140 A, dated 1944 Ś., 140 B, dated 1722 Ś.) has six commentaries (nos. 141 to 145, 147), mostly dated (no. 144, dated 1616 Ś., no. 142, dated 1630 Ś., no. 147, dated 1725 Ś., no. 141, dated 1755 Ś.) of which nos. 141, 142, and 143 (by *Vidyākara*, *Duryodhana*, and *Kokkātā*) are new finds. The reading *Siddhaudana* at p 144 (no. 140) should be taken as *Śauddhodana* (= *Buddha*) which is found in manuscripts (p. 149, no. 145).

Nāṭakas.

In addition to the standard works we have Maithila compositions in this section. The *Anargha-kāghava* by *Murāri*

(no. 1) a Maithila author, son of Vardhamāna, has a commentary (no. 2) by Chhatrakara Śukla who flourished under King Raṇasiṃhadeva, son of King Narasiṃhadeva. The date (366 L. S.) of the manuscript (no. 2) is gathered from the date given in another manuscript of the set, of which this manuscript formed part, the whole series having been written by the same man. Raṇasiṃhadeva is described to have defeated the 'Turuṣka king'.

There is an old copy (dated 467 L.S.) of the Śakuntalā (no. 6A).

The Kuvalāyaśvīya (no. 32) is by Kṛṣṇadatta who flourished in Mithilā and completed his book in 1705 Ś.

The Gaurī-digambara Prahasana (no. 53) by Śaṅkara Miśra is dated 581 L.S. The time of Śaṅkara Miśra is about 1600 A.D. He is the author of the Upaskāra commentary on the Vaiśeṣika Sūtras and of the Vādi-vinoda on Nyāya

The Jayaratnākara by Śaktivallabha Bhaṭṭācchāryya (no. 60) was written in 1714 Ś. for the Nepal king (Parvata-chakravartin) Raṇa Bahadur Śāha (1777-1799, 1804-1805). The drama deals with the history of the dynasty. No. 98 B already mentioned above under Bhaṭṭikāvya (Rāvaṇavadha) was composed under the same king in Ś.1721.

There are old manuscripts of the well-known Prabodha-chandrodaya, no. 81A, dated 1625 Ś., no. 81, dated 1646 Ś., no. 81B, dated 1747. Of its two commentaries (nos. 82, 83) by Dīkṣita Rāma Bhaṭṭa and Ruchikara respectively, the former is a new discovery. Ruchikara, a Maithila, flourished according to the dates gathered from manuscripts, about 409 L. S. (1500 A. D.) as Devaṇṭha son of Govinda, elder brother of Ruchikara lived in 410 L.S. when a manuscript of the tantra work Mantrakauṇudī was written.

Harīharopādhyāya, a Maithila, composed two dramas — 'Bhartṛharinirveda' (no. 100, dated 1772 Ś.) and 'Prabhāvatīpariṇaya' (no. 84). The former is fairly well known, having been printed.

The *Mālatīmādhava* has an old manuscript dated 1652 Ś. (no. 107).

The *Ratnāvalī* has the oldest manuscript (no. 117) of the *Nāṭaka* Series. It is dated Ś. 1537 (1480 A.D.). The manuscript is an important one, being in the Devanāgarī script.

The *Vikramorvaśī*, manuscript no. 138, is dated 517 L. S.

We do not find technical literature on dramaturgy in the Province. The few dramas composed in Mithilā are not without merit. Dramas were played but dramaturgy evidently was not much in vogue. Yet we have a unique work *Śrī-hastamuktāvalī* (no. 165) by *Śubhāṅkara Thākura*. It is an Abhinaya work, on different poses of the hand and figures. His book is based on old works. A commentary on it was composed in 1675 A. D. for a Nepal prince [Haraprasad Sastri, Catalogue of Palm-leaf and Selected Paper Mss, p. 272.]

Champū and Gadya.

We discover a new Champū in the work of *Bhaṭṭa Keśava* (no. 58) written at the command of *Umapati Dalapati*. The author seems to be a *Mahārāṣṭra* Brahmin. Its subject is *Prahlāda-charita*. The *Bhoṣa* Champū (no. 105, dealing with the *Bhoṣa* rulers' family) by *Venkata Bhaṭṭa* is also found in our area.

The *Kādambarī* is represented by one manuscript, dated 1626 Ś. (no. 21).

The commentary on the *Vāsavadattā* by *Jagaddhara* has several manuscripts (nos. 135 to 136 D., no. 136 D being dated 553 L.S.), and also there is a copy of the *Laghu-pañjikā* on the same work by *Śṛṅgāra Gupta* (no. 137).

Works on Letter-writers and Praśasti.

There is a class of literature in Mithilā of an important nature. They are called *Praśastāvalī*. They deal with the epistolary art. Forms are given of communications to be addressed to Kings, Emperors—Hindu and Foreigners—to feudatories (from kings), to learned men, private citizens of com-

munications between husband and wife, between elders and juniors, etc., etc. (see nos. 85 to 91). The *Patrakaumudī*—letterwriter—(nos. 71, 72 to 72 C) belongs to the same class, which is attributed to *V a r a r u c h i*. The work was certainly composed before the introduction of paper, as the writing material contemplated is leaf only. Its oldest dated manuscript (1710 Ś.) is no. 71. The forms of public documents in the *Praśastāvalis* are old, e.g. see the *Pradhāna-praśasti* at p. 89 where the royal officer *Pradhāna* is in charge of tenants' agriculture irrigation works, etc.

The *Virudāvalis* (nos. 149, 150 to 150 D) are on the art of composing genealogies of heroes and kings. The oldest manuscript here is dated 1680 Ś., no. 150 A, by *R a g h u d e v a M i ś r a*.

This class of literature has an importance of its own.

We have thus discovered in addition to the last mentioned class of books, one book throwing light on the literary history just preceding the Gupta age; and a special literature, on Maithila poetry which is essentially Maithila. A number of commentaries, which would be of great help in studying *Sāhitya*, have been brought to light as well as original new text-books.

I put on record my appreciation of the work done by the search Pandit, Pandit *Viśṇulāl Śāstri*, who has employed his time well and has shown an intelligent and patriotic interest in his work.

K. P. JAYASWAL.

June, 1932.

TO THE MEMORY OF

MAHARAJADHIRAJA SIR RAMESHWAR SINGH.

OF DARBHANGA.

छन्दोग्रन्थानि

List of Abbreviations adopted in our Catalogue.

1. C. C. = Catalogus Catalogorum.
 2. R. M = Rājendra Lāl Mitra
 3. B. M. = British Museum.
 4. A. C. (A. Cabaton). Paris.
 5. C. M. = Cat. München. (Die Sanskrit Hand-Schriften
Der. K. Hof. and Statsbibliothek).
 6. Des. C. M. = Descriptive Catalogue of Skt. Mss. Govt.
Oriental Mss. Library, Madras.
 7. C. P. B. = Central Province and Berar.
 8. D. C. P. = Govt. Collections of Mss., Deccan College,
Poona.
 9. C. S. C. = Calcutta Sanskrit College.
 10. H. P. S. = Haraprasād Śāstri.
 11. Tri. Cat. = Triennial Cat. of Mss., Govt. Oriental Mss.
Library, Madras.
 12. E. H. = Reports on Skt. Mss. in Southern India by E.
Hultzsch, Ph. D., No. III., Madras.
 13. B. S. C. = Benares Sanskrit College.
 14. J. B. = Jaisalmere Bhandāra by C. D. Dalal.
 15. Bh. O. R. I. = Bhandarkar Oriental Research Institute,
Poona, 1925.
-

No. 1. एकावली ॥ Ekāvalī

Substance :—Character Maithili. White papcr. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia 12. 12 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date? Worn out, last page in not legible. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra. Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga. A manual of Chhandah-Sāstra. It was composed at the time of Fateh Shah, as it is stated at the end of the 1st chapter, इति चन्द्रशेखर सुन्दरीचरणारविन्दमकरन्देन्द्रीवराणामिन्द्रिराविलासमन्दिराणामरातिजमधि-मथनमन्दराणां महाराजाधिराजश्री फतेसाहवर्मणां कण्डभूषणैकावल्यां प्रथमं-रत्नम् ॥ There are three chapters in Ekāvalī.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

वृत्तसाररत्नानां सारमुद्धृत्य निर्मिताः ।

एकावली फतेसाह तव कण्ठे लुठत्वसौ ॥

अनञ्जर्णपदा दीर्घाः सविसर्गाः सविन्दवः ।

वर्णाः स्युर्गुरुवस्तेपि लघवो यत्नलाघवात् ॥

End. Not legible.

Colophon. Not legible.

विषयः । अस्मिन् दोहा सोराठा, कुण्डलिनी मालिनी शिखरिणीत्यादि छन्दसां लक्षणं गीर्वाणवाचा प्रकटीकृतमस्ति ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 75.

No. 2. छन्दःकल्पतरुः By राघव झा ॥ Chhandahkalpataruḥ.

Substance :—Character Maithili. Nepālī paper. Lines 25 on a page. Letters 56 in a line. Folia 4. 15 × 5½ inches. Appearance, old. Worn out. Letters affected. Verse. Complete. Correct Date, wanting. Place of deposit, Pandit Umākānta Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A handbook of Chhandah-Sāstra, by Rāghava Jhā.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ।

गणेशं देवकीपुत्रं नत्वा श्रीराघवः कविः ।

छन्दः कल्पतरुं यत्नात्स्मर्धयति कल्पनाम् ॥ १ ॥

गद्यपद्यमिति प्रोक्तं काव्यञ्च द्विविधं बुधैः ।

प्रागुक्तलक्षणं पद्यं गद्यं संप्रति गद्यते ॥ २ ॥

अपादः पदसंतानो पद्यं तत्तु त्रिधा मतं ।

चूर्णिकैतकलिकाप्रायवृत्तगन्धिप्रभेदतः ॥

End.

देशीभाषायाः प्रचारः । यथा ।

तेरहमत्रा पदम पत्र पुन एगारह देहु ।

पुन तेरह एगारहहि दोहा लक्षण एहु ॥

Colophon.

इति छन्दः कल्पतरौ मात्रावृत्ताख्यप्रकरणं पृष्ठे ।

विषयः ।

छन्दोलक्षणनिर्देशः ।

No. 3. छन्दः सिद्धान्तभास्करः By केशव ॥ Chhandah-siddhāntabhāskarah.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 116. 10½ × 4½ inches Appearance, old. Verse and prose (in Sūtra form.) Incomplete. Incorrect. Only one page in the beginning is missing. Date, Samvat 1900. Worn out. Torn. Soiled. Place of deposit, Babu Nirasan Jhā, Mahināthapur, P. O. Deodhā, Darbhanga. A treatise on Chhandah-Sāstra by Keśava, dealing specially with Vedic Prakaraṇa.

Beginning.

त्रादिपरः । त्रेत्युपलक्षणं संयोगस्य । अत्रव्यवहित हल्विसर्गानुस्वारजिह्वा-
मूलीयोपध्मानीयसंयुक्तादिपरो वा गुहः स्यात् । सिध्रमद्य दिविस्पृशं । दन्ते-
विशङ्गमृगवाचः । धर्मक्षेत्रे कुरुक्षेत्रे । वेति किम् यदघ्निगो अघिग् कृतार्था-
श्वाकृतार्थाश्च मित्राणां न भवन्ति ये । तान्मृतानपि क्रव्यादाः कृतघ्नाभ्योप-
भुञ्जते ॥

End.

अथातो धर्मजिज्ञासेति ।

अथयोगानुशासकमिति ।

अथातो ब्रह्मजिज्ञासेत्यादि 'दक्' ॥

अन्योक्तिचन्द्रिका जाड्यस्तब्धचित्ताम्बुजन्मनां ।

प्रवेधायास्तु स तं छन्दः सिद्धान्तभास्करः ।

Colophon.

इति छन्दः सिद्धान्तभास्करे । वैदिके गाथाप्रकरणप्रकाशः ।

पदवाक्यप्रमाणेन व्यासश्रीसूरजिसुनुना केशवेन प्रकाशितः छन्दः सिद्धान्तभास्करः
संपूर्णः ॥ ३ ॥

शिवमस्तु ०॥

नानाधके भित्ते वर्षे विक्रमान्माघमास्यथं ।

ग्रन्थोजातः शुक्लवस्त्रे, सप्तम्यां मृगुवासरे ॥ १ ॥

संवत् १६०० वर्षे माघसुदि. ६ भृगौ वाराणस्याः सांघतं सूरतमिच्छाकृतक्षणेन व्या०

श्रीसूरजितः सुतेन व्या० श्री कण्डजितो व्या० धी कृष्णजितकनिष्ठेन केशवेन

स्वीयो ग्रन्थो लिखितः ॥

विषयः ।

वैदि छन्दसां लक्षणोदाहरणानि ।

No. 4. छन्दः सिद्धान्तभास्करः By केशवजीनन्द ॥

Chhandahsiddhāntabhāskarah.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 91. 11 × 4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date, Samvat 1724. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jha, Lālaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A dissertation on Rhetoric by Keśavajinanda.

Beginning. ओ नमो महागणेशाय ॥

श्रीमद्विज्ञानमानस्य तन्मत्रं परिभाष्य च ।

पदवाक्यप्रमाणज्ञ सूरजीव्याससूनुना ॥

केशवेनारुणेनेव भ्रान्तिध्वान्तान्तहेतवे ।

सुज्ञछन्दस्य सिद्धान्तभास्कराय प्रकाशयते ।

End.

चतुर्मात्रादिकं त्रिंशत्प्रान्तैरङ्घ्रियुगैः पुनः ।

एकानेकैरन्तवर्णैर्यमके द्विपदीम्बदुः ।

इति द्विपदीप्रकरणम् ।

Colophon.

इति व्यासकेशवजीनन्दकृते छन्दःसिद्धान्तभास्करे षड्पदीचतुःपदी द्विपद्यः सिद्धान्त-
भास्करः समाप्तः ॥

शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

श्रीकृष्णजलधिमिथुन मुनिभूमिभिः स्फुरद्विषचेतो हारि ।

संवद्विक्रमभूपतेर्जयति सदा सुखकारि ॥ १७१४ ॥

तस्मिन्नेतदलेखी त्वुस्तद्वस्तु प्रयस्यभवदेवः ।

यद्वक्त्रे विनिधाय प्रौढिमुपेति स्वतोधीमान् ॥

आदर्शशुद्धिवाहुल्याद्विचारे लिखनेऽत्तमं ।
निर्देशयन्तु मां सन्तो लिखनायासकोविदाः ॥
सरसां कञ्जल शोभां सालङ्कारां सद्बुक्तिहयमराम ।
प्रमदामिव व्यलेखं मुदा सदासोमलापुष्प्याम् ॥
अनुजस्य विमलबुद्धे रघुरामस्यैव पाठने यत्नः
अलङ्कारानीनाथो निरन्तरं मङ्गलान्तनुताम् ॥
विषयः । सकलछन्दसां लक्षणानि सोदाहरणानि प्रदर्शितानि ॥

No. 5. छन्दोमञ्जरी By गङ्गादास ॥ Chhandomañjarī

Substance :—Character Bengali. Yellowish-red paper. Lines 5 on a page. Letters 63 in a line. Folia 29. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Complete. Verse. Not correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Chhandasāstra by Gaṅgā Dāsa.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

देवं प्रणम्य गोपालं वैद्यगोपालदासजः ।
सन्तोषतेजश्छन्दो गङ्गादासस्तनोत्यदः ॥
सन्ति यद्यपि भूयांस रश्छन्दोग्रन्था मनीषिणां ।
तथापि सारमुत्कृष्य नवकार्थो ममोद्यमः ॥

End. सगैः षोडशभिः समुज्ज्वलपदैर्नवार्थभङ्गाशयै-

र्यैनाकारि गदाधरस्य चरितं काव्यं कविपीतिदं ।
कंसारेः शतकं दिनेशशतकं द्वन्द्वश्चतस्याः,
सौगङ्गाशसकवेः श्रुतौ कुतुनि हां स्वच्छन्दसां मञ्जरी ॥

Colophon. इति छन्दमञ्जर्यो गद्यपद्यनामवष्टः स्तवकः ॥ ० ॥ ० ॥

विषयः । सकलछन्दसां लक्षणानि प्रदर्शितासोदाहरणानि ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 192. Pt. II. p. 39-200, Pr. III. p. 41. R. M. Pt. II. p. 282. A. C. Pt. I. p. 112. C. P. B. p. 161.

(A) छन्दोमञ्जरी By गङ्गादास ॥ Chhandomañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 58 in a line. Folia 11. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance,

ance, fairly old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1808. Place of deposit, Pandit Gaurikānta Jhā, Devahe, P. O. Tamuria, Darbhanga. A manual of Chhandaśśāstra by Gaṅgādāsa.

Beginning, End, Colophon, विषय : Same.

No. 6. पिङ्गलछन्दः By पिङ्गल = Piṅgalachhandah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 4. 12 × 3½ inches. Prose. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Devakṛṣṇa Jhā, Chanaur, P. O. Manigachi, Darbhanga. A handbook of Chhandaśśāstra by Piṅgala.

Beginning. मयसतजभनलगसम्मिं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य ।

स जयति पिङ्गलनागः शिवप्रसादाद्दिशुद्धमतिः ॥

त्रिगुहं विद्धि मकारं लघ्वादिसमन्वितं यकाराख्यम् ।

लघुमन्थमक्षरेकं सकारमन्तेगुरुनिबद्धम् ॥

लघ्वन्धं हि तकारं जकारमुभयोरलघुं विजानीयात् ।

आदिगुरुश्च भकारं नकारमिह पेङ्गले त्रिलघुम् ॥

दीर्घं संयोगपरं तथा प्लुतं व्यञ्जनान्तमूष्माण ।

सानुस्वारश्च गुरुं क्वचिदवसानेपि लघ्वन्धम् ॥

त्रिविरामं दशवर्णां षण्मलमुवाच पिङ्गलः सूत्रम् ।

छन्दोवर्गपदार्थः प्रत्ययहेतोश्च शास्त्रादौ ॥

End. अत्रासिद्धिगथा ॥ द्विकौग्लौ ॥ मिश्रौच पृथग्नामित्राः । वसवस्त्रिकाः । एको-

त्ताक्रमशः पूर्वपृक्तालसंख्या । अङ्गलपृथुहस्तदण्डकोशा । योजनमित्यध्वा,

लघ्वेसिकेम् । प्रतिलोमगुणं द्विलिख्यं । ततोऽग्रेकं जह्यात् । द्विवर्द्धोरूपशून्यम् ।

द्विः शून्ये । तावदर्थे तदगुणितम् । द्विद्वयून्यं तदन्तानां परे पूर्णं परे पूर्णमिति ।

Colophon. इति पिङ्गलछन्दः समाप्तः ।

विषयः । छन्दसां लक्षणानि निर्दिष्टानि ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 191. C. P. B. p. 160.

No. 7. पिङ्गलछन्दोवृत्तिः By हलायुधभट्ट ॥ Piṅgalachhandovṛttih.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 31. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1723. Place of deposit, Pandit Vasudeva Jhā. Bārāhi. P. O. Nowhatta Bhagalpur. A commentary on the Sūtra of Piṅgalacharya by Halāyudha Bhaṭṭa dealing with Chhandasśāstra. Worm-eaten. Slightly damaged.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥ ओ नमः ।

सिद्धवाहिन्यै ॥

नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बि चन्द्रचामरचारे ।

त्रैलोक्यनगरारम्भमूलस्तम्भाय शम्भवे ॥ १ ॥

वेदानां प्रथमाङ्गस्य वक्त्रिणां नयनस्य च ।

पिङ्गलाचार्यसूत्रस्य मयावृत्तिर्निधास्यते ॥ २ ॥

क्षीराब्धेरमृतं यद्गुदुदृतं देवदानवेः ।

छन्दोऽब्धेः पिङ्गलाचार्यैश्छन्दोरत्नं तथोद्धृतम् ॥ ३ ॥

श्रीमत्पिङ्गलनामोक्तछन्दः शास्त्रमहोदधौ ।

वृत्तानि मौक्तिकानीव कानिचिद्विचिनोम्यहम् ॥ ४ ॥

इह हि त्रैवर्णिकानां साङ्गस्य वेदस्याध्ययनं श्रूयते ।

अर्थावबोधपर्यन्तश्चाध्वरविधिर्वेदाङ्गश्च छन्दस्तत्तदध्ययनं वेदाङ्गत्वादनुष्ठेयम् ।

अथानुष्ठुभा यजति वृद्ध्या गावति गायत्र्या स्तोत्रीत्येवमादिश्रवणादर्थयातं त्रेष्टु-
भादिज्ञानम् ।

किञ्च छन्दसां परिज्ञानाच्छ्रुत्युक्तः प्रत्यवायः श्रूयते ।

यथा योधाऽविदितर्षेयछन्दोदैवतब्राह्मणेन मन्त्रेण याजयति चाध्यापयति
स्थाणुं वर्ककृति गत्तौ वा पतिषु वा प्रसीयते वा पापीयान्भवति यातयामान्यस्य
छन्दांसि भवन्ति तस्माच्छन्दः परिज्ञानं कर्त्तव्यम् ।

तदर्थमिदं शास्त्रमाभ्यसेत् तत्र लघुनोपायेन शास्त्रावबोधसिद्ध्यर्थं संज्ञाः परिभा-
ष्यन्ते सूत्रकारैः ॥

मयस्सतजमनलगसम्मितं भ्रमति वाङ्मयं यस्य ।

स जयति पिङ्गलनागरिशिवप्रसादाद्विशुद्धमतिः ॥

End.

पिङ्गलाचार्यरचिते छन्दःशास्त्रे हलायुधः ।

मृतसञ्जीवनी नाम वृत्तिं निर्मितवानिनाम् ॥

Colophon. इति श्रीभट्टहलायुधकृतायां पिङ्गलछन्दोवृत्तौ ऋषोऽध्यायः ।

पिङ्गलग्रन्थश्चायं समाप्तिमागादिति सुधीभिरवसंयमलमिति ॥

विषयः । पिङ्गलाचार्यकृतसूत्राणां भट्टहलायुधकृता वृत्तिः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 191 and 337.

(A) पिङ्गलछन्दोवृत्तिः By हलायुध ॥ Piṅgalachhandovṛttih.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 26. $17 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Babu Jayaramaṇa Jhā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Piṅgalasūtra by Halāyudha dealing with metres. This contains only 5 chapters.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

No. 8. प्राकृतपिङ्गलछन्दः शास्त्रम् By पिङ्गल ॥

Prākṛtapīṅgalachhandasśāstram.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page, Letters 60 in a line. Folia 40. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Worn out. Torn. marked with useful notes. Worm-pierced. Only 9 folia are missing. Place of deposit, Baladeva Jhā, Raiūm, P. O. Lohat, Darbhanga. Last three folia are very much damaged. A hand book of Chhandaśśāstra by Piṅgalāchārya. The definitions of metres and their examples are all in ślokas.

Beginning. श्रीधराणीधरवराहाय नमः ।

ये विविहमतासायय पावं पत्तो विमल मईहेलं ।

पङ्कमं भासतवण्डो या ओसो पिङ्गलो जग्रइ ॥

दीहो संजुतपरो विंदुजुतामोपालिओ मचरणन्ते ।

सगुल्लज्जदुमत्तो अन्ती लहुहोई शुद्ध पङ्कमलो ॥

जहा । माईखेहेओ हिनतो जिनतो चुटओदेओ ।

सम्भुं कामन्ती सा गौरी गहिलतुणं कुणई ॥

End.

विदुतिअमङ्गीसंसात् तत आलीसंआहाजंय इवइराअवल्लह पिङ्गलणाम पसिद्ध-
फणिन्दा ॥०॥

Colophon. इति श्रीपिङ्गलाचार्यविर...ङ्गलसंपूर्णम् ॥

ओं नमो वराहाय ॥ ओं नमस्तस्यै नमः कृष्णाय ॥०॥०॥०॥०॥

विषयः । प्राकृतभाषया छन्दसां लक्षणानि प्राकृतश्लोकरचनाप्रदर्शकानि निवृद्धानि ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 336. Pt. II. p. 75-112. Pt. III, p. 41. C. P. B. p. 276.

No. 9. प्राकृतपिङ्गलछन्दः शास्त्रम् By पिङ्गल ॥

Prākṛtapīṅgalachhandasśāstram.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 32. 14½ × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Worn out. Torn. First page is missing and the last page is torn. Place of deposit, Pandit Gaṅgānātha Miśra, Pāhitol, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A treatise on prosody in the Prākṛta dialect by Pīṅgala.

Beginning of Ms....ङ्गलेकहियो ॥

चतुष्कलानां नामानि ॥

गुरुमुद्रणो गुरुमन्तर अल पत्रोद्गर् म्मिगुरुमज्जं ।

आई गुरुवसुचरणं विष्णो सवेहिं लएहिं ॥

End. भञ्जीसापूगमाटौआलइसअवहा ॥ ओं ॥

Colophon. इति श्रीपिङ्गलकृतौ वर्णवृत्तः परि...

विषयः । प्राकृतभाषया श्लोकरचनाप्रकारः प्रदर्शितः ॥

No. 10. प्राकृतपिङ्गलटीका By श्रीपति ॥ Prākṛtapīṅgalatikā.

Substance :—Character Maithili. Dark-white paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 6. 11½ × 4 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Rāj library, Darbhanga. Worn out. Letters affected. A commentary on Prākṛtapīṅgala by Śrīpati. This is a useful commentary on Prākṛtapīṅgala, as it has explained every word, after translating the Prakṛta slokas into Sanskrit verses.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

गौरीकल्पलताविभक्तवपुषं श्रीकृष्णकल्पद्रुमं ।

भक्तानामचिरादभीष्टफलदं नत्वा सतां प्रीतये ॥

वेदेवृतमदीपयद्यथितवान् यो वृत्तारत्ना [करम्] वलीम् ।

श्रीमत्पिङ्गलनागराजरचनां (चरिते) व्याख्याति स श्रीपतिः ॥

तर्कभियोगरणकर्कशतामतौ चे न्मुक्तिः कुतोस्त्वमधुरामधुरा न वक्ते ।

दृष्टं यतोऽस्ति सुकुमारशिरीषपुष्पे वृत्तं निसर्गकठिनं खलु चित्ततोऽपि ॥

टीकास्ति पिङ्गलग्रन्थे यथप्यन्या पुरातनी ।

विशेषं तदपि ज्ञात्वा धीराः पश्यत मत्कृतिम् ॥

इमां छन्दोविधां सदयहृदयः प्राह गिरिशः ।

फणीन्द्राय व्याख्यातः सगरुडभिया पिङ्गल इति ।

द्विजस्यास्य स्नेहादपठयथ शिष्येऽथ सुमतिः ।

स्वकान्तां सम्वाध्य स्फुटमकथयत्सोऽस्मिन्निमिदम् ॥

इहायतमतिस्तां विद्यामधीत्य साधारणजनेऽपयोगार्थमपभ्रंशेन छन्दोग्रन्थं
चिकीर्षुस्य विप्रविवातद्वारा समाप्तिवामः स्वपुरेः पिङ्गलाचार्यस्योत्कीर्त्तिरूपं
शिष्टाचारपरिप्राप्तं मङ्गलमादौ कुर्वन्नाह ।

जो विविह मनुसाअर पारं पत्तोविविमलमइ हेलं ॥

पदमंभासतरगडो नामो सांपिङ्गलो जअइ ।

संस्कृतं नान दैवीवाक् तद्वत् प्राकृतं विदुः ॥

अपभ्रंश तु या तस्मात्साह्यपभ्रंशसंज्ञिका ॥

तिङन्ते च सुबन्ते च समासे तद्धितेऽपि च ।

प्राकृतादल्पभेदेन ह्यपभ्रंश प्रकीर्त्तिता ॥

देशभाषां तथाकेचिदपभ्रंशं विदुर्बुधाः ।

संस्कृते प्राकृते वापि रूपसूत्रानुरोधतः ।

अपभ्रंशः स विज्ञेयः भाषा यत्रैव लौकिकी ॥

End of Ms. करः पाणिः क्रमलं हस्तो वादुर्भुजः ।

प्रहरणमशनिर्गजाभरणं स्तनं नानाभुजाभरणानि ॥

भुपुरहमसणरणमरइव स्वहादिररज्जुगो आलो ।

उल्ला अकक्कर इयमहरपवलं यवन्देई ॥

भूपतिरश्वपतिनरपतिर्विमुधाधिपो राजा गोपालः ।

Colophon. नास्ति० ॥

विषयः । प्राकृतपिङ्गलव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. II. p. 75.

No. 11. प्राकृतपिङ्गलटीका ॥ Prākṛtapiṅgalatikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 60 in a line. Folia 7. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Verse and prose. Incomplete. Correct. Date ? A commentary on Prākṛta—Piṅgala. The name of the commentator cannot be ascertained as the first page is missing.

Beginning. ठरहु । अंतएकरणे पिङ्गलणाअभयं तामालाशेसं पिगाहस्स ॥

प्रथमचरणे शशिवदने मृगनयने नवद्विजगणाः ।

प्रकटाः पुनरपि तथा रगणः स्थाप्यतां ॥

अन्तेकर्णः ।

पिङ्गलनागोभरति मालां शेषमपि गाहायाः ॥

सर्वलघुचतुष्कलनरगणानन्तरं रगणः ततः कर्णो गुरुयुगंभवं पञ्चचत्वारिंशन्मात्रः

प्रथमपादः गाहशेषार्थं शेषं च शेषमित्यर्थः ॥

End of Ms. अथोक्तानां छन्दसां सङ्कलनं ॥ तत्रगाह् । गाहा । विगाहा । उगाहा । गाहिनी
मिहिनी । स्कन्धा । दोहा । उक्कच्छा । रोला । गन्धा । चौपेया । घत्ता ।
जुअला । छप्पाया । पञ्चमलिया । लिच्चा । कुलपाया । खवपय ।
पडुमा । कुण्डलिया । गअणं । दांअद । खत्ता । आसिकरा । माला ।
चुलिआला । सारटा । हाकलि । महुभारा । अहिरदण्ड । दीपका ।
सिहावलोकित । सबङ्गभा । लीलावती । हरिगीता । विभङ्गी । दुर्मिला ।
अहीर । जलहरणा । अअणहरा । मरहट्टा । चौआलीसधरा । कुलपाया ॥=

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । प्राकृतपिङ्गलव्याख्या ॥

No. 12. प्राकृतपिङ्गलमतप्रकाशः By विश्वनाथ भट्टाचार्य ॥

Prākṛtapiṅgalamatapraśāṣaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9-16 on a page. Letters 48 in a line. Folia 73. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Prākṛtapiṅgala by Viśvanātha Bhaṭṭācārya. It is doubtful whether the commentator and the author of Sāhitya-Darpaṇa

were the same. Torn, 38 to 46 folia are missing. Worn out. Letters not very legible.

Beginning. श्री गणेशायनमः ॥

अथछंददणमुक्तुः पिंगलाचार्यस्य स्तुतिरूपं मंगलं निर्विघ्नपरिसमाप्तये
प्रन्थकृत्करोति जो विविहमर्त्तसाग्र पारपत्तो विविमलमरहेलं ।

पदमं भासतरं डोणाग्रो पिंगलो जयइ ॥

यो विविधमात्रसागरपारं प्राप्नो विविमलमतिहलं ।

प्रथमं भाषतरंडोनागः स पिंगलो जयति ॥

विविधानानाप्रकारकविन्यासविशिष्टामात्रा यत्र तद्विविधमात्रं छन्दः कदम्बकं तदेव
सागरः अतिदुर्गमत्वात् भाषेवतरंगनौर्यस्य समाधानतरङ्गः तरंगतरंगिश्च नौरिति
हारावलीप्रकृतं ह्रस्वताभवति यो भाषान्तरं कापि विविधमात्रसागरपरंपराप्राप्तइत्यर्थः
तेन भाषयेव छन्दःशास्त्रमुक्तवानिति लभ्यते ॥

End of Ms. मात्रावर्ण्यां सुललितासुललिता षट्चतुः कलाकृता कविदिनकरोभणतिभुजग-
पतिः ।

यथाब्जं फुल्लपत्रंफुल्लं कमलवनं च हत्तिलयुपवनभ्रमकुलस्य दिशि-
विदिशि भंकारः पतति रौति कोकिलगणः विगहिहृदयं भयेन विरस्तरमभूत् आनं-
दितयुवजनः ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । प्राकृतपिङ्गलव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 337. Pt. III. p. 41.

No. 13. प्राकृतपिङ्गलव्याख्या ॥ Prākṛtapīṅgalavyākhyā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 6. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Not correct. Date ? Only fragments remain. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worn out. Worm-eaten. Not useful. A commentary on Prākṛta—Piṅgala. The name of the commentator is not found in the beginning.

Beginning. ओं नमस्तस्यै ॥

सक्ता गुरोर्दधूतजङ्गलानि कपोललोलस्फुटकुण्डलानि ।

गौरीमुखाम्भोरुहसम्मुखानि मुखानि कुर्वन्तु मुखानि शम्भोः ॥

हायमतिमुमतिस्तां विद्यामधीत्य छन्दोग्रन्थं साधारणजनोपयोगार्थमपञ्चशेन
चिकीर्षुः तस्य विघ्नविघातद्वारा समाप्तिकामः खगुरोः पिङ्गलनागस्य उत्कीर्त्तनरूपं
शिष्टाचारपरिप्राप्तं मङ्गलमादौ कुर्वन्नाह, जो विविहेति प्रकृतानामदेवी वाक् त-
द्वयं प्रकृतं विदुः ।

अपञ्चष्टाक्षयात्तस्मान्साष्टपञ्चशसंज्ञिका ॥

End.

नाविकबुध्या अरेरे इत्युक्तमपि कृष्णविशेषसंबोधनं यत्प्रार्थयमीति गोपनो गृहः
स्वीकारः प्रथमप्रतीके लघुजिह्वयापाटाललघुत्वं द्वितीयप्रतीके उकारगकारयोः डकार
गकारमकाराणाञ्च त्वरितपाठः ।

Colophon

नास्ति ॥

विषयः ।

प्राकृतपिङ्गलव्याख्या ॥

No 14. बालविवेकिनी By ताराचन्द्र ॥ Bālavivekinī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 48 in a line. Folia 12. 13 × 4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Chitradhara library, Talhaka P. O. Dalsingsarai, Darbhanga. A commentary on Śrutabodha of Kālidāsa by Tārāchandra dealing with metres.

Beginning.

श्री गङ्गाशायनमः ॥

यत्प्रमृत्त्येव समस्तदुःखशमनं सम्पद्यते देहिनां ।

यत्पादाञ्जरजोञ्जुषो न पुनरावृत्तिं लभन्ते जनाः ॥

यत्कीर्त्तिविमलीकरोतु विमला गङ्गेव लोकत्रयं ।

तं श्रीवल्लभमम्बुजाक्षमनघं वन्देनवद्यं गुरुम् ॥

ताराचन्द्राभिधेयेन बालव्युत्पत्तिहेतवे ।

क्रियते श्रुतबोधस्य टीका बालविवेकिनी ॥

छन्दसां ज्ञानं कथं मे स्यादुच्यतामिति कयापि प्रियतमया परिपृष्टस्य कालिदासस्य
श्रुतबोधग्रन्थाक्तो प्रवृत्तिस्तामेवाह ॥

छन्दसामिति ॥

End.

देवक्यां यस्य सति स्त्रिभुवनविदिता रुक्मिणी धर्मपत्नी ।

पुत्राः प्रद्युम्नमुग्राः सुरनरजपितो वाहनं पत्तिराजः ॥

वृन्दारण्यं विहारो व्रजपुरवनिता वल्लभा राधिकाद्या ।

अकं विख्यातमन्त्रं स जयति जगतां स्वस्तये नैन्दसूनुः ॥

व्याख्याने श्रुतबोधस्य गणवर्णविवेचनं ।

यत्कृतं तेन मे कृष्णः परमात्मा प्रसीदताम् ॥

Co:ophon. इति कायस्थकुलालंकारताराचन्द्रकृता श्रुतबोधटीका बालविवेकिनी समाप्ता ॥

विषयः । श्रुतबोधव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 372. Pt. II. p. 161. R. M. Pt. V. p. 278.

(A) बालविवेकिनी By ताराचन्द्र : Bālavivekinī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 16 in a line. Folia 8. $13 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mahīdhara Miśra, Lālabāg, Darbhanga. A commentary on Śrutabodha of Kālidāsa by Tārāchandra together with the text.

Beginning :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) बालविवेकिनी By ताराचन्द्र ॥ Bālavivekinī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 57 in a line. Folia 7. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date ? Worn out. Torn. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Śrutabodha of Kālidāsa by Tārāchandra.

Beginning :—Same. End, Colophon :—Wanting.

No. 15. वाणीभूषणम् By दामोदर ॥ Vāṇibhūṣaṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 68 in a line. Folia 13. $14 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Babu Śrīnārāyaṇa Miśra, Kothīā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Dāmodara.

Beginning. ओं नमो गौरीशङ्कराभ्याम् ॥

राजकुञ्जरराजकृत्तिविमलोद्भवदुकूलावृत्ति -

भ्राजद्भोगिणामिष्टप्रविलसन्मुक्तामणिग्रामणीः ॥

पादाम्भोजभुजङ्गफूत्कृतिरणन्मञ्जीरमञ्जुधतिः ।

श्रेयो वः शिर्वंशलराजसुतयोर्देयादमिन्नं वपुः ॥

End.

मात्रावृत्तमिह प्रोक्तं चत्वारिंशत्त्रयाधिकम् ।

त्रयोदशाधिकशतं वर्णवृत्तमिदं शुभम् ॥२२४॥

Colophon.

इति श्रीदामोदरविरचितं वाणीभूषणं नाम समाप्तम् ॥ * ॥ नमो भवानीशङ्करा-

भ्याम् ॥०॥ नमो राधाकृष्णभ्याम् ॥०॥०॥

विषयः ।

सर्वछन्दसां लक्षणानि सौदाहरणानि प्रदर्शितानि ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 561. Pt. II p. 132-224.
Pt. III. p. 119. R. M. Pt. IX. p. 232.

(A) वाणीभूषणम् By दामोदर ॥ Vāṇibhūṣaṇam

Substance :—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 29. 11 × 4 inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Tārānātha Jhā, Dharmapur, P. O. Jhan-jhārpur, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Dāmodara.

Beginning, end, विषय :—Same. Colophon :—Wanting.

(B) वाणीभूषणम् By दामोदर ॥ Vāṇibhūṣaṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 74 in a line. Folia 4. 14 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rudramāṇi Jhā, Mahināthapur, P. O. Deodhā, Darbhanga. A hand-book of Chhandaśāstra by Dāmodara.

Beginning. विषय :—Same ; End, Colophon :—Wanting.

(C) वाणीभूषणम् By दामोदर मिश्र ॥ Vāṇibhūṣaṇam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page. Letters 54 in a line. Folia 15. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Verse Complete. Generally, correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A handbook of Chhandaśāstra by Dāmodara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

No. 16. विद्वन्मनोरमा By विद्यानन्दमिश्र ॥ Vidvanmanoramā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 36 in a line. Folia 39. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1575. Place of deposit, Pandit M. M. Rājīnātha Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Piṅgala by Vidyānanda Miśra, dealing with Chhandasśāstra.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अहमिव कदाचिदन्त्या मानसमस्य हस्ते पुरा रमणी ।

भ्रवमिति यस्य शरीरे गौरी नीलामवत्स पानु मां ॥

श्रीविद्यानन्दमिश्रेण कामरूपनिवासिना ।

क्रियते पिङ्गलग्रन्थटीका विद्वन्मनोरमा ॥

इह खलु शास्त्राधिकृततया पिङ्गलं मङ्गलार्थं स्तोति ।

विविहेति स पिङ्गलो नागो जयति ।

उत्कर्षेण वर्धतां जयति रत्नोत्कर्षे वर्त्तते यत्र यत्र उत्कृष्टत्वं तत्र तत्र नमस्कार्यत्वं
इत्याक्षेपेन नमस्कारोप्यायात् ।

End. अवइह भाषायामयं लक्षणमस्ति वर्णागमवर्णविपर्ययवर्णनाशं विकारनाशादिक-
अ तन्मोक्तं ग्रन्थबाहुल्यभयादिति ॥०॥

Golophon. इति श्रीकामरूपनिवासिपण्डितश्रीविद्यानन्दमिश्रकृतायां पिङ्गलटीकायां वर्ण-
वृत्तापच्छेदेः समाप्तः ॥ * ॥ शकाब्दाः १५७४ श्रीकृष्णाय नमः ॥ सन्
१०५८ ॥

विषयः । प्राकृतपिङ्गलटीका ॥

No. 17. वृत्तदर्पणः By जानकीनन्दकवीन्द्र ॥ Vṛttadarpanah.

Substance :—Character Maitnilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 27. 13 × 3¾ inches. Appearance, o'd. Verse. Complete. Generally correct. Date, 1718. Worn out. Place of deposit, Pandit Ravinātha Jha, professor, M. R. Vidyālaya and resident of P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A manual of Chhandasśāstra by Jānakīnanda Kavindra.

Beginning ओं नमः श्री भगवत्यै ॥

अगणितवाङ्मयवारिधिसुवृत्तमणिलोभानवृत्ताः कवयः ।

जीवन्ति यत्प्रसादात् सपिङ्गलो मङ्गलन्तनुताम् ।
 अर्कस्तर्कसरोरुहस्य कविता वासन्तिकाष्टपदः ।
 सत्प्राभाकरकल्पनाशतगुरुग्रन्थाधिगमन्थाचलः ॥
 गोपालः सुकृती कथादभयिनि व्याख्याकरोजायत ।
 व्याचक्रे किल कोषिदोत्सवकरीं काव्येषु यः कौमुदीं ॥
 आसीन्नासीरगन्ता सकलसुकृतिनां दुर्मतीनां नियन्ता ।
 संसत्सन्तापहन्ता हरिचरणरजोभक्तिभावाटुमन्ता ॥
 तत्पुत्रः कीर्त्तिधाराधवलतरहरिप्रान्तविश्रान्तनामा ।
 रामानन्दो गुणान्द्रः कविकुलकुमुदश्रेणिशीतांशुविम्बः ॥
 तत्पुत्रस्तु कृपास्पदं गुणवतां श्रीजानकीनन्दन-
 श्रक्रेयं किल कोकसादधरणीकान्तः कर्वाण्डाभिधः ॥
 सोऽहं संप्रति वृत्तदर्पणममुं निर्मातुर्माहतरां ।
 सन्तः सन्तु सकौतुकाः शुक्किरः केषां न मोदोद्विगः ॥
 रामानन्दतनूजन्मा कवीन्द्रपदभूषितः ।
 कुतुकी जानकीनन्दः कुरुते वृत्तदर्पणम् ॥

End.

अथ दोषाः ।

भैत्रीनिरनुप्रास्तालभङ्गकलयायते हतिः ।
 दौर्बल्यश्च हतौ चित्त्यं नित्यदोषाः प्रकीर्त्तिताः ॥ * ॥

Colophon.

शाक १७१८ वैशाखकृष्णचतुर्दशीमृगौ चाँकीग्रामे प्रवहनमारुते निर्शाथे यथ-
 दर्शं समाप्तिं गतोऽयं पुस्तकः श्रीशिवाचरणारविन्दे समर्पितः श्रीनित्यानन्दशर्मणे-
 ति ।

सरसा विरसा जाता सरसत्वज्ञ सुञ्चति ।

साक्षरा विपरीताश्चेद्राक्षसा एव केवलम् ॥

विषयः ।

छन्दसां लक्षणानि निर्दिष्टानि ।

Previous notice :— C. C. Pt. I. p. 596. R. M. Pt. II. p. 68.
 C. P. B. p. 473.

(A) वृत्तदर्पणः By जानकीनन्द ॥ Vṛttadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 12 on a page. Folia 25. 10 × 4 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Muralidhara

Jhā, P. O. Madhepur, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Jānakīnanda Kavindra.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

No. 18. वृत्तदर्पणः By भीष्ममिश्र ॥ Vṛttadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia, 20. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Complete. Verse. Not correct. Date ? Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiāra, Darbhanga. A treatise on Chhandasśāstra by Maithila Bhīṣma Miśra.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

स जयति सततं पिङ्गलनामा नागः कविचक्रसविज्ञः ।

लोकोत्तरसकवितां कलयितुमिव संगृहीतपरजिह्वः ॥

गौरीस्तननखरेखा शिरसि प्रतिविम्बितेव चन्द्रकला ।

यस्य विभाति स देवः सन्तापनाशयत्यखिलम् ॥

सन्ति यद्यप्यनेकानि वृत्तशास्त्राणि भूतले ।

तथाप्यतिशयोक्त्यत्र श्रमानतिशयो महान् ॥

यदिसद्वृत्तवृत्तानि ज्ञातुमाकाङ्क्षसि स्फुटम् ।

श्रीभीष्ममिश्रचित्तं पश्य तद्वृत्तदर्पणम् ।

End. इयं श्रेया मया प्रोक्ता तेनेस्वेच्छयेव हि पिङ्गलोद्भिक्ता ।

हेतुना प्रोक्तकेतुना ॥

Colophon. इति श्रीमंथिलभीष्ममिश्रविरचितो वृत्तदर्पणः समाप्तः ।

वैशाखशुक्लपञ्चदश्यां शुक्ले समाप्तमदः पुस्तकम् ॥

श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥

विषयः । छन्दसां लक्षणानि सोदाहरणानि प्रदर्शितानि ॥

Previous noticer :—C. C. Pt. I. p. 596. Pt. II. p. 142. R. M. Pt. VI. p. 54. C. P. B. p. 473.

(A) वृत्तदर्पणः By भीष्ममिश्र ॥ Vṛttadarpaṇaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 34 in a line. Folia 34. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old Verse. • Complete. Incorrect. Date, Śaka 1910.

Worn out. Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, P. O. Ghatāho, Darbhanga. A treatise on Chhandaśśāstra by Maithila Bhīṣma Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) वृत्तदर्पणः By भीष्ममिश्र ॥ Vṛttadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 66 in a line. Folia 13. 14 × 6 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Rāj library, Darbhanga. A hand-book of Chhandaśśāstra by Bhīṣma Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) वृत्तदर्पणः By भीष्ममिश्र ॥ Vṛttadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 41 in a line. Folia 21. 11 × 3½ inches. Verse. Appearance, fairly old. Complete. Date, wanting. Place of deposit, Mārkaṇḍeya Miśra, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A manual of Chhandaśśāstra by Bhīṣma Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) वृत्तदर्पणः By भीष्ममिश्र ॥ Vṛttadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 55 in a line. Folia 24. 12 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śrīkānta Jhā, Lakṣmīpur, P. O. Jhan-jharpur, Darbhanga. A handbook of Chhandaśśāstra by Bhīṣma Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

End. सन्ति यद्यप्यनेकानि मात्रवृत्तानि तेन किम् ।

हीनतो दर्पणो भूयादनेका प्रतिविम्बते ॥

छन्दसां नाम भेदेपि लक्ष्यैवैक्यमिष्यते ।

सर्वेषामेव शास्त्राणामैकमत्यं महेश्वरे ॥

No. 19. वृत्तमुक्तावली By दुर्गादत्त ॥ Vṛttamuktāvalī.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 8 on a page. Folia 22. 17 × 4 inches. Appearance, new. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Muralīdhara Jhā, P. O. Madhepur, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Durgādatta.

Beginning. कालिन्दीजलदन्दशकवप्रतिस्कन्दाय वृन्दावने ।
यद्वृन्दारकवृन्दमौलिविलसन्मन्दारमालाश्रितं ॥
सद्यः स्यन्दनभञ्जनाय कलितस्पन्दादिनन्दात्मज -
श्रीगोविन्दपदारविन्दमखिलानन्दाय वन्दामहे ॥
प्रेमार्द्रं च विचारचारुचरितं चन्द्रात्मजश्चतुषो ।
निद्रामुद्रितमन्धकक्षयकृतः शम्भोस्तदर्थं उमः ॥
गौरीगामिविकासिताधेनयनप्रोद्धर्धितस्पर्धया ।
यद्भालस्थविशालवालशशिशृङ्गव्याजात्समुज्जृम्भति ॥२॥
सुधीमतिविकाशिनी जलदकोटिसंकाशिनी ।
निशाचरविनाशिनी करुणया जगच्छाशिनी ॥
दिगम्बरविलासिनी सकलकालमुल्लासिनी ।
हिमालयसुवासिनी भवतु मन्मनेवासिनी ॥३॥
राजन्यवंशाब्जनिदायुधामा भूपोऽभवच्चम्पतिरायनामा ।
तदात्मजो विश्वविसारिकीर्त्तिः श्रीछत्रपालः सुविशालमूर्त्तिः ॥
हृदयसाहचर्योऽजनि तत्सुतः सकलभूपगुणेन समन्वितः ।
समिति यो धनुषा सह सत्त्वं नमयति स्म परोक्षतकन्धरम् ॥५॥
विपक्षभूशृङ्गारिणः सभायां सिंहोपमस्तस्य सुतः सभायाम् ।
अतः क्षमासिंह इति प्रसिद्धिं जगाम गन्ताखिल कार्यसिद्धिम् ॥६॥
वुन्देलाभिधराजसिन्धुशशिनः श्रीमत्सभासिंहतो ।
भूपाल्लब्धजनैरनेकवसुधासामन्तचूडामणैः ॥
श्रीहिन्दूपति भूपते तव शुभं शौरिः सशैलात्मजा ।
नित्यं निर्मलपङ्कजाननमुदा कुर्वन्तु सम्बर्धितम् ॥७॥
ज्येष्ठः श्रीसिरनेतसिंह इह यः सिंहोपमः सङ्गरे ।
भूमास्वाननिरुद्धसिंह उदितः श्रीमास्ततो धाकलः ॥
देवीसिंहसहोदरेण सहितः सामन्तसिंहस्तथा ।

पद्यंते तव बालका नृप चिरं सन्तु क्षमापालकाः ॥८॥
 शरीरशोभाजितर्मानकेतो विद्वज्जनानन्दकदम्बहेतो ।
 विहसिरेषा मम दीनबन्धो निशम्यतां शीलसुधैकसिन्धो ॥९॥
 सर्वगुणयुक्तासौ वृत्तमुक्तावली ।
 हिन्दूभूपसदये हृदये सन्निवेश्यते ॥१०॥
 पाणिन्यादिकृतप्रबन्धरचना दिव्याकृतिव्याहृति ।
 व्याख्या सख्यतुलप्रसादकरणं संख्यातसौरुगेदयः ॥
 दुर्गादत्तसुधीविधाय रुचिरां श्रीवृत्तमुक्तावलीं ।
 श्रीहिन्दूपतिभूमिपालहृदये हर्षेण विन्यस्तवान् ॥

Colophon. इति श्रीमैथिलदुर्गादत्तप्रचितायां वृत्तमुक्तावल्यां वृत्तबोधकोनाम तृतीयः प्रयासः
 विषयः । छन्दसांलक्षणानि प्रदर्शितानि ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 597. Pt. II. p. 142.

(A) वृत्तमुक्तावली By दुर्गादत्त ॥ Vṛttamuktāvalī.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 58 in a line. Folia 22. 12 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. 20th and 21st Folia are missing. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Jagesvar Jhā, Hanumān Nagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A handbook of Chhandaśśāstra by Durgādatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 20. वृत्तरत्नाकरः By केदारभट्ट ॥ Vṛttaratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 72 in a line. Folia 4. 14 × 5 inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rudramaṇi Jhā, Mahārāthapur, P. O. Deodha, Darbhanga. A manual of Chhandaśśāstra by Kedārabhaṭṭa. Worm-eaten.

Beginning. श्री गणेशायनमः ।

सुखसन्तानसिद्धयर्थं नत्वा ब्रह्माच्युतार्चितम् ।

गौरीविनायकोपेतं शंकरं लोकशंकरम् ॥१॥

वेदार्थैर्वशास्त्रज्ञः षट्कोपुष्टिर्जोत्तमः ।

तस्य पुनोस्ति केदारः शिवपादार्चने रतः ॥२॥

तेनेदं क्रियते छन्दो लक्ष्यलक्षणसंयुतम् ।

वृत्तरत्नाकरनाम बालानां सुखसिद्धये ॥३॥

पिङ्गलादिभिराचार्यैर्यदुक्तं लौकिकं द्विधा ।

मात्रावर्णविभेदेन छन्दस्तदिह कथ्यते ॥४॥

षडध्यायनिबद्धस्य छन्दसोस्य परिस्फुटम् ।

प्रमाणमपि विज्ञेयं षट्त्रिंशदधिकं शतम् ॥५॥

End.

वंशेभूतकस्य यस्य प्रकटगुणगणः शैवसिद्धान्तवेत्ता ।

विप्रः पट्वेकनामा विमलतरमतिर्वेदशास्त्रार्थवेत्ता ॥

केदरस्तस्य सूनुः शिवचरणयुगाराधनेकाग्रचित्त-

छन्दस्तेनाभिरामम्प्रविरचितमिदं वृत्तरत्नाकराख्यम् ॥१०॥

Colophon.

इति श्रीभट्टकेदारविरचिते वृत्तरत्नाकराख्ये षष्ठोऽध्यायः ॥६॥

विषयः ।

छन्दसां लक्षणानि निर्दिष्टानि ।

प्रस्तारभेदाश्च निरूपिताः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 597. Pt. II. p. 142-226. Pt. III. p. 125. R. M. Pt. I. p. 89. Tre. Cat. Vol. III Pt. II. p. 3770. E. H. p. 13. C. P. B. p. 473.

(A) वृत्तरत्नाकरः By केदारः ॥ Vṛttaratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 64 in a line. Folia 19. 13 × 3½ inches. Appearance, new. Incomplete. Incorrect. Date ? Verse. Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāṭhaka, Naduār, P.O. Jhanjhārpur, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Kedāra.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) वृत्तरत्नाकरः By केदारः ॥ Vṛttaratnākaraḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 71 in a line. Folia 7. 14 × 3½ inches. Appearance, fresh. Complete. Verse. Not correct. Date ? A handbook of Chhandaśśāstra by Kedāra Bhaṭṭa. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga District.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 21 वृत्तरत्नाकरसेतुः By हरिभास्कर Vṛttaratnākaraśeṭuḥ.

Substance:— Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Foliō 24. $13\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, fair. Verse & prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1782. Place of deposit, Pandit Jayānanda Miśra, Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on Vṛttratanākara of Kedāra by Bhāskara. Slightly damaged. The Ms. contains text also.

Beginning. श्रीनीलमूर्त्त्यै नमः

प्रस्फुरन्मधुपचुम्बितपद्मा पङ्कजातजनिपङ्कजनीयम् ।

बुध्यते किल जडाऽपि च यस्मात्सारुणं तदिह धाम नमामः ॥१॥

श्रीगुरुन् पितरौ चापि नत्वा भास्करशर्मणा ।

वृत्तरत्नाकरे सेतुर्थधामति विरच्यते ॥२॥

ग्रन्थारम्भे यमधिकृत्य प्रवर्त्तते तत्प्रयोजनमिति गांतमसूत्रांतेः सप्रयोजनं शिब-
प्रणामरूपं मङ्गलं निबध्नन् ग्रन्थस्य संवन्धप्रयोजनं श्लोकत्रयेणाह सुखसंता-
नेति ।

End.

व्यम्बकेश्वरपुरीकृतवासादभिहोत्रकुलनारधिचन्द्रान् ।

पुण्यपूर्वपुरुषोत्तमभट्टादुद्धभुव सुकृती हरिमट्ट ॥१॥

वेदवाक्यनिचयावचयेन प्रेरितो विधिरिवेह बुधैर्धैः ।

लोकगीतविमलायतकीर्तिः सोऽपि सज्जनमणिर्जयतिस्म ॥२॥

तस्मादुदभूतकीर्तिः कृतसुकृतभरान्मन्त्रतन्त्रः ... ।

साधूनामग्रगण्यो गददलनविधौ मानवानां शरण्यः ॥

काशीक्षेत्राधिवासी हृतकठिनमहच्छत्रुषड्वर्गदम्भः ।

श्रीमानायाजिमट्टः सुरयजनरतः शुद्धधीराविरासीन् ॥ ३ ॥

सेतुस्तत्तानयेन शैवनगरे सद्वृत्तरत्नाकरे ।

नेतुं भास्करशर्मणा विरचितः पारं बुधानां गणं ॥

तेनानम्रमुन्द्रनिकरव्यालोलमौलिस्खल -

ञ्चचद्रलमरीचिरञ्जितपदो देवो रविः प्रीयताम् ॥४॥

तरीतुमचरीकरं यदिह वृत्तरत्नाकर ।

महीसुमनसामहम्मननहेतु सेतुजडः ।

हरोरिवमहोदधो कविनिबद्धसेतो स्फुर -

भयंतु महिमा गुरोर्भरणयोः समुज्जृम्भते ॥५॥

अक्षिविह्वयभूमितवर्षे सद्वसन्तसमये मधुशुक्ले ।

आगतः प्रतिपदीह समाप्तिं सेतुरेष वृधसंघमुदेस्तु ॥६॥

Colophon. इति श्रीमदग्निहोत्रकुलतिलकायमान श्रीमदायाजिमट्टसुनुपराभिधानह्रीरामास्करविर-
चिते वृत्तरत्नाकरसेतो षष्ठोऽध्यायः संपूर्णश्च ।

Post colophon. युगगजदिनशशिमिलितसमये माधवधवलपूर्णेतिथौ श्रीपृथ्वीराजाश्रितेन भैरव-
दत्तेन संपादितो वृत्तरत्नाकरः ससेतुः श्रीजगत्तारिणी प्रीयात् ॥

विषयः । वृत्तरत्नाकरव्याख्यानम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 597. Pt II. p. 142. Pt III.
p. 125.

No. 22. वृत्तरत्नावली By चिरञ्जीवभट्टाचार्य ॥ Vṛttaratnāvalī.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 12 on
a page. Letters 56 in a line. Folia 7. 11 × 4 inches. Appearance,
old. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Worn out. Place
of deposit, Pandit Śrīkānta Jhā, Lakṣmīpur, P. O. Jhanjhārpur,
Darbhanga. A handbook of Chhandaśśāstra, by Chirañjīva
Bhaṭṭāchārya at the suggestion of Mahārāja Yaśovant Singh.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः ।

तमोगणविनाशिनी सकलकालमुद्योतिनी ।

धरातलविहारिणी जयसमाजविद्वेषिणी ॥

कलानिधिसहायनी लसदलोलसौदामिनी ।

यदन्तरविलम्बिनी भवतु कापि कादम्बिनी ॥१॥

श्रीगोवर्धनभूषनन्दन तव प्रोहामवीरस्फुर -

त्संग्रामे यशवंतसिंहमहिमा रंभातिसंभाविनी ।

सद्यश्छिन्नकवन्धकन्धरगलद्वाराभरामोदिता ।

सा चण्डी सहयोगिनीभिरभितः संवर्धयत्वाशिषा ॥२॥

End. द्वेताद्वैतमतादिनिर्णयविधिप्रोद्वुद्वुद्धिः श्रितो ।

भट्टाचार्यशतावधान इति यो गौडोद्भवोभूत्कविः ॥

नानाशास्त्रविधा तदात्मजचिरं जीवेम दत्ता मुदे ।

गौडश्रीयशवंतसिंहनृपते श्रीवृत्तरत्नावली ॥१०१॥

Colophon. इति श्रीचिरञ्जीवभट्टाचार्यविरचिता वृत्तरत्नावली समाप्ता ॥ शुभं ॥

विषयः । छन्दसां लक्षणानि सोदाहरणानि प्रदर्शितानि ।

Previous Notice :—C. C. Pt. 1. p. 597. Pt III. p. 125. C. P. B. p. 474.

No 23 वृत्तसार By रमापति उपाध्याय । Vṛttasārah.

Substance:—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 64 in a line. Folia 26. $13\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete, correct. Date, Śaka 1626. Place of deposit, Śrīkānta Jhā, Naḍuār, P.O. Jhanjhārpur, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Ramāpati Upādhyāya.

Beginning. श्रीं नमः शेषनागाय ।

प्रस्तारविस्तारणकैतवेन प्रतारयन् यः पतगाधिराजम् ।

जगाम सिन्धुं जगदेकवन्द्युः स पिङ्गलो मङ्गलमातनोतु ॥

मिथिलाजनमङ्गलैकहेतोः पदमाराध्य गुरोर्यशोधरस्य ।

वितनोति रमापतिनिवन्धाननुसन्धाय चिराय वृत्तसारम् ॥

End. पल्लीवल्लीसुरभिसमयः सर्वशास्त्रार्थदृष्ट्वा ।

विश्वाराध्यः शशधरशिलाशीतलश्लाघ्यशालः ॥

आसीत्काशी पीरवृद्धपरः पाञ्चिकाम्भोजपूषा ।

भृषारत्नं किमपि धरणः श्रीहरीशामिधानः ॥

एतत्सुतेन किल पण्डितशेखरेण ।

भूर्मातलं चिरमशोभि यशोधरेण ॥

यस्मिन्विभृषयति पाञ्चिकराजशब्दं ।

श्रेयः समुन्नतिमती किल तीरभुक्तिः ॥

एतत्सूत्ररूपाध्यायप्रसिद्धः श्रीरमापतिः ।

कर्ता समकृतोदारं वृत्तसारं प्रयत्नतः ॥७॥

Colophon. इति श्रीमदुपाध्याय विरचितो वृत्तसारः संपूर्णः ॥७॥६॥ शाके १६२६ कार्तिक-

शुदिपञ्चदशीभौमे सोहनाग्रामे माण्डरसं श्रीमेधापतिना लिखितामिदमिति ॥६॥

श्रीं नमः श्री सूर्याय ३ ॥ श्रीं नमः ॥ ७ ॥ श्रीं नमोगणेशाय ॥७॥

विषयः । छन्दसां लक्षणानि सोदाहरणानि प्रदर्शितानि ॥

Previous notice:—C. C. Pt. II. p. 226.

(A) वृत्तसारः By रमापतिउपाध्याय ॥ Vṛttasārah.

Substance:—Character, Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Folia 10. 12 × 4 inches Appearance, old. Complete. Correct. Verse. Date, Śaka 1602. Place of deposit, Pandit Babuājī Miśra, Koilakh, P.O. Lohat, Darbhanga. An elementary treatise on prosody by Ramāpati Upādhyāya.

Beginning, end, विषयः Same.

Colophon. इत्युपाध्यायप्रसिद्धश्रीरमापतिविश्रितो वृत्तसारः परिपूर्णतामगादिति ।

श्रीरस्तु लेखकस्य ॥ शुभमस्तु ।

शाके १६०२ चैत्रसितपञ्चदश्यां गजपुरे द्रुतपाणिना श्रीधरणीधरेणालेखि
वृत्तसारः ।

(B) वृत्तसारः ॥ By रमापति उपाध्याय ॥ Vṛttasārah.

Substance:—Character, Maithilī. Brownish paper. Lines 5 on a page. Letters 57 in a line. Folia 6. 12½ × 2½ inches. Appearance, old. Worn out. Soiled. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Chhandaśāstra by Ramāpati, an ancient Maithila pandit.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon:—wanting.

No 24 वृत्तसारालोकः By रमापति उपाध्याय ॥ Vṛttasāralokaḥ.

Substance:—Character, Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 82 in a line. Folia 21. 13½ × 1½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1526. Place of deposit, Pandit Śrikānta Jha, Naḍuar, P.O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vṛttasāra by the author himself.

Beginning. ओं नमः श्री सूर्याय ।

तातं यशोधरं नत्वा कृत्वा वाग्देवतानतिम् ।

वर्तुलीकृत्य वृत्तानि मया टीका विधीयते ॥

पूर्वं किल गरुडभिः नागराजो विप्ररूपेण विचरन् गरुडेन परिचितस्ततो
भोक्तुमारब्धः एका विद्या मया ज्ञायते इति तामाकर्ण्य मां मोक्षये इति तं
प्रतार्य षड्विंशत्यक्षरप्रस्तारं कुर्वन् सिन्धौ ममजेति प्रसिद्धः अतस्तामेव कथा

प्रस्तरभिर्विघ्नपरिसमाप्तौ समुचितेष्टदेवताप्रस्तारूपं ग्रन्थकृन्मङ्गलमाचरति ।
प्रस्तारेति ॥

End. एषा विरुदावली अस्या आदौ अन्ते च आशीष्प्रधानं पद्यं कर्त्तव्यं त्रिचतुरित्यादि
खण्डावलीलक्षणं दोषास्तु मूल एव विवृत्ताः ॥७॥७॥७॥

Colophon. इति रमापत्युपाध्यायविरचितो वृत्तसारालोकः संपूर्णः ॥७॥
शाके , ६२६ कार्तिकशुदिसप्तमीकुजे लोहनाग्रामे माण्डरसं श्रीमेधापतिना-
ञ्जसा लिखितम् ॥

विषयः । वृत्तसारव्याख्या ॥

No. 25. **श्रुतबोधः** By **कालिदासमिश्र** ॥ Śrutabodhaḥ.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 15 on a page. Letters 85 in a line. Folia 8. 13 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Khusarī Jhā, Saurath, P. O. Madhubani, Darbhanga. A handbook of Chhandaśāstra by Kālīdāsa with a commentary on it.

Beginning छन्दसां लक्षणां येन श्रुतमात्रेण बुध्यते ।
तमहं संवक्ष्यामि श्रुतबोधमविस्तरम् ॥१॥
संयुक्ताद्यं दीर्घं सानुस्वारं विसर्गसम्मिश्रम्
विज्ञेयमक्षरं गुरु पादान्तस्थं विकल्पेन । २ ॥
परता लाघवं याञ्चित मनौ तु गुरुलाघवम् ॥ ३ ॥

End. चत्वारो यत्र वर्णाः प्रथमलघवः षष्ठकस्सप्तमोऽपि ।
द्वौतद्वत्षोडशाद्यौ मृगमदमुदिते षोडशान्त्यौ तथान्त्यौ ।
रम्भास्तम्भोरुकान्ते मुनिमुनिमुनिभिर्दृश्यते चेद्विरामो ।
बाले बन्धैः कवीन्द्रेः सुतनु निगदिता स्रग्धरा सा प्रसिद्धा ॥४४॥

Colophon. इति कविकालिदासकृतः श्रुतबोधनामकछन्दोप्रन्थः समाप्तः ।
विषयः । छन्दसां लक्षणानि प्रदर्शितानि ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 675. Pt. II. p. 161, 230. Pt. III. p. 140. A. C. Pt. I. p. 93, 96, 112, 175. Tre. Cat. Vol. III. Pt. I. A. p. 2767. Pt. I. B. P. B. p. 3776. C. P. B. p. 536.

(A) भृतबोधः By कालिदासमिश्र ॥ Śrutabodhaḥ.

Substance :—Character, Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 68 in a line. Folia 3. 15 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, La. Sam. 525. Worn out. Torn. Place of deposit, Babu Karpūra Jha, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A manual of prosody by Kālidāsa Miśra.

Colophon. महामहोपाध्यायकविकुलालंकरणदेवीपुत्रसन्मिश्रश्रीकालिदासकृतः भृतबोधः
समाप्तः ॥०॥
लसं ५२५ पौषकृष्णप्रति कोइलषग्रामे लिखि
चातकाय दयमानमानसो यत्प्रयच्छसि पयः पयोधरः ।
वाततन्विघटयन्विदूरतस्त्वं कलं किमवलम्बसे वद ।
इदं पद्यं ममेव ॥ रामशरणम् ॥

Beginning, End, विषय :—Same.

(B) भृतबोधः By कालिदास ॥ Śrutabodhaḥ.

Substance :—Character, Maithili. Yellow paper. Lines 12 on a page. Letters 40 in a line. Folia 8. 12½ × 4 inches. Worn out. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1764. Place of deposit, Pandit Mahīdhara Miśra, Lalabāg, Darbhanga. A handbook of Chhandaśśāstra known as Śrutabodha by Kālidāsa.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) भृतबोधः By कालिदास ॥ Śrutabodhaḥ.

Substance :—Character, Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 3. 10½ × 4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Extent of 40 Ślokas. A manual of Chhandaśśāstra, by Kālidāsa Miśra,

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) श्रुतबोधः By कालिदास ॥ Śrutabodhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 13 on a page. Letters 42 in a line. Folia. 3. $9\frac{3}{4} \times 4$ inches Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, San 1215 Sāl. Place of deposit, Pandit Sitārāma Pāṭhaka, Karnapur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. Worn-out. Slightly damaged. A manual of Chhandasāstra by Kālidasa.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 26. श्रुतबोधव्याख्या By मनोहर ॥ Śrutabodhavyākhyā.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 65 in a line. Folia 5. $14 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Babu Śrīnārāyaṇa Miśra, Kothīā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga.

Beginning. ओं भवानीशङ्कराभ्यान्नमः ॥

वन्दे विश्वेश्वरन्देवं वाचस्पतिमुखान्गुरुन् ।

भातरं पितरं नत्वा निर्विघ्नेप्सितसिद्धये ॥

नत्वा भवानीचरणारविन्दं मनोहरेण क्रियते विचार्य ।

माणिक्यमाला महिपालतुष्ट्यै सुबोधिनीयं श्रुतबोधार्थका ॥

End. यत् मुनिमुनिमुनिमिविरामो मुनयश्च मुनयश्च मुनयश्चेति द्वन्द्वस्तेः सप्तमिः सप्तमि-
रित्यर्थः ॥ २४ ॥

Colophon इति समस्तनृपतिशिरोमणिमणिरञ्जनपादपीठमाणिक्यमल्लकारिता श्रीमनोहर-
शर्मकृताश्रुतबोधार्थकायां सुबोधिनी समाप्ता ।
समाप्तश्चायं श्रुतबोधग्रन्थः ।

विषयः श्रुतबोधव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 675, Pt. II p. 161, 230.
Pt. III. p. 140.

No. 27. श्रुतबोधव्याख्या ॥ Śrutabodhavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 9. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date ? Place of de-

posit, Pandit Adhikarī Miśra, Balavā P.O. Nowhattā, Bhagalpur.
A commentary on Śrutabodha attributed to Kālidāsa. The
name of the commentator is not found in the Ms. Slightly
damaged. The Ms. contains text also.

Beginning. ओं नमस्तस्यै ।

छन्दसामिति ।

अहं तं श्रुतबोधनामछन्दःशास्त्रं कथयिष्यामि संप्रवक्ष्यामि ।

किम्बिशिष्टं अविस्तरं न विद्यते विस्तारो यस्मिन् स तम् ॥१॥

संयुक्तेति यदक्षरं संयुक्तायं संयुक्तस्य संभोगीभूतस्याक्षरस्यायं पूर्ववर्तिनं
यदक्षरं गुरुपञ्चकं ज्ञेयं पुनर्यदीर्घं तदपि गुरुयथा अइउऋलृ इति पञ्चस्वरा इस्वसंज्ञाः
तथा एतैरुपलक्षितं व्यञ्जनमपि ह्रस्वसंज्ञं etc.

End.

रम्भायाः कदल्यस्तम्भवद्वृक्षं यस्याः पञ्चाक्षरान्तमनेहारा रम्भास्तम्भोहकान्ता तस्याः
संबोधने हे रम्भास्तम्भोहकान्तं चेद्यदि मुनिभिस्त्रिवारं सप्तभिः सप्तभिः सप्तभिः
अक्षरैर्विधायो भवति हे बाले षोडशवार्षिके हे सुतसु सुन्दराङ्गि कवीन्द्रैः सा
स्रग्धरा इति निगदिता कथिता किम्बिशिष्टैः कवीन्द्रैः वन्द्यैः वन्द्यैः स्तुत्यैः
किम्बिशिष्टा सा स्रग्धरा प्रसिद्धा जगति ख्यातित्यर्थः ॥४०॥

Colophon. इति श्रीसन्मिश्रकालिदासकृतश्रुतबोधाख्यग्रन्थटीका समाप्ता ॥

विषयः । श्रुतबोधाटीका ॥

Chhandas.

INDEX OF WORKS.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES. NOS.	
Ekāvalī	Anonymous	1.	1.
Chhandahkalpataruḥ	Rāghava Jhā	1.	2.
Chhandahsiddhānta- bhāskarāḥ	Keśava	2,3.	3,4.
Chhandomañjarī	Gangādāsa	4.	5,A.
Piṅgalachhandāḥ	Piṅgala	5.	6.
Its commentary:—			
Piṅgalachhando- vṛttiḥ	Halāyudhabhaṭṭa	6,7.	7,A.
Prākṛta Piṅgala- chhandahśāstram	Piṅgala	7,8.	8,9.
Its commentaries:—			
Prākṛta-Piṅgalaṭikā	Śrīpati	8.	10.
Prākṛta-Piṅgalaṭikā	Anonymous	10.	11.
Prākṛta-Piṅgalamata- prakāśaḥ	Viśvanātha Bhaṭṭa- chārya	10.	12.
Prākṛta-Piṅgalavyākhyā	Anonymous	11.	13.
Vidvanmanoramā	Vidyānanda Miśra	15.	16.
Vāṇibhūṣaṇam	Dāmodara	13,14.	15,A-C.
Vṛttadarpaṇam	Jānakīnanda Kavindra	15.	17.
Vṛttadarpaṇam	Bhīṣma Miśra	17,18	18,A-D.
Vṛttamuktāvalī	Durgādatta	19,20.	19,A.
Vṛttaratnākaraḥ	Kedārabhaṭṭa	20.	20,A B.
Its commentary :—			
Vṛttaratnākaraḥ setuḥ	Hariḥhāskara	22.	21.
Vṛttaratnāvalī	Chirañjīva Bhaṭṭāchārya	23.	22,
Vṛttasāraḥ	Ramāpati Upādhyāya	24.	23,A,B
Its commentary			
Vṛttasāralokaḥ	Ramāpati Upādhyāya	25.	24.
Śrutabodhaḥ	Kālidāsa Miśra	26-28.	25,A-C

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	Nos.
Its Commentaries:—			
Śrutabodhavyākhyā	Manohara	28.	26.
Śrutabodhavyākhyā	Anonymous	28.	27.
Bālavivekinī	Tārā Chandra	12,13.	14, A,P

Chhandas.

INDEX OF AUTHORS.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	NOS.
Anonymous :—	Ekāvalī	1.	1.
	Prākṛta Piṅgalaṭikā	10.	11.
	Prākṛta Piṅgalavyākhyā	11.	13.
	Śrutabodhavyākhyā	28.	27.
Kālidāsa Miśra	Śrutabodhaḥ	26 28.	25 A-D.
Kedārabhaṭṭa	Vṛttaratnākaraḥ	20.	20, A, B.
Keśava	Chhandasiddhānta- bhāskaraḥ	2, 3.	3, 4.
Gangādāsa	Chhandomañjarī	4.	5, A.
Chirañjīva Bhaṭṭāchārya	Vṛttaratnāvalī	23.	22.
Jānakīnanda Kavindra	Vṛttadarpaṇam	15.	17.
Tārā Chandra	Bālabodhini	12, 13.	14, A, B
Dāmodara	Vāṇibhūṣaṇam	13, 14.	15, A-C.
Durgādatta	Vṛttamuktāvalī	19, 20.	19, A.
Piṅgala	Piṅgala Chhandas.	5.	6.
	Prākṛta Piṅgala- chhandasāstram	7, 8.	8, 9.
Bhīṣma Miśra	Vṛttadarpaṇam	17, 18.	18, A-D
Manohara	Śrutabodhavyākhyā	28.	26.
Rāghava Jhā	Chhandas-kalpataruḥ	1.	2.
Ramāpati Upādhyāya	Vṛttasāraḥ	24.	23, A, B
	Vṛttasāralokaḥ	25.	24.
Vidyānanda Miśra	Vidvanmanoramā	15.	16.
Viśvanātha Bhaṭṭā- chārya	Prākṛta Piṅgalamata- prakāśaḥ	10.	12.
Śrīpati	Prākṛta Piṅgalaṭikā	8.	10.
Haribhāskara	Vṛttaratnākaraśetuḥ	22.	21.
Halādyudha	Piṅgalachhandovṛttiḥ	6, 7.	7, A.

अलङ्कारग्रन्थानि

No. 1. अलङ्कारचन्द्रिका By वैद्यनाथ ॥ Alaṅkārachandrikā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 72 in a line. Folia 65. 13 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, P. O. Ghaṭaho, Darbhanga District. A commentary on Kuvalaya-nanda by Vaidyanātha Pāyagūṇḍa.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ॥

अनुचिन्त्य महालक्ष्मीं हरिलोचनचन्द्रिकाम् ।

कुर्वे कुवलयानन्दसदलङ्कारचन्द्रिकाम् ॥ १ ॥

चिकीर्षिता विघ्नसिद्धय इष्टदेवतां स्तौति ॥ अमरीति ॥

अत्र चरणमेव पङ्कजमिति मयूरव्यंस्कादिसमासाश्रयणात्परिणामालङ्कारः ॥

End.

स्वग्रन्थस्य प्रामाणिकत्वं सूचयितुमाह चन्द्रालोक इति शारदागमसंज्ञकश्चन्द्रालोक

मूलभूतोऽग्रन्थः शारदालागमनेन चन्द्रस्थालोक इति श्लेषः ।

तस्माच्च कुवलयानन्दः स्वग्रन्थादभूत् ॥

कुवलयस्य कुमुदस्यानन्द इति च श्लेष इति शिवमास्ताम् ॥

विद्वद्भूतमहामान्यरामचन्द्रात्मजन्मना ।

विदुषा वैद्यनाथेन कृतालङ्कारचन्द्रिका ॥

एनां कुवलयानन्दप्रकाशनविशारदाम् ।

विदाङ्कुर्वन्तु विद्वांसः काव्यतत्त्वविदाम्बराः ॥

असौ कुवलयानन्दश्चन्द्रालोकोत्थितोऽपि सन् ।

प्रतिष्ठां लभते नैव विनालङ्कारचन्द्रिकाम् ॥ ३ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणज्ञतत्त्वसद्गामभट्टात्मजवैद्यनाथकृताऽलङ्कारचन्द्रिकाख्या कुव-
लयानन्दव्याख्या सम्पूर्णा ॥

विषयः ।

कुवलयानन्दव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 32, p. 113. Pt. II. p. 23.
p. 194. Pt. III. p. 25. C. S. C. Vol. VII. P. C. B. p. 23.

(A) अलङ्कारचन्द्रिका By वैद्यनाथ ॥ Alaṅkārachandrikā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 161. 10 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1867. Place of deposit, Pandit Jibu Miśra, Nanaur. P. O. Tamuria, Darbhanga. A commentary on Kuvalayananda by Vaidyanātha.

Beginning, End, Colophon विषयः—Same.

No. 2. अलङ्कारमञ्जरी By वेणीदत्त ॥ Alaṅkāramañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 15. 12 × 4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1789. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, P.O. Madhubani, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra, by Veṇīdatta.

Beginning. ओ नमो भगवत्ये ॥

गणेशाय नमः ॥

दारितदुरितकदम्बा रालम्बोल्लसितमौलिना ललितः ।

कल्याणं सुचिरं वो रुचिरं लम्बादरः कुहताम् ॥

श्रीगोविन्दपदद्वन्द्वकञ्जरजनकारिणी ।

वेणीदत्तेन कृतिना कृतालङ्कारमञ्जरी ॥

अलङ्कारं विना नारी यथा न हृदि शेषते ।

तथैव तं विना वाणी प्रोच्यते सानलंकृतिः ॥

शब्दार्थालङ्कृतीनां तु लक्षणानि मनीषिभिः ।

कृतानि तेषां स्वल्पानि लक्ष्याणीह समुच्यते ॥

End. वेणीदत्तकवेः क्लृप्ता दीप्तालङ्कारमञ्जरी ।

भूयान्मनीषिणां चेतश्चञ्चरीकप्रमेदनी ॥

Colophon. इतिश्रीवेणीदत्तकृतालङ्कारमञ्जरी समाप्ता ।

शाके रन्ध्रगजाद्रिचन्द्रललिते तेषे सिते पुण्यदे ॥

श्रीगोविन्दतिथावलेखि ललिते गोविन्दवारे शुभे ।

सद्वश्येन...रातुरे न हृदये गोविन्दपादाम्बुजं ।

प्रीत्यर्थं दुःखमोचनेन च गुरोर्ध्यात्वा हि सौराष्ट्रके ॥

श्रीदुःखमोचनशर्मणा लेखितमुरोरार्थम् ॥

विषयः । संक्षेपतः शब्दार्थालङ्कारनिरूपणम् ॥

Previous notice :—

No. (A) अलङ्कारमञ्जरी By त्रिमन् ॥ or त्रिमल्ल ॥ Alaṅkāramañjarī.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 5. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra, dealing with अर्थालंकार only, by Trimmana.

Beginning. भो नमो नीलनीरदकान्तये ॥

कपोललम्बिरोलम्बविम्बकोलाहलाकुलम् ।

अम्बालम्बानुरागाई लम्बे लम्बोदराननम् ॥

ज्ञातुमिच्छन्नलंकारानल्पेन श्रवणेन ये ।

कुर्वन्तु कर्णयोक्त्वैः कर्णालङ्कारमञ्जरीम् ॥

स्वभावोक्त्युपमादीपकातिशयोक्तिसमांसाक्तिवक्रोक्तिपर्यायाक्तिविशेषोक्ति-

सहोक्तिव्यतिरेकसम्भावना etc. ॥

End. अर्थालंकारजातं हि मुख्यमेतावदेव हि ।

अन्ये वैकल्पिकाः सर्वे विज्ञेयाः किमु तद्भवाः ॥

काश्यां बल्लभभट्टस्य पुत्रेण निरमाय्यसौ ।

निर्मिता त्रिमनाख्येन रम्यालङ्कारमञ्जरी ॥

Colophon. इत्यर्थालङ्कारमञ्जरीपरिपूर्णतामगादिति ॥ शिवं शिवं शिवम् ॥

विषयः । बालानामुपकारार्थं संक्षेपतो निबद्धा अलङ्काराः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 32. Pt. II. p. 6. Pt. III. p. 7.

No. 3. अलङ्कारविमर्शिणी By जयद्रथ ॥ Alaṅkāravimarṣiṇī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 120. 14×6 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date ? Place of de-

posit, Pandit Dāmodara Singh Thākur, Bhaur, P. O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Alaukārasarvasva of Ruyyaka by Jayadratha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

निजेति परकीयाणां हि सूत्राणां तात्पर्यकथनेऽनवबोधापि स्यादिति भावः ॥

तथा न केचिदपि परैरीदृशिसूत्राणि कृतानीत्यपि ध्वनितम् ॥

तात्पर्यमिति । संक्षिप्ताथप्रकाशनमित्यर्थः । अन्यथा हि कथनमेतेषां बहुनापि ग्रन्थेन पारं न यायात् ॥

End.

राजराज इति भुभुजामभूदग्रणीर्गुणिगणाश्रयः परं ।

हीसतीसरसि राजहंसता मातनेात्कलिघनागमेपि यः ॥

शकाधिकश्रियस्तस्य श्रीशृङ्गार इति ध्रुतः ।

गुणातिक्रान्तधिषणो मन्त्रिणामग्रणीरभूत् ॥

तदात्मजन्मा वैदग्धवन्धुर्जयरथाभिधः ।

व्यधादिदमसामान्यं श्रवणाभरणं सताम् ॥

यन्नाम किञ्चिदिह सम्यगथान्यथा वा साक्षादलंकृति नयोचितमेतदुक्तं ।

विद्वेषेण...साधुर्येयैः क्षणस्यतत्रावधे...यतैव वयं कृतार्थाः ॥

Colophon

परिपूर्णयमलङ्कारविमर्शिणीति शुभम् ॥

विषयः ।

अलङ्कारसर्वस्वव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p. 32. Pt. II, p. 6.

No. 4. अलङ्काररत्नाकरः By शोभाकरमित्र ॥ Alaukāraratnākarah.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 40 in a line. Folia 89. 13½ × 6½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Dāmodara Singh Thākur, Bhaur, P. O. Lohat, Darbhanga. Only one Folio is missing from the beginning. A treatise on the Alaukāra Śāstra in Sūtra form with its explanation and example by Śobhākara Mitra.

Beginning of Ms. त्वेनैवकल्पनात् ।

अकृत्रिमस्य तु भासमानमपि वास्तीति कस्य पौनःपुन्यवाभासोऽधर्मः ।

अनन्वितत्वाद्वाच्यत्वं कायादेन प्रकल्प्यते ॥

मुख्यार्थवाधसम्बन्धफलाभावान्न लक्ष्यता ॥

End. यथपि चात्र शब्देन वृत्तेन प्राधान्यात् विशेषोक्तिरेव वाक्यार्थभावस्तथापि प्रस्तु-
तवस्तुप्रतिपादनतात्पर्येण वाक्यप्रकृत्या सामर्थ्यानुमिताया अप्रस्तुतप्रशंसायं
मुख्यतेति प्रदर्शिताव्यक्तिका विशेषोक्तिः परिपोषकृत्येव ज्यायः ॥

Colophon. समाप्तोयमलङ्काररत्नाकरः ॥
कृतिर्महोपाध्यायपंडितभट्टश्रीलक्ष्मीश्वरमित्रपुत्रस्य तत्रभवतः श्रीशोभाकरमित्रस्य ॥
शुभं ॥ श्रीगुरवे नमः ॥

विषयः । पुनरुक्तवदाभासादयोऽलङ्काराः प्रदर्शिताः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 32. Pt. II. p. 6.

No. 5. अलङ्कारशेखरः By केशवमिश्र ॥ Alaṅkāraśekharaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 52 in a line. Folia 23. 12½ × 5 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Sadāśiva Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A manual of Alaṅkāra Śāstra by Keśava Miśra at the suggestion of king Māṇikyachandra. Slightly damaged.

Beginning. ओ नमो महागणपतये ॥

प्राणान् कुशोदरीणां राधानयनान्तसर्वस्वम् ।

तेजस्तमालनीलं शरणागतवक्त्रपञ्जरस्वन्दे ॥ १ ॥

स्वप्रकाशचिदानन्दमयाय परमात्मने ।

अविद्यानिविडध्वान्तभास्कराय नमाम्यहम् ॥ २ ॥

ग्रन्थाः काव्यकृतां हिताय विहिता ये सप्त पूर्वं मया ।

ते तर्कावसंश्लवव्यसनिभिः शक्याः परं वेदितुम् ॥

इत्यालोच्य हृदा मदालसवधूपादाग्विन्दकण -

न्मञ्जीरध्वनिकेमलोयमधुना प्रस्तूयते प्रक्रमः ॥ ३ ॥

आसीत्प्रत्यर्थिपृथ्वीरमणकमलिनीवृन्दहेमन्तमासः ।

कीर्त्तिभ्राजत्सुशर्मान्वयकुमुदवनी यामिनी जीवनाथः ॥

राजद्राजन्यराजीमुकुटमणिगणप्रोलसत्पादपीठः ।

प्रोद्यत्साम्राज्यतर्क्ष्मीशिथिलितनहुषो रामचन्द्रोवनीन्द्रः ॥

मित्राणि प्रतिपालयन् त्रिजगतीं कीर्त्तिन्दुनाह्लादयन् ।

शत्रूणां हृदयं प्रतापदहने रात्रिन्दिवं ज्वालयन् ॥

सर्वस्वेन कृतार्थयन् द्विजगणान्देवान्मखैस्तोषयन् ।
 एष प्रौढमनाश्विराय वुभुजे सप्तार्णवां मेदिनीम् ॥६॥
 सुतामोहामदिल्लीपरिवृढविलसत्काविलक्षोणिमनोः ।
 प्रक्रान्ते प्रौढयुद्धे समदलयदसौ कोटिशो वैरिवीरान् ॥
 पश्चान्मांसास्थिमेदः कलुषितवसुधां प्रोञ्जतां व्याकलय्य ।
 द्यां यातान् वैरिवर्गान् दिवमपि सहसा जेतुकामो जगाम ॥६॥
 क्षीराम्भोधेः शशीव श्रुतिरिव वदनद्वेधसे रामचन्द्रा -
 दस्मादुद्यत्प्रतापः समजनि सुमना धर्मचन्द्रो नरेन्द्रः ॥
 यस्याद्यापि प्रसन्नस्मितसुभगमुखाः स्निग्धदधत्कपोला ।
 'रामाश्चस्तम्भभव्यास्त्रिदशयुवतयो हन्त गायन्ति कीर्तीः ॥७॥
 निष्क्रान्तः स दनादुदैक्षि भगवान्ममोजिनीवल्लभः -
 स्ते वाताः परिशीलिताः कमलिनी सौरभ्यमेदस्विनः ॥
 विश्रान्तं गिरिकाननेषु निविडच्छायेषु भाग्योदया -
 दित्थं स्मेरमुखाः स्तुवन्ति विपदं यद्वैरिवामभ्रवः ॥८॥
 प्रत्यर्चिभूपतिपरिग्रहराज्यलक्ष्मीधम्मिल्लमाल्यधुरभीकृतपाणिपद्मः ।
 तस्मादजायत समस्तगुणाभिरामो माणिक्यचन्द्र इतिराजकचक्रशक्रः ॥९॥
 काव्यालङ्कारपारङ्गममतिरखिलक्षमाभृतां चक्रवर्ती ।
 सर्वेषामस्तुकाव्ये मतिरतिनिपुणेत्याशये सन्निवेश्य ॥
 वेदान्तन्यायविद्यापरिचयस्तुरं केशवं संनियुज्य ।
 श्रीमन्माणिक्यचन्द्रचित्तिपतितिलकोग्रन्थमेतं विधत्ते ॥१०॥
 बहुदोषापि विदोषः क्रियते सुजनेन वाण इव हरिणा ।
 गुणवदपि निर्गुणीयति दुर्जनतो मूषिकात् इव पुस्तम् ॥११॥
 परोद्वेगे परानन्दे खलसज्जनयोर्द्वयोः ।
 स्वभाव एव शरणं विषपीयूषयोरेव ॥१२॥
 अलङ्कारविद्यासूत्रकारो भगवान्सौद्धोदनिः परमकारुणिकः स्वशास्त्रे प्रवर्तयिष्यन्
 प्रथमं काव्यस्वरूपमाह ।
 काव्यं रसादिमद्वाक्यं श्रुतं सुखविशेषकृत् ॥
 अष्टौ रत्नानि दीप्तानि सन्त्यलङ्कारशेखरे ।
 चत्वारः स्युरलङ्कारे सम्प्रदाये मरीचयः ॥
 सामर्थ्यं द्वौ परस्मिन्स्तु पञ्चके स्युस्त्रयः पुनः ।

मामकीनां कृतिमिमां द्वेषतो दूषयन्ति ये ॥
 काव्यवार्ता न जानन्ति ते नूनं पांशुलासुताः ।
 आस्ते यद्यपि पूर्वपण्डितकृतव्याख्यैव संख्यावता -
 मानन्दाय तथापि केशवकवेर्वाचामियं गुम्फना ।
 व्याख्यासौष्ठवशब्दलाघवमिथः सम्बन्धपूर्वापर -
 प्रत्यर्थप्रतिबन्धनिर्मलगुणाः कुलान्यतो लभ्यताम् ।
 तर्कप्रौढमतिः प्रशस्तकवितावल्लीवसन्तोत्सवः ॥
 काव्यव्याकरणप्रपञ्चचतुरालङ्कारपारङ्गमः ।
 श्रीमत्केशवमिश्रमद्भुतगुणा
 चक्रे शक्रसमः प्रबन्धमनघं माणिक्यचन्द्रो नृपः ॥ ओ ॥

Colophon. इति महाराजाधिराजश्रीमन्माणिक्यचन्द्रकारितेऽलङ्कारशेखरे न्यायाचार्यकेशवमिश्र-
 कृतेऽलङ्कारशेखरे ॥०॥॥॥

विषयः । काव्यस्वरूपनिरूपणम् । रीत्यादिनिरूपणम् । वृत्तिनिरूपणम् । दोषनिरूपणम् ।
 गुणनिरूपणम् । अलङ्कारनिरूपणम् । योषिद्वर्णनम् । पुरुषवर्णनम् । सादृश्यप्रापक-
 प्रकारः । कविसंप्रदायवर्णनम् । कविसंप्रदायेवर्णनीयनिरूपणम् । शुक्लादि-
 नियममरीचिः । संख्यानियमः । चित्राद्युपकारनियमः । समस्यापूरणम् ।
 रसनिरूपणम् । रसानामविशेषविवेचनम् । रसदोषनिरूपणम् । अनुकूलवर्ण-
 निरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 32. Pt. II. p. 6. 188.
 Pt. III. p. 7.

No. 6 अलङ्कारसर्वस्वम् By राजानक रुय्यक ॥ Alaṅkārasarvasvam.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 62. 13½ × 6 inches. Appearance, old. Prose & verse. Complete. Generally correct. Date? Place of deposit, Pandit Dāmodara Singh Thākur, Bhaur, P. O. Lohat, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra Śāstra by Ruyyaka.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

श्रौणमस्कृत्य परां वाचं देवीं त्रिविधविग्रहाम् ।

निजालङ्कारसूत्राणां वृत्त्या तात्पर्यमुच्यते ।

End. अन्वयव्यतिरेकौ तु तत्कार्यत्वे प्रयोजकौ न तदलङ्कारत्वे तदलङ्कारप्रयोजकत्वे
श्रौतोपमादेरपि शब्दालङ्कारप्रसङ्गात् । तस्मादाश्रयाश्रयिभावेनैव चिरन्तनमतानु-
सृतिरिति शुभम् ॥

Colophon. सम्पूर्णमिदमलङ्कारसर्वस्वमिति श्रेयः कृतिस्तत्रभवद्राजान् रच्यकस्येति शिवम् ॥
विषयः । अलङ्कारस्वरूपविवेचनपुरस्सरं पौनरुक्तानुप्रासादीनां निरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 32, Pt. II. p. 6 pt. III. p. 7.
R. M. pt. IX. p. 117. Des. C. M. Vol. XXI. No. 12796.

No. 7 उदाहरणचन्द्रिका By वैद्यनाथ ॥ Udaḥaraṇachandrikā.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 99. 12½ × 4½ inches. Appearance, new. Prose. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Dāmodara Singh Thākur, Bhaur, P. O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Kāvyaaprakāśa by Vaidyanātha.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

निजभक्तधुरीणस्य गौरकर्तुं गरीयसीम् ॥

स्तम्भादाविष्कृताकारं नमामि कुलदेवतम् ॥

गङ्गांझामितमौलिश्चन्द्रकलाललितशंखरस्सततम् ।

अर्क्षाकृतगलगरलो जयति जयन्तापतिर्जगति ॥२॥

यत्पादाम्बुरुहद्वन्द्वमिलिन्दीकृतमानसाः ।

भक्ता भवन्ति सिद्धीनां सहजं तामुमाम्भजे ॥

उत्तुङ्गकुम्भयुगसान्द्रविलिप्तचारुसिन्दूरपूररुचिराय गजाननाय ।

दूरानताखिलसुपर्वकिरीटरत्ननाराजिताङ्घ्रियुगलाय सदा नतोस्मि ॥

आधाय हृदि वाग्देवांचरणाम्बुजमादरात् ।

कुर्वे प्रकाशसंबद्धामुदाहरणचन्द्रिकाम् ॥

चिरन्तनकृता व्याख्या समालोच्य यथामति ।

रचिता वैद्यनाथेन रामचन्द्रान्मज्जन्मना ॥

कृतिरेषा कृपावाङ्मिः साधुमिर्ध्वनिपरिर्दतः ।

गुणदोषविभागज्ञं निपुणं परिशोध्यताम् ॥

स्वाधीनपतिका काचिदसकृदुपभुक्तेष्वपि वरोपकरणादिभूतकण्ठोत्पत्या तेषामत्यन्ता
पादेयतां सूचयन्ती सखीमाह यः कौमारेति ॥

End of Ms. अनन्त्यकविकल्पिताखिलसदर्थमञ्जूषिकां सदन्ययविबोधिकां विवृध

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 65. 102. pt. II. p. 20. 193.

(A) उदाहरणचन्द्रिका By वैद्यनाथ ॥ Uddaharaṇachandrikā.

Substance : Character Devanāgarī. White paper. Lines 18 on a page. Letters 45 in a line. Folia 10. 12 × 8 inches. Appearance, old. Torn. Worn out. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa. I think this commentator is the same who wrote several commentaries on Alaṅkāra and Vyākaraṇa. This Mss. contains text also.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

No. 8. कविकर्पटी By शंखधर ॥ Kavikarpaṭī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 36 in a line. Folia 9. 11 × 5 inches. Appearance, fair. Prose. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Sītārāma Pāṭhaka, Karpapur, P. O. Sukhpur, Bhagalpur. A manual of poetical work dealing with the composition of verses.

Beginning. ओं अन्नपूर्णादिभ्यै नमः ।

यः कातन्त्रमुधानिधानकलशस्साहित्यरत्नाकरः ।

सानन्दस्फुटशयपद्यरचनाप्रागल्भ्यशब्दोदयः ॥

षट्काव्यामृतपूरपूर्णवदनः सद्बुन्दचन्द्रोदयः ।

तस्येयं कविकर्पटीकरचना कण्ठे सदा धार्यताम् ॥

यत्नादिमां कण्ठगतां विधाय शुभोपदेशाद्विदिनोपदेशः ।

अज्ञातशब्दार्थविनिश्चयोपि श्लोकं वरोत्येव समासु शीघ्रम् ॥२॥

End. चन्द्रविस्तारलक्ष्मी । सराजीवनेत्र । सर्वलोकोपकारी । शून्याविनयसहितः । गुणि-
गणतरः । शयनकुशलः । शशगलकुलः । इत्यादि योज्यम् ।

Colophon. कविकर्पटीसमाप्तः । श्रीसीतारामस्य लिपिः ।

विषयः । श्लोकप्रणयनप्रकारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 86. Pt. II. p. 16. Pt. III. p. 18. C. P. B. p. 69.

(A) कविकर्पटी ॥ Kavikarpatī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 60 in a line. Folia 4. $13\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Gangādhara Miśra, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A poetical work on the composition of verses. The name of poet is not found in Ms. Very much damaged.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) कविकर्पटिका ॥ Kavikarpatikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 70 in a line. Folia 7. $12 \times 2\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Jāgīśvara, Jhā, Hanumān Nagar. P. O. Lohat, Darbhanga. A handbook of Sanskrit words dealing with the composition of verses.

Beginning, End, Colophon, विषय : Same.

(C) कविकर्पटी By शङ्खधर ॥ Kavikarpatī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 42 in a line. Folia 6. $11 \times 4\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dīnavandhu Jhā, Isahapur, P.O. Mani-gāchi, Darbhanga. A handbook on composition of Sanskrit verses by Śaṅkhaḍhara.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) कविकर्पटी By शङ्खधर ॥ Kavikarpātī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 48 in a line. Folia 6. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fair. Prose. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Babu Umeśa Jhā, Babhanagāma, P. O. Supaul, Bhagalpur. A manual of Alaṅkāra by Śaṅkhaḍhara.

Beginning, End, Colophon and विषय :—Same, but with slight difference at the end.

(E) कविकर्पटी ॥ Kavikarpātī.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 30 in a line. Folia 9. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fair. Prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Adhikālā Miśra, Balavā, P. O. Nowhattā, Bhagalpur. A manual of metres dealing with the composition of verses. The name of author is not found in Ms.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ।

संघिज्ञानं नरः कुर्यात्सुकारं स्वस्य दर्शनात् ।

तत्प्रबन्धमहावक्ष्ये कविकर्पटी । मतात् ।

प्रथमं प्रथमे पादे स्थाप्यं यावद्यदक्षरम् ।

तावत्तदक्षरं वक्ष्ये द्वयादिपादेषु तत्परा ॥

आश्रावतुष्टुवृत्तेन चन्द्रवर्णनम् । प्रथमपादे । द्विगुणरपिण्डाकर्षरूप । गंगाप्रवाह ।

चन्द्रनक्षत्र । नीहारहार । केलासकाश । सुधासुखय ।

End.

चतुर्थपादे । तर्कोदकविशुद्धशुद्धचरितः । श्रेयान् सर्वजनेषु निर्मलमतिः । शक्त्या

निर्जितशत्रुशरानिवहः । पुनः । वागीश्वरोयं नृपः । श्रीभीमदेवो नृपः । जीयादयं

भूपतिः । विज्ञानपरायणः । विद्वानयं राजते । श्रीमित्रजिह्मभूषिः । दिङ्मात्र

मन्त्रोदितं ।

Colophon. इतिकविकर्पटीसमाप्त ।

(F) कविकर्पटीका ॥ Kavikarpāṭikā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 8. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, wanting.

Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, Panchārhi, P. O. Pandaul, Darbhanga. A work on the formation of verses that is how to begin to compose Sanskrit verse in the beginning. Anonymous.

Beginning, End, Colophon and विषय :—Same.

No. 9 कविकल्पलता By देवेश्वर ॥ Kavikalpalatā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 4. 12 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Devakr̥ṣṇa Jhā, Chanur, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A manual of Alankāra Śāstra dealing with Śabdārthavichāra by Deveśvara.

Beginning. भ्रोनमोगणपतये ।

गंगावारिभिर्क्षिताः फणिकयैरुत्फुल्लवास्तुच्छिन्ना -
रत्नैः कोरकिताः सुधांशुकलया स्मेरैकपुष्पश्रियः ॥
आनन्दाश्रुपरिप्लुताक्षिहुतभुग्भूमैर्मिलद्दोहदा ।
नाल्पं कल्पलताः फलं ददतु वोऽभीष्टं जटा धूर्जटेः ॥१॥
मालवेन्द्र महामाल्य श्रीमद्भाग्यभटनन्दनः ।
देवेश्वरः प्रतनुते कविकल्पलतामिमाम् ॥ २ ॥
कविता भावितात्मानः कवित्वं केन कुर्वते ।
अत्यन्तकविताधानकुशला विरला पुनः ॥३॥
यदन्यै र्बर्तनच्छृणुं तत्र सञ्चरतो मम ।
पदे पदे प्रस्खलतः सन्तः सन्तु विचारकाः ॥४॥
कविशिक्षाशतं वीक्ष्य कवीन्द्रानुपजीव्य च ।
निवर्द्धेवं मया धीरास्त्वरितश्लोकसिद्धये ॥५॥

End.

अज्ञप्रत्यङ्गरम्यः चतुरतरमहाकान्तिभाराभिरामो ।
निर्व्याजभ्राजमानाऽमणिमनिजगुणग्रामविश्रामधामा ॥
लोकैरालोक्यमानः प्रमदजलपरिष्वक्तनेत्रारविन्दै-
रानन्दस्यैकसारः सकलवसुमतीमञ्जलीसारभूतः ।
एवंसामान्यकैशशब्दैरौचित्येन निवे... ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । श्लोकनिर्माणप्रकारः प्रदर्शितः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 87. Pt. II. p. 16. 192. Pt. III. p. 19. C. S. C. Vol. III. p. 5. Des. Vol. XXII. No. 12804.

No. 10. कल्पलताव्याख्या By देवेश्वर ॥ Kalpalatāvyākhyā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 45 in a line. Folia 69. 10½ × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gopāla Miśra, Tabhakā, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A commentary on Kalpalatā by Deveśvara, son of Vāgbhaṭa.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

अथशब्दअनन्तर्ये मङ्गलार्थे वा ।

ओंकारश्चाथ शब्दश्च द्वावेतौ ब्रह्मणः पुरा ॥

कण्ठं भित्वा विनिर्यातो तस्मान्माङ्गलिकावृत्तौ ।

इतिवचनात् तत्त्वादौ पुल्लिगादति ॥

हाराइष्टिकादिचयः मुक्तागणो वा । क्षेत्रं वा परिमाणविशेषो वा इष्टिकादिवयो
हारो हारा मुक्तागणः स्मृतः । हारोमानविशेषश्च हारश्च क्षेत्र उच्यते । इत्यनेका-
र्थध्वनिमञ्जरी । आहार आहरणं भोजनं वा आहारः स्यादाहरणे हारे प्रोक्तञ्च-
भोजने ॥ इतिमेदिनीकारः ॥

End.

ययात्र लोचानाना अशीत्या सख्यया स्वराः । निषादादयः सरिगमपधनीत्यपरना-
मानः सप्त तैः सहिताः लसंतः मूर्च्छनाः एकविंशतिः ग्रामाश्च त्रयः तानाश्च एकोन-
पञ्चाशत् एवं सर्वमतेन अशीतिः संख्यातान् अश्रौषीः श्रुतवान् चक्षुः श्रवत्वात्
तज्जतिरिति शिवम् ॥

Colophon इति श्रीमद्भाग्यमदसूनुदेवेश्वरविरचित विकल्पलताव्याख्यानं समाप्तं ॥

विषयः । कल्पलताविवृतिः ॥

No. 11. काव्यकल्पलतावृत्तिः By अमरचन्द्र ॥ Kāvya-kalpalatāvṛttiḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 54. 12 × 5½ inches. Ap-

pearance, fresh. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Purandara Miśra, Salampur, P. O. Ghatāho, Darbhanga. A commentary on Kāvyaikalpalatā by Amarachandra, a Jaina Pandit.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

विमृश्य वाङ्मयं ज्योतिरमरेण यतीन्दुना ।

काव्यकल्पलताख्येयं कविशिक्षा प्रतन्यते ॥१॥

सारस्वतामृतमदार्थवर्ण्यमेदो -

नेत्वारिसिंहसुकवेः कवितारहस्यम् ॥

किञ्चिच्च तद्रचितं . मात्मकृतं च किञ्चि -

दन्याख्यास्मते त्वरितकाव्यकृतेऽत्र सूत्रम् ॥२॥

शास्त्रारम्भे शास्त्रकारः समुचितेष्टदेवतानमस्कारपूर्वं शास्त्रस्याख्यां प्रेक्षाव-
त्प्रवृत्तंगप्रयोजनयुक्तमभिधेयं वाह—

वाचं नत्वा महानन्दकरसत्काव्यसंपदे ।

कविशिक्षामिमां वक्षि काव्यकल्पलताह्वयाम् ॥३॥

End of the 5th stavaka. अवज्ञा । आवली । वनौक । अवयव । वर्धनी । वसुधा । वकोट ।

वदरी । वकुल । वत्सर । वषट् । वल्लव । वडवा । अवस्कन्ध । अवरोध ।

वदने । वलय । अवकीर्ण । अवलेप । अवलक्ष

Colophon. नास्ति ।

N.B. At the end of the stavaka. इति श्रीजिनदत्तसूरिशिष्यपीण्डितश्रीमदमरचन्द्र
विरचितायां काव्यकल्पलताकविशिक्षावृत्तौ छन्दः सिद्धिप्रदाने प्रथमेऽनुष्टुप्शासन-
स्तवकः प्रथमः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101. Pt. II. p. 19. Pt. III.
p. 22. R. M. Pt. VII p. 282. A. C. Pt. I. p. 109. C. P. B. p. 83.

No. 12. काव्यकौमुदी By देवनाथ ठाकुर ॥ Kāvyaakaumudī.

Substance :— Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 180. 16 × 2 inches. Appearance old. Prose. Complete. Generally correct. Date, La. Sam. 469. Worn out in the first folio. Letters effaced and difficult to

copy them. Place of deposit, Pandit Mm. Paramesvara Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa of Mammata by Mm. Devanātha Thākur. Only one copy of this commentary I have been able to discover up till now. Worm-eaten and pierced.

Beginning. ओंनमो भगवते वासुदेवाय ॥

मातस्त्वं शिववल्लभासि जगतामानन्दमूलं शिवे

दीनोहं नगनाथनन्दिनि वचस्तन्ना ...

कुरुतथाकारुण्यमापाततोः

येनत्व ... स्तेगानमालम्बते ॥

य एष कुरुते मनो विपदि गौरवीनां गिरां ।

सवामन इवाम्बरे हरिणलाञ्छनं वाञ्छति ।

लिलेखिषति सिंहिकारमणकेसरं फेरुवत् ।

पतङ्ग इव पावकं नृहरिशावकं धावति ॥

विन्यस्तं दूषणं येन गौरवीषु निरुक्तिषु ।

विन्यस्त्यस्य शिरसि तर्कपञ्चाननः पदम् ॥

ननु ग्रन्थारम्भे प्रयोजनाभिधेयसम्बन्धो वक्तुमुचितो नस्तुत्यादीत्यतो विग्रहः

शिष्टाचारानुमितमङ्गलाचरणपराङ्कारिकामवतारयनाहग्रन्थारम्भ इति ॥

End.

ये काव्यं अविचारयन्निरा कवयः कुर्वन्ति के वानतन् ।

किन्त्वैकस्य विशेषशेषमपितद्वेदपञ्चाननः ॥

के नृत्त्यन्ति नयनराजसगणा भूतानि वैतालिका ।

यद्भूताधिपचन्द्रसूर्य्यउदया ... रु महीधरोवनितले यावज्जलं सागरे ;

यावच्चन्द्रदिवाकरो दिविषदो यावद्विशामीश्वराः ।

यावत्तिष्ठति चन्द्रशेखरजटाजूटेषु भावारिषु -

भारत्कीर्तिरखण्डतो दशदिशोविन्देत पाञ्चाननी ॥

नाभीरुकरभोरुना वाधा साधारणस्तपः ।

मुखं लक्ष्मीपतेर्यस्यै कपोतीपोतपाण्डरम् ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्याय तर्कपञ्चाननश्रीदेवनाथविरचिते काव्यप्रकाशाविवरणे काव्य-
कौमुद्यां दशमउल्लासः समाप्तः ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ तसं ४६६ कार्तिकवदि
पञ्चम्यां गुरो महिसारिग्रामे रघुनन्दनशर्मणा लिखितमदः पुस्तकमिति ॥ ओं ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101. Pt. II. p. 19.

No. 13. काव्यडाकिनी By गङ्गानन्द ॥ Kāvyaḍākinī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 41. 12 × 5 inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1816. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra, dealing with “दोषनिरूपण” by Gaṅgānanda. This work contains 5 chapters. This poet has written his work after the imitation of Viśvanātha author of Sāhityadarpaṇa. Therefore, his time may be placed after Viśvanātha. Gaṅgānanda was a Maithila Pandit and he gained good reputation of being a good poet. Though he wrote several works, yet only two of them are available.

Beginning. श्रौतमः कृष्णाय ।

पायाच्चिराय भवतः सकलादपापात्कसारिचाक्षरवारिजवर्त्ति रेणुः ।

आभीरबामनयनाचयचित्तवित्तचौर्याय संधिरिव निस्वनतस्वरस्य ।

काव्यदोषावरोधाय ऋवीनान्तमजानताम् ।

गङ्गानन्दऋवीन्द्रेण क्रियते काव्यडाकिनी ॥

तत्तमुख्यावरोधकृद्दोषः ।

मुख्यो रसः अवरोधकृतप्रतिबन्धकः रसमात्रप्रतिबन्धकतावच्छेदकरूपवानित्यर्थः ।

End.

अनुकारे तु सर्वेषां दोषाणां स्याददोषता ।

यथा-अद्राक्षं पद्मलाक्ष्मीणां कटाक्षानहमित्यर्थः ।

व्रते पुनर्कुरित्याह पुनर्देवत इत्यपि ॥

अत्रकटाक्षः त्यन्तं श्रोत्रकटुत्वं गो इत्यत्र न्युतसंस्कृतित्वं देवत इत्यात्राप्रयुक्तत्वं च न दोषः ।

एवमन्येषामालोचनीयमिति ।

Colophon.

इति मेथिलश्रीगङ्गानन्दऋवीन्द्रकृतौ काव्यडाकिन्यां पञ्चमीदृष्टिः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थ इति० ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु० ॥ शाके १८१६ ज्येष्ठशुक्लत्रयोदश्यां शनौ लिखितं श्रीजमाहिरदासभक्तारपुरग्रामवासिना ॥

विषयः ।

दोषनिरूपणम् ॥

No. 14. काव्यदर्पणः By मनोधर ॥ Kāvyaadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 28 in a line. Folia, 259. 9×3 inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, Samvat 1811. Place of deposit, Babu Purandara Miśra, Salampur Myary, P. O. Ghataho, Darbhanga. A commentary on Kāvyaaprakāśa of Mammaṭa by Manodhara. This is available only from 1st to 7th Ullāsas.

Beginning. श्रीगोपालाय नमः ॥

श्रुत्यापि प्रतिपाद्यमानमतयो गम्यं यदा स्थीयते ।

तत्प्रायेण विवर्तमानमनलक्षणीवियद्वायवः ।

धान्याभ्यासवता मुञ्चति हृदये यत्स्वप्रकाशात्मकम् ।

तद्वन्दे सदसद्विचारतिमिरैस् छमात्रं महः ॥ १ ॥

ओरमन्त्रितनूजेन मनोधरमनीषिणा ।

काव्यप्रकाशविवृतिः क्रियते काव्यदर्पणः ॥ २ ॥

टीकाशतेपि जाति विवरणमेतत्प्रकाशयत्यर्थान् ।

काचाभ्यस्फटिकादिषु विवग्रहणे हि दर्पणोभ्यधिकः ॥ ३ ॥

ननु प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गतया प्रयोजनाभिधेये वा मङ्गलं वा प्रतिपाद्यते नतु सर्वात्मिक-
र्षेण वृत्तिरपि प्रयोजनाभावादित्यत आह ग्रन्थारम्भ इत्यादि ॥

End of Ms.

अत्रेति चपेटपदं प्रयोजनं विनैवाशक्ते निर्जितत्वे प्रयुक्तं नेयार्थमित्यर्थः । समास-
गतामेव येषां दुष्टत्वं तानभेमेतुमाह । अथेति । यद्यपीदं वाक्यदृष्टमपि
यथाद्वेत्रेलेचिनयोः संभूतस्य ज्योतिराशिभिरित्यत तथापि समासे सत्येव पददोषत्व-
मित्यत्र तात्पर्यम् ॥ अत्र प्रथममासं कष्ट लक्षयन्ति यत इति यद्यपि व्य ॥

Colophon नास्ति ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

Previous notice :—R. M. Pt. IV p. 247. C. C. Pt. I. p. 429, 779.

(A) काव्यदर्पणः By मनोधर ॥ Kāvyaadarpaṇaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 28 in a line. Folia 47. 9×3 inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Prose. Incorrect. Date, Śaka 1811.

Place of deposit, Babu Purandara Miśra, Salampur Myary, P. O. Ghataho, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa of Mammaṭa by Manodhara. (Only the 10th ullāsa is stated.)

Beginning of the Ms. इ प्रयोजनमाह सृष्टुपादानासचास्त्वप्रतीतिरिति ।

का विसमेति का विषमा देवगतिः ।

किं लब्धव्यं जने गुणग्राही ।

किं सौख्यं सुकलत्रं किं दुःखं यत्खलेलोकः ।

अत्र दैवगत्यादेः प्रतिवचनस्य लोकोत्तरतया संभावितत्वं ।

प्रश्नपूर्वकपरिस्ख्यासंकरं निराचष्टे । अन्यापोह एवेति ॥

वाच्य एवेत्येवकारेणान्यापोहव्यावृत्तिः ॥

सूक्ष्मालङ्कारं लक्षयति कुतोपीति ।

धर्मेणेति तद्वृत्तितया प्रसिद्धेनेत्यर्थः ॥

End.

दिगिति । इति शब्दोपग्रन्थसमाप्तौ ।

शिवमित्याशंसा । यद्वा इति शिवम् ॥

अलङ्कारदोषाणामपि शब्दार्थदोषेष्वन्तर्भाषनदर्शितं ।

युक्तमन्यथा गौरवादित्यर्थ इत्यपि वदन्ति ॥

रसपिच्छिन्नलतामार्गं स्खलति नभ्यासंचरन्बहुशः ।

सादृशि पुरुषविशेषे नमिति सदारत्नपाणिनयम् ॥

Colophon

इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीमनोऽधरकृतौ काव्यदर्पणनाम्नि काव्यप्रकाशविवरणे
दशमउल्लासः समाप्तः ॥ संवत् १८११ वर्षे मृगशिरमासे कृष्णपक्षे चतुर्थ्या-
न्तिथौ चन्द्रवासरे पुस्तिकायां इदं संपूर्णं भवतु । साहजहानावाचमभ्ये लिखितं
लेखकपाठकयोः कल्याणं ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

No. 15. काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvya-prakāśah.

Substance :—Character Maithili. Brown and white paper. Lines 8 on a page. Letters 32 in a line. Folia 121. 10 × 4 inches. Appearance, fairly old. Verse and prose. Complete. Not correct. Date, Śaka 1741. Worn out. Place of deposit, Pandit Ravinātha Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrā Thārhi P. O., Darbhanga. A treatise on Alankāra-Śāstra by Mammaṭa, ending in 10 chapters, marked with useful notes.

Beginning. श्रीनमः शिवासूनवे ।

ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय समुचितेष्टदेवतां ग्रन्थकृत्परामृशति ॥

नियतिकृतनियमरहितां ह्यादैकमयीमनन्यपरतन्त्राम् ।

नवरसरुचिरां निर्मितिमादधती भारती कवेर्जयति ।

अत्र चेतनस्य प्रभोरेव प्रस्तुतविशिष्टसामान्यद्वारेणाभिव्यक्तेरयुक्तमव पुनः कथनम्
तदेतेऽलङ्कारदोषा यथासम्भवमन्येप्येवं जातीयाः पूर्वोक्तयैव दोषजात्या-स्वीकृता न
पृथक्प्रतिपादनमर्हतीति शिवम् ॥ समासश्चेदं काव्यलक्षणमिति ॥

Colophon. इतिकाव्यप्रकाशिकायामर्थालंकारनिर्णयो नाम दशमउल्लासः मम्मटभट्टकृतोऽयं-
ग्रन्थः ॥८॥०॥

शके १७४१ कार्तिकशुदि १२ शनौ वीरभूमिदेशवासिराटीयश्रीश्यामाचरण-
नामकहस्तेन तद्देशाच्छ्रीशम्भुनाथघोषणानायि तमादर्शं दृष्ट्वा पुस्तकसंग्रहालसया
संपूर्णलिखितमेतत्पुस्तं श्रीदुर्गाचरणारविन्दे श्रीनित्यानन्दशर्मणा चौक्या समर्पितं
पुस्तान्तरसंभावे संशोध्य प्रतिपालयन्तु श्रमिणः सुधियः कुजौलिकुलजाः
सान्हावासिनः ॥

विषयः । अलंकारनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101. Pt. II. p. 19. 193.
Pt. III. p. 22. A. C. Pt. I. p. 109. C. S. C. Vol. VII. p. 71.
Tri. Cal. Vol. III. p. 2711. C. P. B. p. 82. Des. Vol. XXII.
No. 12816.

(A) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaaprakāśah.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia. 93. 11½ × 4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct Date, Samvat 1760. Worn-out. Place of deposit, Pandit Khusari Jhā, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammata with useful notes on it.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaaprakāśah.

Substance :—Character Maithili. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 110. 14 × 2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 476.

Worn out, Torn. Place of deposit, Pandit Mm. Parameśvara Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammaṭa.

Colophon. इतिकव्यप्रकाशिकायां अर्थसंस्कारनिर्णयो न स दशमोत्तरासः समाप्तमिति ॥ श्रीं॥
लसं ४७६ आश्विनकृष्णचतुर्थ्यां शुके गृध्रकूटनगरे महोसामिश्रश्रीश्रीराम-
स्याज्ञयाकरणश्रीपीताम्बरेण लिखितैषा पुस्त्यति ॥

Beginning, End, विषय :—Same.

(C) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaaprakāśah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 27. 11×4 inches. Fresh. Prose. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammaṭa. This Ms. consists of 6 Ullāsas.

Beginning, End, विषय :—Same. Colophon :—Wanting.

(D) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaaprakāśah.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 76 in a line. Folia 97. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 508. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-pierced. Torn. Worn out. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammaṭa, dealing with Rasanirūpaṇa, Alaṅkāranirūpaṇa etc.

End. तदेतलङ्कारदोषा यथासम्भविनोन्येप्येवं जातीयकाः पूर्वोक्तयैव दोषजाला न पृथक्-
प्रतिपादनमर्हन्तीति सम्पूर्णं काव्यलक्षणमिदम् ॥ इत्येष मार्गो विदुषां विभिन्नोप्य-
भिन्नरूपः प्रतिभासते यत् न तद्विचित्रं यदमुत्र सम्यग्विनिर्मिता संघटनैव
हेतुः ॥

Beginning, विषय :—Colophon :—Same.

(E) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaaprakāśah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 34. 10×4 inches. Appearance, fresh. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit,

Pandit Bala Bhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra by Mammāṭa.

Beginning, End, Colophon :—Wanting. विषय :— Same.

(F) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaṣṭakāśaḥ.

Substance :—Character Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 76 in a line. Folia 106. $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Date ? Prose and verse. Incomplete. Correct. Worn out. Place of deposit, Pandit Bala Bhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammāṭa.

Beginning, विषय :— Same. End, Colophon :—Wanting.

(G) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaṣṭakāśaḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 48 in a line. Folia 77. 11×5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date ? Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga. Worn out. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammāṭa.

Beginning, End, विषय :— Same.

(H) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaṣṭakāśaḥ.

Substance :—Character Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 95. 15×2 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 492. Worm-eaten. Fire-burnt. Place of deposit, Pandit Ādyānātha Miśra, Pāhitol, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammāṭa.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

(I) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvyaṣṭakāśaḥ.

Substance :— Character Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 113. $14\frac{1}{2} \times 2$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 556. Place

of deposit, Pandit Gonu Miśra, Lalaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra-Śāstra by Mammaṭa.

Colophon. इति काव्यप्रकाशेऽर्थालङ्कारविवेचनो नाम दशम उल्लासः ।

समाप्तश्चायं ग्रन्थ इति ।

ओं । ऋतुवाणपञ्चयोजित गौडमहीपालहायने मित्रे ।

वाहुलमेचकषण्ण्या व्यलिखदिदं नन्दनः श्रीमान् ॥ ओम् ॥

Beginning, End, विषय :—Same.

(J) काव्यप्रकाशः By मम्मट ॥ Kāvya-prakāśah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 63 in a line. Folia 35. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāthaka, Naduār, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra Śāstra by Mammaṭa.

Beginning विषय :—Same, End, Colophon :—Wanting.

No. 16. काव्यप्रकाशदीपिका By चण्डीदास ॥ Kāvya-prakāśādīpikā.

Substance :—Character Devanāgarī White paper. Lines 11 on a page. Letters 47 in a line. Folia 41. 12 × 6 inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? It is copied from another Ms. so there are gaps in certain places. Place of deposit. Raj Library. Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa by Chāṇḍīdāsa. This Ms. contains only four chapters.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

सुरारिवत्तोविद्योमप्रारम्भस्फारडम्बरः ।

कीडानृसिंहरूपस्य हरः स्याद्वो विश्रुतये ॥

श्रीचण्डीदासकविवाक्यैर्मुदीसारमण्डिता ।

भूयात्काव्यप्रकाशार्थदीपिका कृतिनां मुदे ॥

श्रीमल्लदमणभट्टानां सुहृदामनुशासनात् ।

धनिप्रकरणस्यास्य रहस्यं वर्णयामहे ॥

प्रारिभितानिर्वन्तमासिहेतु ३३तानि गीतीशष्टाचारपरम्परापरिप्राप्तस्वार्भाष्टद्वता-
प्रसादनपरत्वं प्रथमकारिकायाः प्रकाशयन्वतराण्येकामाह वृत्तिकारो ग्रन्थेति
आम्लास्यमानविषयं महावाक्यं ग्रन्थः । तस्यारम्भे अव्यवहितपूर्वकाले विघ्नस्य
निर्वर्तनसुचारिताभावस्य निवर्त्तकत्वदुश्चरितस्वभावस्य वा विघाताय निःशेष-
समुच्छेदायेत्यर्थः ।

End of Ms. कृतमिति अत्र पितृवोरिण आलम्बनं
अनुमान्यादयउर्दापनं प्रतिज्ञाग्रहणं ॥

तत्सहचराः भ्रुकुटिदन्तौष्ठपांडनादयोऽनुभावाः

उत्साहोदयः सञ्चारिण अत्र रक्तास्यनेत्रवोरभेदनी ॥

लुब्धादिति परे लज्जां दधति असहकार्य निष्पत्त्या युष्मत्काये निष्पत्त्या लज्जिता
इव कृतकार्यपिनमामानन्दयन्तीत्याशयः । प्रीतिरिति मृगाणुसारिणो ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101.

No. 17. काव्यप्रकाशविवरणम् ॥ Kāvya prakāśa vivaraṇam.

Substance:—Character Maithili. Dark-white paper. Lines 42 on a page. Letters 106 in a line. Folia 9. 13 × 5 inches. Appearance, very old. Prose. Incomplete. Correct. Worn out Letters not legible. Only the 2nd and 3rd Ullāsas are found in the ms. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kāvya prakāśa of Mammata. Anonymous.

Beginning. विशेषवपुरिति विशिष्यपूर्वाननुभूतरवरूपइत्यर्थः अयं भावः रमारकवृत्त्या घटपदेन
...स्ययापदेन करणत्वस्योपस्थितिः बाधायमावः घटेनेत्याद्यानुपूर्वी स्वरूपाकांक्षाज्ञानं
तादृशाणुपूर्ववच्छेदेनादन्तप्रातिपादिकोत्तरे नत्वाकच्छेदेन वा घटपदार्थेनादन्त-
प्रातिपादिकार्थेन वा त्वितस्ययापदार्थः घटीपाकरणता इत्यवयवौधं
जनयन्ति अतो न वृत्त्यनुपरिस्थितस्य नचायोग्यस्य नापि परिनिष्ठितपदानुपूर्वीज्ञानं
नवा विपरीतव्युत्पन्नस्यावयवौधः ।

End. रसस्यान्तर्न मज्जन्ति रसमन्तर्नविभ्रति ।
परि पूरमला यृनि प्रयाप्ति तरतां वलान् ॥

Colophon. इति काव्यप्रकाशविवरणे तृतीय उल्लासः ॥
मन्दानमन्दरगिरिप्रयत्नान् रत्नानि कानिचन केनचिदुद्धृतानि ॥

नन्नास्ते साम्प्रतमपारपयोधिपूरगम्भीरवटस्तगित एष गण्योमणीनाम् ॥०॥

तददोषो शब्दार्थावित्यादिकारिकायां प्राधान्य ।

विषयः ।

काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

No. 18 काव्यप्रकाशव्याख्या by पण्डितराज ॥ Kāvya prakāśavyākhyā.

Substance :—Character Maithili. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 80 in a line. Folia 148. 15 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Worm-pierced. Complete. Correct. Date, La. Sam. 522, Śaka 1559. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kāvya prakāśa of Mammata by Mm. Paṇḍita-rāja.

Beginning. औनमोलम्बोदराय ॥

रघुवंशजलाधिचन्द्रं वारणदवनदन्तिपारिन्द्रम् ।

सीताविपिनमयूरी मुदिरमुदारंमहःकलये ॥

मौलौ निधाय पाणी वाणीमनिशन्नमस्कृत्य ।

पण्डितराजः कुरुते टीकाकाव्यप्रकाशस्य ॥

इयतापि बुद्धिविभवेन मोहतां यदमुष्य भावशतवर्णनोद्यमः ।

अपि सत्स्वसत्सु गुणभावगौरवादवधेहि बाणि करवाणि साहसम् ॥

वणिशादपि वक्रहृदः कुलिशादपि कठिनकर्माणः ।

गरलादपि मर्मभिदो ये केचन तान्नमस्कुर्मः ॥

हरमौलिगलितगङ्गावीचिविचित्राशयाः मुधियः ।

मत्कृतिमतिदीर्घदयादृक्पाते सुधारसेन सिद्ध्यन्तु ॥

प्रथमतः प्रेक्षावत् प्रवृत्तिनिमित्तत्वेन प्रयोजनाभिधेयसम्बन्धस्याभिधानुमुचितस्या-
नभिधानाद्भारतीस्तुतिनत्यात्मकमङ्गलस्य समाप्तौ व्यभिचारात् फलान्तरस्याभा-
वादफलस्योपनिबन्धनाच्च ग्रन्थकर्तुर्भ्रान्तत्वेनानवधेयवचनत्वशङ्कान्निराकृत्य प्रथम
श्लोकमवतारयति ग्रन्थारम्भ इति ॥

तत्तत्सन्दर्भविशेषविशिष्टो वाक्यसमूहो ग्रन्थः ।

विघ्नविघातायेत्यनेन समाप्तौ व्यभिचारेपि -

विघ्नध्वसेन तत्प्रसङ्ग इति ध्वनितम् ॥

प्रतिबन्धकामवसम्पादकतया प्रयोजनाभिधेयसम्बन्धानभिधानुपनिबन्धनमादौ
नानुचितमिति च स्फोरितम् ॥ समुचितमिति ॥

आयान् आगच्छन् । अत्रेति सामान्यमचेतनं वाग्विज्ञेतावतैव प्रभोरपि व्यञ्जनयो-
पस्थितौ पुनः प्रभुमिवेयुपादानं पौनरुक्त्यमावहतीत्यर्थः । उल्लासमुपसंहरति तदेत-
इति । इतीति ग्रन्थसमाप्तौ ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायश्रीमत्पण्डितराजविरचितायाङ्काव्यप्रकाशटीकायां दशमो-
ल्लासः समाप्तः ॥

शुभमस्तु सज्जनजनानाम् ॥

अपि दिवसमनैषीः पद्मिनीसञ्चनि त्वं-

रजनिम् निरतोमूः कैराविएयां रमण्याम् ।

कथय कथय भुङ्ग स्वच्छभावेन तावत् ।

सुखमधिकमवापस्तत्र वा तत्रवेति ॥

यादेवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता ।

नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः ॥

त्रांनमोलम्बोदराय । नमो एकदन्ताय ॥ लसं ५२२ शाके १५५६ कार्तिक शुक्ल
सप्तम्याम्बुधे देसुआलग्रामे महोसदुपाध्यायश्रीमद्भगीरथशर्ममहाशयानामाज्ञया
करणश्रीदेवनाथेन त्वारितपाणिना ।

विषयः । काव्यप्रकाशटीका ॥

Previous notice :—C. C. Pt. II. p. 19.

(A) काव्यप्रकाशव्याख्या By पण्डितराज ॥ Kāvya prakāśavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 12 on a page. Letters 80 in a line. Folia 53. 18½ × 4 inches. Prose. Appearance, old. Letters affected. Worn out. Partly torn. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Generally correct. Not complete. Date ? The Ms. contains nine complete chapters only. A commentary on Kāvya prakāśa of Mammaṭa by Paṇḍitarāja.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

No. 19. काव्यप्रकाशव्याख्या By कमलाकर ॥ Kāvya prakāśavyākhyā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Folia 262. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose,

Complete. Generally correct. Date, Śaka 1753. Place of deposit, Babu Chandradhārī Singh, Ranti Deorhi, P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Kāvyaaprakāśa of Mammaṭa by Kamalākara.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा गणेशं वाग्देवीं साम्बं शम्भुञ्च राघवम् ।

श्रीरामकृष्णपितरं नत्वोमाख्यांच मातरम् ॥

नारायणात्मजश्रीमान् रामकृष्णात्मजः कृती ।

काव्यप्रकाशगां व्याख्यां तनोति कमलाकरः ॥

काव्यप्रकाशे टिप्पण्यः सहस्रं सन्ति यद्यपि ।

ताभ्यस्त्वस्याविशेषो यः पण्डितैः सोवधार्यताम् ॥

End. रामकृष्णतनूजेन कमलाकरशर्मणा ।

यो यः श्रमस्तेन प्रीयतां राखणान्तकः ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणपारावारपरीणजगद्गुरुश्रीभद्रमेश्वरमहर्षिरसु-
नारायणमहसुत विद्वन्मुकुटहीराश्रीरामकृष्णभट्टसुत महामहोपाध्यायश्रीकमलाकर-
भट्टकृतायां काव्यप्रकाशव्याख्यायां दशमोल्लासः समाप्तः ॥ सम्बत् १८८२
शके १७५३ ॥

विषयः । काव्यप्रकाशटीका ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101. 778. Pt. II. p. 19, 193.

No. 20. काव्यप्रकाशव्याख्या By गोकुलनाथ ॥ Kāvyaaprakāśavyākhyā

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 58 in a line. Folia 72. $13\frac{1}{2} \times 2\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Babu Prabhunātha Miśra, Lagamā, P. O. Biraul, Darbhanga. Worn out. Torn in the beginning. A commentary on Kāvyaaprakāśa of Mammaṭa by Mm. Gokulanātha. This contains only 4 chapters of which the last one is incomplete.

Beginning. श्रीनमोनीलरोचिषे ॥

नत्वापरत्मानं श्रीगोकुलनाथशर्मणा रचिता ॥

काव्यप्रकाशायत् टीका प्रीत्यैसतामस्तु ॥

कारिकानिबद्धमङ्गलश्लोकातुवादादेवानुषङ्गिक विघ्नध्वंससिद्धिपावृत्तिकारो न मंगलं

प्रणीतवान् न चोपनिबन्ध । किन्तु कारिकाप्रबन्धमार्षिमानस्य ग्रन्थकृतः
प्रथमं मंगलमाचरतो निर्वन्धतश्च किं फलकर्मकर्तृत्वादनवधेयवचनत्वशंका मया
कर्तुमवतारयचानुषङ्गिकमङ्गलसंपत्तये मौलं पथमनुवदति ग्रन्थेत्यादिना जयन्ती-
सन्तेन ॥

End of Ms. अथ वितर्कः तत्र तर्कोविचारः सन्देहादिति धनिकः ।

उहोवितर्कइत्युक्तः पदार्थेषु यथामतीतिभोजः ॥

यत्नविप्रतिपत्तिः स्यात्संशयोऽधविमर्शनम् ।

पक्षयोरुभयोर्भक्ते माने साधकवाधके ।

इत्यादिवितर्कविभावानाह निःशंकं शंकरः ।

निर्णयोपायभूतोयमूहोऽनिष्टापादनरूपेवितर्कः ॥

यथा-किलोभेन विलङ्घितः स भवतो येनैतदेवंकृतं ।

मात्रास्त्रीसुशुताङ्गता किमथवा यतैव मे मध्यमाः ॥

मिथ्यैतन्ममचिन्तितं द्वितयमप्यार्थानुजो सौ गुरु -

र्मातातातकलत्रमित्यनुचितं मन्ये विधात्रा कृतं ॥

Golophon. नास्ति ॥

विषयः । काव्यप्रकाशटीका ॥

(A) काव्यप्रकाशव्याख्या By गोकुलनाथ ॥ Kāvya prakāśavyākhyā.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 63 in a line. Folia 15. 11½ × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Jayadeva Pāṭhaka, Naduār, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Kāvya prakāśa of Mammata by Mm. Gokulanātha. This contains the first chapter only.

Beginning, विषय :—Same.

End. अतीवजर्जरः पोतस्तरणीयोमहार्णवः ।

केवलं परिहासाय ममतायमुपक्रमः ॥

Golophon. इति काव्यप्रकाशविवरणे प्रथम उल्लासः । * ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

No. 21. काव्यप्रकाशव्याख्या By जयराम ॥ Kāvya prakāśavyākhyā.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 64 in a line. Folia 5. 11½ × 5 inches. Appearance,

ance, fairly old. Prose. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Umākānta Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A commentary on Kāvyaaprakāśa of Mammaṭa by Jayarāma.

Beginning. श्रौनमः श्रीगणेशाय ॥

श्रीजयरामः सुकृती नत्वा शम्भोःपदाम्भोजं ।

काव्यप्रकाशटीकां तनुते विद्वद्भिन्नोदाय ॥ १ ॥

समाहितकर्म्मरम्भे शिष्टाचारपरंपरायातं मंगलं ग्रन्थकृदाचरितवानुपनिबद्धवाँश्च
व्याख्यातुश्रोतृणामनुषङ्गतोपि मंगलसंपत्तये तथाकृतं मंगलं विभ्रं विनाशयति ।
हरिहरति पापानि दुष्टचित्तैरपि स्मृत इत्यादिस्मृतेः ।

अतएव वृत्तिकृदपितभिवद्धलोकं व्याख्यातुमत्रतारयति ।

End of Ms. दोषदानं गुणादानं कर्त्तव्येनियमात्कृतौ । कामचारस्तु संश्लोऽलंकारेषु मनांषिभि-
रित्यस्य तु यथाकास्त्र्येन दोषाणां दानं गुणानां चोपादानं न तथालंकाराणां केन्तु
वैचित्र्याय कस्यचिदित्यर्थः । नीरसेप्यस्फुटालंकारे काव्यत्वमिष्टं वस्तुतोऽनलंकृती-
त्यादिरस्फुटालंकारस्य क्वचिदेव काव्यत्वं यन्त्ररसादिस्फुटो न तु सर्वेतेत्यर्थः ।
नीरसेपि स्फुटानलङ्कारविरहिणि न काव्यत्वं यतोरसादिरलङ्का...

Colophon. नास्ति ।

विषयः । काव्यप्रकाशटीका ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101. Pt. II. p. 19. 193.

No. 22. काव्यप्रदीपः By गोविन्दठाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 9 on a page. Letters 45 in a line. Folia 183. 11 × 4 ½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date, La. Sam. 496. A commentary on Kāvyaaprakāśa of Mammaṭa by Mahāmahopādhyāya Govinda Thākura. Worn out. Place of deposit, Pandit Yadunandana Thākura, Sarbasimā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga.

Beginning. नास्ति ॥

End. ज्येष्ठे सर्वगुणः कनीयसि वयोमानेण पात्रे गिरां
गात्रेण स्मरगर्वस्वर्णपटौ निष्ठाप्रतिष्ठाश्रये ॥
श्रीहर्षे त्तिदिवं गते मयि मनोहानेच कः शोधये-
दत्राशुद्धमहोमहत्सु विधिना मारोयभारोपितः ॥

परिशीलयन्तु सन्तः मनसा सन्तोषशीलेन ।
अमुमदभुतम्प्रदीपं प्रकाशमपि यः प्रकाशयति ॥
दीपिकाद्वितयं कन्ये प्रदीपद्वितयं सुतौ ।
रवमतौ सम्यगुत्पाद्य गोविन्दः शर्म विन्दति ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसठवङ्कुरश्रीगोविन्दविरचिते काव्यप्रदीपे दशम उल्लासः ॥
समाप्तश्चायं ग्रन्थइति ॥ अत्र महामहोपाध्यायश्रीमदभिनवपण्डितरामानुग्रहार्थ-
मष्टविंशत्पत्राणि श्रीलक्ष्मणशर्मणा रत्नपुरे लिखितानीति ॥ लसं ४६६
आश्विनशुक्लप्रतिपदि समाप्तिमगादिदं पुस्तका
विषयः । गुणालङ्कारदोषादीनां निरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 101 and 2, 779. Pt. II. p. 19 and 20. 22 193. Pt. III. p. 2. R. M. Pt. IX. p. 124. C. S. C. Vol. VII. p. 9. Des. Vol. XXII. No. 12819.

(A) काव्यप्रदीपः ॥ By गोविन्दठाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 44 in a line. Folia 22, 9½ × 4 inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Bala Bhādra Jhā, P. O. Jogiāra, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa of Mammāta by Mahāmahopādhyāya Govinda Thākura.

Beginning, End, Colophon:—wanting. विषयः—Same.

(B) काव्यप्रदीपः ॥ By गोविन्दठाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 40 in a line. Folia 30. 12 × 4 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa-kārikā by Mm. Govinda Thākura. Worm-eaten.

Beginning. श्रीलक्ष्मीनृसिंहाभ्यां नमः ॥

श्रीगणेशायनमः ॥

सोनोदेव्याः प्रथमतनयः केशवस्यात्मजन्मा ।

श्रीगोविन्दो रुचिकरकवेः स्नेहपात्रं कनीयान् ॥

श्रीमन्नारायणचरणयोः सम्यगाधाय विसृजं ।

नत्वा सारस्वतमापिमहः काव्यतत्त्वं व्यनक्ति ॥१॥

वचनसंदर्भविशेषरूपस्य ग्रंथस्य प्रारिप्सितत्वेन स्तोतुमुचितायाः सेन्यमानाया-
श्च वाग्देव्या आस्पदभूतां कविभारतीं तदामिन्नत्वे नाध्यवसितां प्रारिप्सितप्रतिबंधक-
दुरितशान्तये ग्रन्थकृत्संस्तौति ॥

नियंतेकृतनियमरहितां ह्यदिकमयीमनन्यपरतन्त्राम् ॥

नवरसरुचिरां निर्मितिमादधती भारती कवेर्जयति ॥

End, Colophon :—Wanting. विषय :—Same.

(C) काव्यप्रदीपः By गोविन्दाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 60 in a line. Folia 187. 12 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1931. Place of deposit, Pandit Mm. Rājanātha Miśra, Saurāth P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa by Govinda Thākura.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) काव्यप्रदीपः By गोविन्द ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Lines 11 on a page. Letters 58 in a line. Folia 14. 12 × 3¾ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date? Worn out. Torn. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśakārikā by Mm. Govinda Thākura. Worm-eaten.

Beginning, End, Colophon :—Wanting; विषय : Same.

(E) काव्यप्रदीपः By ॥ गोविन्दाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 70 in a line. Folia 16. 13 × 4 inches. Appearance, fairly old. Prose & verse. Incomplete. Incorrect. Date? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśakārikā of Mammata by Govinda Thākura.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon:—Wanting.

(F) काव्यप्रदीपः By गोविन्दाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 3. 10 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Not correct. Not complete. Worn out. Letters affected. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Premadhara Jhā, Raiām, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on the Kārikā of Kāvya-prakāśa of Mammata by Govinda Thākura.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon :—Wanting.

(G) काव्यप्रदीपः ॥ By गोविन्दाकुर ॥ Kāvya-pradīpaḥ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 38 in a line. Folia 129. 9 × 4 inches. Appearance, old. Date, Saṃvat 1764. Incomplete. Not correct. Place of deposit, Chitradhara Library, Tabhakā, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. Worn out. A commentary on Kāvya-prakāśa of Mammata by Govinda Thakura.

Beginning:—wanting End, Colophon, विषय :—Same.

No. 23. काव्यादर्शः by दण्डी ॥ Kāvya-ādarśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia, 22. 11½ × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Worn out. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra by Āchārya Daṇḍin.

Beginning. श्रौतमः-शिवाय ॥

चतुर्मुखमुखाम्भोजवनहंसबध्नीम ।

मानसे रमतानिलं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

पूर्वशास्त्राणि संगृह्य प्रयोगानुपलभ्य च ।

यथासामर्थ्यमस्माभिः कियते काव्यलक्षणम् ॥

End. of Ms. संकीर्णा नाम सा यस्यां नानालक्षणसंकरः ।

एताः षोडशनिर्दिष्टाः पूर्वाचार्यैः प्रहेलिका ।

न मया गोरसामिह चेतः कस्मात्प्रि ...

Colophon. नास्ति

विषयः । अस्मिन् अलंकारयमकादिनिरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 102, Pt. II, p. 20, 193, Pt. III, p. 22. A. C. Pt. I. p. 109. C. S. C. Vol. VII, p. 12, Des. Vol. XXII, No. 12830.

(A) काव्यादर्शः By दण्डी ॥ Kāvyaādarśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellowish-red paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 420. 14 × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worn out. A treatise on Alaṅkāra Śāstra by Daṇḍin.

End. व्युत्पन्नवृद्धिरमुना विधिदर्शितेन
मार्गेण दोषगुणयोर्विशवर्त्तिनीभिः ।
वाग्भिः कृताभिसरणो मदिरेक्षणाभि —
गम्यो युवैव रमते लमते च कीर्त्तिम् ॥०॥

Colophon. इत्याचार्यदण्डिनः कृतौ काव्यालंकारे दुष्करः परिच्छेदः ॥ ० ॥ श्रीगुरवे ॥०॥

Beginning, विषय :—Same.

No. 24. काव्यालंकारसूत्रवृत्तिः By वामन ॥ Kāvyaālaṅkārasūtravṛttiḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 47 in a line. Folia. 50. 10 × 4 inches. Appearance, old. Date ? Place of deposit, Pandit Balabhadra Jha, P. O. Joginra, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra Śāstra by Vāmana with the commentary of Sūtravṛtti by himself. Complete. Generally correct.

Beginning. गुरुवरचरणारविन्दाम्यां नमः ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीराम ॥

प्रणम्य परमं ज्योतिर्वामनेन कविप्रिया ।

काव्यालंकारसूत्राणां स्वेषां वृत्तिर्विधीयते ॥१॥

काव्यं ग्राह्यमलंकारात् ॥ ॥

काव्यं ग्राह्यं उपादेयं भवति खल्वलंकारात् ।°

काव्यशब्दोयं गुणालंकारसंस्कृतयोः शब्दार्थयोर्वर्तते ।

भक्त्या तु शब्दार्थमात्रवचनो गृह्यते ।

कोसावलंकार इत्यत आह ।

सौन्दर्यमलङ्कारः ॥

End.

नेद्रवाहनशब्दे शब्दमाहितत्वस्याविवक्षितत्वात् ॥

कुथेन नागेंद्रमिवेन्द्रवाहनमित्यत्रेन्द्रवाहनशब्दे वाहनमाहितादिति शब्दं न भवति ।

आहितत्वस्याविवक्षितत्वात् स्वस्वामिभावसंबन्धमात्रं ह्यत्र विवक्षितमिति ॥

सदसन्तो मया शब्दा विविच्यालपे निदर्शिता ।

अन्यैव दिशा कार्ये शेषाणामध्यवेक्षणम् ॥ ॥छ॥

Colophon.

इतिकाव्यालंकारसूत्रवृत्तौ प्रायोगिके पंचमोऽधिकरणे द्वितीयोऽध्यायः ॥

मीमांसकश्रीरघुनाथभट्टप्रसादसंज्ञातविवेकराशेः ।

चिन्तामणः श्रीजयदेवसूत्रोक्तिप्रियावामनवृत्तिरेषा ॥

न्यायदर्शनविचारपारगान् विश्वपण्डितशिरोमणिभूषान् ।

वादिनाराममुखभक्तनसिहान् राजहंसपरिपूजितपादान् ॥२॥ युग्मम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 103. Pt. I. p. 20. Pt. III. p. 22. R. M. Pt. VII. p. 264. A. C. Pt. I. p. 110. C. S. C. Vol. VII. p. 14. Des. Vol. XXII. No. 12837.

विषयः—पञ्चाधिकरणात्मकेऽस्मिन्ग्रन्थे गुणशेषरीत्यलङ्कारनिरूपणम्बन्धते ॥

No. 25. कुवलयानन्दः By अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 30 in a line. Folia 71. 14 × 4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1668. Place of deposit, Pandit Śrīkānta Jhā, Naḍuār, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Chandrālōka of Jayadeva by Appaya Dīkṣita.

Beginning. भो मदनरिपोर्नन्दनम्बन्दे ॥

अमरीकवरीभारभ्रमरीमुखरीकृतम् ।

दूरीकरोतु दुरितं गौरीचरणपङ्कजम् ॥

परस्परतपः सम्पत्कलापितपरस्परौ ।

प्रपञ्चमातापितरौ प्राञ्चौ जायापती स्तुमः ॥

End. अमुं कुवलयानन्दमहोदयदीक्षितः ।
 नियोगाद्वेङ्कटपतेर्निष्पाधिकृपानिधेः ॥
 चन्द्रालोको विजयते शारदागमसम्भवः ।
 हृद्यः कुवलयानन्दो यत्प्रसादादभूयसम् ॥

Colophon. इति श्रीमदद्वैतविद्याचार्यश्रीभारद्वाजकुलजलधिकौस्तुभश्रीभृङ्गराजध्वरीन्द्रवरदसूनो
 रप्पदीक्षितस्य कृतिः कुवलयानन्दः समाप्तः ॥ * ॥ श्रीरस्तु । शुभमस्तु ॥
 श्रीवरदमूर्तये नमः ॥
 गन्धर्वाङ्गरसेन्दुप्रमितशब्दं जुडाग्रोना व्यलित्वत ।
 ऊर्जानर्जुनएतत्सप्तम्यां सप्तसप्तौ च ॥

विषयः । अलङ्कारानिरूपिताः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 113. 780. Pt. II. p. 22. 194
 Pt. III. p. 25. C. S. C. Vol. VII. p. 14. C. P. B. p. 91. Des.
 Vol. XXII. No. 12846.

(A) कुवलयानन्दः By अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 71. 11 × 4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Ādyānātha Miśra, Pāhitol, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A commentary on Chandrāloka of Jayadeva by Appaya Dīkṣita.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) कुवलयानन्दः by अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9-13 on a page. Letters 50 in a line. Folia 71. 9½ × 3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, Samvat 1815. Place of deposit, Pandit Tārakeśvara Miśra, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A commentary on the Kārikās of Jayadeva by Appaya Dīkṣita.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) कुवलयानन्दः By अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 89. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Samvat 1864. Place of deposit, Pandit Jibu Miśra, Nanaur, P. O. Tamuriā, Darbhanga. A commentary on Chandrāloka of Jayadeva by Appaya Dikṣita.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) कुवलयानन्दः By अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 40 in a line. Folia 31. 10×4 inches. Appearance old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Ravinātha Jhā, Professor M. R. Vidyālaya, a resident of Andhrā Thārhi P. O., Darbhanga. A commentary on Chandrāloka of Jayadeva. Worn out. Marked with useful notes.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(E) कुवलयानन्दः By अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folia 64. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date Śaka 1746. Place of deposit, Pandit Manohara Thākura, Tabhakā P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A commentary on Chandrāloka of Jayadeva by Appaya Dikṣita.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(F) कुवलयानन्दः By अप्पयदीक्षित ॥ Kuvalayānandaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 54 in a line. Folia 23. 12×3 inches. Appearance, fair. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Bābu Nandana Thākura, Karnapur, P. O.

Sukpur, Bhagalpur. A commentary on the *Kārikās* of *Chandrāloka* of Jayadeva by Appaya Dikṣita.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(G) **कुवलयानन्दः** By अण्णयदीक्षित ॥ Kuvalayanandaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 51 in a line. Folia 55. 27 folia in the beginning are missing. $11\frac{1}{4} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Babu Phudi Jhā, Barail, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on *Chandrāloka* of Jayadeva by Appaya Dikṣita. Slightly damaged.

End, Colophon, विषय :—Same. Beginning :—Wanting.

No. 26. **चतुरचूडामणिः** By दासिराज ॥ Chaturachūdāmaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 76 in a line. Folia 19. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. Worn out. Letters affected. A handbook of *Alaṅkāra Śāstra*, dealing with *Rasa Bhāva*, *Nāyikāvivichāra* and *Nāyaka-vivichāra* by Dāsirāja.

Beginning. ओ नमो गणेशाय नमः ॥

गौरीं सस्मृहमीक्षते रतिपतिं रुद्रं समुत्कण्ठते ।

तद्योषामनुकम्पते पुरपरिज्ञोभेति रौद्रायते ॥

विभ्राडस्थिभिरश्वितः फणिकणै रुरुकम्पते हासकृ—

न्नगन्त्रीक्ष्णविस्मृतोत्तरभृतध्यायी हरः पातु वः ॥

मृदुखादुस्वेच्छं यदि भवति काव्यामृतमिदं ।

गुणं सन्तो दोषं तदपि निगदन्त्येव हि खलाः ॥

सुधामिन्दुः सर्पोविमतिविषमे वेह विरसं ।

तदप्येतद्भीत्या त्यजति किमु काव्यं कविजनः ॥

आसीत्संस्वारवंशविमलः क्षत्रान्वये धीरधी -

विख्यतो वयराज एव मुकृती प्रत्यर्थिपञ्चाननः ॥

तत्सूनुर्भुवि सिंहराजमुभटस्तन्नन्दनः सांप्रतं ।
ग्रन्थं व्यातनुते मनोहरमिमं श्रीदासिराजः कविः ।
विलोक्यालंकारान् सुकविः कविताभ्यापि बहुशो ।
रसानां सन्दर्भं युधजनमनेमोदजनकः ॥
मयाकारि ग्रन्थो भुवि चतुरचूडामणिरयं ।
कवीशो वा कामी भवति सहसनेन कुशलः ॥

End.

श्रीदासिराजकाविना कृतिना कृतीस्तास्तेषां पुराणविदुषामवलोक्य यत्नात् ।
शृङ्गारदुग्धजलधिं सुधियावमथ्य तत्सारपिण्डनवनीतमिवोपजह्ने ॥
गेहे गेहे भावानभिनयति नटी किमियं ।
नाहं दासिराजकवितुः सुचतुरचूडामणिवाणी ॥
सदानन्दस्पन्दः सहदश्च हृदयान्तर्वितनुते कवित्वे कौशल्यं कलयति जडात्मा मयि घट्ट
स्तराशोकास्तेकास्तवकुसुमामोदमधिकं न धत्ते किं केषां हृदि चतुरचूडामणिरयं ॥
गौर्याः पुरेऽपि मदनं दहता हरेण शास्त्रं रतिः परिहृता पुरदाहभीत्या ।
ब्राह्मणशिरः कस्तले दधता ससर्पं नग्नेन जीवजहिहि स्मयता शिवेन ॥
प्रसादवस्तुमधुरं काव्यामृतमयं रसः खलयाहभिभया सद्भिरदगह्ये न किं शुचिः ॥
जज्ञीशंकरवारवंशविपिने जातः कवीरामहान् ।
उत्तोरपराजउज्ज्वलयशश्चन्द्रः कृती वीरजित् ॥
तस्मादुद्धतवैरिवीरवनितावैधव्यशिचागुरुः ।
प्रोद्धूतः किल सिंहराज उदितः श्रीदासिराजोपरः ॥
काव्येन काव्योऽपि न यस्य साम्यं प्रयाति शृङ्गारस्सप्रवाहैः ।
निमज्जयन्मज्जनशीतलेन वहिस्तथान्तः समताङ्गरेण ॥
आश्लेषलोला मधुरा वचोभिरन्तः प्रसन्ना चतुरेव योषित ।
श्रीदासिराजस्य कवेरुदारा वाणी मुदा मुहदनाय सृष्टः ॥
गुणैरनेकैश्चतुरारसानां सर्वैरुपास्यां विबुधैः सुधामिव ।
दिने भ्रमन्तीमिव वारयोषिषं निषेव्य सर्वे चतुरा भवन्तु ॥
इति श्रीदासिराजविरचिते चतुरचूडामणौ रसालंकारे रसादिष्वेवचननाम्नी-

Colophon.

चतुर्थीकान्तिः समाप्ता ॥०॥*॥०॥
कठिनी पुस्तकी भार्या परहस्तगता गता ।
यदिस्यात्पुनरावृत्तिः कृष्टावृष्टा च मर्दिता ॥ अयेकीरः ।
रसविचारः । नायकनायिकयोर्निरूपणम् ॥

विषयः ।

(A) चतुरचूडामणिः By दासिराज ॥ Chaturachūdamaṇiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 53 in a line. Folia 36. $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnātha Miśra, Saurāth, P.O. Madhubani, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasavichāra by Dāsirāja.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 27. चन्द्रालोकः By जयदेव ॥ Chandrālokaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 51 in a line. Folia 41. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches, Appearance, new. Verse. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Dāmodara Jha, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A manual of rhetoric by Jayadeva in ten chapters with the commentary of Vaidyanātha Pāyagūṇḍa.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

उच्चैरस्यतिमन्दतामरसतां जाग्रत्कलं कैरव-

ध्वंसं हस्तयते च या सुमनसामुल्लासिनी मानसं ॥

शृष्टोयन्मदनाशनाचिरमला लोकत्रयी दर्शिका ।

सा नेत्रत्रितयीव खगडपरशोर्वाग्देवता दीव्यतु । १ ॥

हृद्देहि चिन्मयनित्तचन्द्रमणयः संवर्धयध्वं रसान् ।

रेरे स्वैरिणि निर्विचारकविते मारुतप्रकाशी भव ॥

उल्लासाय विचारवीचिनिचयालङ्कारवारान्निधे—

चन्द्रालोकमयं स्वयं वितनुते पीयूषवर्षः कृती ॥ २ ॥

End.

अलङ्कारपुस्तकेषु यद्यनास्था मनीषिणाम् ॥

तदवाचीनभेदेषु नाम्नाम्नाथोर्थ इष्यताम् ॥ महादेव इति ॥ चतुर्थ संकायं सुखयतुः

मयूखः सुमनसः ॥

Colophon.

इति श्रीपीयूषवर्षजयदेवविरचिते चन्द्रालोके पञ्चमोमयूखः ॥ ५ ॥

विषयः ।

गुणदोषकाव्यलक्षणादयो निरूपिताः ॥

Previous notice :— C. C. Pt. I. p. 182. 784. Pt. II. p. 37. 199 Pt. III. p. 39. R. M. Pt. II. p. 52. 177. C. S. C. Vol. VII. p. 18. C. P. B. p. 151. Des. Vol. XXII. No. 12871.

(A) चन्द्रालोकः By जयदेव ॥ Chandralokaḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 28 in a line. Folia 12. 13 × 5½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra by Jayadeva. Worn out. Partly torn. This author is the same as that of the Prasannarāghava and Āloka on Chintā-māṇi.

Beginning, End, Colophon :—Wanting. विषय :—Same.

No. 28. चित्रमीमांसा By चित्रधरउपाध्याय ॥ Chitramīmāṃsā.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 21 on a page. Letters 88 in a line. Folia 7. 12¾ × 4½ inches. Prose and verse. Incomplete. Correct. Appearance, old. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra dealing with Kāvyaśāstras and Alaṅkāras by Chitradhara Upādhyāya.

Beginning. ओनमो महागणेशाय ॥

अभिवन्द्य चन्द्रशेखरमायं गौरीसखं परं ज्योतिः ।

वितनोमि विपुलविषयां विशदार्थमर्थचित्रमीमांसाम् ॥

त्रिविधं तावत्कव्यं ध्वनिगुणीभूतव्यङ्ग्यचित्रभेदात् ।

यत्रवाच्यशक्तिशायिव्यङ्ग्यं स ध्वनिः ।

यथा-स्थिता क्षणं पञ्चमसु ताडिताधराः पयोधरोत्सेधनिपातचूर्णिताः ।

वल्लीषु तस्याः स्खलिताः प्रपेदिरे चिरेण नाभिप्रथमोदविन्दवः ॥

End of Ms.

तथा त्यक्त्यामि वैदेहमुतां पुरस्तात् समुद्रनेमिं पितुराज्ञयैवेत्यत्राप्यस्ति स्वस्थैवोपमानत्वमुपमेयत्वं तत्रापि नात्वयः पितृनियोगात्किंतिल्याग इव अपवादात्सीतात्यागेपि न प्रतिषेधाव्वाहमित्येतावत्येव तात्पर्यात् ।

सदृशान्तरव्यवच्छेदे तात्पर्यात् पितृनियोगाद्राज्यत्यागे अपवादमयात्सीतात्याग एव स दृष्टान्तः ।

सदृशान्तरप्रसक्त्यभावेन तदवच्छेदकस्य फलत्वायोगाच्च एवञ्च उपादे तस्य सहस्ररश्मिरित्यादावप्येकस्थैवोपमानोपमेयभावः स्पष्टः न चेत् ।

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

काव्यभेदालङ्काराणां निरूपणम् ।

(A) चित्रमीमांसा By चित्रधर उपाध्याय ॥ Chitramīmāṃsā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 94 in a line. Folia 20, of which 2 are missing from the beginning. 16 × 3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Some portion of the text is not written in the end. Worn out, damaged. A handbook of Alaṅkāra Śāstra dealing with Alaṅkāra only by Chitradhara Upādhyāya of Mangarauni.

Beginning of Ms. इत्यादिष्वमायामतिव्याप्तिरुदाहरिष्यमाणे उपमाध्वनौ चातिव्याप्तिर्नाह-
सोप्यलंकारोऽलंकार्यत्वात् ब्राह्मणश्रमणन्यायेन तत्रालंकारध्वनित्वव्यपदेश इति सि-
द्धान्तात् ॥

End of Ms. यथा कलिङ्गनृपतिः समाक्रान्तो वल्लवता काङ्क्षन्मग्नश्रिणां श्रियं ।
श्रयते वैतसीवृत्तिं न भौजङ्गीङ्गदाचनेति नीतिसमृत्यासन्दिग्धनिजराज्यलक्ष्मीभ्रंश-
परिहारकामः शिरो नमितवानत ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः काव्यभेदालङ्काराणां निरूपणम् ।

No. 29. दशरूपकम् By धनञ्जय ॥ Daśarūpakam.

Substance : Character Maithili. White and yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 66 in a line. Folia 12. 12 × 4 inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śaktinātha Jhā, Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra by Dhanañjayā.

Beginning. ओंनमः सरस्वत्यै ।

ओंनमो गणेशाय ॥

नमस्तस्मै गणेशाय यत्कण्ठः पुष्करायते ।

मदाभोगवनध्वानो नीलकण्ठस्य ताराविवे ॥१॥

दशरूपानुकारेण यस्य मायन्ति भावकाः ।

नमस्सर्वविदे तस्मै विष्णवे भरताय च ॥२॥

कस्यचिदेव कदाचिद्दृश्या विषयं सरस्वतीविदुषः ।

घटयति कमपि तमन्यो व्रजति जनो येन वेदधाम् ॥३॥

उद्धृत्योद्धृत्य सारं यमखिलनिगमान्नाय वेदं विरञ्चि —

श्वेके यस्य प्रयोगमुनिरपि भरतस्ताण्डवं नीलकण्ठः ।

शर्वाणीलास्यमस्य प्रतिपदमपरं लक्ष्मकः कर्तुमीष्टे ॥

नायानां किन्तु किञ्चित्प्रगुणरचनया लक्षणं संक्षिपामि ॥४॥

End. विष्णोस्सुतेनापि धनञ्जयेन विद्वन्मनोरागनिबन्धहेतुः ।

आविष्कृतं मुञ्जमहीशगोष्ठीवैद्यभाजा दशरूपमेतत् ॥८०॥

Colophon. समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥०॥

श्रीमन्नपूर्णाविश्वेश्वराभ्यां नमः ॥०॥ ॥

विषयः । नाथोभ्योगिविषयाणां निरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 247. 789. Pt. II. p. 53. Pt. III. p. 53. C. S. C. Vol. VII. p. 20. Des. Vol. XXII No. 12887.

No. 30. ध्वन्यालोकलोचनम् By अभिनवगुप्ताचार्य ॥

Dhvanyālokalōchanam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 32 in a line. Folia 291. 11 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date ? Worn out. Drenched. Place of deposit, Pandit Dāmodara Singh Thākura, Bhaur, P.O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Dhvanyāloka of Ānandavardhana by Abhinavagupta Acharya. This contains text also.

Beginning. ओं नमः ।

ओं उगस्महे स्वानुभवेकवेद्यं स्वच्छन्दमानन्द ममुदमीशम् ।

व्याप्तं जगच्छक्तिरस्तरङ्गैरदृष्टपारं परमेष्ठिनापि ॥

Beginning of the original. ओं स्वेच्छाकेसरिणः स्वच्छ स्वच्छायायासितेन्दवः ।

लायतां वो मधुरिपोः प्रयत्नार्तिच्छिदोन्मत्ताः ॥

End सत्काव्यतत्त्वविषयं स्फुरितप्रसुप्तकल्पं मनस्सु परिपक्वविधां यदासीत् ।

तद्व्यासरोत्सहृदयोदयलाभहेतोरानन्दवर्द्धन इतिप्रथिताभिधानः ॥

Colophon. इ० श्रीशारदाचरणसरोजरजःकणपत्रिवितस्थलवास्तव्यविपश्चिद्रश्रीजेनोऽध्यात्मज-

विद्वत्कविसहृदयः कचकवर्तिश्रीमदानन्दवर्द्धनाचार्यविरचिते सहृदयदयालोके

शब्दालोचन ध्वनौ चतुर्थ उद्योतः ॥ ॥ चतुर्थ उद्योतः समाप्तः ॥ समाप्तः
धान्यलोचन ॥ ५६०० ॥

दिषयः । ध्वन्यालोकः सटीकः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 273. Pt. II. p. 59. Pt. III. p. 59. C. S. C. Vol. VII. p. 2. C. B. P. p. 221. Des. Vol. XXII. No. 12893.

No. 31. नौका By स्थलराम ॥ Naukā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 142. 14 × 4¼ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnātha Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Rasatarāṅgiṇī of Bhānūdatta by Sthalarāma dealing with Alaṅkāra Śāstra.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

लीलागृहीतगात्रं नवरसपात्रं सुतयशोदायाः ।

श्रीभानुतरङ्गिण्या नौकायाः कर्णधारमहमीडे ॥ १ ॥

गंगारपिया पलात्कोपादिवच्छलरामेण ।

प्रवच्यवणाप्यर्वाव अवणासौ क्रियते तरङ्गिणीभानोः ॥ २ ॥

प्रारिप्सितप्रतिबन्धकदुरितविधसयवेयशीशं शिषं शिष्य शिष्य शिष्यायै निवध्नन्
श्रीभानुदत्तमिश्रो निरुणीयरसस्योत्तमनायकालवनतया पुरुषोत्तमं परामृशति
लक्ष्मीमिति ॥

End. अवता ह्रस्ववाग्देवि दिव्यां रसतरङ्गिणीम् ।

अस्मत्पथेन पद्मेन रवमश्रुतिभूषणम्.....जनकीङ्गहेतु गूढगूढव्यञ्जयामिति यावत्
स्वकीर्त्यनुवृत्तये स्वस्य ग्रन्थस्य च नामर्तनिवेध्नस्वयशः प्रथयि मेतामाशास्ते ।

यावद्भानोः सुता कापि कालिन्दी भुवि वर्तते ।

तावन्निवृत्तुमे भानोरेषा रसतरङ्गिणी. इ ॥

Colophon. इतिप्रकीर्णकं नामाष्टमस्तरङ्गः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥२॥

विषयः । रसतरङ्गिणीव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 309. Pt. II. p. 115. Des. Vol. XXII. No. 12930.

No. 32. नौका By गङ्गाराम ॥ Naukā.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 56. 13 × 5 inches. Appearance, New. Prose. Complete. Generally correct. Date ? Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Yadunandana Thākur, Sarbasimā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Rasataraṅgiṇī of Bhānudatta by Gaṅgārāma.

Beginning, विषय :—Same.

End. ग्राहानगपृथ्व्यङ्के ॥ ७६६ नौकाक्षिरसिवत्सरे ।

एक द्वित्रिचतुः श्लोकाः ४३२ गङ्गारामेण पूरिताः ॥ ७ ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीजपनामक श्रीगंगारामविरचितायां नौकाख्यायां रसतरङ्गिणीव्याख्यायामष्टम-
स्तरङ्गः ॥ ७ ॥

समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

शुभमस्तु शकाब्दाः १९०१ ॥

No. 33. मधुमती By रवि ॥ Madhumatī.

Substance :—Character Maithili. Dark-White paper. Lines 15 on a page. Letters 42 in a line. Folia 59, of which 8 folia are missing from 26 to 35. 11 × 5 inches. Appearance, very old. Prose. Worn out Soiled. Letters not legible everywhere. Too difficult to be read thoroughly. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Manohara Thākur, Tabhakā, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A good commentary on Kāvya-prakāśa of Mammata by Ravi son of Ratnapāṇi. 5th, and 6th chapters only are complete.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

ओं नमः सरस्वत्यै ॥

भूत्यालेपनभूषितः प्रविलसन्नेतामिदीपाङ्कुरः ।

कण्ठे पद्मगुप्फपदामसुभगा गङ्गाजलैः पूरितः ॥

ईषत्ताम्रजटाप्रपल्लवयुतो न्यस्तोजगन्मण्डपे ।

शम्भुर्मङ्गलकुम्भताम्रपगतो भूयान्मम श्रेयसे ॥ १ ॥

गङ्गे विपुञ्च रुषमेष न मेऽपराधस्संभ्याजमामि पदशेषजनाभिवन्द्याम् ।

तत्स्वल्पजल्पितमिदं स्वपतोर्नैशम्य कण्ठश्लथीकृतभुजा गिरिजा पुनातु ॥२॥

शिवसिंहान्मिथिलेशादवाप यो मन्त्रतां विबुधः ।

तस्याच्युतस्य सूर्वभूव भुवि रत्नपाणिरयम् ॥

तर्कः कवितया सार्धं विवेकश्च सह श्रिया ।

मिथो विरोधमुत्सृज्य यत्रैकाश्रयताङ्गतौ ॥

भावं काव्यप्रकाशस्य काव्यदर्पणविम्बितम् ।

दृष्ट्वा मधुमतीन्टीकां कुरुते तत्सुतो रविः ॥

शिष्टाचारपरिप्राप्ततया मंगलं प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गतयाभिधेयश्चाप्रथममभिधातुमुचितं

नतु देवताकीर्त्तनमिति शंकां निराकर्तुमाह प्रन्थारम्भ इति ॥

End of Ms. सादृश्यनिबन्धनाधेयं प्रकारत्रयवतिस्याह इयञ्चेति ।

अर्णोजलं अम्भोर्ऋक्षइत्यत्राहोर्ऋक्ष इति क्वचित्पाठः तत्राहोशब्दो यथर्थे
अव्ययानामनेकार्थत्वात् ।

अवरोगर्तैः कल्पः समर्थः पीतोपायादितेपीतरूपादुपायादि ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 426. 102. A. C. Pt. I. p. 116. Des. Vol. XXII. No. 12822.

No. 34. **रसकौस्तुभः** By **वेणीदत्त** ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 66 in a line. Folia 14. 13 × 4 inches. Appearance, fair. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date? Place of deposit, Pandit Suvaṅśālā Jha, Sukpur P.O. Sukpur, Bhagalpur. (Resident of Bārj., adjacent to Pachagachi P. O.) A manual of Alaṅkāra Śāstra dealing with 9 Rasavichāra by Veṇīdatta.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

कस्त्वं चकी वृज निजपुरं नाम सर्वस्य वासे ।

गोपालोऽहं किमिह विपिने गोष्ठमस्ति प्रयाहि ॥

पद्मेशोऽहं व्रजति न धरामण्डले चण्डरश्मिः ।

कृष्णो राधावचनविजितः पातु वेामीष्टमित्थम् ॥१॥

श्रीकृष्णसदयोदार हृदये धर्तुमिच्छया ।

वेणीदत्तेन यत्नेन कल्प्यते रसकौस्तुभः ॥
 सर्वथापि वृथा ज्ञेया प्रार्थना दुर्जने मुहुः ।
 सुधाप्लावितचित्तोपि फणी न विषमुञ्जति ॥
 प्रार्थये प्राञ्जलिर्भूत्वा सज्जनान्विमलाशयान् ।
 श्रीमद्भिश्चारुनयनैर्दृश्यतां रसकौस्तुभः ॥

End.

जगतामसदाचरणं परिहर करणं हि दुःखानाम् ।
 संचिन्तय भयहरणं चरणं कमलालयाभर्तुः ॥
 आसीद्यस्तीरभुक्तौ ललितकरमहावंशजश्चाहकर्मा ।
 चञ्चलात्वाब्जभानुः प्रथितपरयराः श्रीजगन्नाथशर्मा ॥
 चक्रे तस्यात्मजन्मा मुरारचरणाम्भोदहाशक्तचित्तो ।
 वेणीदत्तः प्रयत्नादतिरुचिरतरं कौस्तुभं सद्रसानाम् ॥

Colophon.

इति रसकौस्तुभे नवरसवर्णनं सम्पूर्णम् ॥

विषयः ।

शृङ्गारवीरकरुणाद्भुतहास्यभयानकवीभत्सरौद्रशान्तानां नरसानां सोदाहरणं
 लक्षणं प्रदिष्टम् ॥

Previous notice :—C. P. B. p. 404 (?)

(A) **रसकौस्तुभः** By **वेणीदत्त** ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance:—Character Maithili. Yellow Nepali paper. Lines 20 on a page. Letters 44 in a line. Folia 22. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Pañchānana Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A manual of Alaṅkāra Śāstra dealing with 9 Rasas by Veṇīdatta. Worn out. Very much damaged. Marked with useful notes.

Beginning, End, Colophon and विषय :—Same.

(B) **रसकौस्तुभः** By **वेणीदत्त** ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 14. 11 × 4½ inches. Appearance, fair. Prose and verse. Complete. Incorrect Date ? Place of deposit, Pandit Vasudeva Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur,

Bhagalpur. A manual of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasa-vichāra by Veṇīdatta.

Beginning, End, Colophon and विषय :—Same.

(C) रसकौस्तुभः By वेणीदत्त ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 68 in a line. Folia 16. $13\frac{1}{2} \times 5$ inches. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Yadunandana Thākūr, Sarbasimā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A work on Rhetoric by Veṇīdatta dealing with 9 Rasas.

Beginning, End, Colophon and विषय :—Same.

(D) रसकौस्तुभः By वेणीदत्त ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 49 in a line. Folia 30. 10×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit Pandit Gonu Misra, Lalganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A work on Rhetoric by Veṇīdatta dealing with 9 Rasas.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(E) रसकौस्तुभः By वेणीदत्त ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 46 in a line. Folia 31. 10×4 inches. Prose and verse. Complete. Incorrect. Appearance, fairly old. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dīna' andhu Jhā, Isahapur, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra-Śāstra dealing with Rasavichāra by Veṇīdatta. Worm-eaten.

Beginning, End, विषय :—Same. Colophon :—Wanting.

(F) रसकौस्तुभः By वेणीदत्त ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 17 on a page. Letters 50 in a line. Folia 20. 10×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date ?

Place of deposit, Pandit Śrīkānta Jhā, Naḍuār, P.O.Jhanjharpur, Darbhanga. A work on Rhetoric by Veṇidatta dealing with 9 Rasas.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

(G) रसकौस्तुभः By वेणीदत्त ॥ Rasakaustubhaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White and yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 85 in a line. Folia 12. $13\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, fresh. Complete. Verse. Correct. Date, San 1276 Śāl. Place of deposit, Babu Purandar Miśra, Salampur, P. O. Ghaṭaho, Darbhanga. A treatise on Alaṅkāra Śāstra, dealing with Rasavichāra with an example of each by Veṇidatta.

Beginning, End, Colophon, विषय : - Same.

No. 35. रसचन्द्रिका By विश्वेश्वर ॥ Rasachandrikā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 48 in a line. Folia 25. $12\frac{1}{2} \times 6$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, wanting. Worn out. Torn. Place of deposit, Chitradhara Library, Tabhakā, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasavichāra by Viśveśvara.

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 494. Pt. II. p. 115. Des. Vol. XXII. No. 12927.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

तिर्यङ्मात्रप्रवणनयनोपान्तदृश्यलोभा-

दन्योन्याद्भावयवघटितं स्वांगमाधायि याभ्यां ॥

तौ सद्भावपि जनकृतां जन्यमात्रे भजन्तौ ।

देवावाद्यो जगति जयतः प्रेमक्षीमायमानौ ॥

जयति यथाजातानां वाग्जातसुजातपरिजातश्रीः ।

श्रीलक्ष्मीधरविविधवर्तसचरणारब्जरेणुक्षणः ॥

सारासारविचारैःपारायणहृदां सताम् ।

चमत्कारप्रकाराय क्रियते रसचन्द्रिका ॥

End. श्रीमन्महीमहिततत्तदसीमधीमन्मूर्धन्यताकलनसंगतधन्यताकः ।

लक्ष्मीधरोयमुदसूतमुदं प्रसूतां विश्वेश्वरस्य कृतिरस्य चिरस्य लोके ॥

Colophon. इति श्रीरसचन्द्रिका संपूर्णा लिपिकृतं अमरोहामध्ये रामसहायवैश्यश्रीद्विजवरभोला-
नाथार्थे ॥

विषयः । रसविचारः

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 494, Pt. II. p. 115. Des.
Vol. XII. No. 12927.

No. 36 रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasatarāṅgiṇī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on
a page. Letters 56 in a line. Folia 19. 13 × 5 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date ? Place
of deposit, Pandit Bachan Jhā, Nadūr, P. O. Jhanjhārpur,
Darbhanga. A Rhetorical work on Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning. अत्रोन्मत्तस्यै ॥

लक्ष्मीमालोक्य लुब्धन्निगममुपहसन् शोचयन्मह्यन्तून् ।

कुत्र शोणाक्षिपश्यन् समिति दशमुखं वीक्ष्य रोमाञ्चमञ्चन् ।

हत्वा हेयज्ञवीनं चकितमपसरन् म्लैच्छुरकैर्दिगन्तान् ।

सिञ्चन्दन्तेन भूमिं तिलमिव तुलयन्पातु मां पीतवासाः ॥

भारत्याः शास्त्रकन्तारश्रान्तायाः शैत्यकारिणी ।

हंसाः कृतधियस्तत्र युक्तमल प्रतीयताम् ॥

End. अत्रग्राहस्व वाग्देवि दिव्यां रसतरङ्गिणीम् ।

अस्मत्पथेन पद्मेन रचय श्रुतिभूषणम् ।

यावद्भानोः कला काशि कालिन्दी भुवि नन्दने ।

तावत्तिष्ठतु मे भानोरेषा रसतरङ्गिणी ॥

Colophon. इति श्रीकविकलासनाथगणपतिनाथतनयभानुदत्तविरचितायां रसतरङ्गिण्यामष्टमः ।

रङ्गः ॥ समाप्तः ॥

श्रीविश्वेश्वरो जयति ।

श्रीगुरुचरणभ्यां नमः ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । शृङ्गारहास्यदृष्ट्यादिसानां सोदाहरणलक्षणनिर्देशः ।

N. B. Dr. Rājendra Lāl Mitra in his notices of Skt. Mss.
No. 3377. Vol. X. describes that the author was the son of
Kailāsanātha Gaṇanātha, which is wrong.

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 494. Pt. II. p. 115. Pt. III. p. 106. R. M. Pt. III. p. 311. Pt. IX p. 117. C. S. C. Vol. VII. p. 23 - 25. Des. Vol. XXII. No. 12928.

(A) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasataraṅgiṇī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 38. 12 × 4 inches. Appearance, new. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Keśava Jhā, Dharmapur, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A rhetorical work by Bhānudatta dealing with Rasas with their definitions and examples.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasataraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 54 in a line. Folia 35. 12½ × 4 inches. Appearance, new. Prose and verse Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Dāmodara Jhā, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A rhetorical work on Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasataraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 46 in a line. Folia 10. 9½ × 4½ inches. Appearance, fairly old. Date ? Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga. Incomplete. Correct. A handbook of Alaṅkāra Śāstra by Bhānu.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(D) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasataraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 2 on a page. Letters 20 in a line. Folia 31. 6½ × 9 inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date,

wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnāth Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. Book form. A handbook of Alaṅkāra Śāstra, dealing with Rasa Nirūpaṇa by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

(E) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasatarāṅgiṇī

Substance :—Character Maithilī Nepālī paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 43. 11 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Jīvanātha Jhā, Lagamā, P. O. Biraul, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasa-vichāra by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon, विषय : Same.

(F) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasatarāṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 28. 11 × 4 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śaktinātha Jhā, Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra by Bhānudatta dealing with Rasavichāra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(G) रसतरङ्गिणी By भानुदत्त ॥ Rasatarāṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 28 in a line. Folia 28. 10 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Torn. Divided in eight chapters, composed by Bhānudatta Miśra son of Gaṇapati Miśra. It deals with Alaṅkāra specially with Rasavichāra.

Beginning :—Wanting. End, Colophon, विषय :—Same.

No. 37. **रसतरङ्गिणी** By **रामानन्द** ॥ Rasatarāṅgiṇī.

Substance :— Character Maithili. Yellow paper. Lines 8 on a page. Folia 16. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Aniruddha Jhā, Koilakh, P. O. Lohat, Darbhanga. A rhetorical work on Rasavichāra by Rāmānanda son of Devanātha Thākura.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

न स्वैरस्मितचारुचुम्बनमनायासेन नो भाषण-
 नैवान्योन्यविलोकनन्न च परिरम्भोपि सम्भाव्यते ।
 इत्थं क्लेशवशेन सङ्गमकृते भिन्नं वपुर्वाञ्छितो ।
 भूयास्तां जगतां शिवाय शिवयो व्यग्रं चिरं चेतसी ॥
 मातापितरौ वन्दे सावित्रीदेवनाथारूपौ ।
 विलसति मत्कृतिरेषा यत्पदकमलप्रसादेन ॥
 अलङ्काराध्वसञ्चारश्रान्तविज्ञश्रमच्छिदे ।
 रामानन्दः करोत्येनां कृती रसतरङ्गिणीम् ॥

End.

स्वकृतेरेव पथौघं रुदाहरणपूर्विका ।
 रामानन्देन कृतिना कृता रसतरङ्गिणी ॥
 यदि कोपि दूषकः स्यात्कोपि स्याद्दूषभोष्यस्य ।
 निशि मलिनयति तमोब्जं भास्वान् प्रातः प्रकाशयति ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायश्रीदेवनाथात्मजमहोपाध्यायश्रीरामानन्दविरचितायां रस-
 तरङ्गरायामुद्दीपनविभावननिरूपणनाम सप्तमस्तरङ्गः ॥

विषयः ।

उद्दीपनविभावादयो निरूपिताः ।

Previous notice :—Tri. Cat. Vol. III. p. 3171.

No. 38. **रसमञ्जरी** By **भानुदत्त** ॥ Rasamañjarī.

Substance :— Character Maithili. Blue paper. Lines 5 on a page. Letters 76 in a line. Folia 20. 13 × 4 inches. Appearance, new. Prose and verse. Complete. Correct. Date ? San 1278 Śāl. Place of deposit, Pandit Gonu Miśra, Lālganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A rhetorical work on Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning. औनमोगणेशाय ॥

आत्मीयस्वरणं दधाति पुरतो निम्नोन्नतायां भुवि ।
स्वीयेनैव करेण वर्षति तरोः पुष्पं श्रमाशङ्कया ॥
तल्पे किञ्च मृगतृचा विरचिते निद्रातिभागेर्निजे-
रन्तः प्रेमभरालसां प्रियतमामङ्गे दधानो हरः ॥
विद्वज्जनमनोभृङ्गरसव्यासङ्गहेतवे ।

एषा प्रकाश्यते श्रीमद्भानुना रसमञ्जरी ॥

End.

माध्वीकस्यन्दसन्दोहसुन्दरी रसमञ्जरीम् ।
कुर्वन्तु कवयः कर्णभूषणं कृपया मम ॥ १३७ ॥
तातो यस्य गणेश्वरः कविकुलालङ्कारचृङ्गामणि-
दर्शो यस्य विदेहभूः सुरसरित्कल्लोलकिर्मिरिता ।
पथेन स्वकृतेन तेन कविना श्रीभानुना योजिता ॥
वाग्देवीश्रुतिपारिजातकुसुमस्पर्द्धाकरी मञ्जरी ॥ १३८ ॥

Colophon.

इतिश्रीमहामहोपाध्यायभानुदत्तप्रकाशिता रसमञ्जरी समाप्ता ॥ * ॥

औनमोभगवते वासुदेवाय ॥

लालगजग्रामावस्थितसोदरपुरकुलोद्भवश्राफगनाथशर्मणा लिखितमिदं पुस्तकं
स्वार्थम् ॥

सन् १२७८ साल आश्विन शुक्ल प्रतिपच्चन्द्रे ॥ ० ॥

विषयः ।

नायकनायिकादीनां भेदाः सोदाहरणनिर्दिष्टाः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 495. Pt. II. p. 116. 220.
Pt. III p. 106. H. S. P. Vol. I. (1905) p. 32. C. P. B. p. 405.
Des. Vo. XXII. No. 12935.

(A) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 20. 11 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Tārakeśvara Miśra, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same,

(B) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 60 in a line. Folia 12. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnātha Miśra, Saurāth P. O. Madhubani, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra dealing with Nāyikābheda etc. by Bhānudatta with useful notes on it. .

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :— Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 35 in a line. Folia 23. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth P. O. Madhubani, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasavichāra by Bhānudatta with useful notes.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 61 in a line. Folia 20. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, new. Prose and verse. Complete. Correct. Date ? Worm-eaten. Place of deposit, Pandit Dāmodara Jha, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A rhetorical work on Rasavichāra by Bhānudatta with the commentary “Prakāśa” of Nāgeśabhaṭṭa.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Beginning of commentary. औनमः श्रीकृष्णाय ॥

सामिनीलोत्पलश्यामं वपुर्यस्य विभाति सः ।

यामिनीदयितयोतमानः सोस्तु शिवाय नः ॥

नागेशभट्टन मा शिवभट्टसुधीसुतो मुदे विदुषां ।

रसमञ्जरी प्रकाशं रचयामि मितैर्वचोभिरर्थवादैः ॥

End.

पथेन । एकत्वमविवक्षितम् ॥

Colophon. इति श्रीकालोपनामकशिवभट्टसतनगेशभट्टकृतो रसमञ्जरीप्रकाशः समाप्तः ॥
 कार्त्तिकान्त्येन त्रिप्रण वनर्त्ताग्रामवासिना ।
 लिखिता टीकयायुक्ता शुभा वै रसमञ्जरी ॥

(E) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 70 in a line. Folia 9. 12 × 4 inches. Appearance, very old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date, Śakā 1689. Place of deposit, Pandit Mañīśvara Jhā, Lālganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A rhetorical work on Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning, End, विषय :—Same.

Colophon. इति श्रीकविकलारसमत्तभानुदत्तविरचिता रसमञ्जरी समाप्ता ॥
 शाके १६८६ कार्त्तिकवदितृतीयायां शनो रणसाठग्रामेखण्डवलासंश्रीअनूपनाथ-
 टक्कुरेणालेखि स्वावलोकनेनार्थ श्रीरामकृष्णकृतिर्नागेहे ।

(F) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 46 in a line. Folia 16. 10 × 3½ inches. Prose and verse. Complete. Incorrect. Appearance, old. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā Raiām, P. O. Lohat, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon विषय :—Same.

(G) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 17. 12 × 2¾ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Jagiśvara Jhā, Hanumān Nagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A handbook of Alaṅkāra Śāstra dealing with Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(H) रसमञ्जरी By भानुदत्तमिश्र ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 to 13 on a page. Letters 44 in a line. Folia 20. 11 × 5 inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1774. Place of deposit, Babu Chetamani Sinha Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A manual of Alaṅkāra Śāstra by Bhānudatta Miśra.

Beginning, End, Colophon. विषय :—Same.

Post colophon यो साराजमणि जगन्मणिनृपः कन्दर्पसंसुन्दरः

साहित्यादिरसादिगाननिपुणो गोपालसिंहात्मजः ।

साख्यं योगमपीह ज्योतिषमपि यो वेत्ति शिल्पप्रियः

शाके वेदगिरिस्वरैकमिलितं लेखीन्स्वयं पुस्तकीम् ॥१॥

(I) रसमञ्जरी By भानुनाथ ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 18 on a page. Letters 64 in a line. Folia 30. 11 × 4½ inches. Appearance, fair. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Babālāla Jhā, Sukpur, Sukpur, P. O. Bhagalpur. A work on Alaṅkāra Śāstra by Bhānunātha with the commentary on it by Ananta Paṇḍitaentitled Vyan-gyārthakaumudī.

Beginning, विषय : Same. end, Colophon : Wanting.

(J) रसमञ्जरी By भानुनाथ ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 38 in a line. Folia 20. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect Date Śaka 1710. Worn out. Soiled. Very much damaged. Place of deposit, Pandit Rasadeva Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A manual of Alaṅkāra Śāstra by Bhānunātha. 1, 2, 6 and 8 folia are missing.

Beginning, wanting; End, Colophon, विषय :—Same.

Post colophon. शाके खेदुसमद्रवहसहिते आश्वस्य कृष्णे शुभे ।

रुद्रस्यापि तिथौ तथा रविदिने नाम्ना शुभा मञ्जरी ।

नद्यास्तीरसमाश्रिते शुभजने युक्तपकर्याख्यके ।

ध्यात्वा लेखि हस्य पादयुगलं श्रीकशिनाथेन वै ॥१॥श्रीजयति॥

(K) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 46 in a line. Folia 18. $1\frac{1}{4} \times 4$ inches. Appearance, new. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā. Dharmapur, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A rhetorical work on Rasavichāra by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(L) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 18 on a page. Letters 24 in a line. Folia 14. 10×6 inches. Appearance, old. Worm-eaten & pierced. Prose and verse. Complete. Not correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra, dealing with Nāyikā Nirūpaṇa by Bhānudatta. Book-form.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(M) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character, Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 41 in a line. Folia 22. 13×5 inches. Appearance, new. Torn. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga. A manual of Alaṅkāraśāstra by Bhānudatta.

Beginning, विषय:—Same. End, Colophon :—Wanting.

(N) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 15-12 on a page. Letters 24 in a line. Folia 20. $13 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Appearance, tolerable. Prose and verse. Complete. Correct. Date ?

of deposit, Pandit Ravinātha Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrāthārhi, P. O. Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra, dealing with Nāyikā & Nāyaka Nirūpaṇa by Bhānudatta, together with the commentary of Ananta's Vyaṅgyārtha Kaumudī,

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(O) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 46 in a line. Folia 28. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date, Wanting. Place of deposit, Pandit Vaidyanātha Miśra, Ujān. P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A hand-book of Alaṅkāra Śāstra with useful notes on it by Bhānudatta.

Beginning, End, Colophon :— विषय :—Same.

(P) रसमञ्जरी By भानुदत्त ॥ Rasamañjarī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 33 in a line. Folia 22. 10×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date ? Torn. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra, dealing with division of women and Rasas, by Bhānudatta.

Beginning End, Colophon :— विषय :—Same.

No. 39. रसमञ्जरीप्रकाशः By नागेश ॥ Rasamañjarīprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 16. 12×4 inches. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Prose. Date ? Place of deposit, Pandit Mañīsvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta by Nāgeśabhaṭṭa.

Beginning. श्रीनमो नीलोत्पले ॥

सामिनीलोत्पलश्यामं वपुर्गुह्यं विभाति च ।

यामिनीदायितद्योतमानस्सोस्तु शिवाय नः ॥
नागेशभट्टनामा शिवभट्टसुतो मुदे विदुषां ।
रसमञ्जरीप्रकाशं रचयामि भित्तैर्वचोऽर्थघनैः ॥

End. नास्ति ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । रसमञ्जरीव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 495. pt. II. p. 116, 220.
Pt. III. p. 106. R. M. Pt. V. p. 226. C. P. B. p. 405.

No. 40. रसमञ्जरीव्याख्या Rasamañjarivṛkhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 94 in a line. Folia 35. 12×2 $\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Jagesvara Jhā, Hanumānnagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānu-datta. Anonymous.

Beginning. ओं नमः शिवाय ॥

श्रमाशङ्कयेति सर्वत्र करणत्वेनान्वेति ।

आद्यपादे) मृदुतरप्रियापदकमलस्य तथाविधप्रदेशे प्रथमपातेन सा तरोरेव ॥

न तरुणां पुष्पमेव नतु फलं पुष्पाणि वा एकपुष्पावचयकृतोपि श्रमोनास्त्विति
भावेन प्रेमातिशयः पुष्पावचयश्च तदभूषणार्थः पुष्पं गृहीतुं प्रवृत्तायै स्वयमेवाकृष्य
ददातीति भावः ॥

End. स्पन्दसन्दोहः प्रसवसारसंग्रहः तेन सुन्दरीतनूनी चासी सुन्दरीति वा ।
पद्येनेकत्वमविवक्षितम् ॥१३०॥

Colophon. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

ओं नमो भगवते वासुदेवाय । ओं नमः शिवाय ॥ श्रीदेवि मां पाहि । ओं नमस्त
स्यै ॥

विषयः । रसमञ्जरीटीका ।

No. 41. **रसमञ्जरीव्याख्या Rasamañjarīvyākhyā.**

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 78. $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājanātha Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānūdatta, explaining every śloka in Bhaktipakṣa in Śrī-gāra. The name of the commentator is not found in the Ms.

Beginning. श्रीरामाय नमः श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीसरस्वत्यैनमः । श्रीगुरुभ्यो नमः नमोविघ्नहर्ते ॥

श्रीरामचन्द्र रघुनाथ रमाधिनाथ राजीवलोचन रमस्य मदीयचित्ते ।

मच्चित्तषट्पदविलासमहोत्सवाय नान्या गतिस्तव पदाब्जपरागलोभात् ॥१॥

निर्विघ्नपरिसमाप्तिकामो मङ्गलमाचरेदितिविशिष्टाचारानुमितश्रुतिबोधितकर्तव्य-
ताकमङ्गलस्य समाप्तिफलकत्वेन चिकीर्षितग्रन्थे नायिकानायकयोर्वर्णनीयत्वेन-
तत्समारकानुकूलो मामहेश्वररूपविशिष्टेष्टदेवतारूपं वस्तुग्रन्थादौ शिष्यशिष्यायै
निदर्शयति आत्मीयमिति ॥

End of Ms. मध्यां विप्रलब्धामुदाहरति संकेतकेरुतीति ।

एणीदृशो मृगनेत्र्याः वचनसखीप्रतिकारणप्रश्नोपालंभादिरूपं ॥

अर्धाक्षरं अर्धन्यत्रराणि चिन्तयाऽस्पष्टानि यस्मिन् पुनं नेत्रमर्धाविकाशि ।

अर्धाः विकाशो यस्य ताम्यति चण्डातपेन तमेपिजादित्वा दूलच् ।

तुक् वृद्धिस्वतांवूलम् अर्धकवलीकृतं अर्धहस्तेऽर्धमुखेकृतमेवासीदित्यर्थः किं
कृत्वा संकेतकेलिगृहं गत्वा ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । पक्षद्वयावगाहिनी टीका ॥

— — —

(A) **रसमञ्जरीव्याख्या Rasamañjarīvyākhyā.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 66 in a line. Folia 20. 14×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śaktinātha Jhā, Ujān, P.O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānūdatta. This explains every śloka in two ways Māyā and Rasa. The

name of the commentator is not found in the Ms. This contains the text of Sviyaprakaraṇa.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

No. 42 रसमहार्णवः By गोकुलनाथ उपाध्याय ॥ Rasamahārṇavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9-10 on a page. Letters 75 in a line. Folia 5. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Worn out. Place of deposit, Pandit Gonu Miśra, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A work on rhetoric by Mahāmahopādhyāya Gokulanātha dealing with Rasavichāra.

Beginning अ०नमः शाङ्कर्यै ॥

सुलभोन्तर्मुखस्वान्तनिर्धृतस्वान्तसन्ततेः ।

संसारभरुसंचारखेदच्छेदभवस्तरुः ॥

End. नास्ति ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । शृंगारदिरसविचारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 495.

No. 43. रसिकमञ्जरी or रसिकरञ्जिनी By गोपालभट्ट ॥

Rasikamañjarī or Rasikarañjinī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia 43. 11 × 3½ inches. Appearance, fairly old. Prose and verse. Complete. Not correct. Date ? Place of deposit, Pandit Kamalākānta Miśra, Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra Śāstra by Bhānudatta with the commentary of Gopāla Bhaṭṭa which begins thus.

अ०नमोगणेशाय ॥

सानन्दागान्दिनेये स्फुरदशनिषमावल्लवगैः सगर्वाः ।

कंसे सासृक्षं स्वप्रियकुलमतसी जन्मभास्वत्स्वरूपाः ॥

सम्पुङ्गवश्रीसुविभ्रन्मदनशररुचां राशयोरङ्गभूर्मा ।

कल्याणं कल्पयन्तामलघुमधुपतेनैकलक्ष्मः कटाक्षाः ॥

श्रीमद्रूपालभट्टेन इतिउन्मासुपर्वणा ।

क्रियते रसमञ्जरीटीका रसिकमञ्जरी ॥

Beginning of the text. आत्मीयं चरणं दधाति पुरतो निम्नोन्नतायां भुगे ।

स्त्रीयेनेव करणं कर्षति तरोः पुष्पं श्रमाशङ्कया ।

तल्पे किञ्च मृगत्वचाविरचिते निद्रातिभागैर्निजे-

रन्तःप्रेमभरालसाप्रियतमामङ्गे दधानो हरः ॥१

End of text. माध्वीकरूपन्दसन्दोहसुन्दरी रसमञ्जरीम् ।

कुर्वन्तु कवयः कण्ठभूषणं कृपया मम ॥

तातो यस्य गणेश्वरः कविकुलालंकारचूडामणि

देशो यस्य विदेहभूः सुरसरित्कल्लोलकिर्मिरिता ।

पथेन स्वकृतेन चारुकविना श्रीमानुना योजिता

वाग्देवीश्रुतिपारिजातकुसुमस्पर्धाकरा मञ्जरी ॥

Colophon of the text. इति श्रीमानुदत्तमिश्रविरचिता रसमञ्जरी समाप्ता ॥*

End of the commentary.—श्रीमद्वाविडनीवृद्धम्बुधिविधुः श्रीमान्दुसिंहोऽभव-

द्वट्टः श्री हरिवंश उत्तमगुणग्रामिकभूस्तत्सुतः ।

तत्पुत्रस्य कृतिस्त्वियं वितनुतां गोपालनाम्नो मुदं

गोपीनाथपदारविन्दमकरन्दानन्दितेनिलः ॥

मत्सरपरिहृतमनसां सुधियां पुरतः परिस्फुरत्त्वेषा ।

रसिकललाटतटस्था रम्या रसमञ्जरीटीका ॥

Colophon of the commentary.—तातश्रीहरिवंशभट्टैकचरणगोपालभट्टकृता रसमञ्जरीटीका समाप्ता ॥ श्रीः ॥

गोविन्दोवतु मां सम्यक् दयालुर्जगतां पतिः ।

लिखितं चरितं यस्य कृपातो हर्षदायकम् ॥

विषयः । रसमञ्जरीव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 494. Pt. II. p. 116. Pt. III. p. 105. R. M. Pt. IV. p. 294.

(A) रसिकरञ्जिनी Or रसिकमञ्जरी By गौपालभट्ट Rasikarañjini
or Rasikamañjari.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 20 on a page. Letters 74 in a line, Folia 16. 13 × 4 inches. Appear-

nce, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta by Gopālabbhatta.

Beginning, विषय :— Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) रसिकरञ्जिनी By गोपालभट्ट ॥ Rasikarañjini.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 72 in a line. Folia 30. 10 × 4 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dinavandhu Jhā, Isahapur, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta, dealing with Rasavichāra by Gopāla Bhatta, containing text also.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

(C) रसिकरञ्जिनी By गोपालभट्ट ॥ Rasikarañjini.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 64 in a line. Folia 27. 12½ × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Babu Jagadīśa Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta by Gopālabbhatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 44. वनमाला By गङ्गानन्द ॥ Vanamālā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Folia 32. Appearance, old. Worm-eaten. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Babu Nenāmañi Jhā, Bānkī, P. O. Madhepurā, Darbhanga. A hand-book of Alaukāra Śāstra (Rhetoric) by Gaṅgananda.

Beginning. ओ नमो जगन्मात्रे ॥

कुसुमसुरमिबृन्दारण्यसञ्चारशाली रमसरचिततालीभूतगन्धर्वमोचः ।

यदुकुलकमलालीकान्तिकृद्भानुमाली वितरतु वनमाली मोदमन्तर्जनेभ्यः ॥

भानुपौत्रीतनूजेन मिथिलादेशवासिना ।

शृङ्गारवनमालेयं गङ्गानन्देन तन्यते ॥

- End.** शालङ्कारगुणान्विता रसवती सार्था जगद्भूषणं
 दोषाभावयुता सुवर्णसुमनः पुष्पैश्चमत्कारिणी
 गङ्गानन्दकवीन्द्रनिर्मितिरियं शृङ्गारमाला सदा
 धीराणां रसिकात्मनां हृदि सदा मोदाय संजायताम् ॥
- Colophon.** इति श्रीकविराजकवीन्द्रपादावासगङ्गानन्दनिर्मिता वनमाला समाप्ता ॥इति॥
- विषयः ।** रसनिरूपणपुरस्सरमृदाहरणप्रदर्शनम् ॥

No. 45. **वाग्भट्टालंकारः** By **वाग्भट्ट** ॥ Vāgbhaṭālaṅkāraḥ.

Substance :—Character Maithili. Brownish paper. Lines 8 on a page. Letters 62 in a line. Folia 9. 12 × 4 inches. Complete up to 5 chapters. Not correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Worn out. Appearance, old. Verse. Partly torn. A manual of Alāṅkāra Śāstra by Vāgbhaṭa.

- Beginning.** नमः श्रीवासुदेवाय ॥
 श्रियं दिशतु वो देवः श्रीनाभेजयिनः सदा ।
 मोक्षमार्गं सतां व्रते यदागमपदावली ॥१॥
 साधुशब्दार्थसन्दर्भगुणालङ्कारभूषितं ।
 स्फुटरीतिरसापेतं काव्यं कुर्वीत कीर्त्तये ॥२॥
 प्रतिभा कारणं तस्य व्युत्पत्तिस्तु विभूषणं ।
 भृशोत्पत्तिकृदभ्यास इत्याद्यकविसंकथा ॥३॥
- End.** सम्यक् ज्ञानं समुत्थानः शान्तो निस्पृहनायकः ।
 रागद्वेषपरित्यागात्सम्यक् ज्ञानस्य चोद्भवः ॥३१॥
 दोषैरुज्झितमाश्रितं गुणगुरौश्चतश्चमत्कारणां ।
 नानालंकृतिभिः परीतमभितो रीत्या स्फुरत्या सितां ॥
 तैस्तैस्तन्मयतां गतं नवरसैराकल्पकलं कवि ।
 सष्टा वा रचयन्तु काव्यपुरुषं सारस्वताध्यायिनः ॥३२॥
- Colophon.** इति वाग्भट्टालंकारे पञ्चमपरिच्छेदः समाप्तः ॥*
- विषयः ।** अलङ्कारादयो बन्धाश्च निरूपिताः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 559. Pt. II. p. 132224.
 Pt. III. p. 118. C. P. B. p. 450. Des. Vol. XXII. No. 12954.

No. 46. वाग्भटालङ्कारव्याख्या By जनवर्द्धन ॥ Vāgbhaṭālaṅkāravvyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Brownish paper. Lines 10 on a page. Letters 53 in a line. Folia. 22. 12 × 3½ inches. Appearance, old. Worn out. Partly torn. Complete up to 4 chapters. Generally correct. Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Vāgbhaṭālaṅkāra by Jinavar-dhana. This seems to be highly praiseworthy as it clears the meaning of the text. The commentator explains every line very clearly. This deals with Alaṅkāra.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

श्रीमान् श्रीआदिनाथः प्रियमिह दिशतु श्रेयसीं भूयसीं वो ।

विभ्राणा सौरभेयं हृदयमतशिवः शंकरं शङ्करामः ॥

सेव्यो भूतेर्विभूला परिकलिततनुवर्णनीयोऽहोनि -

विभ्रद्वर्णं तुहिनशिखिरयो भाति यः कामजेता ॥१॥

प्रभावविभवावासं प्रतिभादानदाक्षिणं ।

स्पृशामि शिरसा सौव गुरुपादरजःफलं ॥२॥

बालानामवबोधाय स्वस्यार्थस्मरणाय च ।

वाग्भटालङ्कृतेः कुर्वे व्याख्यां संक्षेपयुक्तिः ॥३॥

तत्र शास्त्रस्यविघ्नन परिसमाप्त्यर्थं श्रीराहुदेवो विशिष्टदेवतानमस्कारमाह ॥

श्रियं दिशतु वो देवः श्रीनाभे जयिनः सदा ।

मोक्षमार्गं सतां ब्रूते यदागमपदावली ॥

End.

अतिचमत्करोति अभ्यन्तरचमत्कारकं भवति स एवार्थः तस्मिन् काव्ये हंतहर्षेऽन

यैव दिशाऽनेनैव सदुक्तेन प्रकारेण अलङ्कारत्वेन अभ्युहता एतावता यत्र काव्ये

यो अर्थः आश्चर्यकारी स तत्र अलङ्कारत्वेन ज्ञेयः ॥५१॥

Colophon.

इति श्रीवाग्भटालङ्कारटीकायां चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः शुभमस्तु श्रीरस्तु

श्रीरामजीसहाय ॥

विषयः ।

वाग्भटालङ्कारटीका ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 559. Pt. II. p. 132. Pt. III. p. 118. R. M. Pt. VII. p. 257. C. S. C. Vol. VII. p. 27.

No. 46. वीरतरङ्गिणी By चित्रधर ॥ Virataranginī.

Substance :—Character Maithili. Dark-white paper. Lines 19 on a page. Letters 84 in a line. Folia 8. 11½ x 4½ inches. Prose and verse. Appearance, old. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1674. Worn out. Letters affected. Margins soiled. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A manual of Rasagrantha dealing with गाम्भीर्यादिगुण and वैदर्भीप्रभृतिरीति and दोषनिरूपण by Chitradhara, who lived at Mangarauni near Madhubani. He wrote several works on Śabdakhaṇḍa.

Beginning. श्रौं एकदन्त य नमः ॥

उच्चैरानमन्ते सुदेव सजते भव्यानि नव्यानि यो ।
द्विस्तभ्रामनन्तं उखिलेपि जगति स्वल्पान्यमूनि प्रवम् ॥
यस्यैकः कर आनताभयकरो नो जातु विश्राम्यति ।
श्रौं संस्तु समस्तवस्तुभरणन्यस्ताशया विघ्नराट् ॥
यदा सेवन्तः खेदहानेरानन्द उत्तमः ।
स वीरः कस्य धीरस्य न चित्तमवगाहताम् ॥
अथ वीरसो निरूप्यते ।
तत्रोत्साहस्थायिभावका रसो वीरः उत्साहोध्यवसायः ।

End.

न च रसो मात्तान्स्वन्धपुत्रात्कार उपमादीनामलंकारत्वापत्तेः इति रसवृत्तिरेव
माधुर्यादिको गुणरतत्कार्यन्तु चित्तवृत्त्यादिकं कापिलादिमते परिणामिनः चित्तस्य
विलक्षणपरिणामस्वरूपं नैयायिकादिमते सुखविशेषस्वरूपं राममतास्वरूपं निर्विष-
यत्वं वेति संक्षेपः ॥ ॥

Colophon.

श्रीमच्चित्रधरेणैषा कृता वीरतरङ्गिणी ।
श्रवणा विमुञ्चन्तु तापं सन्तः समाभिामाम् ॥
शाके वेदमहोदधरातिचरणक्षोणीभिरालक्षिते ।
यः पाश्चात्यमतेभकुम्भदलनस्फुर्यत्परं केसरी ।
श्रीमच्चित्रधरस्य तस्य सुधियः संकल्पितामादरात् ।
श्रीमद्वीरतरङ्गिणीं समस्तिसृष्टीटेकनाटो द्विजः ॥०॥

विषयः ।

गाम्भीर्यादिगुणनिरूपणम् । वैदर्भीप्रभृतिरीतिनिरूपणम् । दोषनिरूपणम् ॥

No. 47. वृत्तिवार्तिकम् By अप्पयदीक्षित ॥ Vṛttivārttikam.

Substance:— Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 32 in a line. Folia 16. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Worn out. **Term.** Date ? Place of deposit, Pandit Tārānātha Jhā, Dharampur, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A treatise on Rhetoric by Appaya Dikṣita.

Beginning of Ms. क्लृप्तं । अत्रपङ्कजपदस्य कुमुद कल्हारादिषु समुदायानन्वयाद्योग एव ।

नैयायिकास्तु पङ्कजादिशब्दरूपकपदोपादानलक्षणयातरङ्गप्रत्यासत्या नामि-
कमलमुकुलाद्यन्वयान्तरागवपङ्कजनिकर्तृत्ववैशिष्ट्येनोपास्थितमय पञ्चत्रयस्य
पञ्चाश्रितत्वं etc. ॥

End. तस्मादेतादृशस्थे समभिव्याहारादभेदप्रतीत्युपगमे न कश्चिदोष इति व्यथा
लक्षणोपपादनप्रयासः ॥ न चेत् सर्वत्र त्रिषयविवर्धयपदसामानाधिकरण्यस्थले
समभिव्याहारादभेदप्रतीतिर्वक्तुं शक्यत्वात् अवचिदपि सारोपलक्षणान स्यादिति
वाच्यम् इष्टाप्रतिः ॥

Colophon. इति वृत्तिवार्तिके लक्षणावृत्तिद्वितीयः परिच्छेदः ॥

विषयः । अस्मिन्लक्षणाव्यक्तिर्नाना विचारः सचास्तया प्रदर्शितः ॥

Previous notice :— C. C. Pt. I. p. 598. Pt. II. p. 142, 226.
Pt. III. p. 125. A. C. Pt. I. p. 121. C. P. B. p. 475.

No. 48. व्यङ्ग्यार्थकौमुदी By अनन्त ॥ Vyaṅgyārthakaumudī.

Substance :— Character Maithili. White paper. Lines 23 on a page. Letters 80 in a line. Folia 24. 15×5 inches. Appearance, new. Prose. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta by Ananta.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

सर्वे साधूजनास्सदायतहृदा सत्सप्रदायादल ।

यजुह्वानाय कर्णादौतममनान्यालोच्य तत्त्वार्थदान् ॥

वेदान्तान्परिशिलयन्ति रत्नाग्नौ स्वानन्दकन्दाकर -

स्वन्दे तज्जगदीश्वरन्दयितया सानन्दमालिङ्गितम् ॥

End. स्वस्तिस्तादनुत्तं समस्तवसुधार्थशस्य ... ।
 मर्वोर्वीवलयेकमुष्णगुणग्रामस्य कल्पवधि ॥
 श्रीमच्चन्द्रमणौवृधवज्रमहाचिन्तामणेरणीव -
 प्रोद्यद्ब्रह्मशिरोमणः धूलिलसङ्गमकरक्षामणः ॥१॥
 यदीयगुणवर्णने दशशतीमुखानां परं ।
 सखेदमिव भोगिनः किमपि नैव शक्त्या भवत ॥
 तदीयगुणवर्णने कृतुकान्मया किञ्चिद्विदित -
 न्तंदतदारिवल पदे नरहरशिरं तिष्ठतु ॥२॥

Colophon. इति श्रीव्यङ्ग्यकौमुदीतात्पर्यजनन्तपण्डिताविगचिता व्यङ्ग्यार्थकौमुद्याख्या
 रसमञ्जरीव्याख्या समाप्ता ॥
विषयः । रसमञ्जरीव्याख्या ॥

Previous notice :— C. C. Pt. I. p. 495. Pt. II. p. 116, 220.
 Pt. III. p. 106. Des. Vol. XXII. No. 12943

No. (A) व्यङ्ग्यार्थकौमुदी By अनन्त ॥ Vyaṅgyārthakaumudī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 44 in a line. Folia 100. 9½ × 3 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Jagadīśa Jhā, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta by Ananta.

Beginning, End, विषय :—Same. Colophon :—Wanting.

(B) व्यङ्ग्यार्थकौमुदी By अनन्त ॥ Vyaṅgyārthakaumudī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8-10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 115. 12 × 1½ inches. Appearance fairly old. Prose Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnātha Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Rasamañjarī of Bhānudatta by Ananta.

Beginning. विशिष्टशिष्टेष्टकर्तव्यतापरिप्राप्तमगलमनुवृत्तमोक्षमार्गं च निबध्नाति ।
 आत्मीयमिलादि ॥

यः निम्नोन्नतायां भुवि उच्चावचप्रेदेशेषु पुरतः अग्रतः स्यात् पुरतोऽग्रत इत्यमरः ॥

End. अब्दे लोचनं यपद्रविलुप्तमस्तदयलजितं ।
मम माधवसंज्ञके हरिदिने पञ्चोत्तमं भृगो ।
पुण्यस्तम्भनिवासिना वृधमुद्वेज्जनामिधनादरा -
त्काश्यामिष्टकपावशाद्विरचिता व्यंग्यार्थतन्त्रोमुदा ॥४॥

Colophon. इति श्रीगौतमीतीरपुन्यस्तंस्तंमस्थितिमतिविलासशालिनीलकण्ठपरिदिततनूजवालो-
पडितांगजश्रीशंकरपंडितात्मजानन्तपंडितविरचिता श्रीमहाराजाधिराजाप्रभुकुल-
तिलकायमानश्रीवीरसिंहदेवतनूजप्रौढप्रतापद्युमणिमरीचिनिरस्तमकलजनदुःखो-
घघ्नांतश्रीचन्द्रमानुकुतहलकमुदवनविकासिनी रसमञ्जरीयं कौमुदी सम्पूर्णता-
मगमत् ॥

विषयः । रसमञ्जरीव्याख्या ॥

No. 49. **श्रीघबोधभूषणम् ।** Śighrabodhabhūṣaṇam.

Substance :— Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 2. 14 × 4½ inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Dharmadatta Jhṣ, Bārā, P. O. Pachagachhiā, Bhagalpur.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
सन्धिज्ञानां नरः कुर्यात्सुकाव्यं यस्य दर्शनात् ।
तत्प्रबन्धमहम्बद्धये कविकर्षट्टिकामनात् ॥
प्रथमं प्रथमे पादे स्थाप्य यावच्चदत्तरम् ।
तावच्चदत्तरं बद्धये द्वयादिपादेऽपि तत्परम् ॥

End of Ms. चतुर्थपादे सौख्ययुक्तः शौर्यख्यातः वीरश्रेष्ठः पुनः दयानिधिः गुणाकरः
तपोनिधिः महामतिः पुनरनेन छन्दसा प्रथमपादे युक्तायुक्तः हिताहि त. गु. ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । श्लोकप्रणयनप्रकारः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 656.

No. 50. **शृङ्गारसरसी** By भाव मिश्र ॥ Śṛṅgārasarasi.

Substance : Character Devanāgarī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 26 in a line, Folia 49, 8½ × 3½ inches. Verse.

Appearance, old. Worn out. Torn. Complete. Incorrect. Date, Śaṃvat 1915. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, P. O. Tamuriā, Darbhanga. A hand-book of Alaṅkāra Śāstra, dealing with definitions and divisions of women by Bhāva Miśra.

Beginning. श्रीगणपतये नमः ॥

गजमुखममरप्रवरं सिद्धिकरं विव्रहृतीरं ।
गुरुमवगमनयनप्रदमिष्टकरमिष्टदेवनाम्बन्दे ॥१॥
अनुरञ्जनाय गङ्गामादाय रसिकलोकनाम् ।
श्रीभावमिश्रकविना कियते शृङ्गारसरसीयम् ॥
यः कृपया परकाव्ये दूषणमपि भूषणं कुरुते ।
तस्य पुरो मम काव्यं प्रकाशनीयं न दृष्टानाम् ॥
तवादौ केशवर्णनम् ॥

End.

अथ वायुवर्णनम् ।
गोपायसि परसंगं कपटात्पुरतो यदापि पशिन्याः ।
प्रथयति पृथुलामोदो मारुत तत्र मालतीश्लेषम् ॥
मलयाचलानिलोयं चन्दनतरुसंगतः शीतः ।
तदपि दूनोति मनोयत्फणिगणफूत्कृतैः संगान् ॥
दक्षिणवातकपोतस्तर्गुणीस्तनमण्डनाङ्गने शनकैः ।
सरतश्चमजलकणिकातण्डुलकणमक्षगं कुरुते ॥

Colophon

इति श्रीमन्मिश्रभावविरचिता शृङ्गारसरसी समाप्ता ॥ शुभम्भूयात् ॥ संवत्
१९१५ कार्तिक शुदि ७ शुक्रवामरे निजाध्ययनस्य कृते रघुनन्दनेनालेखाति-
पुस्तम् ॥ श्रीकृष्णःशरणम् ॥

विषयः । स्त्रीणां भेदास्तल्लक्षणानि च ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I, p, 66!. Pt. II, p, 158, 230,

No. 51. शृङ्गारसारिणी By चित्रधर उपाध्याय ॥ Śṅgārasārīṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 88 in a line. Folia 46. 10×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1707. Place of deposit, Chitradhara Library, Tabhakā, P.O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A manual of Alaṅkāra dealing with Rasavichāra by Mm. Chitradhara. He lived at Mangara-

uni, near Madhubani station. He was a contemporary of Gokulanātha Upādhyāya.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

जगज्जलधितारकः कृतिकुले मुदान्धारकः ।

परामभविविदारकः मुकृतरतिमञ्जारकः ॥

द्विषद्वलकृठारकः सकलखेदसंहारक -

स्मर्देव मुखकारकः स्फुरन् शूलिनोदारकः ॥

कुले मोदानुकुले दिनकरदुहितृमोदयन्मानवीर्य -

ध्वेनश्चार्माकराच्छब्दविनयलनयालिङ्गितो शीलयेव ॥

द्यायामिन्नीयमानः परमरुचिरताञ्जवीयमानः फलैर्धे -

स्तीव्रं तापन्तनोर्नेस्तिरयतु ललितः कोपि बालस्तमालः ॥

शृङ्गारैकरसप्रचाररुचिरा चेतश्चमत्कारिणी ।

सल्ललाललितताविलासवलितता भूयः श्रमोत्सारिणी ॥

यन्नाञ्चित्तधरेण चारु रचिता तापावर्त्ता दारिणी ।

सद्यस्सन्मदकारिणी मुकृतिना भूयादसौ सारिणी ॥

रसं समर्पयन्त्येषा तापमुत्सारयत्यपि ।

शृङ्गारसारिणीमेनामतः शीलयतान्मूर्धाः ॥

End. नो कदापि सरसं समञ्जिता नापि सस्मितगिरानुभाषिता ।

हन्त सन्ततमिदं तथापि मे नन्दनन्दनमृपेति मानयम् ॥

एवमन्येपि शृङ्गाराभासाः मूर्धामिरुदाहरणीया इति मञ्जे ॥

शृङ्गारसारिणी नूनमपिदोषगणाविलाः ।

मतां सदयवद्दीनां मानयं मोदयिष्यति ॥

Colophon महामहोपाध्याय श्रीचित्रधरविरचिता शृङ्गारसारिणी मञ्जरी ॥ शाके १७०७

माघकृष्णाष्टमीरवौ श्रीखगेशेन लिखितेनयम् ॥

विषयः ॥ रसनिरूपणम् ॥ उदाहरणप्रदर्शनञ्च ॥

— — —

(A) शृङ्गार सारिणी By चित्रधर उपाध्याय ॥ Śṅgārasārīṇī.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 14 on a page. Letters 19 in a line. Folia 25. 7 × 7 inches. Appearance, new. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit. Pandit Bhavanātha Miśra, Yamathāri, P. O.

Jhanjhārpur, Darbhanga. A manual of rhetoric by Chitrādhara Upādhyāya dealing with Rasas (Sentiments)

Beginning (वषयः) — Same, End, Colophon :—Wanting.

No. 52. सरस्वतीकण्ठाभरणम् By भोजदेव ॥

Saraswatikanṭhābharanam,

Substance :—Character Maithili. Palm-leaves. Lines 5 on a page. Letters 85 in a line. Folia 111. 13 × 2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Correct. Date, La. Sam. 346. Place of deposit, Pandit Maṇḍvāra Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A treatise on rhetoric by Bhojadeva.

Beginning. नास्ति ॥

End. अथलिङ्कनयोग्यताश्रुतिवशातिमख्यया ।

कथिताः काव्यवित्तानां चित्तप्रह्लादहेतवे ॥

Co lo phon. इति महाराजाधिराजश्रीमद्भोजदेवविरचिते सरस्वतीकण्ठाभरणे लङ्कोर तृतीयः परिच्छेदः ॥ लयं ३४६ वेशखामावास्यायां बुधे नाहामग्रामे आनृवर्गाध्यापनार्थं लिखितमिदं पुस्तकं श्रीवृद्धिकरंगेति ॥ श्रौतमः शिवाय ॥ श्रौं नमो नारायणाय ॥

विषयः । काव्यदोषादीनां लक्षणम् ।

शब्दार्थालङ्कारादिरूपणम् ।

रसस्वरूपनिरूपणादिकम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 699, Pt. II. p. 167, 232. Pt. III. p. 145. R. M. Pt. IX. p. 223. C. S. C. Vol. VII. p. 30. C. P. B. p. 564. Des. Vol. XX. No. 12962.

No. 53. साहित्यकलिका By शङ्करमिश्र ॥ Sāhityakalika.

Substance :—Character Maithili. Yellowish white paper. Lines 13 on a page. Letters 34 in a line. Folia 8. 9 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1773. Worn out. Place of deposit, Pandit Dāmodara Jhā, Andhrāthārhi, P. O., Darbhanga. A manual of rhetoric and prosody by Śaṅkara Miśra.

Beginning. ओं शावकजपाकरमालये नमः ॥
 शिवं शिवासमायुक्तं शम्भुं मत्पक्षकारिणम् ।
 वन्दे श्रीपरमानन्दं सर्वदुःखविदारिणम् ॥
 समालोक्य बहून् ग्रन्थान् प्रसिद्धानप्रसिद्धकान् ।
 साहित्यकलिकामेतां वितनोति समासतः ॥
 गुणैर्युक्तं रसैर्युक्तमलङ्कारसमन्वितम् ।
 छन्दोबद्धं सदा धीरः काव्यं कुर्वीत कीर्तये ॥

End. अथनावपदछन्दःपद्याह ।
 प्रथमतृतीयपञ्चमपदेषु पञ्चदश मात्रा भवन्ति द्वितीयचतुर्थे चैकादश मात्रा
 दोहावद्धा च चारुसंज्ञाया । इयमेव द्वितीयचरणकमात्रावृद्ध्या राजसेना भवति ।
 उदाहरणं सर्वेषामूहयम् ॥ इति मात्रावृत्तानि ॥३॥

Colophon. इति श्रीशङ्करकृतसाहित्यकलिका समाप्ता ॥३॥ चैत्रकृष्णतृतीयायां गोरसोदरपुरम्
 श्रीश्रीनाथनालेखि ॥ शाके १७७३ सन् १२५८ साल श्रीश्रीश्रीश्री ॥

विषयः । अलङ्कारादीनां छन्दसां च संक्षेपतो निरूपणम् ॥

No. 54. साहित्यदर्पणम् By विश्वनाथ ॥ Sāhityadarpaṇam.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 6 on a page. Letters 75 in a line. Folia 73. 18×4 inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A treatise on rhetoric by Viśvanātha.

Beginning. ओं नमः सरस्वत्ये ॥
 ग्रन्थारम्भे निर्विघ्नप्रार्षितपरिसमाप्तिकामो बाङ्गमायाधिकृततया बान्देवतायाः
 साम्मुख्यमाधत्ते ॥
 शरोदिन्दुमुन्दररुचिरैवतीस सा मे गिरान्देवी ।
 अपवृत्तमखिलानर्थान्प्रकाशयतु ॥

End. नास्ति ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । काव्यलक्षणम् ।

शक्तिलक्षणव्यञ्जनाभ्वनिविचारः ॥

नायकनीयिकादीनां निरूपणम् ।

गुणदोषरीत्यलङ्कारादीनां निरूपणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 715. Pt. II. p. 171, 233
Pt. III. p. 148. A. C. Pt. I. p. 123. C. S. C. Vol. VII. p. 33.
C. P. B. P. p. 577.

No. 55. साहित्यदीपिका By भास्करमिश्र ॥ *Sāhityādīpikā*.

Substance:—Character Devanāgarī. Dark white paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 89. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Worn out. Incomplete. Incorrect. Date, Samvat 1542. Place of deposit, Chitradhara Library, Tabhakā, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A commentary on Kāvyaaprakāśa by Tāṣkara Miśra, (ताष्करमिश्र). Torn. Letters affected. 4 folia are missing from the beginning.

Beginning of Ms. सिकेटोऽप्रतिपादनादस्फुटा विशेषाक्तिरवाधेरोधसि कारणसामग्रीकोटि-
रवर्णनादस्फुटत्वं विभावनायाः ।

अत्र बहुनां वाक्यानां दर्शनमात्रज्ञानादीपकं साधारणाधर्मस्य कस्यचिद्गुणस्य क्रियाया-
वानिर्देशाभावत् ननु साधैवास्मीति ॥

अत्रास्मीति विभक्तिविपरिणामे स एववरोस्तिता एवचैत्रक्षपा सन्ति ।

त एव कस्मान्निला । सन्तीति क्रियारूपस्य धर्मस्य सर्वत्र संवन्धात् ।

कथं न दीपकमिति चेत् न । अस्मीत्यहमित्यत्रार्थे निपातः ॥

End. यद्यस्मात्कारणादमुत्र ग्रन्थे सम्यग्विनिर्मिता संबन्धेनैव हंतुः ।

येन महसंदभोगविप्रकीर्णप्रमेपजातं संकलय्य प्रतिपाद्यते संदर्भः वृत्त इत्यर्थः ॥३॥

तेषु तेषु ग्रन्थेषु विप्रकीर्णानां प्रमेयाणामेकल संकलनमेव ग्रन्थस्य प्रयोजन-
मितितत्पर्यार्थः ॥३॥ ॥३॥ ॥३॥ ॥३॥

Colophon. इति श्रीताष्करमिश्रविरचितायां काव्यप्रवाशटीकायां साहित्यदीपिकायां दशम
उल्लासः ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ संवत् १५४२ समये ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

Previous notice :—Tri Cat. Vol. III. p. 3926. C. C. Pt. I.
p. 716. Pt. II. p. 20.

No. 56. साहित्यविलासः By चतुर्भुज ॥ Sāhityavilāsaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 57. 11 × 3½ inches. Appearance, old. Worn out. Soiled. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gopāla Mīśra, Ṭabhakā, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A commentary on Kāvya-prakāśa of Mammata by Chaturbhuj. This Ms. contains up to the commentary on the 5th chapter and the rest is not found.

Beginning. ओ नमो महागणेशाय :

तत्किमैर्यन्महामित्रमभिब्रु युष्मदस्मदोः ।

अन्येषां यदुदासीनं ददाम परमं नुमः ॥

सरसललितमूर्तिः स्फुटीतगर्भोज्ज्वलश्रीर्गणपतिपरिपूर्णा भूरिगूषाभिरामः ।

अमृतनिवहधाराभेकमन्तोषदायी नित्यं नमः सद्रं चोपि गोपीविहारी ॥१॥

प्रथमाद्यानिग्रन्थान्तर्गता तत्त्वानन्वयादित्यतः किमर्थं संत्स्यतीत्याह ।

ग्रन्थेति तथा च सैन्यपृष्ठस्थ तद्रत्नकवृत्तान्तर्गतमपि तत्पूर्ववर्तिमंगलमुपयुक्तमित्यर्थः ॥

End of Ms. प्रवीपमानोऽर्थ इतिव्यञ्जनीयेति इत्यर्थः ।

तथा च लाक्षणिकार्थ स्वभावातिवर्गी नायं जातइत्यर्थः ॥

अनियतसंबन्ध इति तत्र तत्र तत्तत्संबन्धस्थैव लक्षणात्वं नत्वननुगतस्य सम्बन्धस्य तत्त्वमित्यर्थः ।

क्वचिच्च लक्षणादीवभावाच्च व्यञ्जनीये संतिदर्शयति अत्राण्येति ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । काव्यप्रकाशव्याख्या ॥

No. 57. साहित्यसुधा By नेमिसाह ॥ Sāhityasudhā.

Substance :—Character Devanāgarī. Dark-white paper. Lines 7 on a page. Letters 58 in a line. Folia 21. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Gonū Mīśra, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Rasatarāṅgiṇī by Nemisāha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

राधावक्तसहस्रपत्रमधुपस्तस्त्वान्तर्हमालय -

स्तद्वहोजनृपाधिराजकरदस्तद्राहुवलीदम् ॥

तन्नेत्राञ्जरविस्तदीयप्रमदाम्मोघस्तु राकापति -

स्तद्वैदग्ध्यविबोधपंडिततमः कुर्यान्मुदम्मे हरिः ॥

यथप्यासतएव सत्कविकृता ग्रन्था महान्तोऽमला ।

सत्प्रीत्यै भविता तथापि हि स्तोत्रां ग्रन्था मदीयोऽप्यगुः ।

मुक्तारत्नसुवर्णभूषितहरेर्गुञ्जाकृतोपीह किं

हरो नो तनुमे मुषं हृदि गत स्सथोमुहुर्भूयः ॥२॥

End of Ms. क्रियाविदग्धा । अत्रलोकप्रसिद्धनिद्राभेदेऽपि भेदापि वर्णितस्तेन भेदकातिशयोक्तिः ।

रुद्रं पञ्चदशे कान्ये विश्रामस्थत्पद्मे ।

उज्ज्वलाक्षपराज्जेया द्विपट्ठाञ्जलिसूरिभिः । असंभ...

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । रसतरङ्गिणीव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 716.

Alaṅkāra (Poetics.)

INDEX OF WORKS.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	NOS.
Alaṅkāramañjarī	Veṇīdatta	2.	2.
Alaṅkāramañjarī	Trimmana	3.	2, A.
Alaṅkāraratnākaraḥ	Śobhākara Mitra	4	4.
Alaṅkāraśekharaḥ	Keśava Miśra	5.	5.
Alaṅkārasarvasvam	Rājānaka Ruyyaka	7.	6.

Its Commentary :—

Alaṅkāravimarṣiṇī	Jayadratha	3.	3.
Kāvyaḍākinī	Gangānanda	16.	13.
Kāvyaaprakāśaḥ	Mammaṭa	18.	15.

Its Commentaries :—

Uddāharanachandrikā	Vaidyanātha	8,9.	7 A
Kāvyaakaumudī	Devanātha Ṭhākura	14.	12.
Kāvyaadarpanam	Manodhara	17.	14, A.
Kāvyaaprakāśa- dīpikā	Chandīdāsa	22.	16.
Kāvyaaprakāśa- vivarṇam	Anonymous.	23.	17.
Kāvyaaprakāśa- vyākhyā	Panditarāja	24.	18.
Kāvyaaprakāśa- vyākhyā	Kamalākara	25.	19.
Kāvyaaprakāśa- vyākhyā	Gokulanātha	26,	27, 20A.
Kāvya pradīpaḥ	Gobinda Ṭhākura	28-31.	22, A-G
Madhumatī	Ravi	43.	33.
Sāhityadīpikā	Bhāskara Miśra	73	55.
Sāhityavilāsaḥ	Chaturbhuja	74.	56.
Kāvyaḍarsaḥ	Daṇḍin	31, 32.	23, A.
Kāvyaśālaṅkāra- sūtravṛttiḥ	Vāmana	32,	24.
Kuvalayanandaḥ	Appaya Dīkṣita	33, 36.	25, A-G

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	NOS.
Its Commentary:—			
Alaṅkārachandrikā	Vaidyanātha	1.	1.
Chaturachūdāmaṇiḥ	Dāsirāja	36.	26, A.
Chandrālokaḥ	Jayadeva	38 39.	27, A.
Chitramīmāṃsā	Chitradhara Upā- dhayāya	39,40.	28, A.
Daśarūpakam	Dhanañjaya	40.	29.
Dhvanyālokalochanaṃ	Abhinava Guptāchārya	41.	30.
Rasakaustubhaḥ	Veṇīdatta	44,47.	34, A-G.
Rasachandrikā	Viśveśvara	47.	35.
Rasatarāṅgiṇī	Bhānudatta	48,50	36,A-G.
Its Commentaries:—			
Naukā	Sthalarāma	42,43.	31,32.
Sāhityasudhā	Nemiśāha	74.	57.
Rasatarāṅgiṇī	Rāmānanda	51.	37.
Rasamañjarī	Bhānudatta	51,57.	38, A-P.
Its Commentaries:—			
Rasamañjarīprakāśaḥ	Nāgeśa	57.	39.
Rasamañjarīvyākhyā	Anonymous	58.	40.
Rasamañjarīvyākhyā	Anonymous	59.	41, A.
Rasikamañjarī	Gopālabhaṭṭa	60 62.	43,A-C.
Vyaṅgyārthakaumudī	Ananta	66,67.	48,A,B.
Rasamahārṇavaḥ	Gokulanātha		
	Upādhyāya	60.	42.
Vanamālā	Gaṅgānanda	62	44.
Vāgbhaṭālaṅkāraḥ	Vāgbhaṭa	63	45.
Its Commentary:—			
Vāgbhaṭālaṅkāra- vyākhyā	Jinavardhana	64.	46.
Viratarāṅgiṇī	Chitradhara	65.	46.
Vṛttivārtikam	Appaya Dīkṣita	66.	47.
Śṛṅgārasarasi	Bhāvamiśra	68.	50.
Śṛṅgārasārṇi	Chitradhara		
	Upādhyāya	69.	51.
Sarasvatikaṇṭhābha- raṇam	Bhojdeva	71.	52.
Sāhityakalikā	Śaṅkara Miśra	71.	53.
Sāhityadarpaṇam	Viśvanātha	72	54.

Miscellaneous.**INDEX OF WORKS.**

WORKS	AUTHORS.	PAGES.	Nos.
Kavikarpaṭi	Śaṅkhaḍhara	9, 11	8, A-F
Āvikaḷpalatā	Deveśvara	12.	9.
Kalpalatāvyākhyā	Deveśvara	13.	10.
Āvyakalpalatāvṛttiḥ	Amarachandra	13,	11.
Śighrabodhabhūṣaṇam	Anonymous	68.	49.

Alaṅkāra (Poetics)

INDEX OF AUTHORS.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	Nos.
Anonymous	Kāvya prakāśa vivaraṇam	23.	17.
	Rasamañjarī vyākhyā	58,	40.
	Rasamañjarī vyākhyā	59.	41.
	Śīghrabodhabhūṣaṇam	68.	49.
Ananta	Vyaṅgyārthakaumudī	66,67.	48,A.-B.
Appayadīkṣita	Kuvalayaṇandaḥ	33-36.	25,A-G.
	Vṛttivārtikam	66.	47.
Abhinavaguptāchārya	Dhvanyālokalochanam	41.	30.
Amarachandra	Kāvya kalpalatā vṛttih	13.	11.
Kamalākara	Kāvya prakāśa vyākhyā	25.	19.
Keśava Miśra	Alaṅkāraśekharaḥ	5.	5.
Gaṅgānanda	Kāvya dākinī	16.	13.
	Vanamālā	62.	44.
Gokula nātha	Kāvya prakāśa vyākhyā	26,27.	20,A.
Upādhyāya			
	Rasamañjarī navaḥ	60.	42.
Gopāla Bhaṭṭa	Rasikamañjarī	60-62.	43,A-C.
Govinda Thākura	Kāvya pradīpaḥ	28-31.	22,A-G
Chaturbhūja	Sāhitya vilāsaḥ	74.	56.
Chandī Dāsa	Kāvya prakāśa dīpikā	22.	16.
Chitradhara	Chitra mīmāṃsā	39,40.	28, A.
Upādhyāya			
	Virataraṅgiṇī	65.	46.
	Śrīrāgasāriṇī	69.	51.
Jayadratha	Alaṅkāra vimarṣiṇī	3.	3.
Jayadeva	Chandra lokaḥ	38,39.	27, A.
Jayarāma	Kāvya prakāśa vyākhyā	27.	21.
Jinavardhana	Vāgbhaṭa alaṅkāra vyākhyā	64.	46.
Trīmāna	Alaṅkāra mañjarī.	3.	2. A.
Daṇḍin	Kāvya darsaḥ	31,32.	23. A.
Dāsirāja	Chaturachūdāmaṇiḥ	36.	26.
Devanātha Thākura	Kāvya kaumudī	14.	12.

AUTHORS	WORKS	PAGES.	NOS
Deveśvara	Kavikalpalatā	12.	9.
	Kalpalatāvyaṅkhyā	13.	10.
Dhanañjaya	Daśarūpakam	40.	29.
Nāgeśa Bhaṭṭa	Rasamañjarīprakāśah	57.	39.
Nemiśāha	Sāhityasudhā	74.	57.
Paṇḍitarāja	Kāvyaaprakāśavyaṅkhyā	24.	18.
Bhānudatta .	Rasataraṅgiṇī	48-50.	36, A-G
	Rasamañjarī	51-57.	38 A-P.
Bhāva Miśra	Śrīṅgārasarasī	68.	50.
Bhāskara Miśra	Sāhityadīpikā	73	55.
Bhojadeva	Sarasvatikanthābha- raṇam	71.	52.
Manodhara	Kāvyaadarpaṇam	17.	14. A.
Mammaṭa	Kāvyaaprakāśah	18.	15.
Ravi	Madhumatī	43.	33.
Rājānakaruyyaka	Alaṅkārasarvasvam	7.	6.
Rāmānanda	Rasataraṅgiṇī	51.	37.
Vāgbhaṭa	Vāgbhaṭālaṅkāraḥ	63.	45.
Vāmana	Kāvyaalaṅkārasūtra- vṛttiḥ	32.	24.
Viśvanātha	Sāityadarpaṇam	72	54.
Viśveśvara	Rasachandrikā	47.	35.
Veṇīdatta	Alaṅkāramañjarī	2.	2.
	Rasakaustubha	44-47.	34, A-G.
Vaidyanātha	Alaṅkārachandrikā	1.	1.
	Udāharaṇachandrikā	8,9.	7, A.
Śaṅkara Miśra	Sāhityakalikā	71.	53.
Śaṅkhadhara	Kavikarpaṭī	9-11	8, A-F.
Śobhākara Mitra	Alaṅkāraratnākaraḥ	4.	4
Sthalarāma	Naukā	42,43.	31,32.

काव्यग्रन्थानि

No. 1. अनर्घराघवम् By मुरारि Anargharāghavam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 59 in a line. Folia 81. 11×3½ inches. Appearance, old. Prose & verse. Complete. Generally correct. Letters affected. Date ? Place of deposit, Pandit shiveshwar Jhā, Lālaganj. P. O Jhanjharpur. Darbhanga. A drāmā by Murārī.

Beginning. अ०नमः श्रीराम भद्राय ॥

निष्प्रत्यूहमुपास्महे भगवतः कौमोदकी लक्ष्मणः ।

केकप्रीतिचकोरपारणपटुज्योतिष्मती लोवने ॥

याभ्यामर्धबिब्रोधमुग्धमधुरश्रीरर्धनिद्रायितो ।

नाभीपल्वलपुगडरीक मुकुलः कम्बोः सपत्नीकृतः ॥

End.

देवस्यात्मभुवः कमण्डलु जलपूतांसि मन्दाकिनी ।

गङ्गा भोगवती मया निपुणतो यावत्त्रिलोकीमिमां ॥

तावद्दीरजयोरसायनमधुस्पन्दः कवीनामयं ।

जागर्तु श्रुति... वलयित व्योमावगाही गुणः ॥

इतिनिःक्रान्ताः सर्वे ॥ नाटकान्वे... नाम सप्तमोऽङ्कः ॥ ७ ॥

Colophon. इतिनिखिलकविकुलमौलि ... मणिमरीचिमञ्जरीकस्तवकबिगलन्मरन्दबिन्दुसंदाहा-

लालितसत्कविताकमनीयगुणस्य श्रीमुरारेरनर्घराघवन्नाम नाटकं समाप्तमिति ॥ अ० ॥

विषयः ।

श्रीरामचरितानुवर्णनम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. P. 15. Pt. II. P. 3, 186, Pt. III. P. 4. CSC. Vol VI. P. 130-31, A. C. Pt I. P 107. H. P.S. Vol I, (1905) P. 74, 81. B.M. (1908) P. 397. Des. Vol XX No. 12432-41.

(A) अनर्घराघवम् By मुरारि Anargharāghavam

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 50 in a line. Folia 71. 12×4½ inches. Appearance, old. Prose & Verse. Incomplete. correct. Date ? Place of deposit. Śrīkr̥ṣṇa Thāk̥ur, Sarbasīmā, P. O, Jhanjharpur, Darbhanga. A drāmā by Murārī.

Begining, विषय :—Same; End, Colophon :—नास्ति ॥

No. 2. अनर्घराघवव्याख्या By हृन्नकर Anargharāghavavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 48 in a line. Folia 117. $14\frac{1}{2} \times 2$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date wanting (But supposed to have been written in I. a. Sam 366.) Place of deposit Pandit, M. M. Parameswar Jhā, Taraunī, P. O. Sakri, Darbhanga. Last three folia are torn, this Ms. Contains 3 complete and one incomplete chapter. A commentary on Anargharaghava of Murari, by Chhatrakara at the suggestion of Rājā Ranasinghadeva, Son of Rājā Narasingha. Worn out. Torn.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ॥

कालिन्दीतोयमिन्दिवरदलनयनाहर्तुवामभिरामं ।
दृष्ट्वायं स्निग्धदृष्टिं नवजलदलचिं वंशमावादयन्तम् ॥
न स्थातुं नैव यातुं सपदि नच पशवर्तितुं नोग्लन्ती ।
नीवीं ज्ञातुं शशाकं क्षितिपतिसतनुर्नैमि तं नन्दसुनुम् ॥
संग्रामाङ्गणसीमभीमसदृशः प्रार्थयिष्यामभ्रवां ।

वैधठ्यैकगुरुस्तुरुष्कनृपतेर्दोर्दपसंसर्दकः ॥
क्षुभ्यत्क्षीरमदार्षवामलयशाः संशास्ति भूमगडलं ।
योग्यं श्रीरणसिंहदेवनृपतिर्भूदेवभूमी सहः ॥
राजराजनरसिंहसुनुना निर्मलोभयकुञ्जाब्जभानुना ।
अप्सरोभिरपिगीतकीर्तिना कान्तिनिर्जितमनोगमूर्तिना ॥
श्रीमतानेन भूपेन कार्यतेनर्धराघवे ।

शुक्लश्रीमच्छत्रकरं निपुञ्ज विवृतिः सत्री ॥
ग्रन्थारम्भे सदाचारप्राप्तिं श्रीदेवतानमस्वारादि क्रियत
इति नाटकादौच विघ्नविघातायारतुद्रादशपदाचनान्दीरसपोषायचन्द्रकीर्तनश्चक्रिपत-
इत्यलौच्यं मन्त्राकविर्भुरारिस्तथाकरोति निःप्रत्यूहमिति ॥

End of Ms. ततः किमिच्छा खलुयतस्त्वदनुवर्ती ततस्त्वामेव सतोऽस्तं विनाशमयमानं गच्छन्तं
अथल कृत्य अस्तं मरणमपि यद्यदेगमिष्यति अतएव हननेन मनपुथगक्षमापे
क्षेत्यर्थः । अयगतौ भूवादिरात्मने पक्षीशानुच मुक् अ.....त इति स एव धातुः

लट् अस्तमयिष्यतीतिपाठे अस्तंशब्दात्तत्करोतीतिणितचिबहुलवचना दिलोपाभादेरूपं
यद्वाणिचि इष्टवद्भावे अव्ययानांभमात्रे ।

Colophon- नास्ति ।

विषय । अनर्थराघवटीका ।

No. 3. **अन्योपदेशशतकम्** By **मधुसूदनोपाध्याय** ॥ Anyopadeśaśatakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page, Letters 41 in a line. Folia 11 11 × 5½ inches. Appearance, new. Verse. Complete. Correct generally. Date ? Place of deposit, Mahāmahopādhyāya Pandit Kṛṣṇa Singh Thākur, Bhaur, P. O. Lohat, Darbhanga. A poetical work by Madhusūdana Upādhyāya.

Beginning. ओं नमो विश्वनाथाय ॥

कालीया हि पणाली क्रमणवराली मदनवचाली ।

गोपालीकरताली नर्तनशाली पुनातु वनमाली ॥ १ ॥

पद्मालया सादरदृक्चकोरी पेपीयमानानन्दचन्द्रविश्वः ।

विष्णोषविध्वंसविधिं विदत्तां राधा मयूरी मुखिरो सुकुन्दः ॥ २ ॥

विद्वन्मनोदाय...सद्युक्तिपरिशीलितं ।

अन्योपदेशशतकं कथेति मधुसूदनः ॥ ३ ॥

End. स्नेहे यं शुभदा तपोभिरमलैः श्रीपद्मनाभात्पुतं ।

यद्देशो मिथिलाखिलावनितललङ्कारचुडामणिः ॥

तेनेदं मधुसूदनेन कविना विद्यावता निर्मिता ।

श्लोकानां शतकं मुदे सुकृतिनामन्योपदेशाह्वयम् ॥

निरवयवपथशतमेतं प्रकटार्थदर्शपदसम्बलितम् ।

उज्जतीकुलाम्बुजवनीरविणा मधुसूदनेन कविना रचितम् ॥ १०७ ॥

Colophone. इति मैथिल श्रीमधुसूदनोपाध्याय विरचितमन्योपदेशशतकं समाप्तम् ॥

विषयः । प्राकरणिकश्लोकाअन्योपदेशमुखनेोपनिबद्धाः ।

Previous Notice:—C. C. Pt I P. 20 2, Pt. II P. 4, Pt. III P. 5.

(A) **अन्योपदेशशतकम्** By **मधुसूदनोपाध्याय** । Anyopadeśaśatakam.

Substance:—Character maithili. White paper. Lines 13 on a page. Letters 40 in a line. Folia. 6. 10 × 4 inches. Appearance

old. Verse. Worn out. Incomplete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rāghava Jhā, Andauli, P. O. Modhavapur, Darbhanga. A hand book of poetical work by Madhusūdana.

Beginning, विषयः—Same; End, Colophon:— नास्ति ॥

No. 4. अन्वयबोधिनी Anvayabodhini

Substance:— Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 43 in a line. Folia 18. 12 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally. Correct. Date Śāke 1663. Worn out. Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā, Awāma, P. O. Jhanjhāpūr, Darbhanga. A commentary on Meghaduta (cloud-messenger) of kālīdāsa. The name of commentator is not found in the codex.

Beginning:— भ्रौ नमो गणेशाय ॥ नमः सरस्वत्यै ॥

नत्वा नारायणं कुर्मो गणाध्यक्षं गुरुन्ततः ।

मेघदूताख्यकाव्यस्य टीकामन्वयबोधिनीम् ॥

कश्चिदिति ॥

End:—

श्रुतेति धनेशोपि जलदक्षितां तां वार्त्तां श्रुत्वा रघुः तौ दम्पती संयोज्य अविरत
सुखं यथा भवति तथा भोगान् रघुः राजयामास भोगान् विस्मृतान् इष्टान्
किङ्कृत्वा शापस्यान्तं रुम्बिधाय धनेशः किम्भूतः सदयहृदयः । पुनः किम्भूतः
अस्तकेापः दम्पती किम्भूतौ दिगलितशुचौ तुष्टचित्तौ ॥ १२६ ॥

Colophon:— इति श्रीमेघदूताख्यटीका समाप्ता ॥

शाकेवहिषड्वि पादरसक क्षोणीयुतेऽध्वेशुचौ ।

शुक्लेपूर्वतिथौ गुरौगुरुपद द्वन्द्वं प्रणम्यासकृतम् ॥

यत्समाशुमनो विधाय नितरां श्री मद्गणेशाय नमः ।

वाच्योद्बोधक मेघदूत तिलक श्रीरञ्जनोऽलीलिलखत् ॥

भ्रौ नमो गणेशाय ॥ नमः सरस्वत्यै । नमोभगवते बासुदेवाय । श्रीस्तुलेखरूप ॥

विषयः ।

मेघदूताख्यकाव्ये ॥

No. 5 अन्वयलापिका By कृष्णपति Anvayalāpikā.

Substance:— Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Folia 132. 16 × 6 inches. Appearance, old. Worn out. Prose. Complete. Correct generally. Date Śāke 1704. Place of deposit, Pandit muralidhar Jhā, P. O. Madhepur, Darbhanga. A commentary on Raghuvansā of Kālīdāsa by Kṛṣṇapati.

Beginning. योदक्षः वरुणेक्षणाभिजगतां रक्षापरोभूरिणो ।
यः संहार सुतादधाति नितरतिषां पुनः पालये ॥
यः सदति धरानवतियो दुर्वृत्तिवृत्तीन्हरे
तं वन्दे पुरुषोत्तमं रघुपतिं सीतापतिं श्रीपतिम् ॥
सन्तीह यद्यपि निविष्टजनप्रणीत
टीका रघुप्रभवकाव्यभवास्तथापि ॥
स्वस्वान्तमोदनकरान्वयलापिकेयं ।
स्वल्पापिकृष्णपतिना कृतिना प्रचक्रे ॥
विघ्नविघातायेत्यादि ॥

End. इति मेथिलसकरारिवंशोदभवश्रीकृष्णपतिविरचिताया रघुवंशवाच्यटीकायामन्वय-
लापिकायामूलविशतितमः सर्गः समाप्त इति शाके १७०४ पौषशुक्लाष्टम्यां
गुरौ रघुवंशवाच्यटीकान्वयलापिका समाप्ता ।

विषयः । रघुवंशव्याख्या ॥

Previous notice--C. C. Pt. I. P. 20, R. L. Pt. 7. P. 167.

No. 6. अभिज्ञानशाकुन्तलम् By कालिदास Abhijnānaśākuntalam.

Substance:—Character Maithilī Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 72 in a line. Folia 70. 13 × 2 inches. Appearance, old. Prose & Verse. Complete. Correct Date ? Place of deposit, Pandit Śiveswar Jī, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A wellknown drama by Kālidāsa.

Beginning. ओ नमः शिवाय ॥

या सष्टुः सृष्टिगया बहति विधिहुतं या हविर्याच होत्री ।
ये द्वेकालं विधत्तः श्रुतिविषयगुणा या रिथता व्याप्य विश्वम् ।
यामाहुः सर्वबीजप्रकृतिरिति यया प्राणिनः प्राणवन्तः ।
प्रत्यक्षामिः प्रसन्नस्तनुमिखतुवस्तामिष्टामिरीशः ॥

End. प्रवर्ततां प्रकृतिहिलाय पार्थिवः ।
सरस्वती श्रुतिमहती न हीयताम् ।
ममापि च चापयतु नीललोहितः ।
पुनर्भयं विगतं शस्मना ।

मुनिः एवमस्तु ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥ शाकुन्तलासम्बन्धो नाम सप्तमोऽङ्कः ॥

Colophon. इति मिश्रश्रीकालिदासकृतमभिज्ञानशाकुन्तलं समाप्तम् ॥

विषयःसुप्रसिद्ध एव ॥

Previous notice:—C. C. Ft. I. P. 23. Pt. II. P. 5. 187. Pt. III. P. 6. R. R. Ft. III. P. 299. CSC. Vol. VI. P. 155. A. C. Pt I. P. 107. Tri. Cat. Vol. III. P. 2827 'b' 4122. B. M. (1908) 'c'. 275. Des. Vol. XXI. No. 12465-81.

(A) अभिज्ञानशाकुन्तलम् By कालिदास ॥ Abhijñānaśākuntalam.

Substance :- Character Maithilī Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 72 in a line. Folia 66. 14×2 inches. Appearance, old. Complete. Correct. Date La. Sam. 467. Worm-eaten. Torn. Place of deposit, Pandit Śivśwar Jha, Lālaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A well known drama by Kālidāsa.

Beginning, End :—Same .

Post Colophon. शुभं भवतु । श्रीरस्तु ॥ लसं ४६७ आषाढवृष्यद्वितीयायां क्षितिस्तुतिदिने सन्मिश्र श्रीऽमापति शर्मणा लिखितैषा पुस्तुति रहेताग्रामे कालिदासस्य सर्वस्व-मभिज्ञानशाकुन्तलम् । तत्रापि च चतुर्थोद्धो यत्र राति शकुन्तला ॥ अत्र तत्रापि च तृतीयेऽङ्के निष्कृत्ये त्यक्तरत्रयम् । कृत्युत्तरार्धं केचित्पठन्ति ॥ वस्तुतोद्वयमपि तुल्यं चरितार्थत्वादिति मे मतिः । अर्पयति प्रतिदिवसं प्रियस्य पथि लेचने वाला । विक्षिपति कामलमालाकमलमिववरम् ॥

No. 7. अभिज्ञानशाकुन्तलव्याख्या अर्थद्योतनिका ॥ By राघवभट्ट ?

Abhijñānaśākuntalavyākhyā. Arthadyotanikā.

Substance :—Character Devanagari. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 43. 11×4¼ inches. Appearance, tolerable. Prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit. Pandit M. M. Rājīnāth Miśra, Saurath, P. O. Madhubani. Darbhanga. A commentary on Abhijñānaśākuntala of Kālidāsa. This covers the text of first Chap. only.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

पत्रेधाजनि दशधाद्विधागतं यद्यजातं दशवि मेति पोषशस्त्रं ।

यद्गीतं सममहदादिकस्यवाद्यं तेजस्तयदिनोप्यारूपमग्र्यं ॥ १ ॥

उद्दिश्यामरनिम्नगीगतवतोः श्रुत्वाकलेशैशवे ।

यःसाक्षात्करवाणि तामितिजटाजूटाशकंठं गतः ।

पीत्वापुष्कल पुष्करेण न किमप्यत्रेतिविस्माययनि

पत्रोर्विग्रहवग्रदंविहितंबान्पायाद्गजास्यः स वः ॥ २ ॥

End of Ms. अष्टदमिति सप्तम्याद्वितीया इति सूत्रेप्रथमायाअपीतिवार्तिकेतेन प्रथमार्थेद्वितीया पत्राणीं संक्षेपे भिन्नजातीयानामेव पत्रं तेन काषायाणि अतएवबद्धनिवः स्वार्थं स्वार्थं ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । अभिज्ञानशाकुन्तलव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 24. Pt. II P. 5. 189. Pt. III. P P. C. S. C. Vol. VI. P. 156. B. M. (1908) P. 276. Des. Vol. X X No. 12482.

No. 8. अमरनाथशतकम् By महामहोपाध्याय कृष्णसिंह ठाकुर

Amaranāthaśatakam.

Substance—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 38 in a line. Folia 21. 10×4 inches. Appearance, new. Verse. Complete. Correct. Date, Sāke 1818. Place of deposit, Pandit Bhavanāth misra, Yamathari, P.O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A poetical work on the Praise of Amaranāth by M. M. Pandit Kṛṣṇa Singh Thākura.

eginning. ओं नमः श्रीमदमरनाथाय ॥

कदाचित्कैलासे गिरिवर किशोरी पशुपतिम् ।

समाधेयानन्दैरमृतसधिववारणैः ॥

स्फुटच्चित्ताम्भोजं किमपिच परिप्रष्टुमनसा ।

स्वशुभ्रूपावाच त्वमपि कमपि ध्यायसि विभो ॥ १ ॥

End. अष्टिकुवसुभाकेशमितसुशाके सुकृतसुपाके धवलदले ।

श्रावणशुभमासे जलदसमासे कुमुदजभासे चन्द्रतिथौ ॥

पूर्णभूदप्यथिता मणिभिः खचिता पथै रचितास्तुतिरखिला ।

• भव्यामरनाथी परपदपाथी दुरितमुमाथी वितरतु शम ॥ १२६ ॥ १ ॥

विषयः । पार्थनारूपेणामरनाथवर्णनम् ॥

No 9. अमरशतकम् By अमर । Amaruśatakam

Substance:—Character Maithilī. Blue paper. Lines 15 on a page. Letters 90 in a line. Folia 12. 14 × 4 inches. Appearance, new. Verse & prose. Complete. Generally correct. Date, Sāke 1802. Place of deposit, Pandit Śrīkānt Jhā, Naduār, P.O. Jhanjharpur, Darbhanga. A collection of one hundred couplets of a miscellaneous character; mostly amatory, by Amaru, with the commentary of Vidyākara Miśra,

Beginning. ज्याकृष्टिवद्वखटकामुखपाणिपृष्ठं प्रेङ्खन्नखांशुचयसम्बलितोऽम्बिकायाः ।

त्रान्पातुमञ्जरितं पल्लवकर्णपूरलोभभ्रमदभ्रमरविभ्रमभृत्कटाक्षः ॥

End. हरिण्यं हरिणाक्षीणां लुठति स्तनमण्डले ।

मुक्तानामप्यवस्थेयं के वयं स्मरकिङ्कराः ॥१००॥

Colophon. इतिअमरशतकं परिपूर्णम् ॥

Beginning of commentary:—

वार्णीं प्रणम्य कुर्वते व्याख्यां विद्याकरो द्विजः ।

अमरशतकस्याशु प्रीत्यै विद्यार्थिनां शुभम् ॥

End. के ब्रह्मणि न तु मण्डले यत्र हरिणाक्षीणां मायानां हारो हरणं भवति :

तदुक्तं स्त्रीवाच्यसुखादिकं ब्राह्मणिलीनो भवति ॥

Colophon समाप्त्यै टीका विद्याकरी । श्रीगणेश ॥

शकाब्दे दशरिन्ध्राश्वभूमिर्द्वेज्जैऽसिते मधौ ।

श्रेमतालिलिखिता मूनी शर्मणा पुस्तकी तिबयम् ॥

श्री भवानी शङ्कराभ्यान्नमः । श्रीरामलक्ष्मण भ्यान्नमः ॥

विषयः । विद्याकरमिश्रकृतव्याख्यायुतममरशतकं शृङ्गारशान्तिरसद्वयात्मकं वाच्यम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. P. 27. Pt II. P. 5. 189. Pt. III. P. 7. R.L. Pt. II. P. 72. C.S.C. Vol. VI. P. I. A.C. Pt. I. P. 96. 13. M. (1908) P. 27. C. P. B. P. 21. Des. Vol. XX. No. 11917-9

— — —

No A. अमरशतकम् ॥ Amaruśatakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 13. 11 × 4 inches. Appearance, very old. Verse. Incomplete. Generally correct. Date ? Worn out, very much injured condition. Place of deposit, Pandit

Vāsudeva Jhā, Sukpur, P. o. Sukhpur, Bhāgalpūr. A poetical work by Amaru poet. 2 Folia in the beginning are missing. The ms. differs by 11 slokas at the end.

Beginning, Colophon, विषयः—Same.

End. प्रासादे सा दिशिदिशि च सा पृष्ठतः सा पुरः सा ।
पर्यङ्के सा पथिपथि च सा तद्वियोगातुरस्य ॥
• हंहो चेतः प्रकृतिपरा नास्ति मे कापि सा सा ।
सा सा सा सा जगति सकले कायमद्वैतादः ॥ १११ ॥

(B) अमरशतकम् By अमर Amaruśatakam

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 66 in a line. Folia 7. 15 × 5 inches. Appearance, tolerable. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Verse. complete. Correct. Date ?. A copy of Amaru Sataka by Amaru Kavi, dealing with Rasa. All the Slokas have two meanings.

Beginning, end, colophon, विषय :—Same.

(C) अमरशतकम् By अमर Amaruśatakam.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines, 15 on a page. Letters 64 in a line. Folia 17. 12½ × 5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Worn out. Letters not visible. Torn. With the commentary of Vidyākara Miśra, a Mithila Pandit. Place of deposit, Pandit Babeyan Jhā, Shashepur, P.o. Jogiāra, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon विषय Same.

No. 10. अमरशतकश्याख्या By कलाधर, Amaruśatakavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 70 in a line. Folia 11. 13 × 4½ inches. Appearance old. Prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Sitārāma Pāthaka, Karnaṭūr P.o. Sokhapū, Bhāgalpūr. A commentary on Amaruśataka by Kalādhara Jñānānand.

Beginning.

ओं नमो जगन्मात्रे ।

विद्यावितरति मुक्तिं भुक्तिमविद्याज्ञाभजिष्ठाय ।

चरमाचरमरसात्मा मुक्तिः सा वः शिवं दिशतु ॥

तद्भुभयरसपरिपाटी विरहनवाटीमिमां कन्याम् ।

अमरुशतकवरटीकां ज्ञानानन्दः कलाधरः कुरुते ॥

यः श्री भागवताब्धिभुक्तिविलितज्ञानामृतानन्दधु ।

येवात्स्यायनकामतन्त्रविलसत्केलिक्रियाकौशलः ॥

व्याचष्टेऽत रसद्वयं कविकुटुम्बलङ्कारचूडामणिः ।

स्त्राणश्रीकविचन्द्र एव पिशुना मात्सर्यमुत्सार्यताम् ॥

यदि ब्रह्मपरानन्दे ज्ञानानन्दे च वासना ।

तदा संसेव्यतां धीराधीकेयं कामदा सख ॥

कचातिर्कशः शान्तः कचातिर्कशः शुचिः ।

एकल काव्ये व्याख्यातुस्तावहो कौशलं कवेः ॥

निर्विघ्नं प्रारिपिस्तशतकसमाप्तिकामोकाव्यकृदिष्टदेवतोत्कीर्ण माह ।

ज्याष्टृष्टीत्यादि ।

End

मुग्ध इति । हे मानिनि मुधाग्रहणं मुग्धं कथमित्याह रामः एकेनैव मुखेन मुखं
चुम्बति एष पुनर्दर्शभिराननैश्चुम्बतीति । रामरावणयोरुपन्यासेन नायकान्तरस्याल्प-
मनुराम मात्ममनो राजबाहुल्यञ्च सूचितं । अन्यत्सुगमम् ॥ १०० ॥

colophon.

इत्यमरुशतकस्य द्वयार्थाभिधा टीका समाप्ता ।

विषयः ।

शृङ्गारवैराग्यद्वयार्थाभिधा टीका व्याख्या ।

Previous notice:—See Jñānānanda's commentary on it.

No. 11. अमरुशतकव्याख्या By नन्दन ॥ Amaruśatakavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 94 in a line. Folia 13. 12×2 $\frac{3}{4}$ inches. Appearance, tolerable. Prose. Incomplete. Comprising only 32 ślokas. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Jageśwar Jhā, Hanuman Nagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Amaruśataka of Amaru poet by Nandan.

Beginning.

ओं भगवत्यै नमः ।

श्री कृष्णचरणाम्भोजंभक्तभ्रमरसेवि ।

स्वानन्दमरुगदायं भजे भीष्मार्थसिद्धये ॥ १ ॥

अमरुशतकानां शृङ्गारराशालिनां ।

जसरूपकृते टीकां नन्दनेन विरच्यते ॥ २ ॥

चिकीर्षयशतविघ्नविघाताय कृतमाशीरूपं मंगलं शिष्यशिक्षार्थमादौ निव-
ध्नाति । अम्बिकायाः जगन्मातुः कटाक्षः त्वां पातु etc. ॥

End

मत्कान्तसदृशानां प्रत्यानयने य उत्साहः सएव धनञ्जय हतीति धनञ्जयपदमुचितं
गोसमूहस्यापि धनशब्देन प्रसिद्धत्वात् । अत्र नायिका स्वीया प्रगल्भा प्रोषित-
भर्तृका नायकोऽनुकूलः प्रवासात्मको विप्रलम्भः शृङ्गारः अलंकारश्चात्र प्रस्तुत-
प्रशंसा हरिणीच्छन्दः ॥ ३१ ॥

Colophon.

नास्ति ।

विषयः । अमरुशतकटीका ॥

Previous notice ;—C. C. Pt. I. P. 28.

— — —

No. 12. अमरुशतकश्याख्या By ज्ञानानन्द Amaruśatakavyākhyā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 35. 12×5 inches. Appearance, tolerable. Prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1930. Place of deposit, M. M. Pandit Parameswar Jhā, Taraunī, P. O. Sakrī, Darbhanga. A commentary on Amaruśataka by Jñānānanda, explaining every śloka in two ways.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

विद्या वितरति मुक्तिं भुक्तिमविद्या च तां भजिष्यामः ।

याचर माचर मायाशक्तिः सावः शिवं दिशतु ॥

तदभयरस परिपाटी परिज्ञतवाटीमिमां रम्यां ।

कुरुतेऽमरुशतटीकां ज्ञानानन्दः कलाधरः ॥ १ ॥

योसौ भाग्यवता विभक्त वसित ज्ञानामृतानन्दधु- ।

योवात्स्यायनकामतन्त्रविलसत्केतिक्रियाकौशलः ॥

व्याचक्षेत्र रसद्वयं कविकुलालंकारचूडामणिः ।

श्रीलक्ष्मीरविचन्द एष पिशुना मात्सर्यतासुत्सृजन् ॥

यदि स्यात्परमानन्दे कामानन्दे च वासना ।

तदा संसेव्यतां धीराटीकेऽयंकामदा सदा ॥ ४ ॥

कचातिकर्कशः शान्तः कचातिलसितः शुचिः ।

एकत्र वाक्ये व्याख्यातुस्तुमहे कौशलं कवेः ॥ ५ ॥

निर्विघ्नप्रारिप्सितशतकसमाप्तिकामो

कबिष्टदेवतां कीर्त्तियन्नाह ज्येति ।

End.

मुक्तानां तु इयं शाश्वती प्रवस्था स्थितिः के ब्रह्मणि न तु मण्डले ।

यत्र हरिणाक्षीणां मायानां हरो हरणं भवति ।

एतेनैतदुक्तं भवति-स्त्रीराज्यसुखादिकं त्यक्त्वा ब्रह्मणि लीनो भवेति ॥

Colophon.

इत्यमरशतक टीका समाप्ता श्री सं १६३० ।

विषयः ।

अमरशतकटीका ।

Previous notice :- C. C. Pt. I. P. 28. Pt. II. P. 5-187.

Pt. III. P. 7.

(A) अमरशतकव्याख्या By ज्ञानानन्द ॥ Amaruśatakavyākhyā.

Substance :—Character Devanagari. White paper. Lines 11 on a page. Letters 43 in a line, Folia 53. 12×5 inches. Appearance, tolerable. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit. M. M. Rājīnath Miśra, Saurāsth, P. O, Madhubanī, Darbhanga. A commentary on Amaruśataka of Amaru Poet, by Jñānānand Kālādhara explaining in Śānti and Rasa.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 13 अमरशतकव्याख्या By विद्याकरमिश्र ॥ Amaruśatakavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 20 in a line. Folia 14. Letters 78 in a line. 12×5 inches. Appearance, fair. Prose. Complete. Correct generally. Date (?). Place of deposit, Pandit Shivadatta Jhā, P. O. Baruāry, Parsarmā, Bhāgalpur. A commentary on Amaru Śataka by Vidyākara. Slightly injured condition. The Ms. contains text also.

Beginning

ओं नमस्सर्वगत्यै ॥

वार्णी प्रणम्यकुहते व्याख्यी विद्याकरोद्विजः ।

अमरशतकस्याशुप्रीत्यै विद्यार्थिनां शुभम् ॥१॥

प्रारीप्सितशतकसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नविधातायग्रन्थकृत् श्रीपार्वतीस्मरणरूपमङ्गल
माद्यौ निववन्ध ॥ ज्येष्ठादिना ॥

End.

शान्तपक्षे मण्डलेश्वरराजानं कश्चिद्योगीवदति आः सम्बोधने हे स्मरकिङ्कर कामुकहे
मण्डलेद्वादशराज-धान्यां लुठतिसति वयं इतिस्तन शब्दंकुरु अहंकारवान् भवेतियावत्
मुक्तानां तु इयं शाश्वती अवस्था स्थितिः केवल्यणि नतु मण्डले यत्र हरिणाक्षीणां
मायानां हारे हरणं भवति एतेनैवतदुक्तंभवति स्त्रीवाच्यमुखादिकृत्यत्तवा ब्रह्मणि-
लीना भवेति ॥

Colophon :—इत्यमरशतकटीकासमाप्ता ॥

विषयः । विद्याकरमिश्रकृतमरशतकटीका ॥ शृङ्गारशान्तिरसद्वयावगाहिनी ॥

No (A) अमरशतकव्याख्या By विद्याकर Amarūsatakavyākhyā.

Substance:-Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 82 in a line. Folia 15. 15 × 5 inches. Appearance, tolerable. Prose. Complete. Correct generally. Date, Sāke 1755. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Amarusataka by Vidyākara Miśra.

Beginning, End, विषयः—Same.

Post Colophon. शिखिदहनभवास्यक्षमाधराम्भोजलक्ष्णे शङ्खनृपगतवर्षे कार्तिकेयौर्णमास्याम् ।

दिनमगिसुतवलेलेखि पाठाय टीका गुरुचरणकजालिदमासुरेणापनुत्यै ॥०॥

(B) अमरशतक व्याख्या By विद्याकर Amarusatakavyākhyā

Substance:—Character Devanagari. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 53. 12 × 5 inches. Appearance, fresh. Verse & Prose. Complete. Only one folia from the beginning is missing. Not correct. Date ?. A commentary on Amarusataka with the text. The author has dealt every sloka with two-fold meanings. one is Srīngāra & the other Vedānta.

Beginning:—नास्ति । End, Colophon, विषयः— same.

(C) अमरुशतकव्याख्या By विद्याकरमिश्र । Amaruśatakavyākhyā.

Substance:—Character maithilī. Yellow paper. Lines 17 on a page. Letters 64 in a line. Folia 16. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, new. Prose. Complete. Correct, Date ? Place of deposit, Pandit Gangānāth Miśra, Pāhitol, P. O. Manigachī, Darbhanga. A commentary on Amaruśataka of Amaru by Vidyākara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:—Same.

No 14. अमरुशतकव्याख्या Amaruśatakavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 9 on a page. Letters 35 in a line. Folia 47. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete Generally correct. Date, Śāke 1669 Place of deposit, Pandit Tārānāth Jhā, Dharmapur, P. O. Jhanjī Karpur, Darbhanga. A commentary on Amaruśataka of Amaru.

Beginning of Ms. दशतीत्यर्थः कटाक्षो नील एव वर्णे तर्जन्यङ्गुष्ठकृता मुष्टिः खट्वाप-
रिक्तीर्लित इति विश्वः । किञ्च विघ्नविनाशकत्वाच्छम्भोः शशमिममिनन्दति ।
क्षिप्तेति ॥

End. अन्यानि वानिचिद्व्यथितानि सन्ति पद्यानि लेखकविशेषसमाह्वानि ।
तानि स्वयं सहृदयैः सरलाशयानि बोधयानि तत्र विवृतिर्नहि युज्यते यत् ॥

Colophon. इति श्रीदमरुशतकव्याख्यानं समाप्तम् । श्रान्ततस्तत् ॥

विषयः । राधाकृष्णपक्षे नियोज्य व्याख्यातम् ॥

No. 15. आर्यासप्तशती By गोवर्धनाचार्य ॥ Āryāsaptasatī.

Substance :— Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 62 in a line. Folia 43. 15×2 inches. Appearance, old. Worn out. Verse. Incomplete. Correct. Torn. Date (?). Place of deposit, Babu Karpūr Jhā, P. O. Andhrāth-ārhi, Darbhanga. A work on various subjects chiefly amorous, by Govardhanāchārya.

Beginning. ओं नमो महागणेशाय ।

पाणिग्रहे पुलकितं वपुरेशं भूतिभूषितं जयति ।

ग्रंङ्कुरित इव मनोभूर्यस्मिन् भस्मावशेषोपि ॥
मावम मावम संवृणुविषमिति सहसा पितामहेनोक्तः ।
प्रातर्जयतिसलज्जः कज्जलमलिनाधरः शम्भुः ॥

End of Ms. सत्यंपतिरविदग्धः सा तु स्वधियैवनिधुवने निपुणा ।
मार्त्तिकमाधाय गुहं धनुरधिगतमेकलव्येन ॥
सौभाग्यमानवान् सः त्वयावधीर्यपमानमानीतः ।
स्वं विरहपाण्डमानं भस्मस्नानोपमं तनुते ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषय : । **विविधा:** सरसाः श्लोकाः सन्ति ॥

Previous notice :— C. C. Pt. I. P. 54. Pt. II P. 10. 189.
Pt. III. P. 12. R. L. Pt. I. P. 43 and Pt. VI. P. 276. Des.
Vol. XX. No. 11968-9.

(A) **आर्यासप्तशती** By **गोवर्धनाचार्य** ॥ **Āryāsaptaśatī.**

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia. 40. 11 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Not correct. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Chitradhar Library, Tabhaka, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A poetical work, by Govardhan, with the commentary of Anant Pandit.

Beginning, विषय :—Same. **End, Colophon :—**नास्ति ।

No. 16. **आर्यासप्तशती व्याख्या** By **सचलमिश्र** **Āryāsaptaśatīvyākhyā.**

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 74 on a page. Letters 74 in a line. Folia 198. 13½ × 6 inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 1870 and San 1296 Śal. Place of deposit. Rāj Library. Darbhanga. A commentary on **आर्यासप्तशती** of Govardhan-āchārya, by M. M. Bhavāni Nāth, better known as Pt. Sachal Mishra.

Beginning . श्री गणेशाय नमः ।

यस्माद्विश्वमुदेति हेति बहुलादाज्ञामवाप्तास्तयः ।

क्षौणीवारिधिपुष्पवन्तपवना काशामरेशादयः ॥

नैजंर्म समाचरन्ति न पुनर्विश्रान्तिमायान्त्यमी ।

तस्मै सर्व गुरुत्तमाय शतधा नित्यं नमः स्थाणवे ॥ १ ॥

समीहितफलप्रदं विविधसौख्यसंपत्करं सुरादुरनिपेवितं श्रुतिषु गीतमेतत्परम् ।

पुमर्थमखिलं ददद्विविध योगगम्यं मुदा नमामि भवभाविनीचरणपुण्डरीकं महः ॥ २ ॥

सर्वज्ञा दिवसंप्राप्य श्रीचित्रधरशर्मणः ।

रम्यामान्वीक्षिकीं नौमि वाचं लम्बोदरं हरिम् ॥ ३ ॥

सत्कर्तृदयभूमिहज्जलयना मीमांसया लङ्कृतो ,

जातः श्रीरघुदेवशर्मकृतिनो रम्भाख्य देवीसुतः ।

हस्तश्रान्तनितान्ततान्तचपलस्थान्तान्तविश्रान्तये ।

श्रीगङ्गाधरपादपङ्कजरजराजीश्रितो मेथिलः ॥ ४ ॥

हरिमयकुलजातः श्रोत्रियेषूत्तमेषु, सचल इति जना यं भारतीया वदन्ति ।

स रसिकजमचेतोहारिणीभावहृद्यां, विवृत्तिमिह भवानीनाथनामा करोति ॥ ५ ॥

सकलशिष्टाचारानुमितश्रुतिबोधितकर्तव्यताकं प्रारिप्सितग्रन्थसमाप्तिकामनया ग्रन्थ-
रम्भसमये कृतमङ्गलमादौ शिष्यशिक्षाये निबध्नाति । पाणिग्रह इति ।

End.

अथ ग्रन्थे पदाशुद्धिरर्थाशुद्धिर्वा सहसा न केनापि वर्तन्त्येत्याह उदयनेति मम सप्त-
शती मयासावधना कृता सप्तशतीत्यर्थः उदयनः शिष्यः सोदेशभ्राता बलभद्रः
ताभ्यां निर्मलीकृत्य सम्यक् संशोध्य प्रवाशिता शिष्यादिद्वारेण नवीनप्राचीन-
रसिपगण्डाविबेचनेन च सम्यक् प्रचारितेत्यर्थः तथा च बहुधा बहुबहुयोग्य
शोधितत्वेन कुशला न वाय्या इत्याशयः । रविचन्द्राभ्यां सूर्याचन्द्रमसाभ्यांयौः
प्रभामण्डलं स्वच्छाकृत्वा यथा प्रकाशयते तथेत्यर्थः हरीति गोवर्धनाचार्यः निखिल-
शास्त्रे ज्ञातेत्यर्थः एतां प्रत्यक्षां आर्यासप्तशतीं अकृत कृतवानित्यर्थः अपरोक्षे-
पि परोपनिर्देश औच्युत्पन्न परिहाय बुद्धिमान् यावच्चन्द्रार्कस्थायिनी कीर्तिरन्यथा न
भवतीत्याशयः सततं सर्वकालं बविवराणां रसिक पण्डित सहृदयानां न तु पशूनां
वैदिकादीनां हर्षयि चमत्काराय रसप्रत्यक्षायेति यातीवहरेः पाण्डशस्त्रज्ञसमणी-
प्रियस्य श्रीकृष्णस्य चरणपौरुषसिकरसपुटं अजाकरोनिविद्वांसं वरसंपुञ्जेन चेति-

स्मरणा दसनं स्वच्छे विधयेत्यर्थः यद्वा हरिचरणाञ्जलिं हरिचरणापर्णाय कुमुदाञ्जलिं
सप्तशतीमकृतयेत्यन्वयः यज्जुहोषीत्यादेरिति स्मरणादित्याशयः ।

Colophon. समाप्त ॥ श्रीरस्तु० शुभमस्तु ॥ भगवति मां पाहि० श्रीगुरुचरणान्यां नमः ।

—०—०॥—०—॥०॥ न रोधो यद्द्वारे न च खल जनो यस्य सदनं,

न चास्ते दारिद्र्यं भजति भजतो वा न भजतः ।

यथा येषां वाञ्छा पितरति तथा कल्पतरुवत् ,

तमीशानं तूर्णं जगतिपरिपूर्णं भज सखे ॥ १ ॥

मधुरं गङ्गाजलमिति तन्मूलं चरणपङ्कजं कीदृक् ।

इत्यंगुष्ठास्वादी मनसि यशोदासुतावसतु ॥ २ ॥

श्रीराधा नयनानन्ददायी श्री० ५ गोविन्दो जयति ॥

शुभ शाके १८१० सन १२६६ साल माघशुक्लसप्तम्यां गुरौ ॥*॥*॥

(A) आर्यासप्तशतीव्याख्या By सचलमिश्र ॥ Āryāsaptāśatīvyākhyā.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 11 on a page. Letters 63 in a line. Folia 205. 11 × 4 $\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Not correct. Date wanting. Place of deposit. Chitradhar library, P. O. Tabhaka. Dalsingh Sarai, Darbhanga. A commentary on Āryāsaptāśatī of Govardhanāchārya, by M. M. Sachal Mishra 4 foliā are missing from the beginning. Worn out.

End, Calophon. विषय :—Same. Beginning wanting.

(B) आर्यासप्तशतीव्याख्या By सचलमिश्र ॥ Āryāsaptāśatīvyākhyā.

Substance :—Character Devanagari. White paper. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 8. 12 $\frac{1}{4}$ × 5 inches. Appearance, fresh. Prose. Incomplete, Incorrect. Date (?). Place of deposit. Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Āryāsaptāśatī of Govardhana, by Sachal Mishra. A complete copy of it has been also Catalogued in this library.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—नास्ति ।

No. 17 उद्धवसन्देशः By रूपगोस्वामिन् ॥ Uddhavasandēśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 52 in a line. Folia 14 17 × 2 inches. Verse. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit, M. M. Parameśwar Jhā, Taraunī, P. O. Sakri, Darbhanga. Worn out. Worm eaten. Letters affected. A Manual of poetical work, dealing with the message to Krishna through Uddhava. The name of poet is not available in the Ms. This is called “Khāṇḍakāya. It contains 130 Ślokas.

Beginning. अ०नमः श्रीकृष्णाय ॥

सान्द्रीभूतैर्नवविटपिनां पुष्पितानां वितानै-
लर्दमीवर्ती दधति मथुरावत्तने दत्तनेत्रः ।
कृष्णान्क्रीडभवनवड्यी मूर्धनिधोतमानो
दध्यौ सद्यस्तरलहृदयो गोकुलारण्यलक्ष्मीम् ॥ १ ॥
शवासोऽल्लसै रथतरलितस्थूलतानीकमानः
कुर्वन् पूर्णनयनप्रयसां चक्रवातैः प्रणालीं
रमारं स्मारं प्रणयनिविडानन्दरीकितिलक्ष्मीं
दीर्घोत्क्रगठाजटितहृदय स्तवचित्रायितोभूत् ॥ २ ॥

End.

गोष्ठक्रीडाल्लसित मनसोनिर्व्यलीकानुरागा-
कुर्वाणस्यश्रीयुत् मथुरामण्डले ताण्डवानि ।
भूयोरूपाश्रयपदसरो जन्मनः श्वासितोयं
तस्योद्दामं वहतु हृदयानन्दपूरं प्रबन्धः ॥ १३० ॥

Colophon. इत्युद्धवसन्देशाख्यप्रबन्धः समाप्तः ॥ ० ॥ ० ॥ श्रीकृष्णचरणाम्भोजपादनिर्वृत
चेतसां ॥ ० ॥ ० ॥

विषयः । उद्धवमुखेन कृष्णसन्देशकथनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 66. P. II. P. 13.

No. 18 उपदेशसमुच्चयः By सौतफूलोपाध्याय Upadeśasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 49 in a line. Folia 14. 11½ × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śāke 1752.

Place of deposit, Pandit Bīkai Jhā, Lālganj. P. O. Jhanjhār pūr, Darbhanga.

Beginning. ओं तारिण्यै नमः ॥

जयति परमदेवः श्रीपति प्रोढसेवः

स्फुरदमितमहत्त्वः श्रुत्यनिर्वाच्यतत्त्वः ।

जगति मननसिद्धः पूर्णभावमसिद्धः

शशधरसमवेशः सर्वदा श्रीमहेशः ॥ १ ॥

प्रणम्य श्रीमहादेवं सत्तेपेण सतां मुदे ।

वक्ति श्रीसानकूलोयमुपदेशसमुच्चयम् ॥ २ ॥

मायमत्र क्वविर्यस्य माता च मणिमञ्जरी ।

सर्वशास्त्रपरिज्ञाता पिता श्रीरामशेखरः ॥ ३ ॥

अयोपदेशसमुच्चये कर्तव्ये प्रथमत आशीर्वाद उपदिश्यते ॥

End. श्रीमहर्षणकार पण्डितवरोदामोदरोभूतता

जातः पण्डित कृष्णदेव इह तत्पुत्रस्त्वनन्तः कृती ।

तत्पुत्रो भुविरामशेखरबुधा ह्मावतारः स्वयं

तत्पुत्रोऽकृतौ कविर्विजयते श्रीसानकूलः सुधीः ॥

Colophon. श्रीमं नकूलोपाध्यायकृत उपदेशसमुच्चयग्रन्थः समाप्तः ॥ ० ॥

श्रीवंशीधरोपाध्यायेन लिपिरियं तस्यैव पुस्तकी ॥ शकाब्दाः १७५२ ॥

विषयः । आशीर्वादाद्युपदेशः ॥

(A) उपदेशसमुच्चयः ॥ By सोनकूल ॥ Upadeśasamuchchayaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 58 in a line. Folia 8. 15 × 3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of Deposit, Pandit Sureśa Misra, Saurāth, P. O. Madhubanī, Darbhanga. A work on miscellaneous subjects, by Sonaphūla, after the style of Subhāṣitaratnabhāṇḍagāra.

Beginning, विषयः— Same ; End, Colophon :— नास्ति ।

No. 19 ऋतुवर्णनम् By विश्वम्भरः Rituvarṇanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 2 on a page. Letters 44 in a line. Folia 10. 11½ × 4½ inches.

Appearance, tolerable. Verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Dinavandhu Jhā, Ishapur. P. O. Manigachī, Darbhanga. A Khandakāvya on 6 seasons, by Viśwambhara poet.

Beginning. ओ नोमोगणेशाय ।

आयाता घनपटली घनपटलीनानना सुमुखी ।

सुरभिवनी पवनानीनीपवनानां न वीक्षणं कुरुते ॥ १ ॥

इयमभितो घनमाला घनमालानं प्रवासिचरणस्य ।

विकिरन्ती बहुधरा बहुधा रागं करोति कीवरैः ॥ २ ॥

End

सखिविरसस्तवकालेख्यपाठेप्यस्मिन् ,

किमिति सवल्लभमानो लभमानो मनसि वर्तते वृद्धिम् ॥ ४७ ॥

विश्वम्भरेण कविना भरणे कवीनामकीर्तिनर्तुमयः ।

ग्रन्थेऽव्ययं तयमत्कव्यपेतयमकापहेतुना विहितः ॥ ४८ ॥

Colophon.

इति श्री भट्टाचार्यधुर्या महामहोपाध्याय श्रीविश्वम्भरकवीन्द्रविरचितमृतुवर्णनं
संपूर्णम् ॥६॥०॥

विषयः ।

षड्मृतुवर्णनम् ॥

No. १० ऋतुसंहारः By कालिदास Ritusanhārah.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 10 on a page. Letters 48 in a line. Folio 12. 12×5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date (?). Place of deposit, Pandit, Shivadatta Jhā, Baruaṛy, P. O. Parsarmā, Bhāgalpur. A poetical work by Kālidāsa with useful notes, marked on the edge. Slightly injured condition.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

प्रचण्डमूर्धसपृष्ठणीयचन्द्रमाः सदावगाहकृत वारिसद्वयः ।

दिनान्तरम्योऽभ्युपशान्तमन्मथो निदाघकालः समुपागमत् प्रिये ॥ १ ॥

निशाः शशाङ्कतनीलराजयः क्वचिद्विचित्रं जलयन्त्रमन्दिरम् ।

मणिप्रकाराः सरसश्चन्द्रनं शुचौ प्रिये यान्ति जनस्य सेव्यताम् ॥ २ ॥

End.

हिमशिशिरवस्तुप्रीष्मवर्षाशस्तु

स्तनतपनवनाम्भोद्वर्षगोक्षीरपानैः ।

मुखमनुभवराजन् त्वद्विषयायान्तु नाशं

दिवसकमललज्जाशर्वरीरेणुपङ्क्तैः ॥ ३७ ॥

Colophon. इति श्रीबालिदासकृतावतुवर्णनो नाम षष्ठः सर्गः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

ओं नमो गणेशाय ॥ ॥ ॥

Previous notice : C. C. Pt. I. P. 73. Pt. II. P. 14. Pt. III. P. 16. B. M. (1908) P. 275. C. P. B. P. 55.

(A) ऋतुसंहारः By कालिदास Rītūsanhārah.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 10. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Appearance, tolerable. Verse. Complete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Markandeya Misra, Chanaur, P. O. Manīgachī, Darbhanga. A poetical work on 6 seasons by Kalidāsa.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 21. कादम्बरी By बाण ॥ Kādambarī.

Substance :—Character Maithili. Nepālī paper. Lines 7 on a page. Letters 58 in a line. Folia 184. $12 \times \frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete by I part. Incomplete. Date, 1626. Place of deposit, Pandit Kapileśvara Misra, P. O. Parsarmā, Parsarmā, Bhāgalpūr. Worm eaten. Slightly injured condition. A poetical work by Bāṇa poet.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

रजोजुषं जन्मनि सत्त्ववृत्तये स्थितौ प्रजानां प्रलये तमस्पृशे ।

अजाय सर्गस्थितिनाशहेतवे त्रयीमयाय त्रिगुणात्मने नमः ॥

जयन्ति बाणासुरमौलिलालिता दशास्थचूडामणिवक्त्रुन्मिनः ।

सुरासुराधीशशिखान्तशायिने भवन्किदस्त्र्यम्बकपादरेणवः ॥

जयत्युपेन्द्रसूचकारदूरतो विभित्तया यः क्षणलब्धलक्ष्म्या ।

दृशेव कोपावृण्वया रिपोरस्वयं भयाद्भिन्नमित्राप्रपाटलम् ॥

End. स्त्रीवापलमतन्त्ररकोयंपरिजन इति स्वभक्तिनिवेदनलाघवं प्रत्याख्यानशंकया न सन्दिशामी.

त्यप्रबुद्धबोधनमनपेक्षादा नुजीवित दुःखदारुणास्यामित्यतिप्रणयताज्ञास्यति मरणेन
प्रीतिमित्यसम्भाव्यमेवेति ॥

Colophon. इति भट्टमहाकविराज श्रीबाणविरचितः कादम्बरीपूर्वखण्डः समाप्तः ॥

Post Colophon. शाके षड्विंसेन्दुवत्स्रणते मासेगुरौ खातरे
ह्याषाढे सुमनोविलाससिकोदामोदरे सङ्गतः ।
यत्नादेष खिलेख लेखनिवह्नेऽयोविधाप्यङ्गना
पादाम्भोजमधुब्रतो रघुपते बाणस्य कादम्बरीम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 92. Pt. II. P. 17. Pt. III.
F. 20. Des. Vol. XXI. No. 12382-96. C. P. B. P. No. 750.

No. 22. काशीगीतकाव्यम् By चन्द्रदत्तभा ॥ Kāsigītakāvyaṃ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9
on a page. Letters 40 in a line. Folia 18. 11 × 5½ inches. Ap-
pearance, new. Verse. Incomplete. Incorrect. Date (?). Place
of deposit, Pandit Mahāmahopādhyāya Kṛṣṇa Singh Thākūr,
Bhaur, P. O. Lohāt, Darbhanga. A poetical work by
Chandradatta Jk.

Beginning. अयं नमो गणेशाय ॥

मोहैर्महगुरमेतदस्तिभुवनं विज्ञाय भूतेश्वरे
अव्ययार्थी जगतोऽकृतातिकरणं कशीशरीरं परम् ।
इत्थं भेदवतो जगन्ति जगतोरेकात्मनोरेतयोः
काशीशङ्करयोश्चिरं सुरधुनीकूलेरहः कलयः ॥

End.

उक्तं यज्यदेवयगिडतकवेरत्रोचितं तन्मया
सर्वं तादृशमेव केवलमिह प्रालेखि पयं शुभम् ।
अन्यत्कल्पितमेव मे यदि पुनस्तत्रापि चेद्दूषणं
तत्सर्वं कृपया विशोध्य मुधिया क्षन्तव्यमेवोऽञ्जलिः ॥

Colophon. इति श्रीमैथिलचन्द्रदत्तकृतं काशीगीतं समाप्तिमगम् ॥

विषयः । गीतगोविन्दानुरूप शिवलीलावर्णनात्मकं काव्यम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 180. R, I. Pt. VII,
P, 132.

No. 23 किरातार्जुनीयम् By भारवि Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 68 in a line. Folia 87. 15 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śaka 1438. Place of deposit, Pandit, Vāsudeva Jhā, Bārāṇsi, P. O. Now hattā, Bhāgalpur. A poetical work by Bhāravī. Worn out. Very much injured condition. The Ms. is marked through and with useful notes.

Beginning. भो नमोहरये ॥

प्रियः कुरुणामधिपस्य पालनीं प्रजासु वृत्तिं यमयुक्त्वं वेदितुम् ।
स वर्णिलिङ्गी विदितः समाययौ युधिष्ठिरं द्वैतवने वनेचरः ॥ १ ॥
कृतभणामस्य महीं महीभुजे जितां सपत्नेन निवेदयिष्यतः ।
न विव्यथं तस्य मनो नहि प्रियं प्रवक्तुमिच्छन्ति मृषा हितैषिणः ॥
द्विषां विघाताय विधातुमिच्छतो रहस्यनुज्ञामधिगम्य भूभृतः ।
स सौष्ठवोदार्यविशेषशालिनीं विनिश्चितार्थमिति वाचमाददे ॥

End

सुसंहाय्योस्सहं जयितुमुद्यं प्राण्य तरसा
धुरं गुर्वी वेदुं स्थितमवसादाय जगताम् ।
स्वधाम्ना लोकानां तमुपरिकृतस्थानममरा
स्तपोलक्ष्म्या दीप्तं दिनकृतमिवोच्चैरपजगुः ॥

Colophon. इति श्रीभारविमिश्रकृतौ किरातार्जुनीये महाकाव्ये प्रशस्तशङ्करे नामाष्टादशः
सर्गः ॥ श्रीरामचन्द्रायनमः । शुभमस्तु ॥ शकाब्दाः १४३८ ॥ भवते वासुदेवाय-
नमः ॥ श्रीरामचन्द्रायनमः ॥

विषयः । पाशुपतास्त्रलाभः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 107. Pt. II. P. 21-194. Pt. III. P. 23. C. S. C. Vol. VI. P. 13. A. C. Pt. I. P. 110. H. P. S. Vol. I. (1905) P. 13. B. M. (1908) P. 87. C. P. B. P. 85. Des. Vol. XX. No. 11464-79.

(A) किरातार्जुनीयम् By भारवि ॥ Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 80 in a line. Folia 60. 14 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Worn out.

Torn. Worm eaten. Date (?). Place of deposit, Pandit, Phudi Jhā, Amawa, P. O. Jhanjharpur. Darbhanga. A well-known epic poem by Bhāravi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

— — —

(B) किरातार्जुनीयम् By भारवि ॥ Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 36 in a line. Folia 47. 15 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date (?). Place of deposit, Babu, Karpūr Jhā, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A well-known epic poem by Bhāravi.

Beginning, विषयः—Same ; End, Colophon :—नास्ति ॥

— — —

(C) किरातार्जुनीयम् By भारवि ॥ Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 66 in a line. Folia 46. 16 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date (?). Worn out. Worm-pierced. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A poetical work dealing with the fight between Arjuna and Kirāta by Bhāravi, marked throughout the Ms, with useful notes, Last three folia are re-written with red ink,

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same,

— — —

(D) किरातार्जुनीयम् By भारवि Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow Nepali paper. Lines 22 on a page. Letters 110 on a page. Folia 46. 15 × 5½ inches. Appearance, tolerable. Verse. Complete. Correct. Date Saka 1721. Worn out. Torn, partly. Place of deposit, Pandit Umakānt Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetic work by Bharavi, with the commentary of Raghava Jhā up to 15th canto. This Ms. bears the hand writing of the commentator.

Beginning of Com. प्रोनमः । सर्गवन्द्योमहाकाव्यं चोच्यते तस्यलक्षणं आशीर्नमस्किंशवस्तु निर्देशोवापिऽन्मुखमित्येतोवस्तुनिर्देशात्मकं मङ्गलं करोति॥ अग्र्यइति ॥

End. मुनीनां गात्राणिभ्रमिन्नमविरलं अञ्चिततरमतिरुचिरं शेमाचं शेमहर्षे विभ्रावभूतुः ॥
श्रीहीत्यादिनाविकल्पेनाम्प्रत्ययः ॥५५॥०॥

Colophon. इति किरातकाव्यटीकायां पञ्चदशः सर्गः ॥१६॥०॥

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

(E) किरातार्जुनीयम् By भारवि Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 50 in a line. Folia 80. 13 × 3 inches. Appearance, new. Verse. Complete. Generally correct. Worm eaten. Date, Śāke 1741. Place of deposit, Pandit Gonū Mīśra, Lalaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A well-known epic poem by Bhāravi.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

Post Colophon. माघशुक्लैकादश्याम्बुधे मोदफरपुरग्रामे लालगञ्जग्रामावस्थितसेदरपुरुकुलोद्भव
श्रीधीरनाथशर्मणा लिखितमिदं स्वार्थमिति शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥ शाके १७४१
सन १२२७ साल ॥

(F) किरातार्जुनीयम् By भारवि ॥ Kirātārjunīyam.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folia 78. 12 × 3½ inches. Appearance, fair. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit. Pandit, Babunandana Thākur, Karnapur, P. O. ukpur, Bhāgalpur. Slightly injured condition. A poetical work by Bhāravi. The Ms. contains 4 complete cantoes only.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon:—wanting.

No. 24 किरातार्जुनीयदिप्पणकम् ॥ By शुभकरद ॥ Kirātārjunivadiṭṭhanakam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 88 in a line. Folia 49. 16 × 1½ inches. Appearance, old, worn out. Prose. Incomplete. Generally correct. Date, La-Sam. 476. Torn. Place of deposit, Raj Library,

Darbhanga. A brief commentary on Kirātārjuniya of Bhāravi, by Shubhakantha. Though this contains 18 Sargas, yet not useful for the readers.

Beginning. ओं महागणेशायनमः ॥

प्रणम्य नारायणपादपङ्कजं निशम्य सम्यग्गुरुसाधुभाषितम् ।

सताश्च वाच्यानि निशम्य सम्यग्विधीयते टिप्पणकं किराते ॥

अभिलषितसिद्ध्यर्थं मङ्गलादि काव्यं कर्तव्यमिति कविः श्रीपदमादौ प्रयुक्तवान् ।

श्रियइति ल्यबलोपे पञ्चमी श्रियं प्राप्य कुरुपतेः प्रजस्तु पालिनीं वृत्तिमिति सम्बन्धः ॥

End.

नानाटीकां समालोच्य मतान्यादाय धीमताम् ।

विश्वप्रकाशममरं हारावलीं च शाश्वतम् ।

निरीक्ष्य च शिरोवृत्तिं कष्टाभरणदण्डिनौ ॥

कृतं श्रीशुभकण्ठेन कोषलक्षणटिप्पणम् ॥

Colophon.

इति किरातटिप्पणके ऽष्टादशः सर्गः ॥

मा मतिः परदारेषु परद्रव्येषु मा मतिः ।

मतिर्भवतु गोविन्दे मम जन्मनि जन्मनि ॥

शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

लसं ४७६ माघशुक्लपञ्चम्यां शनौ सिमरीग्रामे स्वार्थं श्रीमधुसूदनशर्मणा तूर्णपारिज
यथादर्शमिदमलेखीति ॥

विघ्नं हरन्तु हेरम्बचरणाम्बुजरेणवः ।

देवेन्द्रमौलिमन्दारमकरन्दकरुणारुणाः ॥

श्रीसूर्याय नमः ॥ नमस्तस्यै ॥

विषयः ।

किरातार्जुनीयव्याख्या ॥

No. 25 किरातार्जुनीयव्याख्या By महादेव ॥ Kirātārjuniyavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 14. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Kirātārjuniya of Bhāravi by Mahādeva. The codex contains the commentary on 8 chapters only.

Beginning.	श्रीगणेशमनिशं समाश्रये ॥ पूज्यते चरणपङ्कजं मुदा यस्य कर्मसु सुरासुरैरपि । अन्तराधविनिवारणाय तं श्रीगणेशमनिशं समाश्रये ॥ विकासिनवचम्पकप्रकरपीतवासे।युगं वसानमसिताम्बुजस्फुरदसीमहंमयति । क्वणत्कनककिङ्किणीमुखरिते।रूमूलद्वयं निरञ्जनमहा...रंहदि निरन्तरं भावये ॥ प्रणम्य वृन्दारकवृन्दवन्यं पादारविन्दं गिरिनन्दनाथाः । याचे वरन्देवि जनस्य न स्यां हास्याय येनेह तथा विधेयम् ॥ भव्ये भवविकाव्ये मातुलतोऽधीत्य यत्नेन । श्रीमधुसूदनसुनुः कुरुते टीकां महादेवः ॥
End.	नास्ति ॥
Colophon.	नास्ति ॥
विषयः ।	किरातार्जुनीयटीका ॥

No. 26 कुमारसंभवम् By कालिदास ॥ Kumārasambhavam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 32. $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, very old. Verse. Complete. Incorrect. Date? Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Bārānshi, P. O. Nowhatta, Bhāgalpur. A poetical work by Kālidāsa. Very much injured condition. The Ms. contains 7 cantoes only.

Beginning.	ओं नमो गणेशाय ॥ अस्त्युत्तरस्यां दिशि देवतात्मा हिमालयो नाम नगाधिराजः । पूर्वापरौ तोयनिधी विगाह्य स्थितः पृथिव्याइव मानदराडः ॥ यं सर्वशैलाः परिकल्प्य वत्सं मेरौ स्थिते दोग्धरि दोहदत्ते । भास्वन्ति रत्नानि महौघधीश्च पृथूपदिष्टां दुदुर्धुरिञ्जीम् ॥ अनन्तरत्नप्रभवस्य यस्य हिमं न सौभाग्यविलोपि जातम् । एका हि वेषो गुणसन्निपाते निमज्जतीन्देः किरणेष्विवाङ्कः ॥
-------------------	---

End.	नवपरिणयलज्जाभूषणान्तत्र गौरीं वदनमपहरन्तीन्तत्कृताक्षेपमीशः । अपिशयनसखीभ्यो दत्तवाचं कथंचित् प्रब्रममुखविकारेर्हासयामास गूढम् ॥
-------------	--

Colophon. इति कालिदासकृतौ कुमारसंभवे महाकाव्ये सप्तमः सर्गस्समाप्तः ॥ शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

विषयः । पार्वत्याः जन्मादि परिणयान्तः कथाप्रस्तावः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 110, Pt. II. P. 22, Pt. III. P. 24, C. S. C. Vol. VI. P. 14. A. C. Pt. I. P. 110, H. P. S. Vol. I. (1905) P. 12. B. M. (1908) P. 275. C. P. B. P. 89. Des. Vol. XX. No. 11494.

(A) कुमारसंभवः By कालिदासः Kumārasambhavaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 34. 13×3 inches. Appearance, tolerable. Worn out. Verse. Complete. Generally correct. Date Saka 1661. A poem by Kalidas. Place of deposit, Pandit Babujana Jha, Shashipur, P. O. Jogiara, Darbhanga District.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Post Colophon. शाके १६६१ फाल्गुन शुक्लपञ्चम्यां शनौ जरइलदेशान्तर्गत परजुआरियाँमे परौलीसं श्रीलक्ष्मीकान्तशर्मणा लिखितैषापुस्तकी । शुभमस्तु श्रीस्तु ॥

(B) कुमारसम्भवम् By कालिदास ॥ Kumārasambhavam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 70 in a line. Folia 18. 13×4 inches. Appearance, fair. Verse. Incomplete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Babu Phūla Jha, Baruaṛy, P. O. Parsarmā Bhagalpur. Slightly injured condition.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon:—wanting.

N. 27 कुमारसम्भवटिप्पणी । Kumārasambhava-tippaṇī.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Letters 92 in a line. Lines 6 on a page. Folia 53. 14×2 inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Letters not quite legible. Too difficult to be copied out. Incomplete. Correct. Date wanting.

Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, P. O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Kumārasambhava of Kalidāsa. The name of commentator is not found in the Ms. This contains 7 sargas only.

Beginning of Ms. हिमानामालयः गृह इति कृत्वा हिमालया ।

महाकाव्यलक्षणं— सर्गबन्धोमहाकाव्यमुच्यते तस्य लक्षणम् ।

आशीर्जनमक्रिया वस्तुनिर्णयोऽस्ति तन्मुखे इति ॥

End,

नवेति तत्र कौतुकागारे गौरी ईशः गूढं यथा स्यादेवं हासयामास वदनं अपहरन्तीं
कृतमाकलितमाक्षेपो वर्षणं यस्य तद्वर्णनं परिणयो विवाहस्ते नया लज्जाकूपैव
भूषणं यस्यास्ता चानयनसखीभ्योऽपि वा वदन्ता ययातां दानशत्रुप्रभृतीनां निश-
कुलमुखीनां मुखविकारैः यद्वा...मुखविकारस्तेति...

Colophon.

श्रीनित्यानन्दधरेण समाप्तमिदं पुस्तकं समाप्तिमगात् ।

विषयः ।

कुमारसंभवव्याख्या संहिता ॥

No. 28 कुमारसंभवव्याख्या By नवनीतराम ॥ Kumārasambhava-
vyākhyā.

Substance :— Character Maithili. Nepālī paper. Lines 18 on a page. Letters 54 in a line. Folia 5. (24-2°). 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Shivadatta Jhā, Barua, P. O. Parsarmā Bhaglpur, A commentary on Kumārasambhava of Kalidāsa by Navanitarāma. The Ms. contains only 4th canto. The beginning is missing.

Beginning of Ms. अथमोऽस्ति । अथ मूर्च्छागमनानन्तरं विधिना विधाता कामवधूः विवोधिता
सचेतनीकृता कथंभूता कामवधूः मोहपरायणा मूर्च्छायुक्तैत्यर्थः पुनः कथंभूता
कामवधूः विवसा असावधानेत्यर्थः । विवसा स्रष्टुष्टधीरित्यमरः । कथंभूतेन विधिना
नववैधव्यं प्रतिपादयिष्यता नव च वैधव्यं च नववैधव्यं प्रतिपादयितुमिच्छति प्रति-
पादयिष्यति । प्रतिपादयिष्यतीति प्रतिपादयिष्यत् तेन प्रतिपादयिष्यता । कथंभूतं
नववैधव्यं असह्यवेदनं असह्य वेदना यस्य तत् असह्यवेदनम् ॥ १ ॥

End.

कथंभूता लेखा किरणपरिक्तयधूसराप्रदोषः किरणानां परिक्तयः किरणपरिक्तयः
किरणपरिक्तयेन धूसरा किरणपरिक्तयधूसरा यथा रजनीमुखे कृशापि चन्द्रलोका

वृध्युन्मुखीदृशा भवति तथा पुनः प्रियतत्त्वनाशयात् किञ्चिदानन्दयुक्त इयमप्यासी-
दिति भावः ॥ ४४ ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमिथुनपारामसुनुनवनीतरामविरचितायां कुमारसंभवारूपटीकायां चतुर्थः
सर्गः ॥

विषयः । कुमारसंभवस्य चतुर्थसर्गमात्रव्याख्यानम् ॥

No. 29 कुमारसंभवव्याख्या By वल्लभदेव ॥ Kumārasambhava-
vyākhyā.

Substance :— Character Devanagari. White Kashmiri paper. **Lines** 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 117. $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fresh. Prose. Complete. Incorrect Date ? Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Kumārasambhava of Kālidāsa, by Ballabhadeva. This contains 8 cantoes only. Worm eaten. Copied from the old Ms. so the gap is left.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय नमः ।

ओं यं हिमवन्तं वत्सं परिकल्प्य मन्दारादयो निखिलाद्रयो धरित्रीं रत्नानि महौ-
षधीश्च दुदुहुरधुक्तन्त द्विःकर्मको दुहिःकुब्देन सर्वत्राद्रिराजा परामृश्यते कदा
दुदुहिरे दाग्धरि मेरो स्थिते यतो दाहदक्तः प्रबीणः ॥ १ ॥

End. मध्यगता यः वडवाग्निः समुद्रस्य जलेषु विषयेषु क्षिन्नतृणो न भवति तद्वत् ।
समुद्रान्तर्गतः ज्वलनो वडधानलो जलानामेतैः प्रवाहैः यथा क्षिन्नतृणो न भवति ॥

Colophon. इति श्रीमदानन्ददेवात्मजवल्लभदेवविरचितौ कुमारसंभवविवृतौ अष्टमः सर्गः
॥ समाप्तं शुभम् ।

विषयः । कुमारसंभवटीका ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 110. Pt. III. P. 24.

No. 30 कुमारसंभवव्याख्या By मल्लिनाथ ॥ Kumārasambhava-
vyākhyā.

Substance :— Character Maithilī. Brown paper. **Lines** 13 on a page. Letters 64 in a line. Folia 16. $14 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete, only two cantoes. Correct. Date, Sāke 1721. Worn out. Spoiled. Place of deposit, Pandit Rābinath Jhā, M. R. Vidyalaya, resident of, P. O. Andhra

Tharhi, Darbhanga. A commentary on Kumārasambhava of Kalidasa, by M. M. Mallinath, comprising only 6th and 7th Cantoes.

Beginning. धातुरागत्यसृष्टानां यन्नित्यम्मातृकारतं

अनादिनिधनं दिव्यं मिथुनं तदुपास्यहे ॥

अयेति अथ महादेवानुग्रहानन्तरं विश्वमात्मा स्वरूपं यस्येति विशदस्यात्मेति वा
स च तथोक्ताः तस्मै विश्वात्मने शिवाय मिथो रहसि मिथो ऽन्योन्यं
रहस्यपीत्यमरः ॥

End.

प्रमथाः स्युः पारिषदा इत्यमरः तेषां मुखविकारैः विकृतचेष्टितैः गूढमप्रकाशं हास्या-
मास हास्यायुपायैर्लज्जामपाकर्तुं प्रावर्ततेत्यर्थः यथाह गोवर्द्धः

हास्येन मधुना नर्मवचसा लज्जितां प्रियाम्

विलुप्तलज्जां कुर्वीत निपुणैश्च सखीजनैरिति ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीमहोपाध्याय कालाचल मल्लिनाथसूरिविरचितायां कुमारसंभवव्याख्यायां
सञ्जीवनीसमाख्यायां सप्तमः सर्गः ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः । ० ॥ शाके १७२१
पौष शुद्धि नवम्यां खौ नक्तं दुमरामाग्रामे कुजौलीसं श्रीनित्यानन्दशर्मणा
लिखित्वेदं पुस्तं श्रीशिवचरणारविन्दे समर्पितम् । औत्कलाक्षरकादशके ऽस्मिन्
ग्रन्थे शोधनापेक्षास्थिता ॥

दमाद्वन्द्वादिशशाङ्कसंज्ञकशके मासे सहस्ये सिते

नक्तं सूर्यदिने ऽर्पयम्भगवतीपादे लिखित्वादकः

नित्यानन्द उमापदाब्जभजनः सर्गद्वयं संवसन्

ग्रामे ब्राह्मणपूरिते दुमरमासंज्ञे सदामङ्गले ॥

विषयः । संजीवनीटीका कुमारसंभवस्य ॥

Previous notice :—C. C. Pt. P. 110. II. P. 22. 194. Pt. III.
P. 24. B. M. (1908) P. 276. C. P. B. P. 90. Des. Vol XX.
No. 11512.

No. 31 कुमारसंभवव्याख्या सुधा By रघुपति ॥ Kumārasambhava-
vyākhyāśudhā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 8
on a page. Letters 54 in a line. Folia 105. 11½ × 3½ inches.
Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, sambat
1618. Place of deposit, Pandit Phuddi Jhā, Awāma, P.O. Jhan-
jhārpur, Darbhanga. A commentary on Kumārasambhava of

Kālidās, by Raghupati. Worn out. This codex contains from 19th Śloka of the 3rd canto to the 7th canto, only the prose order and equivalants are given.

Beginning of Ms. ऋयोच्चैव नाथिकानायकं ततः पतिसंभोगहृष्टा च शयानामिमुखीभवेदिति मतिविरोधाप्यत्र तथापि कामिन्या वृष्टतया पादप्रणामान्तो मान इत्यपि परिहृतं एतद्दोषसहिष्णुवः काश्मीरस्तु सरसापराध इति पाठान्तरमाहुः सरसोऽतिनवोऽपराधः सह रसेनानुरागेण वर्तते यः स सरसः तादृशोऽपराधे प्रणयकलह इत्यर्थः तत्र पादप्रणामेनापि न कापशान्तिः इति भावः ।

End. नव ॥ अत्र कौतुकागारे ईशो हरः प्रमथाः स्युः पारिषदास्तेषां मुखविकारैः गौरीं हासयामास हासितवान् गूढं यथा स्यादेवं अनेन सलज्जत्वं ध्वनितमिति कीदृशं नूतनविवाहलज्जैव भूषणं यस्यास्तां अतएव सहसरोऽसहसतीत्यादये हासने तेन हरेण कृत आक्षेप उत्तोल यस्य तादृशं वदनं मुखमप्रहरन्तामार्कण्ययन्ती शयनसखीभ्योऽपि शयने सहायाभ्योऽपि कथञ्चित्कष्टसृष्ट्या दत्तावाङ्मनियतां । श्लोकद्वयस्य मालिनीकुन्दः सर्गस्य चोपजातिकुन्दः ॥

Colophon. इति श्रीरघुपतिकृतायां व्याख्यामुधायां सप्तमः सर्गः । अङ्केषि ७॥ सम्बन् १६१८ माषकृष्णाष्टम्यां शनौ अवामग्रामे लिखितं श्रीचित्रेश्वरेण ॥

विषयः । कुमारसम्भवटीका ॥

Previous notice :— C. C. Pt. I. P. 110.

(A) कुमारसम्भवव्याख्या By रघुपति ॥ Kumārasambhavavyākhyā.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 14. 13×3½ inches. Appearance, fair. Prose. Complete by first canto. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Suvanśalāla Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. (Resident of Bārā, adjacent to Pachagachi P. O.). A commentary on Kumārasambhava by Raghupati. Slightly injured in the beginning.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

नत्वा शिवासम्बलितार्द्धकायं
दायं शिवानां शिवमप्सितानाम् ।
बालप्रबोधाय मितं कुमारे
पूडामणिष्ठिप्यणकं करोति ॥

अस्तीत्यादि । उत्तरस्यान्दिशि स नगाधिराजोक्ति इह स इत्याद्याय्यम् । अथ
यच्छब्दप्रयोगात् । यत्तदोर्नित्याभिसम्बन्धात् ?

End.

सुसंस्कृतमसंज्ञितं रसभावनिरन्तरम्
सर्गेरनतिविस्तीर्णैः द्रव्यरब्धैः सुसन्धिभिः ।
सर्वत्र भिन्नसर्गान्तिरूपेण लोकरंजनम् ।
काव्यं कल्पान्तरस्थायि जायते सदलंकृति ।
उद्देश्यविशेषः विषयकः परिच्छेदविशेषस्सर्ग इति ॥

Colophon.

इति सुरगणग्रामीणश्रीरघुपतिविरचितायां व्याख्यामुधायां प्रथमः सर्गः ॥ श्रीमद्विष्ट-
देवतायै नमः ॥ शुभमस्तु ।

No. 32 कुवलयाश्चीयन्नामनाटकम् By कृष्णदत्त ॥ Kuvalayāśwī-
yannāmanāṭakam.

Substance :—Character Maithili. White and brown paper.
Lines 11-14 on a page. Letters 41 in a line. Folia 65.
11½ × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse and prose.
Incomplete. Generally correct. Worm eaten. Worn out. Date
Saka 1705. Place of deposit, Research Society Library.
Patna. A drama by Kṛṣṇadatta.

Beginning.

ओं नमोऽगणेशाय ॥
भाल प्रज्ज्वलदद्भिकैतवसती विरलेश्वैश्वानर-
ज्वालावर्तितसौरैस्नेधवपयः फेनैकलेखेव या
या गौरी मिलने पुनः पुरजिता दधे स्वमौलौ- ना
प्रसः पल्लवितस्य पुष्पकलिका सा पातु तान्त्रीकला ॥
अपिच ।

श्रुत्वा दत्तादलीकं प्रियकलुषमतिव्यस्तया सद्यएव
त्यक्ते सत्या स्वदेहे प्रभुरपि न वधुं स्ववीचकारापराम्वा ।
तामेव प्राप्य भूयो धरवरतनयामर्धनारीश्वरोभू-
त्स प्रेमाद्वैतवादीकलयतु भवतामृद्धिमर्धेन्दुमौलिः ॥

End.

आनन्दं प्राप्नुवन्ति प्रतिपदमतुलं स्वेष्टलाभेन लोकाः ।
पृथ्वीन्द्राः यान्तु पृथ्वीं पृथुनययशसः सस्यसम्पत्तिपृथ्वीं
काले काले तडित्वानमृतरसः वृष्टिमिष्टां विधत्तां

श्रीविश्वेशप्रसादात्प्रचस्तु परितः सत्कवेः सूक्तिरेषा ॥

भरतः एवमस्तु ॥ इति निष्क्रान्ताः सर्वे ॥

Colophon.

कुवलाश्वराज्याभिषेका नाम सप्तमोऽङ्कः ॥ समाप्तयेदं नाटकम् ॥

प्रारम्भ्याङ्कपद्यकावधिकृतं वज्रेशपुर्यां मया

शाके वाणवसुत्तमापतिमितेऽथालस्यतोपूरि न

जीव्यासुः शुभनाथमिश्रमुधियो यत्प्रेरणाभिर्मुहुः

काव्यां पूरितमेतद्विशिखव्योमावचभ्राङ्किते ॥

शाके १७०५ मार्गशुक्लपञ्चदश्यां चन्द्रवासरे

मिश्रश्रीशुभनाथशर्ममुधियः शब्दागमेऽधीतिनः ।

शीलाचारदयादिचारविनयाधारस्य संप्रीतये

श्रीकाश्यां परिपूर्णं नाटकमिदं श्रीकृष्णदत्तोऽलिख-

च्छब्दार्थस्खलनं वृताविह लिपौ दर्शच्युतिः शोध्यताम् ॥

...पारावारैर्महोदयैरिति ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥

विषयः ।

मदालसाकुवलयश्वयोश्चरित्रवर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 113. R. L. Pt. VI. P. 64.

No. 33 कृष्णाह्निकौमुदी ॥ By बिल्वमङ्गल ॥ Kṛṣṇāhnikakaumudī.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 12 on a page. Letters 59 in a line. Folia 27. 15x5 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Kamalākānt Miśra. Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga. A poetical work, dealing with the daily playings of Śrīkṛṣṇa.

Beginninz. श्रीराधाकृष्णौ जयताम् ॥

रजनि चरमयामे स्तोतवाराभिरामे ।

किमपि किमपि वृन्दादेशजातापि नन्दा

वितरति कृतराधाकृष्णयोः स्वापवाधा-

मतिमृदुवचनानां शारिकाणां शुकानाम् ॥१॥

प्रथममनुपरोषा बोधयामास राधा

मसकृदसमकल्पैः शारिकालिः सुजल्पैः ।

अथ कृतमुखदेहः कृष्णमुद्धूतमेहः

किमपि शुकसमूहः प्रेमदत्तोपगृहः ॥ २ ॥ ५

End of Ms. गम्भीरेऽस्मिन् मधुमदधुरामाधुरीणां प्रवाहे
 तीव्रं स्रोतो यदि मृगदशां मण्डली सा जगाहे ।
 काश्चिन्मन्दं जगुश्च पराश्चाभिन्युस्तदर्थं
 सर्वा एव प्रतिविदधिरे पुष्पत्राणां कृतार्थम् ॥ ६६ ॥
 पानोमीभिः श्रमविलुलिता स्वासुदेवीप्रमीला
 पद्मोत्क्षेपचरणकुशला प्रादुरासीत्सुशीला ।
 कुञ्जे कुञ्जे सुपुत्रस्तस्ताः पृथक्पुष्पतल्पे
 तावेकस्मिन् सुपुत्रुर्नन्द्याकल्लशिल्पे ॥ ७० ॥
 तन्द्राशिले सति मधुमदं किञ्चिदध्वनिशिरि
 प्रत्यासन्नः समदनमदे यः समसोपरीष्टे ।
 तत्तत्सन्धौ समजनि जनीमण्डले माधुरी या
 सावाग्दवी...

Colophon. नास्ति
 विषयः । श्रीकृष्णविशारदिवर्णनम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 124. R. L. Pt. IV. P. 60.

No. 34 खण्डवलाकुलोद्भवराजवर्णनम् ॥ By छोट्टी भा ॥ Khandava-
 lākulodlehavarājavarṇanam.

Substance :— Character Maithili. Brown (Padami) paper.
 Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 5. 12×4½ inches.
 Appearance, fairly old. Verse. Complete. correct. Date ?
 Place of deposit, Rāj Library. Darbhanga. A manual of
 Khanda Kāvya, giving short description of the Kings of
 Darbhanga Rāj, by M. M. Chhoti Sarmā.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

दुग्धे माता तवाष्टादश दधति वरान् यश्च ववत्राणि तातः
 षड्भ्राता भोक्तुमश्रीः करिवरदन्तश्च धत्से वृथैव ।
 आः किन्नास्मदगृहं श्रीर तव रमणी माष्टि दासीति श्यावन्
 पायात्साम्बशिशो वः प्रमुदितहृदः सच्चिदानन्दकन्दः ॥१॥
 हत्वा गव्यं परातना हलधरसहितः सच्चिदानन्दकन्दः

वन्ने कृतवोपतस्थं शिशिरकलुषितो वीतहोत्रमुकुन्दः
 गव्ये अस्यन्दमाने त्रिमुवनमहितः केटिसूर्यप्रभासः
 पादात्कृष्णः सलज्जः परिजनदृसितः सस्मितः श्रीनिवासः ॥ २ ॥
 श्रीमत्खण्डवलाकुलार्णवकलानाथः कृपालोकना-
 त्कंकाल्या मिथिलेश्वरो भुवि महेशाख्यो महेशो महान ।
 सिद्धः सर्वगुणावरो बुधवरः स्वांशावतारेण चि-
 च्छल्लयेकेन दशावतारभगदत्कृत्यं करोति रम यः ॥ ३ ॥

End.

इमे महात्मान उपेन्द्रतुल्याः
 स्तोतुं वयन्तामित्ररामकल्पाः ।
 बाल्यात्कृतम्मे विलसद्विनोदं
 करोतु काव्यं शशिवत्प्रमोदम् ॥ * ॥

Colophou.

इति श्रीमन्महाराजकुमारबाबूश्रीयुतश्रीश्रीगिरिधारिसिंहमहानुप्रभावप्रभोराज्ञया
 वैयाकरणस्तकविश्रीछोटीशर्मकृतं संचितं श्रीमत्खण्डवलाकुलोद्भवश्रीमन्महाराजो-
 पराजस्तकीर्तिसंकीर्तनं नाम काव्यं सतां प्रीतये भूयादिति शिवम् ॥*॥*॥*॥

विषयः ।

दरभंगराजकुलदर्शनम् ॥

No. 35 गजप्रशंसा By शार्ङ्गधर Gajaprasānsā.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 10 $\frac{3}{4}$ × 4 $\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Bārāhī, P. O. Nowhattā, Bhāgalpur. An extract from Śaṅgadharaṇapaddhati praising elephants.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ गजप्रशंसा ।
 यतो गजैर्विना राज्ञां राज्यशोभा न जायते ।
 जयप्रतापौ सैन्यस्य रक्षा तस्मादिदोच्यते ॥ १ ॥
 पुरा स्वर्गे सुखेनासन् कामजाः खेचरागजाः ।
 मुनिशापाद्गता भूमौ ततो जाता वनेचराः ॥ २ ॥
 भद्रो मन्दा मृगो मिश्रश्चतुर्द्धा जायते गजः ।
 त्रयो युगत्रये भूवन्मिथ्याः कलियुगे गजाः ॥ ३ ॥

End.

सजितः क्लृप्तः शूरः शूराख्यः प्रतापवान् ।
 जयत्येकेषां मातङ्गः षट्सहस्राणि वाजिनान् ॥

शरभामरचक्रैश्च गजस्कन्धं हता नराः ।

क्षणात्स्वर्गे प्रयात्येव तस्मात्स्वर्गोपमो गजः ॥

Colophon इति श्रीशार्ङ्गधरविरचितायां पद्धत्यां गजप्रशंसापरिच्छेदः राम । राम । राम ॥

विषयः गजभेदनिरूपणपूर्वकं तत्प्रशंसावर्णनम् ॥

Beginning. ओ नमोगणेशाय ।

Previous notice :— C. C. Pt. I. P. 643. Pt. II. P. 153. Pt. III. P. 133. Des. Vol. XX. No. 2118. C. P. B. P. 506.

— — —

No. 36 गाथासप्तशती By शालिवाहन ॥ Gāthasaptasatī.

Substance :—Character Maithili. white paper. Lines 5 on a line. Folia 18. 14 × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Worn out. Worm eaten. Incomplete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Śakti Nāth Jhā, Ujān, P. O. JhanJhārpur, Darbhanga. A poetical work by Śalivāhana in Prākṛit language.

Beginning. ओ नमोगणेशाय ॥

पुवङ्गो रोसारुण पडिमा संबन्त गोरिमुह अन्दम् ।

गहि अगध पङ्क अवि अस्मका सलिलजलि यमह ॥ १ ॥

अमलं पाउ अक्कं पटिठं सोड्य जेण आणन्ति ।

कामस्सतु तन्ति कुणन्ति ते कहण लज्जन्ति ॥ २ ॥

End of Ms. विक्रिण इमाहमासम्मिमरे पावरिम्ब इहेण ।

गिद्धुममुम्पुरे णी असामली अथण एणि अक्कन्तो ॥ ४२ ॥

सच्चं भणामिमरणे विअम्हि पुण्णेतद्धम्मितारीए ।

अज्जबितत्थ कुह्जेणिवड इदिटी तइअ ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः प्राकृतभाषामयोऽयं सन्दर्भः सरसलोकोपवृद्धितः ।

Previous notice :— C. C. Pt. I. P. 151. Pt. II. P. 30-196. Pt. III. P. 7.

— — —

No. 37 गाथासप्तशतीव्याख्या By पीनाम्बर ॥ Gāthasaptasatīvyākhyā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 36 in a line. Folia 11. 12 × 8½ inches.

Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chiranjiva Thākūr, Lagamā, P. O. Biraul, Darbhanga, worn out. A commentary on Gāthā-saptaśatī of Śālivāhana by Pitāmbara at the suggestion of Manohara.

Beginning. ओ नमो हेरम्बाय ॥

आसीन्मनस्वी पतिचोभवंशे वागीश्वरः श्रोत्रियमण्डलीनां ।

मान्यस्तनूजोऽभवदस्य धन्यो गादिन्दशर्मा बहुपुण्यकर्मा ॥

इतोऽभवदयं महीवल्लयकामदेवः श्रिया,

मनोहर महादयो निखिलदानदेवद्रुमः ।

बेशति चतुरर्थिकां मुनिसचीयटीकामिमां,

नियुज्य हरिताम्रजं विविधविद्यपीताम्बरम् ॥

काव्यप्रकाशोऽङ्गकाव्यं यशसेऽर्थकृतं व्यवहारविदे शिवेत्तरक्षतये ।

इत्यादिकं प्रयोजनमारब्धस्य च गाथा कोपरायाविघ्नां समाप्तिमुद्दिश्य मंगलमाचर-

न्महीपालः शालिवाहनः स्वेष्टदेवताचरितप्रतिवद्धां नमस्कारगाथामाह ॥

पशुवह्णे इति ॥

End of Ms. अन्यस्यामासक्तस्य नायकस्य कस्याश्चित् शिथिलादस्थानन्तरमागतस्य कुलीनतां
सैव विरहात्कण्ठिता प्रियमाह । पित्र इति । प्रियविरहोऽप्रियदर्शनश्च गुरुणा द्वे
दुःखे । यथा त्वं कार्यसे तस्मै नम आभिजात्ये । प्राचीना प्रियाऽहमप्रिया
पूर्वस्याविरहो मम च दर्शनमित्युभयं कुलीनतया मम प्रियस्यैव तव निर्वह्नीत्यर्थः ।
कुलीनेन सीदन्नपि हि धर्मेण मनोधर्मेण निवेशयदित्यादः सत्यपि दुःखे धर्म
पालनमेव कर्तव्यमिति धर्मः । सत्कार्ये प्रवृत्तः पुरुष आदरणीय इति नीतिः । एवं
दुःखबहुले संसारे कुलजेन विरक्तेन भवित ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । गाथारसशरीविवरणम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 151.

No. 38 गीतगोपीपतिः By कृष्णदत्त ॥ Gitagopipatih.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 39 in a line. Folia 26. 10½ x 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śaka 1704. Place of deposit, Pandit Bikal Jhā, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A poetical work by Kṛṣṇadatta Jhā on the praise of Kṛṣṇa after the style of Gītagovinda of Jayadeva.

Beginning. ओ नमो राधाकृष्णभ्याम् ॥

तूर्णं कृष्णानुकूलं नयतरङ्गरसौ मज्जति हस्तरश्मिः ।
कान्ते काष्ठावलम्बी स्वयमयमुदुषो नौप्रसङ्गे सहायः ॥
विश्वासो वाचिको वा तरल तव करं देहि दास्ये स्थितेतत्
राधागोविन्दयोर्वः स्मितमुखमुदिताश्लेषभङ्गी पुनातु ॥

End.

प्रतिपदं रसमादधती नवं विवुधसंसदि कृष्णकथामयी ।
कविकथामृतभानुसमुत्थिता न वसुधा वसुधामधितिष्ठति ॥ श्रीः ॥

Colophon.

इति मेथिलकृष्णदत्तकृतौ श्रीगीतगोपीपतौ सुप्रीतपुरुषोत्तमो नाम द्वादशः
सर्गः ॥ श्रीः ॥

कृष्णदत्तेन शाकाब्दे वेदाभ्रमुनिभूषिते ।
प्रथमज्येष्ठकृष्णैकादश्यां सौम्येऽधिकाशिकम् ॥
इदं धैर्यज्ञानयविनयसौजन्यशुचिता
दयामर्यादाब्धेर्वहुकलित शब्दागमनिधेः ।
महाभाष्ये काश्यां सविधि पठतः सत्कुलभुवा
निदेशान्मिश्रीयुतहृदयनाथाय लिखितम् ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः ।

गीतगोविन्दानुकारि काव्यमेतत् श्रीकृष्णगुणानुकीर्तनभूतम् ॥

No. 39 गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītāgovindah.

Substance :—Charater Maithili. White paper. Lines 6 on a page. Letters 44 in a line. Folia 23. 10 × 3 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date Śaka 1705. Place of deposit, Pandit Jayānanda Miśra, Parsarmā, P.O. Parsarmā, Bhāgalpur. Worn out. Very much condition. A injured poetical work by Jayadeva. The writer was a Kāyastha by caste as appears from the mode of writing. The Ms. contains definition of rāgas, referred to in the poem.

Beginning. श्रीकृष्णायनमः ॥

मेघैर्मेदुरमभ्रस्वनभुवः श्यामास्तमालद्रुमैः ।
नक्तं भीरुरयं त्वमेव तदिमं राधे गृहं प्रापय ॥
इत्थं नन्दनिदेशतश्चलितयोः प्रत्यध्वकुञ्जद्रुमम् ।
राधावाधवयोजयिष्यन्ति यमुनाकूले रहः केलयः ॥

वाग्देवताचरितचित्रितचित्तसद्मा ।

पद्मावतीचरणवारणचक्रवर्ती ॥

श्रीबासुदेवरतिकेलिकथासमेत-

मेतं करोति जयदेवकविः प्रबंधम् ॥

End.

यद्गान्धर्वबलासु कौशलमनुष्ठानं च यद्वैष्णवम् ।

यच्छृङ्गारविवेकतत्त्वरचनाकाव्येषु लीलायितम् ॥

तत्सर्वं जयदेवपण्डितकवेः कृष्णैकतादात्मने ।

सानन्दा परिशोचयन्तु सुधियः श्रीगीतगोविन्दतः ॥

श्रीभोजदेवप्रवरस्य रामादेवीपुत्रश्रीजयदेवकस्य ।

पराशरादिप्रियशिष्यकण्ठे श्रीगीतगोविन्दकवित्वमस्तु ॥

Colophon. इति श्रीगीतगोविन्दे महाकाव्ये श्रीतपीताम्बरे नाम द्वादशः सर्गः ॥ १२ ॥

Post Colophon:-- शके १७०५ पौषकृष्णसप्तम्यांगुरौ बसन्तपुरसं श्रीगोसाईरामस्य लिखित
मिदं पुस्तकीयं ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 153. Pt. II. P. 31. Pt. III. P. 33. C. S. C. Vol. VI. P. 20-21. A. C. Pt. I. P. 14. H. P. S. Vol. I. (1905.) P. 16. B. M (1908) P. 253 C. P. B. P. 125. Des. Vol. XX. No. 11937.

(A) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gitagovindah.

Substance :—Character Maithilī. Blue paper. Lines 7 on on a page. Letters 54 in a line. Folia 24. 10 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct generally. Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. Torn in margin shortly. A work on the love of Rādhākr̥ṣṇa by Jayadeva.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) गीतगोविन्द By जयदेव ॥ Gitagovindah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 62 in a line. Folia 9. 11 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Correct. Incomplete. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mahīdhar Miśra, Lālabāg.

Darbhangā. A poetical work by Jayadeva, ending in 12 cantoes.

Beginning, विषय :—Same, End, Colophon :—नास्ति ॥

(C) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 42 in a line. Folia 27. 12 × 5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Śivadatta Jhā, Barvāri, P. O. Parsarmā, Bhāgalpur. A poetical work by Jayadeva with useful notes throughout. The notes simply denote prose order and equivalents of the words from the second chapter. In first canto only the second difficult words are explained.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7—8 on a page. Letters 46 in a line. Folia 24. 10 $\frac{3}{4}$ × 3 $\frac{3}{4}$ inches. Appearance, torn. Verse. Complete. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Santosī Jhā, Balahā, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. Slightly injured condition. The Ms. is marked with useful notes on the 1st chapter in the beginning.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(E) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. Yellow Nepālī paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 24. 12 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date Śaka 1769 and San 1255 Śal. Place of deposit, Pandit Panchānana Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. A poetical work by Jayadeva attributed to Kṛṣṇa. Very much injured condition.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(F) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Hindi Nāgarī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 34 in a line. Folia 37. 9 × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, San 1222 Sāl. Place of deposit, Pandit Panchānana Jhā. Sukpur, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. Slightly injured condition. A poetical work by Jayadeva attributed to Kṛṣṇa and Rādhā. The Ms. contains definition of Rāgas.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Past Colophone. इति ज्येष्ठकृष्णामावस्यायां बुधं प्रथमप्रद्वरे ।

धरम्पुरदेशान्तर्गतमधुराग्रामे ॥

सन बारह शे बाईस १२२२ शुभमस्तु ॥ श्रीस्तु ॥

(G) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 55 in a line. Folia 16. 10 × 3½ inches. Appearance, very old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Sitārāma Pāthaka, Karnapur, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. A poetical work by Jayadeva. Very much injured condition. Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(H) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 32 in a line, Folia 24. 10 × 3 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date ? Worn out. Very much injured condition. Place of deposit, Pandit Śaśidhara Miśra, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhāgalpur. A collection of songs from the work of Jayadeva.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(I) गीतगोविन्दः ॥ By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 40 in a line. Folia 27. 10×4 inches. Appearance, old. Worn out. Worm eaten. Complete. Generally correct. Date San 1212 Sal. Written at the instance of the Māhārājā Chhatra Sīnha of Darbhanga. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A poetical work by Jayadeva.

Post Colophon प्रत्यर्थिमत्तद्विपकुम्भकूटविदारणख्यातमृगाधिपेन ।

श्रीमन्महाराजकुमारवीर श्रीछत्रसिंहेन समाहिताः ॥ १ ॥

अक्षीन्दुभास्वत्प्रमिते सनाब्दे शुभे सिते भौमदिनेषु कृष्ठी ।

श्री गीतगोविन्दमिमं लिखेत् श्रीबुद्धिनाथः करणान्वयायः ॥ २ ॥

Beginning, End, विषयः—Same.

(J) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 14 on a page. Letters 90 in a line. Folia 31. 14×3½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Burnt. Date Śaka 1787. Place of deposit, Pandit Śrinandan Miśra, Kanhanli, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work on the Separation of Rādhā and Kṛṣṇa by Jayadeva together with a commentary on it. The name of commentator is not discovered from the Ms.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

(K) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah .

Substance :—Character Maithilī. Palm-leaves. Lines 6 on a page. Letters 76 in a line. Folia 68. 152 inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Correct, worn out. Torn, Letters affected, spoiled. Date La-Sam 532. Place of deposit, Pandit Tārakeswar Miśra, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work by Jayadeva with the commentary on it, combined with the text.

Beginning, End, विषयः—Same,

Post colophon. इति श्रीगीतगोविन्दे स्वाधीनभर्तृकावर्णने प्रीतपीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः ।
समाप्तोऽयं ग्रन्थ इति । लरी ५३२ वैशाखशुक्लैकादश्यां बुधे हलावर्तदेशान्तर्गत
सिन्धुआग्रामे सदुपाध्यायश्रीमदच्युतसुतजल्लकीसंसदुपाध्याय श्रीकृष्णानन्दशर्मणा
लिखितमदः स्वार्थं पुस्तकमिति ॥ ओं नमो भवानीशंकराभ्याम् ।

(L) गीतगोविन्दः By जयदेव ॥ Gītagovindah.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 9 an a page. Letters 5 in a line. Folia 17. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct generally. Date wanting. Worn out. Spoiled. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A poetical work by Jayadeva ending in 12 cantoes.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

No. 40 गीतगोविन्दव्याख्या (बालबोधिनी) By चैतन्यदास ॥

Gītagovindavyākhyā (Bālabodhinī).

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 98 in a line. Folia 22. $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Śiveśwar Jhā, Lālaganj, P. O. Jhā-jhārpur, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Chaitanya Dāsa.

Beginning. ओं नमोगणेशाय ॥

जयदेव प्रबन्धस्य वैष्णवैर्योऽर्थ ईरितः ।

स्फुटीकृत्य स एवार्थोऽयथा मति वितन्यते ॥

End :—

यद्वत्स्वबालमुग्धोक्तैः पिता प्रीतिमवाप्नोते ।

तद्वच्छ्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतमवज्जिपते ॥

श्रीगोविन्दपादसेवाप्रभावाद्रचिता स्वयम् ।

चैतन्यदासस्य बालबोधिनी स्वात्सतां मुदे ॥

Colophon. इति बालबोधिनी समाप्ता ॥

विषयः । गीतगोविन्दविवरणम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 153. Pt. II. P. 197. Pt. III. P. 33. B. M. (1908) P. 252.

No. 41 गीतगोविन्दव्याख्या (दीपिका) By जगद्धर ॥ Gītagovinda-
vyākhyā (Dipika).

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 48. 12×4 inches. Appearance, old Prose. Complete. Incorrect Date Śaka 1699. Place of deposit, Pandit Adyānāth Miśra, Pāhitol, P. O. Manigāchi, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Jagaddhara.

Beginning. नमः शिवाय ॥

करकलितभुजङ्गो मस्तविन्यस्तगङ्गो विदितनटतरङ्गो दत्तदैतेयभङ्गः ।

चिरविगलदनङ्गस्त्यक्तसङ्गोङ्गनाङ्गोभवतु भवविभूत्यै शम्भुस्त्वन्मताङ्गः ॥

नानाटीकास्समालोक्य विचिन्त्य मुचिरं हृदा ।

गीतगोविन्द टीकेयं क्रियते श्रीजगद्धरैः ॥

End. कतीह काव्यवारिधौ वसन्ति नोज्ज्वलारसाः

मदीयबुद्धिरल्पिका न वेद तान्विशेषतः ॥

Colophon. इति श्रीजगद्धरकृता श्रीगीतगोविन्दटीका सदीपिका समाप्ता ॥

नवनववृत्तयुक्ते दायने शाकभुक्तेऽलिख दग्धमनुरक्तेः कारिकां सज्जनानात् ।

रविभुत एकां गीत गोविन्दटीकां शुभमिति हरदत्तश्चन्द्रकन्यापश्यते ॥ * श्रीरस्तु ॥

विषयः ॥ गीतगोविन्दटीका ॥

Previous notice :—C. C. Ft. II. P. 31. 197. Pt III. P. 33.

No. 41 A गीतगोविन्दव्याख्या (दीपिका or सारदीपिका) By जगद्धर ।

Gītagovindavyākhyā (Dipikā or Sārādīpikā).

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 64 in a line. Folia 33. 13×4 inches. Appearance, old. Prose. Incorrect. Date Śaka 1681. Place of deposit, Pandit Yadunandan Thākur, Garhasīmā, P.O. Jhanjhar, pūr, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Jagaddhara.

Beginning :—नास्ति । End, Colophon, विषय :—Same.

No. 42 गङ्गाख्यागीतगोविन्दव्याख्या By कृष्णदत्त ॥ Gangākhyā
Gītāgovindāvyākhyā.

Substance :—Character maithili. Yellow paper. Lines 13 an a page. Folia 116. 13 × 4½ inches. Appearance, old. Complete. Incorrect. Date Śaka 1531. Place of deposit. Babu Chandradhārī Singh, Rāuti Deorhi, P. O. Madhubanī, Darbhanga. A commentary on Gītāgovinda of Jayadeva by Kṛṣṇadatta.

Beginning: ओं नमो गणेशाय ।

प्रीतिम्बः परमेश्वरः परहितः प्रीतिप्रसन्नः परा,
मादत्तां घनसारमुन्दरतरं श्रीकस्य सा राधिका ।
गौरीभूषणभूषणीयपदतामन्योन्यशोभार्पण-
द्वेद्धीरं प्रतिमासिताश्म जटिता प्राप्नोति यस्याङ्गा ॥
तामम्बां पतिदेवतां भगवतीं देवीं महेशं गुहं
भक्त्यानम्य पुरन्करं कुलपतिं श्रीमानिकं चाग्रजान् ।
गङ्गाख्यां जयदेवदिव्यकवित्वाख्यामिमां मेथिलो
बह्वर्थप्रतिपादनाय तनुते श्रीकृष्णदत्तः कविः ॥
घनसमयनिबद्धादविलत्वेपि पुण्यं,
प्रथयति रम्यरुन्दं भङ्गिभिर्विस्फुरन्ती,
गमयति पदमेषा वैष्णवंशाम्भवं वा ।
जयति जयति गङ्गागीतगोविन्दटीका ॥
शैवं नाद्रियते सुधीरपि मत्तं प्रायेऽधुना वैष्णवः,
शैवो नैव च वैष्णवं निज निजा सद्वासना वासितः ।
मन्वेऽर्थं मधुसूदनेऽपि सुरसित्पक्षे महिम्नःस्तुतिं,
व्याचख्ये जयदेवसूक्तिमपि तां शैवे पथे योजये ॥
अस्यार्थो जयदेव पण्डितकवेर्वाणीपवित्राभूतः,
प्रव्यक्तं परिशीलिताच्युतपदश्लाघ्या लुब्धैः सर्वदा ।
संप्रत्यद्भुतयोजनाभिवलना भङ्ग्याजिरे सङ्गतिं,
नीता पद्मभुवः कमण्डलुपयोधारेण किङ्कथ्यताम् ॥

End.

देशानां मौलिरत्नं विभवति मिथिला कौशिकी जहनुकन्या,
गण्डक्यक्षीन्द्रपादस्थिरहचिरतरः सीमकीर्तिप्रशस्तिः ।

श्रीविद्यापुण्यसिद्धिप्रियामव दधती श्रीनर्दी वाग्मतीं च,
 स्वाङ्गस्यायन्निवासाभिजनभरतया मैथिलाः स्मः प्रसिद्धाः ॥
 स्वेऽभिन्नरूपावपि भिन्नवत्स्थितौ सितसिताभौ जगदेकपावनौ,
 वृषाकपयौ सहितौ वृषाकपी प्रीतौ भवेतां मम गङ्गाया न या ।
 माता पुण्ययशस्वती भगवती देवी भवेशः पिता,
 सन्तो यस्य पुरन्दरः कुलपतिः श्रीमानिष्कण्ठात्मजः ।
 तेने मैथिलकृष्णदत्तकविना तेनेह गङ्गाभिधा,
 टीकाया लहरी समाप्तिमगमत्तस्यामियं द्वादशी ॥

Colophon. इति श्रीभगवतोभवेशसम्भवश्रीकृष्णदत्तकृतायां श्रीगीतगोविन्दव्याख्यायां
 श्रीगङ्गाख्यायां द्वादशी लहरी ॥ * ॥ * ॥ १२ ॥ शकाब्दाः १५३१ ॥

विषयः । शिवपक्षावगाहिनी गीतगोविन्द टीका ।

Previous notice :—C. C Pt. I. P. 158. Pt. II. P. 197 Pt. III. P. 33.

(A) गङ्गा ॥ By कृष्णदत्त ॥ Gangā.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 14 on a page. Letters 72 in a line. Folia 10. 14 × 6 inches. Appearance, fairly old. Incomplete. Prose. Generally correct. Date ? Place of deposit, Pandit Vāsudeva Miśra, Salampur, P. O. Ghatabo, Darbhanga. A commentary on Gītāgovinda of Jayadeva by Kṛṣṇadatta, a Maithil Pandit.

N. B.—This Kṛṣṇadatta received a village (Pachaharaha) as a grant, from the King of Nepāl. There is a rumour that Kṛṣṇa Datta was ordered to be hanged for using foul words about the King of Nepāl. The King, while on bed, remembered a Hindi poem which he could not understand. In the morning he called the Pandit to explain it. But the Pandit was waiting for the arrival of the sad time. On hearing, he went to the King and the King remembering his past order, and desiring to cancel it, asked what प्रायश्चित्त should be done for cancelling his order. Thereupon the Pandit told him that he should offer 10 thousand Rupees, one village, one elephant and a Śalagrām to a Brāhmaṇa. So the King did and gave him the

above mentioned village. That village is still in the hands of his generations, residing at Hatarba village, P. O. Jhanjhārpur. Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 43 गीतगोविन्दव्याख्या ॥ By शङ्करमिश्र ॥ Gītagovindavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 20 on a page. Letters 64 in a line Folia 38 10×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 1768. Worn out. Torn. Spoiled. Place of deposit, Pandit Kamalākānt Miśra, Salampur, P. O. Ghatgho, Darbhanga District. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Śankara Miśra. He lived in the village of Sarisava where he erected a temple of Goddess Durgā, still standing there. He wrote a commentary on Vaiśeṣika Sūtra and Nyāya Sūtra. He wrote Tarka-Bhāṣā and made a commentary on Gītagovinda. Badi-vinoda is his best work, published by Dr. Gangānāth Jhā. In Sarisava his residing place is still uncultivated.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ॥

इह खलु निर्विघ्नप्रारिप्तसमाप्त्यर्थमेतत्काव्यप्रतिपाद्यराधामाधवकेलिस्मरणमङ्गलमा-
चरति मेवैरिति ॥

End. एतत्काव्यविवेचनं प्रणयिनां यत्संशयोन्मूलना ।

त्पुण्यं यच्च हरिस्मृतेः प्रतिपदव्याख्यासु मे सधितम्,
तेन प्रीतमनास्तनोतु सततं श्रेयोमम श्रीपतिः ।
शश्वद्विद्वदशोच्यता प्रतिभुवः श्रीशालिनाथस्यच ॥

Colophon

इति श्रीमहामहोपाध्यायदिनेश्वरमिश्रात्मजश्रीशङ्करमिश्रविरचितायां श्रीशालि-
नाथकारितायां गीतगोविन्दटीकायां रससंजीवनीनामधेयायां स्वाधीनभर्तृकावर्णने
नाम द्वादशः सर्गः समाप्तः॥

लेखकस्यशुभंभूयात् ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु ॥ * ॥ * ॥

श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ॥

नभेमास्यसिते पक्षे पञ्चम्यां च विधौ दिने ।

श्रीगीतगोविन्दटीकां गयादलो लिखेन्मुदा ॥

श्रीगीतगोविन्दाय नमः ॥

शाके १७६८ सन १२५४ साल्यां सलेमपूरग्रामे पुस्तकमिति ॥

विषयः । गीतगोविन्दटीका ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 154. Pt. II. P. 31. 197. Pt. III. P. 33. CSC. Vol. II. P. 20. B. M. (1908) P. 252.

No. 44 गीतगोविन्दद्याख्या By नारायणभट्ट ॥ Gītagovindavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 37. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Correct generally. Incomplete, only 7th page is not found. Date Śaka 1737. Worn out, spoiled. Torn. Place of deposit, Pandit Brajamohan Jhā, Nanaur, P. O. Tamuriā, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva hy Nārāyaṇabhatta, at the suggestion of Bhīṣadās. This Ms. contains text also.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

भद्राय भवतां भूयात्कृष्णः सद्भक्तिभावितः ।

कालिन्दीजलसंसर्गमेघश्यामोत्तिमुन्दरः ॥ १ ॥

इह कवेः प्रारीप्सितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं श्रीकृष्णस्मरणरूपं वस्तु निर्देशलक्षणं मङ्गलाचरणं तावदाचरति ॥ मैत्रैर्भेदुरिति ॥

End:—

लक्ष्मीविशदक्षणे भूषदासेन धीमता ।

कारिता गीतगोविन्दटीकेयं सुखवास्तुना ॥

भूषदासनियुक्तेन कृष्णं दत्तपद्मसंविता ।

नारायणेन सुकृतं गीतगोविन्दटिप्पणम् ॥

टिप्पणे चेन्मदीये वै स वाल्पत्वात्प्रमादतः ।

न कर्तव्यो समाहेय गन्तुर्हि स्थलितं भवेत् ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीगीतगोविन्दटीकायां नारायणभट्टकृतायां भूषदासकारितायां द्वादशः सर्गः ॥ ० ॥

शाके १७३७ संवत् १८७२ पौषशुक्लचतुर्थ्यां बुधे श्रीशिवदत्तशर्मणा लिखितं पुस्तकम् ॥ ० ॥ शुभम् ॥

विषयः । गीतगोविन्दटीका ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 154. Pt. II. P. 31. 197. Pt. III. P. 33. B. M. (1908) P. 252.

No. 45 गीतगोविन्दव्याख्या Gītagovindavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 8 on a page. Letters 57 in a line. Folia 47. 9 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date Śaka 667. Worn out. Letters affected. Place of deposit, Pandit Kamalākānta Miśra, Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga District. A commentary on Gītagovinda with text.

Beginning. ओनमोगणेशायनमः ॥ अत्र च प्रथमं जयन्तीति पदं मङ्गलवाचकं जिजये इत्यस्य धाताः आशीर्विषयिणी क्रिया जयतेरनभिधानाद्रत्वं न भवति तेन जयन्त्येवेति भवति ॥ राधा च माधवश्च राधामाधवौ तयोः राधामाधवयोर्यभुनक्तूले रहःकेलयः एवान्तं क्रीडाः जयन्ति ॥

End कलनूपुरो सशब्दनूपौ च वलयपरिधानाय वलीवलीधनुः अनेन प्रक्षारेण...इत्यर्थः

Colophon. इति श्रीगीतगोविन्दे स्वाधीनभर्तृकावर्णे प्रीतपीताम्बरो नाम द्वादशः सर्गः सप्तमः ॥ मङ्गलवनीग्रामे रहवाटीसंग्रानन्दक्षरेण लिपिः ॥ ओ ॥ श्रीः ॥ शाके १११७ आग्रहणशुद्धितृतीयायां शनौ ॥

विषयः । गीतगोविन्दटीका ॥

— — —

(A) गीतगोविन्दव्याख्या Gītagovindavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 11 on a page. Letters 52 in a line. Folia 54. 11 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Chiranjīva Tākūr, Lagamā, P. O. Biraul, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda. This contains paraphrase of ślokas. The name of commentator is not found in the text. Worm eaten. Worn out.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

— — —

(B) गीतगोविन्दव्याख्या । Gītagovindavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 14 on a page. Letters 58 in a line. Folia 24. 14 × 6 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of

deposit, Pandit Vāsudeva Jhā. Sukpur, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. A commentary on Gītāgovinda of Jayadeva. The name of commentator is not found in Ms. The Ms. contains 6 cantos only with the text. Slightly injured condition.

Beginning, End, Colophon :—Wanting. विषयः—Same.

No. 46 गीतगोविन्दव्याख्या ॥ Gītāgovindavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 37. 12×3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhāgalpur. A commentary on Gītāgovinda. The name of commentator is not found in Ms. Very much injured condition. Two folia in the beginning and one in the end are missing.

Beginning. हेहरे हेकेशव हे धृतनरहरिरुध हेजय जयजययुक्तो भव । नरवरश्वासौ सिंहश्चेति नरसिंहः तव करकमलवरे अद्भुतशृंगनखमस्ति.....दलितः हिरण्यकशिपुतनुशृङ्ग । दलिता विदारिता हिरण्यकशिपुतनुः सैव शृङ्गाकृति भ्रमररूपा तनुर्विदारिता etc.

End. fMs यत् श्रींकारविवेकतत्त्ववचना काव्येषु लीलायितुं शृङ्गारादीनां विकेकश्च तत्त्ववचनाच काव्यश्च तेषु लीलायितुं जयदेवपण्डितः कथंभूतस्य कृष्णैकतानात्मनः कृष्ण-विषये एकातानेऽद्वितीय आत्मा यस्य स तथा तस्य सुधियः कथंभूताः सानन्दाः आनन्दसहिताः । श्रीभोजदेवप्रभवस्य वामादेवीसुतश्रीजयदेवकस्य । पराश.....

विषयः । गीतगोविन्दटीका ॥

No. 47 गीतगौरीपनिः By भानुदत्त ॥ Gītāgauripatīh.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 4 on a page. Folia 25. 10×2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Nenāmañi Jhā, Bānkī, P. O. Madhepur, Darbhanga. A poetical work in praise of Siva by Bhānudatta.

Beginning. सन्ध्यानृत्यविधौ भुजङ्गमपते गीतामृतं शृणवतः ।
प्रत्यक्षि स्खलितप्रमोदसलिलस्तोमे समुत्तस्थुषि ॥
मौलेरुत्पथगा किमु त्रिपथगा जातेति शङ्काजुषो ।
देवस्य त्रिपुरान्तकस्य चकितव्यालोकितम्पातु नः ॥ १ ।

भानोर्गीतं सुधास्फुटं शम्भोर्डमसुडिडमः ।
 विदुषां रसनारङ्गभूमिभरति नृत्यताम् ॥ २ ॥
 अन्तश्चारिणि शैत्यकारिणि सुधाधाराचमत्कारिणि ।
 ध्वान्ताकर्षिणि हव्यवर्षिणि नटमत्तश्रविथोतिनि ॥
 मायाकृच्छ्रपट्टरोहिणि सुधावन्यद्रुमद्रोहिणि ।
 क्रीडाकल्पितवेशधारिणि पुरारातौ मनो मज्जतु ॥ ३ ॥
 अर्धेवक्षसि शैलराजदुहितुः वक्तोरुहः स्फूर्जतः ।
 संवीक्ष्य प्रतिविम्बमिन्दुसुभगे भागे निजे वक्षसः ॥
 स्वस्यापि स्तनमगडलाङ्कुरधिया व्यालोलमालोकयन् ।
 देवो दैन्यमपाकोतु गिरिजादेहादेहारी हरः ॥
 भवानी वर्तते यावदंगलग्ना पुरद्विषः ।
 विद्वत्कण्ठस्थिता तावद्भानोर्वाणी विराजताम् ॥ * ॥

End.

Colophon. इति श्रीभानुदत्तविरचिते गीतगौरीपतावर्धनारीश्वरो नाम दशमः सर्गः ॥
 शिष्यः । गीतगोविन्दानुच्छायाभिदं काव्यं शिवलीलावर्णनात्मकम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. P. 154. Pt. II. P. 31. 197. Pt. III. P. 33. CSC. Vol. VI. P. 27.

No. 48 गीतशंकरः By हीरकवि ॥ Gītaśankarāḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 21 in a line. Folia 12. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. The Ms. is complete in 11 cantoes containing 39 folia of which only 12 are found and the rest are missing in the beginning. Date ? Place of deposit, Bābu Bilata Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarma, Bhāgalpūr. Very much injured condition. A poetical work by Hira poet after the style of Gītagovinda. The end of the work corresponds with the works of Bhiṣma.

Beginning. समुदायः ॥

उदित इवाभवदीशः सुविनतवदनो मनागलसः ॥

भैरवीरागे ।

भ्रमदरकलितरसालसमीलित विलसितबिहितविनोदम् ।

अलिखि नयनमिदं तव सम्प्रति कथयति मानसमोदम् ॥

शिव शिव पाहि शङ्कर नीललोहितम् ।

मा कुरु चेतसि खेदम् ।

तामनुनय नय काविद साधय मादनभेदम् ।

nd-

प्रख्यातैकतमोगुणस्त्रिजगतामुत्पत्तिकर्मक्षेमो ।

रुदो भूतपतिः सुयोगकरणैः शान्तेन्द्रियः सर्वदा ॥

यामाश्रित्य विमोहिनीं गिरिसुतामानन्दतः स्वान्गुणान् ।

विस्मृत्याभवदीश्वरोपि जगतीं तान्देवमायां भजे ॥

अयुक्तावपिसंयुक्तौ नलिनीजलसन्निभौ ।

शिवौ कलापतां मोदं गायतां गीतशङ्करम् ॥

Colophon

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

Previous notice :—See Gitaśankara of Bhiṣma Miśra.

No. 49 गीतशङ्करः By भीष्ममिश्र ॥ Gitaśankarab.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 19. $1\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Gangānāth Miśra, Pāhītāl, P. O. Manigāchi, Darbhāngā. A poetical work in praise of Śiva by Bhiṣma Miśra. Only one page is missing.

Beginning. रूपम् ।

निखिलभयारिदयापरिपूरितपञ्चवदनमतिरूपम् ।

अनलकला रतरणिविलोचनरुचिनिचयाकलिताशम् ।

समसमयोदितरविहिमदोधितिगिरिमिवगैरिकवासम् ॥

End.

अयुक्तावपि संयुक्तौ नलिनीजलसन्निभौ ।

शिवौ कलयतां मोदं गायतां गीतशङ्करम् ॥

Colophon.

इति श्रीगीतशङ्करे महामहोपाध्यायश्रीभीष्ममिश्रकृते एकादशः सर्गः ।

शुभमस्तु ।

विषयः ।

गीतगोविन्दानुच्छायाभिदं काव्यं शिवलीलावर्णनात्मकम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 154

No. 50 गूढपदविवृत्तिः By भगदत्त ॥ Gūḍhapadavivṛttiḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 16 on a page. Letters 66 in a line. Folia 41. 12½ × 5 inches. Appearance, old. Prose. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, P. O. Manigachi, Darbhanga. A commentary on Naisadha-charita of Śrī Harṣa by Bhagadatta, comprising only first two cantoes. The second canto is incomplete.

Beginning ओं नमोगणेशाय ॥

नमामिवाचामधिदेवतान्तां त्रिलोकैकनिकेतनस्थाम् ।

प्रसादमासाद्य यदीयमेव वागीश्वरस्यापि कवित्वशक्तिः ॥

अस्त्येव सम्प्रति महाकविभिः प्रणीता नानार्थबोधमधुरा विवृतिस्त्वनेका

तेषां यदत्र तुलना न तथा ममैषा खद्योत पेलितुलनैव यथेन्द्रकान्तैः ॥

वक्तुं सुधीरपि गुरूननुशास्य यस्य शक्नोति किञ्चिदपि नैव रहस्यमस्य,

काव्ये श्रमोऽत्र विवृणौ कविपण्डित-य हासाय किन्तु मम सम्प्रति वालङ्कश्य ॥

तथापि वाल्याच्चपलत्वमुच्चैरेत्य प्रवृत्तेस्मि विधातुमेताम्,

टीकां यथावद्विधुरोपि काव्ये वालस्य किं कृत्यविधौ विचारः ॥

निर्णयेति ॥

End of Ms.

यदिति यस्यामतिविमलनीलमणिमयवेश्मरश्मिभिः भ्रमितौ श्यामीकृत्य भा

दीप्तिर्यथाः एवंभूता धवलसौधवस्त्रवह्निः शमनस्वसुर्यमुनायाः शिशुत्वमलभतु

प्राप सकारान्ते भाः शब्दः दिवसकरस्याङ्गतले कोडं लुठन्ती चपला वायोःसंबन्धा-

देव यमुनापि वाल्याच्चपलादिनभर्तुरादित्यस्य पितुरङ्गे कोडं लुठतिस्म दिवस-

कराङ्गतललुठनत्वमुभयत्र समानधर्मता । यमुना शमनस्वसा इत्यमरः । पुष्पिताग्रा

वृन्दः । वृन्दोलक्षणन्तु रत्नाकरे अमुजि न मुनगरेदृजे मुजि तु लजौ जरगाश्र

पुष्पिताग्रा ॥ १०३ ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । नैषधव्याख्या ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 306.

No. 51 गूढालङ्कारः ॥ Gūḍhālankārah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 58 in a line. Folia 7. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, fair. Verse and Prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Bābu Sāryanāḥkyaṇa Miśra, P. O. Balavā, Nowhattā, Bhāgalpur. A poetical work with brief notes. The name of poet is not found in Ms.

Beginning. मत्तः कमलपत्राक्षि पिबाम्भस्त्वं पिपासितः ।

यदि दास्यसि नेच्छामि न दास्यसि पिबाम्यहम् ॥ १ ॥

संध्यावन्दनवेलायां त्वन्तडागं द्विजोत्तमैः ।

अत्रापिच क्रिया गुप्ता मर्यादा दशवार्षिकी ॥ २ ॥

कान्तया कान्तसंगेन किमवारि नवोदया ।

अत्रापि गोपितो ह्यर्थो वर्षेणापि न बुध्यते ॥ ३ ॥

दामोदराय धर्मज्ञ फलमूलजलान्यपि ।

एकादशं क्रिया गुप्त वर्षेणापि न बुध्यते ॥ ४ ॥

End. पद्मं कुत्र विकासिका सहचरी रामस्य कुत्राप्यते ।

मुक्ता कुत्र निधीयते च कुसुमं कान्तः कजातस्तव ॥

सत्रीडा नवयौवना स्मितमुखी केनापि दृष्टा सती ।

प्राह्मकस्मिन्निष्ठुरेण वचसा के जानकी भेलभे ॥ ६६ ॥

अयास्तां पातु सततं तदर्थगोहंसवाहना ।

मोमासावित्रीपत्नीभाः सृष्टिस्थित्यन्तकारकाः ॥ ६७ ॥

Colophon :—Wanting.

No. 52 गोपीवल्लभः By नरपति ॥ Gopīhallabhah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 24. 9×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit M. M. Parameswar Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. Worn out. Torn. A hand-book o poetical work by Narapati Śarmā, Maithil Pandit.

Beginning. ब्रौनमोगणेशाय ॥

वंशीरवोत्सादितुसप्तकृत्या गोपालबालो वनमाजगाम ।

श्रीकृष्णकृष्णकृतिचित्तचष्टा रासोत्सवारम्भणसज्जकर्णाः ॥ १ ॥

निशागुखाद्यद्विधुरश्मिजुष्टं हृष्टाश्च वृन्दावनमेव दृष्ट्वा ।

कोदण्डलग्नीकृतकाण्डकामं लक्ष्यं मनस्तास्त्वरिता बभूवुः ॥ २ ॥

व्यत्यस्तवस्त्राभरणा हि जग्मुः पर्पङ्कपुमं च सुतं विहाय ।

पयोन्यधिभ्रित्य पतिं च काश्चित्कृताशनार्धं वनितास्तदाशाः ॥ ३ ॥

या वार्यमाणाः पतिवन्धुवर्गैः कृष्णान्तिकं तर्णमुपेयुर्गताः ।

आलोक्य लोकाभरणमुकुन्दमानन्दरत्नाकरमाययुस्ताः ॥ ४ ॥

End.

रत्ना रत्नभुवं निहत्य करिणं मल्लांस्तथा लीलया,

रासं दुर्मदमुन्मनामतिमतामानीयमद्याद्वारः ।

पायाद्वो वसुदेवसुनुरधिपं राज्येभिषिच्यार्थितो ॥

दैवेन स्ववशोऽग्रसेनमखिलाधीशः कृतार्थः परः ॥

मैथिलनरपतिशर्मा शर्माधीशं माधवं चित्तभूमौ ।

स्मृत्वा रासाल्लासितास्यं हि चक्रे वज्रे गोपीवल्लभाख्यं सुकाव्यम् ॥

Colophon.

नास्ति ॥ नमोजगदम्बिकायै ॥ नमः श्रीकृष्णाय वेधसे शिवाय ॥ नमो गणेशाय

॥ १०४ ॥ श्रीरस्तु ॥ श्लोकाः १८५ ॥

पथि धावन्निह पतिते रौषि किमम्बा करावलम्बाय ।

पतितोद्धरणदशायां स्मरसि नो भवतः किमालस्यम् ॥

ख्यातः श्रीवल्लभासवंशजसुधीश्रीपशुंरामात्मजः ।

प्र ह्यः श्रीजगदीशशर्मतनयः श्रीमात्रेशाभिधः ॥

श्रीकृष्णचरित-मृताणवमहाकल्लोललोलायितो ।

गोपीवल्लभनामकाव्यमतनोद्धीदुर्वलो मैथिलः ॥ श्री ॥

विषयः ।

श्रीकृष्णलीलावर्णनम् ॥

No. 53 गौरीदिगम्बरप्रहसनम् By शङ्करमिश्र ॥ Gauridigambara-
prahasanam.

Substance :— Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 48 in a line. Folia 16. 14 × 2 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date La. Sam 581. Worn out. Torn partly. Place of deposit, Pandit Gangānāth Miśra, Pāhitol, P. O. Manigāchi, Darbhāngā. A well known Sanskrit farce by Śankara Miśra dealing with the marriage of Śiva and Pārvatī. c

Beginning. शङ्कराय नमः ।

दिदीदिन्दीन्दीदीधकिकटनदन्नदिमुरजं,

रणद्राणद्राणद्रणरणरणद्रर्धरणवम् ।

स्फुरत्स्फुरत्स्फुरत्कणपतिकणाफूत्कणिशतं,

शिवं भूयोभूयः प्रथमनटनाट्यन्दिशतु वः ।

End.

श्रीमन्तः सन्तु सन्तः सपदि सुमनसां सौमनस्यापवगौ,

षट्कर्माणस्त्रिकालं हविरनुपहतं जुह्वतां प्रीतिभाजः ।

गावश्चाम्भोधराश्च प्रचुरमिह पयः किञ्च सुधन्तु नित्यं,

राजानश्च प्रजासु प्रकृतिषु च सदा नीतिभाजो भवन्तु ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायश्रीशङ्करमिश्रकृतं गौरीदिगम्बरं नाम ग्रहसनं सम्पूर्णम् ।

लसं ५८१ कार्तिककृष्णौकादश्यां तिथौ देसुमालग्रामे महामहोपाध्याय श्रीपण्डित-

राजस्याज्ञया लिखितमिदं श्रीविश्वनाथकरणेन ।

इति निष्क्रान्ताः सर्वे द्वितीया सिद्धिः ।

राजति पण्डितराजे राजसमाजोज्ज्वले माहक ।

रज्यति रज्यति सततं तेन सपत्ना विरज्यन्ति ॥ श्री ॥

विषयः ।

गौरीशङ्करयोर्विवाहलीलावर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. III. P. 37. C. P. B. P. 142.

(A) गौरीदिगम्बरग्रहसनम् By शङ्करमिश्र ॥ Gaurīdigambara-prahasanaṃ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 35 in a line. Folia 17. $8\frac{1}{2} \times 3$ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Bhaktināth Jhā, Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A manual of Prahasana entitled Gauri-Digambara Prahasana, by Śankar Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 54 घटकर्परकाव्यम् ॥ Ghatakarparakāvyaṃ.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 5 on a page. Letters 44 in a line. Folia 3. 12×5 inches.

Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? . Place of deposit, Pandit Śivadatta Jhā, Baruāry, P. O. Parsarmā, Bhāgalpur. A work on poetics by Ghaṭakarpāra with a commentary on it by unknown commentator.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

निचितं खमुपेत्य नीरदेः प्रियहीना हृदयावनीरदेः ।

सलिलैर्निहितं रजः क्षितौ रविचन्द्रावपि नोपलक्षितौ ॥ १ ॥

हंसा नदन्मेघभयाद् वन्ति निशामुखान्यथ न चन्द्रवन्ति ।

नवाम्बुमत्ताः शिखिनो नदन्ति मेघागमे कुन्दसमानवन्ति ॥ २ ॥

End. आलम्ब्य चाम्बुतृषितः करकोषपेयं ।

भावानुरक्तवनितासुरतैः शपेयम् ॥

जीयेय येन कविना यमकैः परेण ।

तस्मै वहेयमुदकं घटकपर्परं ॥ २२ ॥

Colophon. इति श्रीघटकपर्परं समाप्तम् ।

Beginning of commentary :—

प्रणम्य पार्वतीपादयुग्मं सर्वार्थसाधकम् ।

टीकां शिशुहितां व्याख्यां सुधां वै घटकपर्परीम् ॥ १ ॥

प्रोषितप्रमदयेदमुच्यते इति षष्ठश्लोकेनान्वयः ॥ प्रोषितप्रमदया विदेशगतभर्तृकया

सख्या गतः इदं निचितं इत्यादि वक्ष्यमाणमुच्यते ॥

End of commentary यद्युदकं न वहेयं अतः शपेयं अन्तःशपथं करोमीत्यर्थः किं कृत्वा

तृषितः सन् वा कुम्भजलेन अम्बु आचम्य पीत्वा एतेन शुचिर्भूत्वा शपथं च करोमी-

त्यर्थः । अन्यथा क्रीडादौ नर्मयुक्तं वचनं हि नास्ति इत्यादिना हास्यं संभाव्यमिति

पर्यायः ॥ २२ ॥

Colophon :—Wanting.

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 174. Pt. II. P. 35. 199. Pt. III. P. 37. C. S. C. Vol. VI. P. 17. C. P. B. P. 148. Des. Vol XX. No. 11839.

(A) घटकपर्परकाव्यम् By घटकपर्पर । Ghaṭakarpārakāvyaṃ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 35 in a line. Folia 5. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date ?

Place of deposit, Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrā Thārhi, P. O., Darbhanga. A manual of Kāvya by Ghaṭakarpāra with notes on it.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 55 घटकर्परकाव्यव्याख्या Ghaṭakarpāra-kāvya-vyākhyā.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 16 on a page. Letters 58 in a line. Folia 4. 14×5 inches. Appearance, old. Worn out. Prose. Complete. Not correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya, Darbhanga and resident of Andhrā Thārhi P. O., Darbhanga. A commentary on Ghaṭakarpāra.

Beginning. यस्याः पतिर्देशान्तरंगतस्तां नायिकां पञ्चभिः श्लोकैरभिधत्ते निबितेत्यादि ।

End. योहिमत्प्रियो भवति स तत् शपथं करोतीति स्वस्यातिरसिकत्वेन तत्प्रियत्वात् शप-
थेत्यादरः । न च तव यमकाख्यकाव्ये ज्ञानमेव न्यूनता वाच्या कविने युक्तत्वात्
यः कविस्तेन तु यमकादौ जेतव्योऽस्मिन् शास्त्रे तु शास्त्रज्ञैरित्यलं विस्तरेण ॥२२॥

Colophon. इति घटकर्परं समाप्तम् ॥

विषयः । घटकर्परव्याख्यानम् ॥

No. 56 घटकर्परव्याख्या By वादीन्द्र ॥ Ghaṭakarpāra-vyākhyā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 58 in a line. Folia 4. 9×4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, P. O. Chaur, Manigāchī, Darbhanga. A commentary of Ghaṭakarpāra by Vādiन्द्रāchārya, with the text.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ।

अथ वर्षाकाले खमाकाशं निचितं व्याप्तं कैरीरिदेर्मघैः किङ्कृत्वा एतय आगत्य किम्भू
तैः प्रियहीना हृदयावनीरदैः । प्रियो भर्ता तेन हीना तस्या हृदयं मनस्तदेवा-
वनी पृथ्वी तां रदन्ति विदारयन्ति ये ते प्रियहीना हृदयावनीरदास्तेः प्रियहीना
हृदयावनीरदैः ललितैर्जलैः क्षितौ पृथिव्यां रजोनिहितं रविचन्द्रावपि नोपलक्षितौ ।

End.

प्रतिज्ञानमाविष्करोति अस्थायः येन कविना यमकैरह जीयेय तस्मैघटकर्परः पानस-
मुदकं वहेयं पावयपृष्ठेन कवे सामान्यान् पराजयन्, पेयएव पराभावादिति प्रभाः

भावानुरक्तवनिताया भावानुसरनितायाः सुरतैः शृङ्गारैः करणभूतैरहंशपेयं शपथं
करोमीत्यर्थः एवंभूतां वनितामपि संनिषिध्यतइत्यर्थः अमु चकोरे कोषपेयं
प्राप्त्यं तृषितस्यापि तृषितोभवामि करपुटतलसम्भावे सति तृषार्तं स्यात्
तदपि शपाम इत्यर्थः ॥

Colophon. इति वादीन्द्राचार्यविरचिता घटकर्परकाव्यटीका समाप्ता ।
विषयः । घटकर्परटीका ।

No. 57 चण्डकौशिकनाटकम् By क्षेमीश्वर ॥ Chandakauśikanāṭakam.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 33. 11 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1704. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. A manual of a poetical work, Drama, by Kṣemīśvara, composed at the time of Mahīpāla Deva and published by Jīva-nanda Vidyāsāgara.

Beginning ओ नमः शिवाय ।

देवस्त्रैशुगयभेदात्सृजति वितनुते संहस्त्येक लोका-
मस्यैवव्यापिनीभिस्तनुभिरपि जगद्व्याप्तमष्टाभिरेव ।
वन्द्येनास्येति पश्यन्निव चरणगतः पातु पुष्पाञ्जलिर्वः,
शम्भोर्मृत्यावतारे वलयफणिफणाफूत्कृतैर्विप्रकीर्णः ॥
अपिच ।

अरुणानयनं सध्रु भङ्गं दस्फुटिताधरं ।

सुमुखि पथिनः क्लिष्टा कान्तिं करोतु तवाननम् ।

कृतमनुनयैः कोपोयन्ते मनस्विनि वर्धता-

मिति गदितया देव्याश्लिष्टः शिवाय शिवोस्तु वः ।

End.

येनैतस्य प्रयोगं घनपुलकभृता नाटकस्याद्यहर्षा-

दृष्ट्वा खंकारहेम्नामनुदिनमकृशा राशयः संप्रदत्ताः ।

तस्य क्षलप्रसूतेर्जयति जगदिदं कार्तिकेयस्य कीर्तिः

पारेक्षीराम्बुराशेरपि कवियशसा सार्धमग्रेसरेण ।

इति निष्क्रान्ताः सर्वे पञ्चमोऽङ्कः ॥

Colophon.

इति कविचूडालङ्करणश्रीभट्टाचार्यक्षेमीश्वरकृतौ चण्डकौशिकनाटकं समाप्तम् ।

ओ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ श्रीरामाय नमः । शक १७०४ वै० १ गु० ॥

विषयः । हरिश्चन्द्रोपरि क्रुद्धस्य विश्वामित्रस्य चरित्रवर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 175. Pt. II. P. 35. Pt. III. P. 38 CSC. Vol. VI. P. 134.

No. 58 चम्पूकाव्यम् By केशवभट्ट ॥ Champūkāvyaṃ.

Substance :— Character Maithili. Nepālī paper. Letters 45 in a line. Folia 16. 12 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Babu Sukhadeva Miśra, Ekamā, P.O. Supaul, Bhāgalpur. A poetical work by Keśava Bhaṭṭa at the suggestion of King Umāpati Dalapati. The codex ends in 5 Stavakas. Slightly injured.

Beginning. ओ नमो महागणेशाय ॥

कनकरुचिदुकूलः कुण्डलोच्छासिगण्डः ।

समितभुवनभारः कोपि लीलावतारः ॥

त्रिभुवनसुखकारी शेषधारी मुकुन्दः ।

परिकलितरमाङ्गो मङ्गलभस्तनोतु ॥१॥

यच्छिष्यैर्जगतीतलं परिवृतं यस्तर्कविद्यानिधिः ।

श्रीभौमाक्षिकुमारविन्दतरणिर्माध्यन्दिनिः केशवः ॥

यं प्राप्तुं सदाशिवाङ्घ्रिकमलद्वन्द्वैकनिष्ठं परं ।

भट्टार्हन्तमहं नमामि पितरं साम्बं कृपाम्भेनिधिः ॥२॥

किम्भोजः किमु विक्रमः किमपरः कर्णोवतीर्णः कलौ ।

सर्वेषामिति यत्रधीर्भवति स क्षोणीतले नन्दति ॥

शूरश्रीमदुमापतिर्दलपतिर्गोविन्दभक्तिप्रियः ।

श्रीमत्केशवपण्डितो वितनुते चम्पूरतदीयाज्ञया ॥३॥

विष्णोर्नामिः (मि) सरोरुहे कमलभूः पाथोनिधौ माधवः ।

कैलासेसपरिग्रहस्निग्धः पातालतः पन्नगः ॥

कश्चित्कालममस्तं चारुवसतिश्चाध्यामहो यद्वयात् ।

देवोपलवकृद्विरयकशिपुर्द्वैत्याधिराजोऽभवत् ॥४॥

शरच्चन्द्रप्रसन्नस्यङ्कमलायतलोचनम् ।

प्रह्लादं स महाह्लादम्मेदुरं सुषुप्ते सुतः ॥५॥

End.

निस्सारीयतिस्सारिका पिककुणं वज्जीयति व्याकुलं ।

हंसार्जो परमाकुलीयति शुकीमालापि सूकीयति ॥
यामाकश्य किलाधरीयतिरा सौधाधरी माधुरी ।
सोयं केशवपण्डितस्य विमला वाग्देवता द्योतते ॥
काव्यङ्कतुमजानतापि हचिरा चम्पूरियं गुम्फिता ।
श्रीलक्ष्मीनृहरिप्रतापमहिमा सोयं समुज्जृम्भते ॥
यत्सुते सलिलं नितान्तविमलं चन्द्रोपलः शीतलं ।
सोयं चन्द्रसुधामयस्य महिमा श्रीव द्युतेः केवलम् ॥

Colophon.

इति श्रीमन्महाराजाधिराजस्पृहणीयसौधोदार्थधैर्यगाम्भीर्यास्वनेमानवद्यशुभाशयविराज-
मानश्रीमदुमापतिदलपतिराजोद्योतितभट्टकेशवविरचिते चम्पूकाव्ये पञ्चमस्तवकः
समाप्तः लेखकस्य शुभं भूयात् ॥॥॥ श्रीस्तु शुभमस्तु ॥

विषयः ।

प्रह्लादचरितवर्णनात्मकम् ।

(A) चम्पूकाव्यम् By भट्टकेशव ॥ Champūkāvyaṃ.

Substance :—Character Devanāgarī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 24 in a line. Folia 24. 7 × 4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Babu Śaktināth Jhā, P.O. Parsarmā, Parsarmā, Bhāgalpur. The missing folia are :—1, 4, 6. A poetical work by Bhaṭṭakeśava. Very much injured condition.

Beginning, wanting. End, Colophon, विषय :—Same.

No. 59 चौरपञ्चाशिका By चौरकवि ॥ Chaurapanchāśikā.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 16 on a page. Letters 68 in a line. Folia 7. 12 × 5 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Śivadatta Jhā, Baruāry, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A poetical work by Chaura Kavi with a commentary on it. The name of commentator is not found in Ms. Worm eaten.

Beginning.

अद्यापि तां कनकचम्पकदामगौरी ।
फुल्लारविन्दवदनां ततुरेमरार्जी ॥
सुतोत्थितां मदनविह्वलसालसार्जी,
विद्याप्रमादगलितामिव चिन्तयामि ॥१॥

End. अथापि नोऽभूति हरः किल कालकूटं,
कूर्मो विभर्ति धरणीं खलु पृष्ठकेन ।
अम्भेनिधिर्वहति दुःसह्वाडवामि-
मङ्गीकृतं सुकृतिनः परिगलयन्ति ॥५०॥

Colophon. इति श्रीचौरमहाकविना विरचिता श्लोकपञ्चाशिका समाप्ता ।

Beginning of commentary. ओसरस्वत्यै । ओ नमो गणेशाय ॥

कश्चिच्चौरनामा कविः कल्पितप्रथमयौवनाचलस्थितशोभेत्तर्षवत्या कदाचिद्वाज-
पुत्र्या सह संसारसुखमनुभवन्न किञ्चिदवलोकयन् तस्या राजपुत्र्या वदुतरदिवसोप-
चितमन्मथविकारमुपलभ्य दुर्जनजनैः प्रकथितमन्मथविकारे सति नृपाज्ञया दण्ड-
नायकपुरुषैर्वन्धनाय नीयमानश्चौरः पूर्वानुभूतसुखस्मृतिमभिनयन् अयापीत्यादिपञ्चा-
शक्तिः श्लोकैस्तस्या गुणवर्णनं कृतवान् ।

End of commentary. अम्भेनिधिः समुद्रः वाडवामिं वाडवरूपिणमग्निं अथापि वहति धारयति
वयंभूतं दुःसहं सोढुमशत्रयं सोद्यापि ते रक्षति अतः युष्माभिरपि यदङ्गीकृतं
अस्ति तत्परिपालनीयमिति ववतुराशयः ॥५०॥

Colophon :—Wanting.

No. 60 जयरत्नाकरम् By शक्तिवल्लभभट्टाचार्य ॥ Jayaratnākaram.

Substance :—Character Devanāgarī. Nepālī yellow paper.
Lines 10 on a page. Letters 38 in a line. Folia 79 of which 4
are missing in the beginning. 10½ × 4½ inches. Appearance,
fair. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place
of deposit, Pandit Vasudeva Jhā, Bārāhī, P. O. Nowhattā,
Bhāgalpur. A poetical work (Drama) by Śaktivallabha
Bhattāchārya, in praise of Rājā Raṇabahādura Śāha and his
family Kings. The poet composed it in Śaka 1714.

Beginning of Ms. ततोनिष्क्रान्ता प्रस्तावना ॥ ते सर्वे परिभ्रम्य नदी । हे आर्यनन्दन !
समस्तावनीपालशिरोमणेरस्य महाराजाधिराजश्रीरणवहादुरसाहपर्वतचक्रवर्तिनः
कुलपरंपरामनुवर्ण्य तावत् । सूत्रधारः । अयि चन्द्रनिभानने शक्तिवल्लभभट्टाचार्य-
कविनास्य भूपतेर्यावत्कृतमनुवर्णितं पुरा तदभिधीयतेऽवधेहि ॥

End. गोविन्दस्य यथा रमा प्रियतमा गङ्गाधरस्याम्बिका
तारा देवगुरोः पुनर्दिनमणेः क्राया विधेरोहिणी ।

स्वाहाग्नेश्च पुलोमजा मघवतः सत्पण्डितानां तथा ।

विद्यापल्लवशक्तिवल्लभमकवेर्भूयादियं सत्कृतिः ॥१२॥

Colophon. इतिशक्तिवल्लभमहाचार्यविरचिते श्रीरणवहादुरसाहस्रतापवर्णने जयरत्नाकरनामनाटके
एकादशकल्लोलः समाप्तोऽयं जयरत्नाकरनामनाटकग्रन्थः ॥ शुभमस्तु ॥

Post Colophon. पौषमासे कृष्णपक्षे द्वादशी सोमवासरे ।

गुजर्देशस्थिता विप्रा गोविन्दभटेन लिख्यते ॥१॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । पृथ्वीनारायणसाहसुतरणवहादुरसाहसुतवहादुरसाहानां संचेपते । वर्णनम् ।

(A) तत्त्वकौमुदी By भवदत्त ॥ Tattvakaumudī.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 6 on a page. Letters 93 in a line. Folia 140. 14 × 2 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Keśava Jhā, Dharmapur, P.O. Jhanjharpūr, Darbhanga. Worn out. A commentary on Śiśupālavadha of Māgha poet by Bhavadatta.

Beginning, End, Colophon :—नास्ति । विषय :—Same.

No. 61 तत्त्वकौमुदी By भवदत्त ॥ Tattvakaumudī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 74 in a line. Folia 40. 11½ × 3 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Partly correct. Date wanting. Place of deposit, Pandit Umākānta Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. Commentary on Māgha by Bhavadatta. This contains three cantoes only. Worm-eaten.

Beginning. ब्रौगणेशाय नमः ॥

करतलवृत्तशैलं प्रौढिविध्वंसिनैतं

समरशमितकंसं योगहृत्पद्महंसम् ।

मुकुलितनयनायास्सादरं राधिकाया

हृदयमधिवसन्तं नौमि कृष्णं हसन्तम् ॥

वामार्धे मातृबुध्या तदनु पितृधिया दक्षिणार्धे पुरस्ता

न्नेषा नासौ किमेतद्विविधमतिमता कार्तिकेयेन दृष्टा ।

वक्षः क्षिप्ताहिद्वाराभिरुचिरवचनासक्तशार्दूलकृतिं
पायादर्धेनुचूडामणिमिलिततनुर्वाञ्छितं नो भवानी ।
अपारसंसारपयोधिसेतवे त्रिलोचनसर्गस्थितिनाशहेतवे ।
कलङ्कहीनार्कशशाङ्ककेतवेनमः शिवायैक विचिन्त्यतात्मने ॥
नो वल्लभागुणचयोपचितापिमाघं
जायापदापितनुतेमनसः प्रमोदम् ।
तावत्प्रकाशयति नो विषयान् विरच्य
चेत्कौमुदी दुरवबोधपदार्थसार्थात् ॥
आदौमङ्गलार्थं विघ्नेनात्सारणकारणभूतं वक्ष्यमाणकथानायकं भगवन्तं नारायण
वस्तुनिर्देशद्वारेण कीर्तयन् श्रीशब्दश्च प्रतिसर्गानुचिन्हृतया प्रयुज्जानित्याह
श्रियइति ॥

End. तथा च दगडीशब्देत्पत्तेः प्रतीयते वा सादृश्ये वस्तुनोद्देश्योः
तत्र तद्भेद कथनं व्यतिरिक्तः स उच्यते ॥८०॥
रुचिरावृतं ॥ श्रीः ॥

Colophon. श्रीभवदत्तकृताशतलुम्पेटीकासकलगुणाद्यभिरामा ।
सर्गस्तत्रगतस्तृतीयः कुरगोपुरवलवर्गननामा ॥*॥
भो ॥ १ ॥ श्रीभवदत्तप्रतापी तत्त्वकौमुदीटीकायां तृतीयः सर्गः समाप्तः । • ॥
श्रीमद्राघवशर्मणा लिखितं पुस्तकं ॥

विषय । शिशुपालवधव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 215. Pt. III. 136.

(B) तत्त्वकौमुदी By भवदत्त ॥ Tattvakaumudī.

Substance:—Character Maithilī. Brown paper. Lines 17 on a page. Letters 54 in a line. Folia 91. 12¼ × 5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra. Chanaur, P. O. Manīgāchī, Darbhanga. A commentary on Māgha (Śiṣupāla-vadha) poem, by Bhavadatta, covering 7 cantoes only.

Beginning, विषय :—Same, **End, Colophon :—**नास्ति ।

No. 62 दीपिका By जगद्धर ॥ Dīpikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 51. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Dīnabandhu Jhā, Isahapur, P. O. Manīgāchī, Darbhanga. Worn out. A commentary on Gītāgovinda of Jayadeva by Jagaddhara. Worm-eaten.

Beginning श्रीगणेशाय नमः ॥

करकलितभुजङ्गो मस्तविन्यस्तगङ्गो

विदितनटतरङ्गो दत्तदैतेयभङ्गः ।

चिरविगलदनङ्गस्त्यक्तसङ्गोऽङ्गनाङ्गो

भवतु तव विभूत्यै शम्भुहन्मत्तगङ्गः ॥

नानाटीकास्समलोच्य विचिन्त्य मुचिरं हृदा ।

गीतगोविन्दटीकेयं क्रियते श्रीजगद्धरैः ॥

इह कविनिर्विघ्नार्थं प्रारिपितमुद्दिश्य स्वेष्टदेवताकेलिकीर्तनाख्यं मंगलं विधित्सु-
र्महाकाव्यलक्षणभूतवस्तुलक्षणमपि कटाक्षयति राधामाधवयोरहःकेलयो जयन्ति ।

End.

इतीह काव्यवारिधौ वसन्ति नोज्ज्वला रसाः ।

मदीयबुद्धिरल्पिका न वेद तान्विशेषतः ॥३॥

Colophon.

इति श्रीजगद्धरकृता श्रीगीतगोविन्दटीका सदीपिका समाप्ता ॥३॥

विषयः ।

गीतगोविन्दव्याख्या ॥

No. 63 नलोदयम् By कालिदास मिश्र ॥ Nalodayam.

Substance—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 48 in a line. Folia 23. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1682. Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Pāhitel, P. O. Manīgāchī, Darbhanga. A poem by Kālidāsa.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

हृदयसखादादवतः पापाभ्यादुरासखादादवतः ।

अरिसमुदायादवतस्त्रिजगन्माणाः स्मरेण दाया दवतः ॥

End.

अरिसंहतिरभ्यवनेषु शुचास्पदमापदमापदमापदमा ।

सुखदश्चजनाय यथैव हरिं यतमायतमायतमायतमा ॥

Colophon. इति सन्मिश्रकालिदासकृतौ नलोदये चतुर्थ आशवासः समाप्तः । श्रीरस्तु शुभमस्तु ।

उभयाष्टसैकस्मिन् ज्येष्ठपक्षे सिते बुधे ।

अतौ श्रीमोहनः शाके व्यलिखत्तुस्तकं तिथौ ॥

शाके १६८२ । लसे ६५३. संवत् १८११ ॥

विषयः । नलचरित्रवर्णनम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 280. Pt. II. P. 60. 207. Pt. III. P. 60. CSC. Vol. VI. P. 32. Tri. Cat. Vol. III. P. 3738. B. M. (1908) P. 286. C. P. B. P. 227. Des. Vol. XX. No. 11843.

(A) नलोदयम् By कालिदासमिश्र ॥ Nalodayam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 11. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ? . Place of deposit, Pandit Yadunandana Thākur, Sarbasīmā., P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A poem by Kālidāsa Miśra.

Beginning, End, Colophon :—Same.

(B) नलोदयम् By कालिदासमिश्र ॥ Nalodayam.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 5 on a page. Letters 50 in a line. Folia 17. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct generally. Date. La. Sam. 677. Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra. Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga District. In the colophon it is stated that for the sake of Umāpati, Hemāngada wrote this book. The doubt arises whether this Umāpati was the author of Pārijāta-haraṇa drama in Maithilī language and Hemāngada was the descendant of the present Mahārāja of Darbhanga, who wrote ग्रहणमाला,

Beginning, End, Colophon विषय :—Same.

Colophon. माघेमासि समुद्रसप्त त्रिशिखैः शुक्ले द्वितीयातिथौ ।

भानौ रागविनाशकारिणि मुदा वर्षेतिधान्यप्रदे ॥

प्रालेखीति नलोदयो गिरिवृता पादारविन्दालिना ।

प्रीत्यै श्रीमदुमापतेः पधिया हेमाङ्गदेनाचिरम् ॥

लसं ५७७ माघशुक्लद्वितीयातिथौ श्रीउमापतये सहचराय श्रीहेमाङ्गदेन नलो-
दयोऽलेखीति शिवमास्तां लेखपतृलेखकयोश्च ॥*ग*॥ श्रीराम ॥ श्रीशङ्कर ॥

— — —

No. 64 नलोदयव्याख्या By प्रज्ञाकरमिश्र ॥ Nalodayavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 47 in a line. Folia 50. 12×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1748. Drenched. Place of deposit, Pandit Sādhu Jhā, Yamathāri, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Nalodaya of Kālidāsa by Prajñākara Miśra.

Beginning. श्रीं नमो महागणेशाय ।

कङ्कणफणिराजमगिन्दीपधिया वदनमार्कटैरसकृत् ।

निर्वापयति कूम्भे सगिरिसुतेजयति सस्मितः शम्भुः ॥ १ ॥

नलोदयस्य सहसादुरुहस्य सुबोधिनीम् ।

क्रियमाणस्य मे कुर्वद्रूपोस्तु शरणां शिवः ॥ २ ॥

तत्र भवान्कालिदासः प्रारिप्सितग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नविघाताय पौष
कृष्णस्मरणरूपमङ्गलमादौ निबन्धनाति हृदयेति ॥

End.

मिश्रानन्दकरस्त्वामीन्महोपाध्यायलक्षितः ।

पुण्यग्रामसमाजंता यथावाणी यः सुधीः ॥ १ ॥

वेदं नैव विधिं कविं नयस्तेस्तर्केण वाचस्पतिं,

वेदान्तेन शिवं मनुं स्मृतिसरैर्ज्योतिष्वयैर्मास्वरं ।

व्याकृत्येन फणाधरं क्षितिधरं नागाधिपं छन्दसा ,

धर्मायस्य विजेतुमक्षति परं सांख्येन चार्वाकम् ॥ २ ॥

तत्सुनुः सुकृती क्षितीश्वरः पापापावः मुहूर्त्पालका ,

नानाशास्त्ररतो महापद्युतोपाध्यायसंज्ञान्वितः ।

सत्कर्तव्यतत्काननोद्यतलद्वादीन्द्रदन्तावल ,

श्रेणीमर्दन चातुरीचणहरिर्विद्याकरो मैथिलः ॥ ३ ॥

तस्यात्सजोऽभूद्विवृधाग्रगन्ता प्रज्ञाकरः सज्जनतापहन्ता ।

गुणालयः श्रीशपदानुमन्ता शास्त्रेषुदत्तः कुधियां नियन्ता ॥ ४ ॥

स्वल्पेन वयसानेन कृता टीका सुबोधिनी ।

पूर्वाचार्यकृतीर्वीक्ष्य सुधियां पश्यतां मुदे ॥ ५ ॥

Colophon. इति मैथिलश्रीप्रज्ञाकरमिश्रप्रणीतायां नलोदयकाव्यटीकायां सुबोधिन्याश्चतुर्थ
उच्छ्वासः समाप्त्यै सुबोधिनी टीका ॥ * ॥ शाके १७४८ वैशाख कृष्णपञ्चम्यां
बुधे श्रीदुर्लभेन लिखितम् ॥

विषयः । नलोदयटीका ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 280. Pt. II. P. 60. Pt. III. P. 60. CSC. Vol. VI. P. 30. B. M. (1908) P. 289. Des. Vol. XX. No. 11847.

(A) नलोदयव्याख्या By प्रज्ञाकरमिश्र ॥ Nalodayavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Folia 122. 12×5 inches. Appearance, new. Extent 1775 Ślokas. Prose. Complete. Incorrect. Date San 1220 Śāl. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Nalodaya of Kālidāsa by Prajñākara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same

No. 65 नीतिशतकम् By भर्तृहरि ॥ Nītiśatakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 64 in a line. Folia 11. 14×9½ inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiāra, Darbhanga District.

Beginning. भर्तेनमः श्रीभगवत्यै दुर्गादेव्यै गणेशाय च ॥

या श्रन्तयामिसततं मयि सा विरक्ता

सा चान्यमिच्छति जनं स जनोऽन्यसक्तः ।

अस्मत्कृते च परितुष्यति काचिदन्या

धित्वाश्च तच्च मदनं च इमाश्च माश्च ॥

End. केयूरा न विभूषयन्ति पुरुषं हारा न चन्द्रोज्ज्वला

न रत्नानं न विलेपनं न कुसुमं नालंकृता मूर्द्धजाः ।

वाण्येका समञ्जोरोति पुष्पं या संस्कृता धार्यते

दीयन्ते खलु भूषणानि सततं वाग्भूषणं भूषणम् ॥

Colophon. इति श्रीभर्तृहरिविरचिते रत्नत्रयाख्यमध्ये प्रथमं नीतिशतकं समाप्तम् ॥*॥

विषयः । आत्मन् भर्तृहरिणा नीतिरूपदिष्टा ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 299. Pt. II. P. 90. 214.
Pt. II . P. 85. B. M. (1908) P. 87. C. P. B. P. 246.

No. 67 नैषधीयचरितम् By श्रीहर्ष ॥ Naiṣadhīyacharitaṃ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 72 in a line. Generally correct. Date Śaka 1674. Worn out. Place of deposit, Pandit Dayākānta Thākura, Lohā, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A poetical epic work by Śrīharṣa. The codex under report contains only the first eleven cantoes of the work.

Beginning. ओ नमो नीलोराचिषे ॥

निषीय यस्य क्षितिर्क्षिणः कथास्तथाद्रियन्ते न बुधाः सूधामपि ।

नलः सितच्छत्रितश्चीर्त्तिमण्डलः सराशिरासीन्महसां महोज्ज्वलः ॥

End. सानन्तानाप्यतेयः सखनिखिलमरुत्पार्थिवान्दिष्टभाज-

श्चित्तेनाशानुषस्तान् स ममसमगुणान् सुखी गृहभावा ।

पारे वाग्वर्त्ति रूपं पुरुषमनुचिदम्भोधिमेरुं शुभाक्षी

निस्सीमानन्दमासीदुपनिषदुपमं तत्परीभूयभूयः ॥

Colophon. श्रीहर्ष व विराजराजमुकुटालङ्कारहीरस्सुनं,

श्रीहीरः सुपुत्रे जितेन्द्रियचयं मामल्लदेवी च यम् ।

शृङ्गारामृतशीतगारयमगादेकादशस्तन्महा,

काव्ये चारुणि नैषधीयचरिते सर्गे निमर्गोज्ज्वलः ॥

श्री मधुरापतिशर्मणा लिखित्वा दत्तमिदं श्रीमद्भवानन्दशर्मणे श्रीमते ॥ शाके

१९७४ ॥ ॥ ओ नमो रामाय ॥ ॥ ओ नमो नारायणाय ॥ ॥

विषयः । नलदमयन्त्योर्वृत्तान्तवर्णात्मकं महाकाव्यम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 306. Pt. II. P. 66. 208.
Pt. III. P. 65. F. L. Pt. IV. P. 101. CSC. Vol VI. P. 37, A. C.
Pt. I. P. 113. HPs. Vol. I (1905) P. 12, 87. B. M. (1908) P.
659. C. P. B. P. 249. Des. Vol. XX. No. 11543-68,

(A) नैषधीयचरितम् By श्रीहर्ष । Naiṣadhiyacharitam.

Substance :—Character Maithilī. Paln leaves. Lines 5 on a page. Letters 64 in a line. Folia 108. 15×2 inches. Appearance, old. Verse. Complete by part. Correct. Date Śaka 1584. Place of deposit, Pandit Surcśa Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. Worn out. Worm eaten. Contains 11 cantoes only. Composed by Śrīharṣa.

Beginning, End, Colophon and विषय :—Same

Post-Colophon:—शाकेविषद्विरेषु चन्द्रगणिते पक्षे सिते श्रावणे,

भौमे विष्णुतिथौ हि विष्णुनगरे श्रीविष्णुसंस्कारतः ।

श्रीमन्नन्दकविलिलेखनसिरा भूमयडलाखण्डल,

श्रीमद्वीरनृपाज्ञया सुललितं श्रीहर्षकाव्यं मुदा ॥

॥ ओं शिवाय ॥ ओं नमस्तारायै ॥ शाके १५८४ ॥

(B) नैषधीयचरितम् By श्रीहर्ष ॥ Naiṣadhiyacharitam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 81. 12×4 inches. Appearance, old. Verse. Worn out. Torn. Complete. Partly incorrect. Date Śaka 1677. Place of deposit, Keśava Jhā, Dharmapur, P. O. Jhanjhārpūr, Darbhanga. A well-known epic work by Śrīharṣa.

Beginning, End, Colophon विषय :—Same.

Post Colophon. शाके १६७७ सन ११६३ ॥

शाके वारिधिसूर्यवाजिगिरिजा बालानलदमायुतं,

मासे फाल्गुनिके तथैव दशमीतिथ्याश्च पक्षे सिते ।

वारे देवगुरोस्लेखि ललितन्तन्नेषधं पुस्तकं,

श्रीचित्रेश्वरशर्मणा हरिहरवंशोद्भवेनाचिरात् ॥

॥ शुभमस्तु श्रीस्तु लेखके ॥ ओं नमो नीलरोचिषं ॥

(C) नैषधीयचरितम् By श्रीहर्ष ॥ Naiṣadhiyacharitam.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 60 in a line. Folia 112. 14×2½ inches. Appearance, old. Worn out. Verse. Incomplete. Generally

correct. Date ? Place of deposit, Pandit Balabhadra Jh
P. O. Jogiārā, Darbhanga District.

Beginning, विषय :—Same; End, Colophon :—नास्ति ।

(D) नैषधीयचरितम् By श्रीहर्ष ॥ Naiṣadhiyacharitaṃ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 34 in a line. Folia 212. 10 × 5 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Not correct. Date ? Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Rabināth Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of Andhrā Thārhi P. O., Darbhanga, A poetical work of Śrīharṣa.

Beginning, विषय :—Same; End, Colophon :—नास्ति ।

(E) नैषधीयचरितम् By श्रीहर्ष ॥ Naiṣadhiyacharitaṃ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 68 in a line. Folia 27. 11 × 4½ inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Correct. Date wanting- Place of deposit, Pandit Śaktināth Jhā, Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A poetical work by Śrīharṣa Kavi with the commentary of Nārāyaṇa on it. This Ms. contains two cantoes only marked with useful notes in the commentary of first canto.

Beginning, विषय :—Same; End, Colophon :— नास्ति ।

No. 68 नैषधीयचरितप्रकाशः By नारायण ? Naiṣadhiyacharita-
taprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī White paper. Lines 10 on a page. Letters 51 in a line. Folia 185. Appearance, old. 12 × 4 inches. Prose. Partly worn out. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Keśava Jhā, Dharmapur, P. O. Jhanjhārpūr, Darbhanga. A commentary on Naiṣadhiyacharita of Śrīharṣa by Nārāyaṇa.

Beginning* ओं नमो विघ्नेशाय । निषीयेति अत्रपुण्यश्लोकलनिर्देशेन निर्विघ्नग्रन्थ
समाप्तिरिति अमिप्रायेणाह स नलप्राप्तीदिति । •

End of Ms. द्वौकसामिति मानवी द्वौकसं न क्षमयते इतीदं नवीनमपूर्वं तवानलादश्रावि
श्रुतं उत्तमस्य दस्तुनोऽनभिलाषा चित्रमित्यर्थः एषतेदुर्ग्राह्यदोषः । दुष्टाग्रह-
लक्षणोदोषः । सम्यगतितरां हितेनासेन गुण्यापि ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । नैषधव्याख्यानम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 306. Pt. II. P. 66. 203.
Pt. III. P. 65. R. L. Pt. VI. P. 164. and Pt. V. P. 265. CSC.
Vol. VI. P. 36. B. M. (1918) P. 659.

No. 9 नैषधीयचरितव्याख्यासारविकाशिनी By नरसिंह ॥

Naiṣadhiyācharitavyākhyāsāravikāśinī

Substance:—Character Maithili. Palm leaves. Lines 6 on
a page. Letters 37 in a line. Folia 142. 13½ × 2 inches. Ap-
pearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date ?.
Place of deposit, Pandit Ādyānāth Miśra, Fāhitol, P.O. Mani-
gāchi, Darbhanga. A commentary on Naiṣadhiyācharita of
Śrīharṣa by Narasimha. The codex contains five cantos only.

Beginning. ओ नमोगणेशाय ॥

ब्रह्मत्रिनयनमुख्या देवा महर्षयो नारदायाः ।

न विन्दन्ति यत्स्वरूपं तमहं श्रीवल्लभं वन्दे ॥ १ ॥

प्रणम्य वक्षसाभीशं श्रीमान्वत्सेश्वरः सुधीः ।

कवेः कवित्वे कुरुते टीकां सारविकाशिनीम् ॥ २ ॥

End. रोहण इति ॥ एतथेयरपि रोहण कामधेन्वी रन्वी न वृथा निष्फलाऽभवत् ये
रोहणः कठिनानां मध्ये किमप्यनिर्वचनीयः प्रस्तरस्य सर्वतः कठिनत्वात् कामधेनु-
रपि या पशुरेव यत्र विवेकानास्तीति हा कष्टं ! हे वत्स पुत्र न ...सम्बोधने ।
किमीदृशानां कथन्विविकलत्वं विधातुमिच्छसि । रोहणोऽपामणिरितिकेचित् ।
बनोत्पत्ति पर्वत इति केचित् ॥ १२४ ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । नैषधव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 306. C. P. B. P. 249.

No. 70 नैषधीयचरितव्याख्या By श्रीनाथ ॥ Naiṣadhiyacharita-
vyaṅkhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 52 in a line. Folia 22. 12×4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Generally correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Kapileśvara Miśra, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. Worn cut. Slightly damaged. A commentary on Naiṣadha of Śrīharṣa by Śrīnātha. The Ms. contains canto 1 only.

Beginning, श्री नमोगणेशाय ॥

श्रीमन्नारायणत्वा काव्ये श्रीहर्षनिर्मिते ।

प्रकाशनं यथाप्रज्ञं श्रीनाथेन विधीयते ॥

प्रणम्य मौलिना वन्द्यान्संप्रदायविदः सतः ।

त्याज्यं त्याज्यमसद्वाक्यं सदल्पमपि लिख्यते ॥

ये सदर्थमज्ञानन्ता वृथावचनविस्तरेः ।

दूषयन्ति कवेः काव्यं श्रीमान् पण्डितमानिनः ॥

यदि खं करंटा गत्वा सिन्धोरपरि कायति ।

तत्किं स वेत्ति राम्भीर्यं रत्नानि च तदाशये ॥

अथ काव्यस्य वस्तुनिर्देशं सूचयन्नलवर्णनमाह । निपीयेति ॥

End of Ms. अधिगच्छेति । सापि द्विजो हंसः तमानन्दमविन्दत अलभत । तं कं थो वचसा-
मपि न गोचरा न विषयः । किं कृत्वा ततः तस्मात् जगत्याः पृथिव्याः अधो-
श्चरात् प्रणतशेषसामन्तात् राज्ञोनलात् सुकिं विमोक्षमधिगत्य आप्य य आनन्दो
वचसामपि न गोचरा वाक्पथपारीण इत्यर्थः । आनन्दं ब्रह्मणोरूपं तच्च मोक्षे प्रति-
ष्ठितमिति श्रुतेः विप्रदन्ताण्डजा द्विजाः । राजा च प्रणतशेषसामन्तःस्था-
कधीश्वरः ॥ १ ॥

Colophon:—Wanting.

विषयः । श्रीहर्षप्रणीतनैषधचरितव्याख्यानं प्रथमसर्गान्तं श्रीनाथविरचितम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 307. Pt. II. P. 67.

(A) नैषधीयचरितव्याख्या By श्रीनाथ ॥ Naiṣadhiyacharitavyāṅkhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 26. 14×4½ inches. Ap-

pearance, old. Worn out. Torn. Worm eaten. Incomplete. Correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Gonū Miśra, Lalaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A commentary on Naiṣadhīyacharita of Śrīharṣa by Śrinātha. The codex contains the first canto only.

Beginning, विषय :—Same, End, Colophon :—Wanting.

No. 71 पत्रकौमुदी By वररुचि ॥ Patrakaumudī.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 54 in a line. Folia 18. 13 × 3½ inches. Verse and prose. Appearance, old. Complete. Not correct. Date, Śaka 1710. Place of deposit, Pandit Dāmodara Jha. Sāhapur, P. O. Pandaul, Darbhanga. A manual of letter-writing by Vararuchi.

Beginning. ओं नमः सरस्वत्यै ॥

भीमत्कृष्णपदारबिन्दयुगलं ब्रह्मेश्वरायामरे ।
श्रेणीनम्रकिरीटिकोटिबहुभी पुष्पाचितं सन्ततम् ।
वाणीश्च प्रणमामि विश्वजननीं प्रत्यूहविध्वंसिनीं,
भक्तत्वे ग्रहविग्रहां भगवतीं नित्यं वचो बुद्धये ॥
विक्रमादित्यभूपस्य कीर्तिसिन्धोर्निदेशः ।
श्रीमान्वररुचिर्धीमान् तनेति पत्रकौमुदीम् ॥
राज्ञां मन्त्रिप्रवीराणां पण्डितानां तथैव च,
गुरुणां स्वामिभार्याणां तथैव पितृपुत्रयोः ।
सन्न्यासिभृत्यशत्रूणां तथैवान्यविवेकिनां,
एतेषामपिसर्वेषां पत्रचिन्हादिकं ब्रूवे ॥

अथानुक्रमणिका ॥

पत्राणां रजनञ्चैव पत्रप्रमाणभङ्गकं,
पत्रलेखकचिन्हादि, पत्रस्यरचनारुमः ।
पत्रलेखप्रमाणञ्च पत्रस्य नयनक्रमः,
पत्रस्यपठनञ्चैव पत्रचिह्नं ततः परं ।
पदव्यासप्रकाशश्च पत्रकोणस्य कर्तनं,
प्रशस्तिपदविन्यासः श्रीशब्दस्य पदक्रमः ।

उत्थाप्याकाङ्क्षापत्राश्च सङ्केतलिखनक्रमः,

अङ्गपत्रविभाषाच भाषापत्रस्यलक्षणं ॥

कीर्तिवर्गान्श्लोकाश्च प्रीतिश्लोकास्तथैव च,

नीतिश्लोकाश्च ग्रन्थेस्मिन् समासेनापवर्णिताः ॥

End.

नित्यं ब्रह्म यथा स्मरन्ति मुनयो हंसा यथा मानसं,

नन्दंस्फुटशकीरणयुतां ध्यायद्भिर्भवेव द्विजाः ।

युष्मद्वर्गनिलालसां प्रतिदिनं युष्मान् स्मरामो वयं,

यन्यःकोऽसवासरोऽब्रभविता यत्रावयोः सङ्गमः ॥

Colophon.

इति श्रीविक्रमादित्यरेलश्रीवररुचिविचिता पत्रकौमुदी समाप्ता ॥ * ॥

श्रीरामः सहायः ॥ श्रीगुणै नमः ॥ * ॥ शकाब्दाः ॥ १७१० । श्रीकृष्णः ॥ ० ॥

विषयः ।

पत्रलिखनप्रकारः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 319. Pt. III. P. 68. R. L. Pt. I. P. 197 CSC. Vol VI. P. 59.

No. 72 पत्रकौमुदी P'y वररुचि ॥ Patriakaumudī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 3. 14 × 4 $\frac{1}{4}$ inches. Appearance, fresh. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Dharmadatta Jhā, Bārh, P. O. Pachagachhi, Bhagalpur. A manual of letter-writing by Vararuchi. The writer has wrongly spelt the name of author as Valiruchi instead of Vararuchi.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीकाशीनगरे रम्ये यत्रास्ते मणिकर्णिका ।

तत्राहं निवसन् लेख्ये पत्रकैः ख्यकौमुदी ॥

अथ पत्रकौमुदी । तत्स्थरञ्जनं यथा ।

स्ववर्णरूपरङ्गाद्यैरञ्जये पत्रमुत्तमम् ।

सभान्येतुममध्यानी पत्ररञ्जनमीरितम् ॥

End.

वटीरपङ्क पटलाल इकृतदिवङ्गगागणस्तनतप्रवलप्रतापौर्वखर्वखर्बीकृतप्रत्यर्थिसार्थगर्भा-
कूपारपारेषु ॥

Colophon. इति बलिचिह्नित पत्रकौमुदी समाप्ता ॥ * . * ॥

विषयः । पत्ररजनम् । पत्रप्रमाणम् । पत्रमङ्गप्रकारः । पत्ररचनक्रमः । लेखनप्रकारः । श्रीशब्द
विन्यासप्रकारः । पत्रनयनक्रमः । पत्रपठनप्रकारः । पत्रचिन्हानि । राजपत्रादेः
पदव्यासः । मन्त्रिपत्रपदन्यासः । गुरुपत्रन्यासः । ग्रन्थश्रुतम् । वामि तस्य ।
भार्यायाः । पुत्रस्य । पुत्रस्य पितरं प्रति प्रशस्तिः । पितुः पुत्रं प्रति प्रशस्तिः ।
संन्यासियतिपत्रस्य । सामान्यस्य । श्रुत्यस्यप्रशस्तिः । विवेचिनः प्रशस्तिः ॥

(A) पत्रकौमुदी ॥ Patrakaumudī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11-13 on a page. Letters 34 in a line. Folia 2. 11 × 5½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Date ?. Place of deposit, Pandit Dāmodara Jhā, Andhrāthārhi, P. O., Darbhanga. The codex deals with letter-writing. Anonymous.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) पत्रकौमुदी By वररुचि ॥ Patrakaumudī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 30 in a line. Folia 12. 8½ × 3½ inches. Appearance, fresh. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date San 1301 Sāl. Place of deposit, Pandit Śivanandana Thākura. Karpapur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. It deals with letter-writing composed by Vararuchi.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) पत्रकौमुदी ॥ Patrakaumudī.

Substance :—Character Maithilī. Nepali paper. Lines 12 on a page. Letters 46 in a line. Folia 2. 12 × 4 inches. Appearance old. Verse. Complete. Incorrect. Date ?. Worn out. Letters not quite legible. Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A manual of letter-writing. The name of poet is not found in Ms. Badly damaged.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 73 पद्मज्ञदूतः By कृष्णसार्वभौम ॥ Padāṅgadūtaḥ.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 68 in a line. Folia 5. 18×4 inches Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A poetical work by Kṛṣṇa Sā.vabhauma. Extent of 46 ślokaṣ.

Beginning. अ०नमो गणेशाय ॥

गोपी भर्तुर्विरहविधुरा काचिदिन्दी-राज्ञी
उन्मतेव स्खलितकवरी निःश्वसन्ती विशालाम् ।
अत्रैवास्ते मुररिपुरिणि भ्रान्तिदूतीसहाया
त्यक्त्वा गेहं भटिति ३मुनामञ्जुकुञ्जं जगाम ॥ १ ॥
अप्राप्यैव व्रजपतिपुत्रं तत्र कालं कियन्तं
मूर्च्छां प्राणप्रियतमसखी सङ्गता संगमय्य ।
तस्योपान्ते कुलिशकमलस्पन्दनाङ्गादियुक्तं
पद्माकारं मुरहरपद्मावचिह्नं ददर्श ॥ २ ॥

End.

शाक्यसायकवेदेषोऽशमिते श्रीकृष्णशर्मर्पय-
न्नानन्दप्रदन्दनन्दनपदद्वन्द्वारविन्दं हृदि ।
चक्रे कृष्णपद्मदूतममलं श्रीवैष्णवानां प्रियं
ख्यातः श्रीयुतरामजीवन महाराजाधिराजदतः ॥ ४६ ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्यायश्रीकृष्णसार्वभौममहाचार्यविरचिनं पद्मज्ञदूतकाव्यं समाप्तम् ॥
ओं हरे नमः ॥ ओं विष्णवे नमः ॥ साक्षर श्रीउमाकान्तशर्मणः ॥ श्रीश्रीश्रीनाथ-
चरणकमले मङ्गलिरास्ताम् । ओं ॥

Previous notice :—See Śikṣṇapadāṅgadūta.

No. 74 पद्मज्ञदूतव्याख्या ॥ Padāṅgadūtavyaśkhyā.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 15 on a page. Letters 120 in a line. Folia 3. 18×4 inches. Appearance, very old. Prose. Complete. Generally correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on Padāṅgadūta of Kṛṣṇa Sārvabhauma. Worm-eaten and worn out. Very much damaged. The name of commentator is not found in Ms.

Beginning. नमो गणेशाय ॥ श्रीकृष्णे मथुरां गतवति ताद्वरहोन्मथितचिन्ताकुलितया हृद्य-
स्त्रिदपि गृहे स्थातुमशक्नुवती श्रीमती राधा प्रागाचरितकुञ्जविलापविश्रमावगता-
विन्दमनोरथोपचारिषुजावस्थानश्रमेण त्वरया कुञ्जं जगाम इत्याह गोपीत्यादि ॥
काचित्प्रसिद्धा गोपी राधेति यावत् ।

यथा राधा प्रिया विष्णोस्तस्याः कुञ्जं तथा प्रियम् ।

स गोपीषु सैवैका विष्णोस्त्यन्तवल्गभा । इत्यादि पद्मपुराणात् ॥

हस्तिमणी द्वारिकायान्तु राधा वृन्दावने इति वचनाच्च ॥ तस्याएव प्रसिद्धत्वात् ।

End. किन्तु वस्तु वस्तुविकं यथा स्यात् तथ त्मतद्धितमेन कृतं प्रेम एव तादृशं
क्षणिकमिति । ननु यदि तत्कृतप्रेम क्षणिकं तदा मद्वचनेन नागमिष्यति श्रद्धा-
विरहत्वादित्याह गोपाङ्गनास्त्विति तत् क्षणिकप्रेम गोपाङ्गनास्वेव न हस्मत्सु
पुरस्त्रीषु इत्यवश्यमेव तद्वचने नागमिष्यतीति चकार एवार्थे ॥

Colophon. मातृमिदम् ॥

विषयः । पदाङ्गदूतव्याख्याम् ॥

Previous notice :—See Śrīkṛṣṇapadāṅgadūta.

No. 7. पदाङ्गदूतव्याख्या By राधामोहनगोस्वामी ॥ Padāṅgadūta-
vyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 7 on
a page. Letters 46 in a line. Folia 24. 13×3 inches. Appearance,
new. Prose. Complete. Correct. Date ? Place of
deposit, Pandit Śiveśvar Jhā, Lālaganj P. O. Jhanjhārpur,
Darbhanga. A commentary on Padāṅgadūta by Rādhā-
mohana.

Beginning. ओ नमोगणेशाय ।
नत्वा कृष्णपदाम्भोजं राधामोहनशर्मणा ।

पदाङ्गदूतविवृतिः क्रियते परमादरात् ॥

End. शाके इति ब्रह्मस्य बागवत्या सायकवेदेत्यनेन पञ्चत्वारिंशत्स्वश्रुतस्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीराधामोहनगोस्वामिचरित्ता पदाङ्गदूतविवृतिः समाप्ता । * ॥ श्रीराम-
दत्तदेवशर्मणः पुस्तकमिदं स्वकीयपाठार्थेदं लिखितमिति । यत्नेन रचयम् ॥
॥ श्रीहरिः ॥ श्रीगोपालोजयति ॥

विषयः । पदाङ्गदूतव्याख्या ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 310.

No. 76 पद्यामृतसरोवरः By लक्ष्मण ॥ Padyāmṛtasarovaraḥ.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folio 9. 11 × 4½ inches. Appearance, fresh. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Kapileśvara Miśra. Parsarām, P. O. Parsarām, Bhagalpur. A poetical work by Lakṣmaṇa. The Ms. contains 2 Taraṅgas (12 and 13) only.

Beginning of Ms. भाजं दिशि दिशि चकिरीः प्रेमद्वयमा मञ्जिपातेः

वज्रोजाभोगभूमौ विलुठनु पुलक श्रेणिरेणीक्षण नी ॥ ४७ ॥

इति श्रीमत्केशवरोपाध्वरामच द्रसूनुलक्ष्मणविरचिते

पद्यामृतसरोवरे एकादशस्तरङ्गः ॥

End of Ms. इति श्रीमत्केशवरोपाध्वरामचन्द्रसूनुलक्ष्मणविरचिते पद्यामृतसरोवरे त्रयोदश-
स्तरङ्गः ॥ अथ प्रयाणम् ॥

जाने युष्मत्प्रयाणे द्वातितित्तिरुजो योगदोषादशेषा

दिग्दोषास्त्रातिसयस्त्वदरिनववधू नेत्रनागापगासु ।

संगम्य त्वत्प्रतापैस्तदनुकिमुदधौ.....

Colophon :—Wanting.

विषयः । द्वादशे यशोवर्णनम् । प्रतापवर्णनम् । त्रयोदशे राजसभावर्णनम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I P. 324 Pt. II. P. 209.

No 78 पुष्पमाला By रुद्रधर ॥ Puṣpamālā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 2. 14 × 5¾ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date ?. Place of deposit Rāj Library, Darbhanga. A hand-book of Puṣpamālā dealing with the flowers to be given to different deities by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning, End, Colophon. विषय :—Same.

(A) पुष्पमाला By रुद्रधर ॥ Puṣpamālā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 4. 14 × 2½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date Śaka 1553. Worn

out. Torn. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān-nagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A hand-book of miscellaneous things, dealing with the offering of flowers to several gods according to śāstras by Rudradhara Upādhyāya.

Beginning. ओं नमो भवान्यै ॥

जातीकुन्दशमीकुशेशयकुशाशोकं वक् किंशुकं
पुत्रागं करवीरचम्पकलतानेपालि काकुब्जकं
वासन्तीशतपत्रिकाविचकिलं मन्दारमर्काह्वयं
पीताम्लानरुनागंकेसरमिदं पुष्पं रवेः शस्यते ॥ १ ॥

End. आक्षय्यपत्रपुष्पं निपुलं कल्पतरुवारिजातादेः ।

पूजाविधौ सुराणां प्रशस्तदलपुष्पमालेयम् ॥ ३१ ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीरुद्रधरकृता पुष्पमाला संपूर्णा ॥ ॥ शुभमस्तु ॥ ॥ शाके
१५५५ ॥ फाल्गुनकृष्णाष्टम्यां सौरिआग्रामे प्रणिहस्तकश्रीमधुसूदनेनालेखीय-
मिति ॥ वशिष्ठः ।

अजमेध्यमूस्था ये वृक्षाः पत्रपुष्पफलोपमाः ।

तेषान्नेव प्रदुष्यन्ति पत्रपुष्पफलानि च ॥०॥

विषयः । कस्य देवस्य किं पुष्पं प्रशस्तमिति निर्णीतम् ॥

Previous notice ;—C. C. Pt. I. P. 343. R. L. Pt. VI P. 17.

No. 79. **पुष्पवाणविलासः** By कालिदास ॥ Puspavāṇavilāsaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 40 in a line Folia 3. 11½ × 5 inches. Appearance, fair. Verse. Complete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A poetical work attributed to Kālidāsa. Slightly damaged.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीमद्गोपबन्धू स्वयंग्रहपरिष्वङ्गेषु तुङ्गस्तन-

व्यामर्दाङ्गलितेपि चन्दनरजस्यङ्गे वदन् सौरभम् ।

कश्चिज्जगरजातरागनयनद्वन्द्वः प्रभाते श्रियं

विभ्रत्कामपि वेणुनादरसिको जाराग्रणीः पातु वः ॥ १ ॥

भुवनविदितमासीद्यच्चरित्रं विचित्रं

सह युवतिसहस्रेः कीदृशे नन्दशब्देनः ।

तदखिलमवलम्ब्य स्वादुश्चकारकाव्यं

रचयिनुमनसामे शारदास्तु प्रसन्ना ॥ २ ॥

End.

कर्णार्हनुदमेव काकिलरुतं तथाः श्रुते भाषिते

चन्द्रे लोकहचिस्तदाननरुचेः प्रागेव सन्दर्शनात् ।

चक्षुर्मीलनमेव तन्नयनयोरग्रे मृगीणाम्बरम्

द्वैमीवल्ल्यपि तावदेव ललिता यावन्न सा लक्ष्यते ॥

Colophon.

इति श्रीकालिदासकृतपुष्पवाणविलासः समाप्तः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 343. Pt. II. P. 76. Pt. III. P. 73.

No. 80. **पुष्पाध्यायः** By शङ्करमिश्र ॥ Puṣpādhyāyah.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 2. 14 × 2½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Bachchā Jhā, Hanumān-nagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A manual of miscellaneous ceremonies for the offering of flowers to several gods, by Śaṅkara Miśra.

Beginning. अर्धो नमो भवान्ये ॥

आसनगतमवनीगतमन्तर्जलधौतमुग्रगन्धञ्च,

पर्युषितं निर्गन्धं कीटशुतं यत्स्वयं विशीर्षिञ्च ॥ १

यद्देवापरि विधृतं मस्तोपरि यत्कृतं कुसुमं ,

बामक्रे यन्निहितं केशयुतं यत्तथा शुष्कं । २ ॥

स्नात्वा यन्न त्रोटितमभिवादनकर्म कर्तृकरलीनं,

सर्वमिदं सर्वेषां देवानामप्रियं कुसुमं ॥ ३ ॥

क्षितमरुणवापद्यं वैरवमप्युत्पलञ्च पर्युषितं ।

न भवति दिनपञ्चतयं त्रोटितमपि यद्धृतं भवने ॥ ४ ॥

श्रीफलदलतुलसीदलमगस्त्यकुसुमं न पर्युषितं,

षण्मासं वक्रपुष्पं पर्युषितत्वं न दोषाय ॥ ५ ॥

मालाकारगृहाषितकुसुमं विद्यादपर्युषितं,

केशयुतेष्वपि कुसुमेष्वग्रपरित्यागतः शुद्धिः ॥ ६ ॥

उन्मुक्तादपि कुसुमादधिकफलं गुम्फितं कुसुमं ।

यद्यपि निषिद्धं कुसुमं तदपि च मालागतं शस्तं ॥ ७ ॥
 स्वयमवचितकुसुमानां फलमधिकं केचिदिच्छन्ति ।
 अन्यत्रोटितकुसुमे फलमधिकं सर्वे एवात्र ॥ ८ ॥
 कलिकार्चने निषेधो यद्यपि शिवसूर्ययोरिव ।
 इतरसुगर्वनवाधे मूलन्तवाचार एवात्र ॥ ९ ॥
 करवीरमहोरात्रं मालती प्रहरावधि ।
 अत्रोटनादिमे स्यातां निर्माल्ये वृक्षगे अपि ॥ १० ॥
 इतरेषान्तु पुष्पाणां यावद्गन्धोऽनुवर्त्तते ।
 तावन्नस्यादपचितिस्ततो निर्माल्यता भवेत् ॥ ११ ॥
 निध्यपूजाविधौ पुष्पे न दोषः ऋयविक्रयोः ।
 प्रार्थितेन प्रसूनेन निष्फलं पूजनं मतम् ॥ १२ ॥

End.

अथ देवविशेषपुष्पाणि ।

नाम्रातर्कौ न वाराही न गुञ्जा नापराजिता ।
 नोन्मत्तां भानुरादत्ते पूजितश्च प्रकुप्यति ॥ १३ ॥
 प्रशस्तकुसुमाभावे तगरं कण्टकारिकां ।
 कदाचिद्भानुरादत्ते शेषैस्तुष्यति सर्वदा ॥ १४ ॥
 न माधवी नापि करञ्जसर्जं न केतकी नेन्द्रमदन्तिके वा ।
 न कुन्दवन्धूकबिभीत्यथीमल्लीशिरिषाणि हितानि शम्भोः ॥ १५ ॥
 कुन्दन्तु माघे गिरिजेशपूजाविधौ बुधाः शस्तमुदाहरन्ति ।
 शेषैः प्रसूनैरयमर्चितः सन्तानन्दसन्देशममन्दमेति ॥ १६ ॥
 अथविष्णोः ॥
 न काञ्चमालं न च शाल्मलिम्बा नार्कं न मन्दारविभीतके वा ।
 नोन्मत्तकं नापि च रक्तमुक्तेतरत्तदाचित्सहते मुरारिः ॥ १७ ॥
 जलजकुसुम्भपलाशाशोकशमीपारिकरवीरं ।
 कुशपाटलात्रिसंध्याकुसुमं रक्तेषु वल्लभं विष्णोः ॥ १८ ॥
 नरसिंहमूर्तिपूजाविधिषु निषिद्धञ्च केतकीयुगलं ।
 कनृकितरुप्रसूनं निषिद्धमत्यन्तविद्वितकुसुमेभ्यः ॥ १९ ॥
 मन्दारमर्कञ्चहितं भवान्या नान्यास्तु देवीषु हितं मतं तत् ।
 शोणं निषिद्धं कमलार्चनायां शेषाण्यशेषाश्चपि बह्विधा ॥ २० ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायसन्मिश्रश्रीशंकरविरचितः पुष्पाध्यायः समाप्तः ॥
विषयः । पर्याषितापर्याषितनिर्णयः पुष्पाणां । कस्यदेवस्य किं पुष्पं प्रशस्तमिति निर्णयश्च ॥

No. 81 प्रबोधचन्द्रोदयनामनाटकम् By कृष्णमिश्र ॥ Prabodha-
chandrodayannāmanāṭakam.

Substance ;—Character Maithili. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 56 in a line. Folia 65. 14 × 2 inches. Appearance, old. Incomplete. Correct. Date, Śaka 1646. Place of deposit, Pandit Gaṅgānāth Miśra. Pāhitol, P. O. Manigāchi, Darbhanga. An allegorical drama by Kṛṣṇa Miśra. Worn out. Worm-eaten.

Beginning of Ms: प्रतिलिखको येन भूयोभगवन् ॥

अपि च ॥

अथाप्युन्मदयातुधानतरुणीचञ्चत्करास्फालनः

रन्सन्टकपालतालरगिर्नैर्नृत्यतिपशाचाक्षनाः ।

उदगायन्ति यशांसि यस्य बिततैर्नादैः प्रचण्डानिल-

प्रक्षुब्धतटिकुम्भकूटकुहरव्यक्तैरणकोणयः ॥

End.

पर्यन्योऽस्मिन्नगति महर्षि वृष्टिमिष्टां विधत्तां ।

राजानः च्छमां शमितविविधो प्लुवां पालयन्तु ॥

तत्त्वोन्मेषोपहतमस्त्वत्प्रसादान्महान्त-

स्संसारान्धिं विषयममताः हृष्यन्तरन्तु ॥ ० ॥

इति निःकान्ताः सर्वे ॥

Colophon

प्रबोधचन्द्रोदयो नाम षष्ठोऽङ्कः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

शाके १६४६ लसं ६१४ भाद्रशुक्लसप्तम्यां शनौ यज्ञवल्लीग्रामे माण्डरसंश्री-
भर्मेश्वरशर्मणो लिपिरियं पुसीति ॥ ० ॥ श्रीश्रीगोपालगतिः ॥ शुभमस्तु ॥

श्रीरस्तु ॥ श्रीभगवत्यै ॥

गच्छतः स्वस्वलेनैव क्वापि भवत्येव प्रसादतः ।

तद्वदेवावगन्तव्यो लेखकस्यात्र विभ्रमः ॥

विषयः । तत्त्वज्ञानोत्पत्तिविषयको निबन्धः ॥

Previous notice : C. C. Pt. I. P. 352. Pt. II. P. 78. 211.
Pt. III. P. 75 CSC. Vol VI. P. 139. A. C. Pt. I. 115. Tri. P.

Cat. Vol III. P. 2831. HPS. Vol I. (1905) P. 64. B. M. (1908) P. 319. C. P. 287. Des. Vol. XXI. No. 12549.

(A) प्रबोधचन्द्रोदयः By कृष्णमिश्र ॥ Prabodhachandrodayah.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 39. 11×4½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct generally. Date Śaka 1625. Worn out. Place of deposit, M. M. Pandit Parameśvara Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work by Kṛṣṇa Miśra.

Post Colophon शाकाब्दे नागपक्षतुर्बिधुविगलिते श्रावणशुक्लपक्षे ।

षष्ठ्यादित्यं विशाले नरपतिरलिरुच्चाहलक्ष्मीपुरे सत् ॥

संसारसारसङ्गावगमपरमनोध्वान्तविध्वंसचन्द्रे ।

ग्रन्थं श्रीकृष्णमिश्रेः कृतमतिकृतिभिर्बोवचन्द्रोदयाख्यम् ।

भवतु मानससारसयोरसं परिचितं रसिकेन तथा न वा ।

समपदाय च नाभिसरोवरं तनुरुहावल्लिशृङ्गगौर्यथा ॥

भवान्बधौ भवानीपते भावभाजां भवानीशभर्तुर्जले मज्जतां नः ।

अगाधे धराधारभाराधुरीणां धराधीरदारादिमोहे महेशः ॥

विगतविवेका भेदा मधुमेकाः कृति न कायारे ।

अम्बुजिनीहृदि तापं हर्तुं भुङ्क्तः क्षमो नान्यः ॥

श्रीनरपतेः पद्या नीतिः ॥

Beginniug, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) प्रबोधचन्द्रोदयः By कृष्णमिश्र ॥ Prabodhachandrodayah.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 28. 12×5 inches. Appearance, fairly old. Verse and Prose. Complete. Generally correct. Date Śaka 1747. Place of deposit Library of Pandit Rabināth Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of Andhrāthārhi P. O., Darbhanga. A Ms. of Prabodhachandrodaya of Kṛṣṇa Miśra, with useful notes on it.

Beginniug, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) प्रबोधचन्द्रोदयः By कृष्णमिश्र ॥ Prabodhachandrodayah.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 13 on a page. Letters 44 in a line. Folia 30. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Generally correct. Date ?. Worn out. Place of deposit, Pandit Śrīkrṣṇa Thākur, Sarbasimī, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known drama by Kṛṣṇa Miśra.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—नास्ति ।

No. 82 प्रबोधचन्द्रोदयप्रकाशः By दीक्षितराम ॥ Prabodhachandrodayapraśāśah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 70. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Bārāhi, P. O. Nowhatta, Bhagalpur. A commentary on Prabodhachandrodaya of Kṛṣṇa Miśra by Dīkṣita Rāma. Letters affected. Slightly damaged. The Ms. contains text also.

Beginning, श्रीगणेशाय नमः ॥

रामं विनायकं वन्दे सदानन्दं गुणाकरम् ।

ससारतापसेहारकरागं विघ्नवारणम् ॥ १ ॥

अथ कथमप्यन्तेवासिनं बहुशोध्यापितवेदान्तसिद्धान्तमपि तत्रावबोधपराङ्मुखं नाटकादिरसिद्धाः परमकारुणिनाः श्रीकृष्णमिश्राः प्रबोधचन्द्रोदयाख्यनाटकव्याजेन तं बुबोधयिष्वस्तद्रचयन्तिस्म ।

अत्राप्यष्टद्वये 'नन्दे' श्लोके निर्दिष्टपरिसमाप्तये कृते मणले निबध्नाति मध्याह्नेति ॥

End,

कौटुशः महान्तः तत्त्वानामुन्मेषः साक्षात्काररतस्मादुपहतं विनाशितं तमो-
ज्ञानं येषान्ते विष्णुभक्तेः प्रसादात्सर्वं प्राप्यत इत्यर्थः इति भावः ॥

अङ्कसमाप्तिं द्योतयति इति निष्क्रान्तः सर्वे इति अङ्कसमाप्तौ सर्वेषां निष्क्रमण-
मित्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीमद्भट्टविनायकात्मजदीक्षितरामविरचिते प्रवाशाख्ये प्रबोधचन्द्रोदय-
नाटकव्याख्याने जीवन्मुक्तिनिरूपणो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ ६ ॥

Post Colophon. संप्राकृतं संस्कृतमत्र किञ्चिद् व्याख्याय तत्रार्थमवर्णि वक्षित ॥
अत्राप्यशुद्धं यदि किञ्चिदस्ति तच्छोधनीयं विवुधैर्न मूर्खैः ॥

विषयः । प्रबोधचन्द्रोदयव्याख्यानम् ॥

No. 83 प्रबोधचन्द्रोदयव्याख्या By रुचिकर ॥ Prabodhachandro-
dayavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 48 in a line. Folia 51. 11 × 1½ inches. Appearance, very old. Prose. Incomplete. Incorrect Date ?. Worn out Badly worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Probodhachandrodaya of Śrī Kṛṣṇa Miśra by Ruchikara. At the end of the third chapter, one page is missing

Beginning. नमो विघ्नेशाय ॥ ओं नमो भवान्ये ॥ तत्रादौ तावत्सर्वविद्याविदग्धसकल-
शास्त्रविशारदसकलवेदान्ततत्त्वज्ञः सवलभाषाचतुरः सवलरसतत्त्वज्ञः संसार-
स्वर्गसविमुखो मुमुक्षुर्महाशक्तिः श्रीकृष्णमित्रः प्रवाशयन् सकलविद्या-
स्वरूपनिरूपयन् दुःखमयसंसारसागरनिम्ग्नसकललोबमुज्ज्वीर्षघ्नाटवकौतुबव्याजेन
शृङ्गारादिरसोपदर्शनं समुत्पादयन् सवललोबान् प्रत्यक्षीकृत्य वेदान्तसिद्धान्तं
बाधः सप्रधानं प्रबोधचन्द्रोदयमिधानं नाटकमारभमाणो नान्दीशलोबमवतारयति
मध्याह्नेति ॥

End of Ms. ऋतंभरा प्रज्ञा । ऋतं सत्यं बभर्ति धारयति । ग्राह्याहवकग्रहणोपरक्तं मनः स्फटि-
कवत्तदाकारतया भासते तेन तस्य तदाकारताप्राप्तिः । सा च स्वितर्का निर्वितर्का
सविचारा चतुर्विधा । तत्र या प्रकृष्टज्ञानस्वरूपेति यावत् सा ऋतंभरेति ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषय । प्रबोधचन्द्रोदयनाटकटीका ॥

Previous notice :—HPS. Vol I. (1905) P. 118.

No. 84 प्रभावतीपरिणयनाम नाटकम् By हरिहरउपाध्याय ॥ Prabhāvattī-
pariṇayannāmanāṭakam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves, Lines 2 on a page. Letters 68 in a line. Folia 60. $12\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{8}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiara, Darbhanga District. A drama by Harihara Upādhyāya.

Beginning ओ नमो महागणेशाय ॥

देव्यामानापनोदणतशिवशिरश्शतधाम्ना नग्वन्दो ।

संपूर्णे सैहिके या कृतिकुटिलजटामण्डलार्धावसृजे ॥

गीर्वाणश्चन्द्रपर्वभ्रमचकितहृदे न्यञ्चदैतत्किरीटो -

त्पङ्गादङ्गाप्रवाहे प्रवहति विहितस्नानपुण्याः पुनन्तु ॥

अपिच ॥

ध्यानावधानपरिलङ्घ्यजगत्कवेधानलोन्मथितमन्मथविग्रहस्य ॥

सद्यः प्रबुद्धकरुणापरिणाहदीर्घन्देवस्य पान्तु परिदेवितमिन्दुमौलः ॥

नान्यन्ते सूत्रधारः अलमतिविस्तरेण ।

End. प्रभा—ससंभ्रमपुत्राय प्रणमति इतरेपि यथोचितमाचरन्ति ॥

नारद—सानन्दं कुमारप्रद्युम्न किन्ते भूयः । यं ॥

कुमा—अञ्जलिम्बध्वा भगवन् किमपरं यस्य ।

विषयः । प्रभावतीपरिणयः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 354. R. L. Pt. VII.

No. 85 प्रशस्तावली By रत्नपाणि ॥ Praśastāvalī.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 7. 17×4 inches. Appearance, old Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Vāsudeva Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. Worn out. Letters affected. 3rd and 4th folia are missing. A poetical work by Ratnapāṇi.

Beginning. अ०नमो नारायणाय ॥ अथ प्रशस्तयः ॥ राज्ञः ।
 उच्चैर्वारणवाजिराजि रुनकप्रख्यातदानोदगत-
 भोयत्कीर्तिकलाधरांशुधवलखण्डावलीमण्डलान् ।
 भूमीभृद्विदितान्प्रतापतपनज्वालाकुलद्वेषिणो
 नीतिस्फीतहृदः प्रजावनभृतः श्रीनिर्जिताखण्डलान् ॥ १ ॥
 अनन्तदन्तावलदानप्रस्फरौदधिप्रभूतोदयशःकरान् ।
 दोर्दण्डजौजोमजजगडंगेचिषा रन्तापिताखण्डलभूमिमण्डलान् ॥ २ ॥

End. श्रीशिवद्वन्द्वपादाब्जवरुणावरुणालयान् ।
 इपाकटाक्षसुक्षेपकृतार्थीकृतसुप्रजान् ॥ ८२ ॥

Colophon. इति श्रीरत्नपाणि कृत प्रशस्तयः समाप्ताः ।
विषयः । राज्ञः । राजमन्त्रिणः । नैयायिकस्य । वैयाकरणस्य । ज्योतिर्विदः । अतः परं पल-
 द्वय खण्डितम् । शूद्रस्य । लेखकस्य । गायकस्य । शिवदेवलस्य ।
 प्रजाप्रेष्ठस्य । प्रतिष्ठितस्य । प्रतिष्ठितपुत्रस्य । वन्दिनः । भौमिकस्य । मित्रस्य ।
 जामातुः । श्वशुरस्य । पारिभाषिकसम्बन्धिनः । अग्निनीपतेः । श्यालस्य ।
 पित्रादेः ॥

No. 86. प्रशस्तावली ॥ Praśastāvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 30 in a line. Folia 6 $9\frac{3}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Incomplete. Date ?. Place of deposit, Babu Bilata Jhā, Parsarmā, P.O. Parsarmā, Bhagalpur. Slightly damaged. The name of author is not found in Ms.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ पण्डितप्रशस्तिः ॥ स्वस्ति श्रीमच्छंभाशेषोपाक्षिशेषेषु
 प्रोद्भूतभाटवचननिचयकुमारिलभट्टाचार्येषु विविधकल्पनाप्रभासिप्रभाकर
 भारतीभरतभाटकेषु । नानारीतिकमनीयगौतमीयनयगौतमाचार्येषु सव्यासव्यास
 तन्त्रन्यासपाठेषु संख्यात्रयप्रख्यातसांख्यतीर्थकपिलमुनिषु प्राञ्जलपातञ्जल
 पतञ्जलिमुनिषु सवलसाहित्यसौमत्यभरणमुनिषु तेषु ॥ १ ॥

End of Ms :—अथ प्रधानप्रशस्तिः ॥ स्वस्ति श्रीसमसामन्तसेवानिर्वाहके केषकृषिकृषीवलगज-
 वाजिपरिवर्हर्षहेतुसेतुरक्षणनिपुणे अमरद्विश्वासपात्रीभूतधरित्रीकृतयुगे युक्तमाशी-
 राशासनमज्जमास्ताम् ॥

विषयः । पुत्रस्य पितरं प्रति । भार्याया भर्तारं प्रति । आत्मकनिष्ठस्य । यतीप्रशस्तिः ।
 सर्वप्रभुसाधारणप्रशस्तिः । चक्रवर्तिप्रशस्तिः भौमिकप्रशस्तिः । प्रधानस्य ।
 हिन्दूतुल्यसाधारणचक्रवर्तिप्रशस्तिः । प्रधानप्रशस्तिः ॥ अतः परं खण्डितम् ॥

No. 87. प्रशस्तावली ॥ Praśastāvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 60, 11 × 4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Vāsudeva Miśra, Champā, P. O. Benipati, Darbhanga. A manual of miscellaneous subjects.

Beginning. अथ प्रशस्तयः ॥ राज्ञः ।

उच्चैर्वरिणवाजिराजिकनकप्रख्यातदानोदित-

प्रोद्यत्कीर्तिवलाकरांशुधवलाखण्डावलीमण्डलान् ॥

भूमीभुग्विदितान् प्रतापतपनज्वालाकुलद्वेषिणो ॥

नीतिस्फीतहृदः पूजावनभृतश्रीनिर्मिताखण्डलान् ॥ १ ॥

अनन्तदन्तावलदानपुष्करोदधिप्रभृतोरुयशष्करान् ।

दोर्दण्डजौजोव्रजचण्डरोचिषा सन्तापिताखण्डलभूमिमण्डलान् ॥ २ ॥

दन्तावलाश्वरत्नादिदानतोषितपण्डितान् ।

चण्डप्रतापमार्तण्डप्रजापालनतत्परान् ॥ ३ ॥

End and Ms. मक्कायी येच पीरास्तदनुजकुलसे काबुले वा विहारे ।

पौंड डिल्ल्यां मनैरौ भवति च महिमासंस्थिते चन्द्रघोसे ।

पालासीआथगामाक्षितिवर अहियाओलिआ चाप्यमेरौ ।

पीरास्ते हस्तगीरा शुभमिह सकलं खैर कुर्वन्तु नित्यं ॥ १ ॥

मक्काधीशपदाम्भोजज्ञाननिर्धूतकल्मषान् ।

पीराधनतो लब्धस्वच्छकीर्तिनिशाकरान् ॥ २ ॥

वीरवरहासनपूजनरत्नस्वकुल-

कुलोचितचातुरी पक्षसुरक्षणादक्षः ॥ ३ ॥

जवनजातिकस्य ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । पत्रलेखने प्रशस्तिरेखनप्रकारः ।

No. 88 प्रशस्तिप्रकाशिका By बालकृष्ण ॥ Praśastiprakāśikā.

Substance :—Character Devanāgarī White paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 20. 11×4 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, Sāmvat 1894. Place of deposit, Pandit Khusari Jhā Saurāth, P. O Madhubani, Darbhanga. A hand book of letter-writing by Bālakṛṣṇa Tripāthī. Ms. No. 7.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ स्वस्तिश्रीमत्सकलविद्याविनोदरत्नविशजमानसन्मण्डली-
समाजमंडन विहितदिविजयवादीन्द्रवृन्दमर्दनविद्वज्जनवरुलकुलप्रकाशमार्त्तगडमूर्तिषु
सदाचाराचरणपरिलब्धगरिष्ठप्रतिष्ठावशीकृतवशिष्टादिमुनिगणगीयमान्यशश्वन्द्रकरधव-
लीकृतजगत्तितयेषु etc.

End. अथ पत्रलेखनोपासंभूपकारः ॥
स्वकीयमुद्राङ्कितपत्रमद्भुतं संदेगतिप्रीतिसुखप्रकाशनं ।
मनेनुरागाख्यमुन्दरं परं न चात्र संपूषितमित्यलौकिकम् ॥ १ ॥
इयं प्रशस्तिकाशिकासमस्तदुःखनाशिका ।
रसज्ञतुष्टये कृता त्रिपाठिबालकृष्णकैः ॥

Colophon. इति त्रिपाठिबालकृष्णकृता प्रशस्तिप्रकाशिका समाप्ता ॥ संवत् १८६६ मीती
कुवार सुदी १२ वा सोमार ॥

विषयः । प्रशस्तिलेखनपूकारः ॥

Previous notice :—C. C Pt. I. P. 357. Pt. II. P. 80. Pt. III. P. 76. C. P. B. P. 292.

* In notices of Mss. by R. L. Mitra under cat. Nos. 2606 and 4024, the beginning prose portions correspond to the beginning of this cat. But their authors are different. In notices the author is Sambhudeva and in this cat. the author is Bālakṛṣṇa Tripāthī. The last portion of both the Mss. differ from Bālakṛṣṇa.

No. A. प्रशस्तिप्रकाशिका By बालकृष्णत्रिपाठी ॥ Praśastiprakāśikā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 45 in a line. Folia 13. 14×4½ inches. Appearance, new. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date? Place of deposit, Pandit Dāmodara Jhā, Andhrāthārhi P. O., Darbhanga. A manual of letter-writing by Bālakṛṣṇa Tripāthī.

Beginning.	<p>ओं नमो महागणेशाय ॥ नत्वा गणपतिन्द्वं सर्वविघ्नविनाशनम् । गुरुञ्च वरुणानाथं ब्रह्मानन्दाभिधायकम् ॥ प्रशस्तिकाशिका दिव्या बालकृष्णेन रच्यते । सर्वेषां पत्रवाधाय लिखनाय त्रिपाठिना ॥ चतुर्णामपि वर्णानां क्रमतः कार्यकारिणाम् । लिख्यते सर्वविद्यार्थिप्रवाधाय प्रकाशिका ॥ यस्यालिखनमात्रेण विद्यकीर्तियशस्स्वयि । प्रतिष्ठा लभ्यते शीघ्रमनायासेन धीमता ॥</p>
End.	<p>यत्र क्वापि भवेदत्र दृष्ट्वा बुद्धिविभ्रमात् । तन्निःकाश्य प्रकुर्वन्तु पण्डिताः साधु भूषणम् ॥</p>
Colophon	<p>इति श्रीत्रिपाठिबालकृष्णविरचिता प्रशस्तिप्रकाशिका समाप्ता ॥ शुभं भूयात् ॥ श्रीविश्वेश्वरे जयति ॥०॥ कलिके मां पाहि ॥ गोपालोवतु ॥</p>
विषयः ।	<p>पत्रलिखनप्रकारः ॥</p>

(B) प्रशस्तिप्रकाशिका ॥ By बालकृष्णत्रिपाठी ॥ Praśastiprakāśikā

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 84 in a line. Folia 7. 13½ × 4 inches. Appearance, fresh. Complete. Correct Date ?. Place of deposit, Babu Purandar Miśra, Salampur Myary, P. O. Ghataho, Darbhanga. A manual of letter writing by Bālakṛṣṇa.

Beginning, End, Colophon, विषयः : - Same.

No. 89. प्रशस्तिमञ्जरी ॥ Praśastimañjarī.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 4. 11½ × 4 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Generally correct. Date ?. Place of deposit, Babu Puruṣottama Jhā, Babhanagāma P. O. Supaul, Bhagalpur. The End and Colophon are wanting. Slightly damaged. The name of author is not found in the Ms. Worm-eaten.

Beginning. भ्रों नमो गणेशाय ॥ अथप्रशस्तिमञ्जरी लिख्यते ॥
 आदौ देवीं प्रणम्याहं करोमि सकलां क्रियाम् ।
 निमन्त्रयामि तामादौ श्रीकालीं कलुषापहाम् ॥ १ ॥
 गौरीं प्रणम्य कुर्वेहं रमया सहितं विभुम् ।
 निमन्त्रयामि तवादौ कार्यसिद्धये शुभाः क्रियाः ॥ २ ॥

End of Ms. बलप्रचण्डनाहुदगडमगिडगसिखगिडत-
 प्रभूतमतवारणाविनीतसिंहविक्रमान्
 सदा सदानवारिजातवारिधिप्रसूयका-
 नसज्जनप्रगीयमानमानचन्द्रशेखरान् ॥ ६ ॥
 गा...

Colophon wanting.

विषयः । वैदिकप्रशस्तिः । नैयायिकस्य । वैयाकरणस्य । ज्योतिर्विदः । राज्ञः प्रशस्तिः ॥
 अतः परं खण्डितत्वात् विषयोल्लेखः ॥

No. 90. प्रशस्तिमाला ॥ Praśastimālā.

Substance :— Character Maithili. White paper. Lines 9 on a page. Letters 25 in a line. Folia 8. 14 × 3 $\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Śivanandana Thākur, Karnapur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. Worn out. Slightly damaged. The name of poet is not found in Ms.

Beginning. अथ प्रशस्तिप्रकरणम् ॥
 तत्रादौ मिथिलेशस्य ॥
 देव श्रीकृत्रसिंह त्वदिभक्ततटप्रखलहानधारा-
 कूपाराक्षप्रकाशं विधुमपरमपि प्रेक्ष्य ताराः समारात् ।
 कोनः स्वामीति शङ्काशमहरमनयोः स्वस् हृक्कजलौघे-
 रङ्गं चक्रुश्च लोकाः सपदि निजपथे तङ्कलङ्कं रटन्ति ॥ १ ॥
 यद्दानस्फीतवारिप्रभवजलनिधिप्रोद्धसत्कीर्तिवन्दे ।
 यद्दोर्दण्डप्रतापप्रवलदिनमणावह्नि निष्ठैकभासि ॥
 आलस्यश्च प्रकाशं सपदि जलभुवाङ्कैरवाणां व्रजो वा ।
 हेतुद्वैगुण्येन न व्रजति समुदिते स्वस्वकालेन्यभावम् ॥ २ ॥

End of Ms. विज्ञाता विनयोपेतचितता सत्कुलीनता ।

विश्राममेति यानाप्य परिहासकथारसः ॥ १४३ ॥

पित्रादेः ।

अशेषमद्रव्यविशेषवाञ्छा

सञ्छादितस्वान्तनितान्तदन्तान् ।

मुरारिवद्वन्द्य..... ॥

Colophon wanting.

विषयः । मिथिलेशप्रशस्तिः । सामान्यतोरज्ञः । राजमन्त्रिणः । नेयायिकस्य । वैयाकरणस्य । ज्योतिर्विदः । मीमांसकस्य । वेदान्तिनः । कवेः । पञ्जीकारस्य । सत्कुलीनस्य । घटकस्य । वैदिकस्य । वैद्यस्य । तान्त्रिकस्य । गुरोः । शिष्यस्य । पुरोहितस्य । पौराणिकस्य । अनेकशास्त्रज्ञस्य । वैष्णवस्य । संन्यासिनः । क्षत्रियस्य । वैश्यस्य । शूद्रस्य । लेखकस्य । शिवदेवलस्य । गायकस्य । वन्दिनः । प्रतिष्ठितस्य । प्रजश्रेष्ठस्य । मित्रस्य । जामातुः । श्वशुरस्य । पारिभाषिकसम्बन्धिनः । भगिनीपतेः । पित्रादेः । अतः परं खगिदतम् ॥

No. 91. प्रशस्तिमाला । Prasastimālā.

Substance : - Character Maithilī. White paper, Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 2. 13 × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ ज्योतिर्विदस्य प्रशस्तिः ॥

लीलावतीश्रीपतिनीलच्छटीमालेव भाले श्रियमातनोति ।

सूर्यादिसिद्धान्तमहार्हस्तविभूषणेनातिविभूषिताय ॥ १ ॥

माघं भावि सितं पक्षे स्वावेकादशीतिथौ ।

व्रतबन्धनमागत्य ममामेजस्य विभूष्यताम् ॥ २ ॥

ज्योतिःसिन्धुसमुद्धतप्रविलसत्सिद्धान्ततत्त्वामृत-

स्तोतुःपाण्डविनोद्यमानसुमनोदत्ताभिमानोन्ननीन् ।

नित्यारब्धपरोपकारमारप्रसर्पयशः

सम्भावयतिधूततारकमुषाकासारणवेदिनीन् ॥ ३ ॥

End of Ms. पक्षे शुक्ले वसन्तर्तौ मध्यविन्दोर्दिने शुभे ।
 दिक्संख्यकतिधाविष्टं मासि मौञ्जीनिबन्धनम् ।
 मत्सूनुभ्रातृजानाञ्च वुध्वा भावीति वै मुदा ।
 तत्संपाद्यमिष्टागत्य भवद्भिः कृपयान् खलु ॥
पुनः । मधुकरकमलविकाशदिवाकरसाहिल्यामृतपूर्णनिशाकरसुललितनीचिमत्कृतनागरभक्तिव
 शीकृतश्रीगङ्गाधर ॥

Coloppon :—Wanting.

विषयः । ज्योतिर्विदःश्च जामातुरनुजस्य प्रशस्तयः ।

No. 92. प्रेमामृतम् By चैतन्य ॥ Premāmṛtaṃ.

Substance :—Character Maithili. Blue paper. Lines 10 on a page. Letters 40 in a line. Folia 11. 8½ × 4 inches. Ap. * pearance, fair. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date ?. Place of deposit, Babu Chetamaṇi Sīmha, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A poetical work on the episode of cloth-stealing by Kṛṣṇa.

Beginning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय ॥

यं ब्रह्मावरुणेन्द्ररुद्रमरुतः स्तुन्वन्ति दिव्यैः स्तवैः ।
 वेदैः साङ्गपदक्रमोपनिषदैर्गायन्ति यं सामगाः ॥
 ध्यानावस्थिततद्गतेन मनसा परयन्ति यं योगिनो ।
 यस्यान्तं न विदुः सुरासुरगणा देवाय तस्मै नमः ॥ १ ॥
 जयति जननि वासेदेवकीर्णर्भवादे ।
 यदुवरपरिषत्स्थो देर्भिरस्पन्नधर्मम् ॥
 स्थिरचरवृजिनघ्नः सुस्मितश्रीमुखेन ।
 ब्रह्मपुरवर्नितानां वर्षयन्कामदेवम् ॥ २ ॥

तदा एकदा राधा यमुनां गन्तुकामा वामास्सहसाह ।
 कर्पूरमञ्जरि कलावति चन्द्रेखं मुग्धानने सुमुखि सुन्दरि कम्बुगण्डे ।
 आगच्छताम्बुहरणाय गृहं तकुम्भाः संभूय मन्दपवनां यमुनां व्रजाम् ॥ ३ ॥

End. ततस्तत्र गत्वा कल्पद्रुमपत्रकल्पिततल्पेषु कुञ्जमध्येषु राधामुरसि निधाय स्वपिति
 कृष्णः । ततस्तत्र विविधमथकीडामनुभूय गृहगमनशक्ते । राधा भारमादाय मथुरां
 गतवती ॥

Colophon. इति प्रेमामृतं समाप्तम् ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । जज्ञाहरणाय राधया सह यमुनागतानां गोपवधूनां दुकूलहरणादिकोशवर्णनात्मकम् ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. P. 121. Pt. II. P. 24. Pt. III. P. 27. R. L. Pt. II. P. 149. C. P. B. P. 302.

(A) प्रेमामृतम् By चैतन्य ॥ Premāmṛtam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 11. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Prose and verse. Appearance, fairly old. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Jīvanātha Jhā, Lagamā, P. O. Biraul, Darbhanga. A manual of Sanskrit poem dealing with Rādhā-kṛṣṇa's love.

Post Colophon. राधासुरारिरभसाखिलकाव्यनीतं प्रेमामृतं सरललोकविवादस्तम् ।

अत्र स्थितानि यमुनातटमञ्जुकुञ्जे जातानि यानि चरितानि सुवर्णितानि । ०॥

म्रीनमो नारायणाय । राधाकृष्णभ्यां नमः ॥

(B) प्रेमामृतम् ॥ By चैतन्य ॥ Premāmṛtam.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 5 on a page. Letters 58 in a line. Folia 14. 12×3 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1734. Worn out. Not quite legible. Soiled. Place of deposit, Pandit Śrīkanta Miśra, Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga District. This describes the playing of Śrī Kṛṣṇa. with Gopīs. Composed by Gopāla.

Beginning, End, विषयः—Same.

Post Colophon :—श्री हृदयनातेन लिखितं पुस्तकमिदमिति । पुस्तकमपि तस्यैव शाके १७३४

सन १२२० साल पौषकृष्णद्वितीयायां शनौ श्रीरस्तु ॥ शुभमस्तु ॥

No. 93. वल्लभोद्धारव्याख्या । Vallabhoddhāravyaṅkhyā.

Substance :—Character Maithilī. White & brown paper. Lines 9 on a page. Letters 64 in a line. Folia 60. 14×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete up to the 7th canto. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Rabinātha Jhā, M. R. Vidyālaya & resident of Andhra Tharhī, P. O., Darbhanga. A commentary on Māgha. This Ms. contains only 7 cantos.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

श्रियःपतिरिति ॥ श्रियो लक्ष्म्याः पतिस्त्वामी हरिर्नारायणः जगच्छासितुमाज्ञाकार-
यितुं वसुदेवसन्नि वसुदेवगृहे वसन् हिरण्यगर्भाङ्गभुवं ब्रह्मपुत्रं मुनिं नारदाख्यं
ददर्श दृष्टवान् ॥

End.

किम्भूतं वपुः वनविहरणेन यः खेदः परिश्रमः स्नानमिति स्थानकरणम् अस्नानशोभाः
अपगतकान्तयः इति विरोधाभासः परिमार्जनं परिमार्गः प्रोक्षणम् उत्प्रेक्षाप्रायोऽल-
ङ्कारः मालिनीवृत्तम् ॥७४

Colophon. इतिमाधवाव्यटीकायां सप्तमः सर्गः ॥ श्रीस्तु शुभमस्तु । श्रीसिद्धाद्विनी
विजयताम् ॥

विषयः । शिशुमात्रव्याख्या ॥

Previous notice:—C. C. M. I. p. 656. Pt. II. p. 156, 230. Pt. III. p. 136. R. L. Pt. IV. p. 163.

No. 94. बालबोधिनी By चैतन्यदास ॥ Balabodhinī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 54 in a line. Folia 48. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fair. Prose & Verse. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1786. Place of deposit, Babu Bilata Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Chaitanyadāsa with the text.

Beginning:—श्री चैतन्यकृपासिन्धुकर्णान्मतेन केनचित् ।

टीका संगृह्यते गीतगोविन्दस्य समासतः ॥

स्वयं बोद्धमभिप्रायं जयदेवमहामतेः ।

क्रमेणोपक्रमादेशा ग्रथ्यते बालबोधिनी ॥

तत्र व्याकरणादीनां ग्रन्थब्राह्मण्यभीतितः ।

विवृतिर्न कृता सा तु ज्ञेया ग्रन्थान्तरे बुधैः ॥

बोद्धव्ये बालबोधिण्यां शब्दार्थः शब्दवेदिभिः ।

भावार्थदीपिकायाश्च भावो भावार्थलोलुपैः ॥

अथश्रीराधामाधवयोर्विजनकलिवर्णनमयं श्रीगीतगोविन्दाख्यं प्रबन्धमाश्विन्वानस्तत्र

च तयोः सर्वोत्तमां निश्चिन्वानः श्रीमाझयदेवनामा कविराजस्तमालवमतमः—

पुण्ड्रकुलसदनद्विःस्थितयोस्तत्र प्रवेशाय गदितश्रीराधिकायस्वात्मनस्तुस्मरन्त—

१वमङ्गलमाचरति । तद्वर्णनमयत्वात् १बन्धोऽयं मङ्गलरूपइति विज्ञापयति
मेघेरिति ॥

End.

यद्वत्स्वबालमुग्धाको पित्रा प्रीतिरवाप्यते ।

तद्वत्श्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतामत्र जल्पते ॥

गोविन्दशदसेवायाः प्रभावादुदिता स्वयम् ।

चैतन्यदासतो बालबोधिनी स्यात्सतां मुदे ॥३१॥

Colloph. n. इतिश्रीगीतगोविन्दीकायां द्वादशः सर्गः ॥१२॥

Post colophon. सन् १२६८ साल माघशुक्लसप्तम्यां शुके समाप्तमिदं गीतगोविन्दारूपं
सटोकं । मल्लनीतपान्तर्गतवलहाग्रामवासीबुधबालसंश्रीवज्जुनशर्मा लिखित-
वानिदं स्वार्थम् ॥ श्री नमो भगवते वासुदेवाय ॥

विषयः । गीतगोविन्दव्याख्या ।

Previous notice:—See Gitagovinda.

— — —

No 95. बृटिश विजयः By राजनाथमिश्र ॥ Britishvijayah.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 10 on a line. Folia 63. 8½ × 6½ inches. Bound. Place of deposit, Pandit M. M. Rājānātha Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. Appearance, fresh. Verse. Complete. Correct. Date, wanting. A Khaṇḍa-Kāvya by Mm. Rājānātha Miśra.

Beginning. श्वेतद्वीपमपांनिधेस्तहगतं पञ्चल्लेखडाभिदं ।

जाता यत्र दयानिधिर्भगवतो विकटौरिया श्रीः स्वयम् ।

साम्राज्यं सह यौवनेन सुभगा लब्ध्वा प्रजावत्सला ।

सौहार्देन सा प्रतापतपनैर्द्वीपान्तराधीशताम् ॥१॥

म्लेच्छक्षोणितेर्विचक्षणमतेर्हिन्दुकृतिच्छेदिने ।

हस्ताङ्गारतमण्डलं हस्तेऽधितोदारधीः ।

अद्वेउनैवच धर्मकर्मसयया कस्याटिकुत्रापि सा ॥

सद्वर्णाश्रमधर्मकर्माणिसती संस्थापयन्ती ॥२॥

अल्लाभक्तिपरायणांश्च यवनान् सद्भारमान्तर्गतान् ।

हिन्दुतुल्यदशा महाधनवतः सन्साहवशोद्भवान् ।

अन्यांश्चापि जनान् यथोक्तिलसन्नानेन साम्रापि सा ।

दण्डेनापि यथार्थनीतिविदुषी प्राशाच्च राजेश्वरी ॥३॥

End.

सम्राड्भक्तिरतिप्रियाचलगुणा मत्स्वान्तवम्वासिनी ।

प्रोद्विग्ना रणवार्तयेन वत मां पाठे जपे प्रेरयत् ।

सैषा पञ्चमज्जोर्जवीरविजयं श्रुत्वातिदुर्षाकिता ।

गातुं शौर्यं मयोग्यतां मुखरयत्येवञ्च शृष्टोऽस्म्यहम् ॥६२॥

Colophon.

इति श्रीमन्महाराजाधिराजशतश्रीलक्ष्मीरमेश्वरसिंहबहादुरदेवदेवानीकृपापात्रेण पण्डित
वरगिरिधारिभिः पुत्रेण महामहोपाध्याय (रजे) राजनाथशर्मणा विरचितं
वृष्टिशिविजयाख्यं खण्डकाव्यं समाप्तम् । *॥

विषयः ।

वृष्टिशमहासमेरे विजयिनः श्रीभारतेश्वरस्य चक्रवर्तिनः पञ्चमज्जोर्जस्य यशोगुणगुम्फनम्

No. 96. भक्तिरत्नावली By जयकृष्ण ॥ Bhaktiratnāvalī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 54 in a line. Folia 17. 18½ × 5½ inches. Appearance, old. Worn out. Soiled. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Bālakṛṣṇa Jhā, Nanaur, P. O. Tamuriā, Darbhanga. A collection of poetical works, dealing with praise of Kṛṣṇa.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ॥

ये मुक्तावपि निःस्पृहाः प्रतिपदप्रोन्मीलदानन्ददा ।

यामास्थाय समस्तमस्तकमर्णि कुर्वन्ति यं स्वे वशे ।

तान्भक्तानपि तं भक्तिमपि तं भक्तप्रियं श्रीहरिं ।

वारे संततमर्थयेऽनुदिवसं निःशरण्यं भजे ॥१॥

End.

एषस्यामहमल्पबुद्धिबिभ्रोप्येकात्रसिद्धोध्रवं ।

मध्ये भक्तजनस्य मत्कृतिरियं न स्यादवज्ञास्पदं ।

किं विद्याः शरवाः किमुज्ज्वलकुलाः किं पौषाः किङ्कणाः ।

स्तत्किं सुन्दरमादरेण रसिकैर्नापीयते तन्मधु ॥१३॥

Colophon.

इति श्रीमत्पुष्पोत्तमचरणारविन्दकृपानकरन्दविन्दुप्रोन्मीलितविवेकतैशुक्तपरमहंस
विष्णुपुरीश्रमितायां श्रीभागवतामृताखिलश्रीभगवद्भक्तिरत्नावल्यां सुशान्तिमाणा
सुसंपूर्णा ॥स० ११६॥ शुभम् ॥ १३ ॥ ०॥ ०॥ ०॥ ०॥ ०॥

विषयः । श्रीकृष्णमहिमागुणगानम् ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I. p. 390. C. P. B. p. 319.

No. 97. भक्तिलता By महीधर ॥ Bhaktilatā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folia 12. $2\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Worn out. Last 2 folia are soiled. Can not be copied out completely. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāth, P. O. Mabhubani, Darbhanga. A poetical work in imitation of Gītagovinda of Jayadev by Mahidhara. This contains 4 chapters :—ज्ञान, वैराग्य, सत्प्रेम and भाव of which the last portion of last chapter is unintelligible.

Beginning. मीनमःशिवाय :

संसारपायोधिमगाधमेतं तन्नाम सन्नाविचया दुरन्तं ।
यत्पादनावा प्रतरन्ति सन्तस्तस्मै नमः श्रीगुरवे शिवाय ॥
ध्यानं मुदुर्यचरणारविन्दं नखांशुभिर्भेदमहान्धकारं ।
हत्वा त्रिमुक्तये जनयेत्प्रबोधं तस्मै नमः श्रीगुरवे शिवाय ॥
यमनियमादिविशुद्धे हृदि केदारे समुद्रताः ।
गुरुवचनामृतसिक्ता भक्तिलताया समुल्लसति ॥
येषामीशगुणानुवर्णनमुवास्वादैरुविज्ञामह-
तसंगात्रिर्भुतचेतसां हि रसना तेषां मुदेसौ कृतिः ॥
ये श्रीकृष्णगुणानुवादविमुखाष्वापा न तेषां मुदे ।
भृङ्गा एव विदन्ति गोमयभवाः कीटा न पौष्पं रसं ॥
हे हे परापकृतिगीलदयालय त्वां याचे पुनः पुनरिदं प्रणिपत्य भूमौ ।
श्रीशैलजेशविमुखा लुडुहेममास्था दूरं निवारय निवारय भक्तिवल्याः ॥
चत्वारि कुमुमान्यत्र भक्तिवल्यां प्रवीम्यहम् ।
ज्ञानवैराग्यसत्प्रेमभावंज्ञान्यनुक्रमात् ।
येषामस्ति शिवाङ्घ्रिपङ्कजगुणस्मृत्युत्सुकं मानसं ॥
प्रीतिस्तदगुणकीर्तने च सततं ज्ञानप्रार्थे स्पृहा ।
ते परयन्तु सदैव भक्तिलतिकापुष्प...सादरं ॥
सद्भावोद्गतसौरभाणि सुधिशप्रीतिप्रदानि भूतं ।
श्रीश्रीकृष्णपदाम्भोजे समर्पितमिदं मया ॥
तद्वर्चासिद्धये भक्तिलताकल्पचतुष्टयं ॥

End,

Colophon. इति श्रीमहोदधिरचितयां भक्तिलतायां भाव...समाप्तेयं भक्ति...शनिवासरे ।
व्यलेखि श्रीजयकृष्णेन पुस्तकं शंकरप्रियं ॥

N. B. Mm. Rājjanātha Miśra suggests that the aforesaid work has been composed by the same Mahīdhara who wrote the commentary on Yajurveda.

No. 98. भट्टिकाव्यम् By भट्टि । Bhaṭṭikāyam.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 58 in a line. Folia 115. 17 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date. wanting. Place of deposit, Pandit Mm. Parameśvara Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work by poet Bhaṭṭi, dealing with the doings of Rāma.

Beginning. ओ श्रीगणेशाय ॥

अभून्नृपो विबुधसखः परंतपः श्रुतान्वितो दशरथइत्युदाहृतः ।
गुणैर्वरं भुवनहितच्छलेन यं सनातनः पितरमुपागमत्स्वयम् ॥ २ ॥
सोऽध्यैष्ट वेदांस्त्रिदशानयष्ट पितृनपारीत्सममंस्त बन्धून् ।
व्यजेष्ट षड्वर्गमरंस्त नीतौ समूलघातं न्यवधीदरींश्च ॥ २ ॥

End. दीपतुल्यप्रबन्धोयं शब्दलक्षणवस्तुषां ।

हस्तामर्षइवान्धानां भवेद्व्याकरणादृते ॥
काव्यमिदं विहितं यावद्भू ? श्रीधरसेननरेन्द्रपालितायां ।
कीर्तिरियं सवतो नृपस्य क्षेमङ्करः क्षतिपोषतः प्रजानाम् ॥ ० ॥

Colophon. इति बह्वीवास्तव्यश्रीधरस्वामिसूनोः श्रीभट्टिपण्डितस्य कृतौ रावणवधे महाकाव्ये
तिङन्तकाण्डे लुङ्गविलसितोनाम नवमः काव्यस्य द्वाविंशतितमः सर्गः ॥ ० ॥ समाप्त-
क्षेदं भट्टिकाव्यमिति ॥ ० ॥

विषयः । सुगसिद्धः ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I. p. 395. Pt II. p. 89. 214. Pt. III. p. 85. C. Sc. Vol VI. p. 74. A. C. Pt. I. p. 116. B. M. (1908) p. 92 Des. Vol, XX. No. 11613-15.

(A) भट्टिकाव्यम् ॥ Bhattikāvyaṃ.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 4 on a page. Letters 64 in a line Folia 25. $17 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Appearance old. Verse. Incomplete. Correct. Date, Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A poetical work by poet Bhaṭṭi. Worn out and worm-eaten.

Begining, विषय :—Same; End, Colophon:—wanting.

(B) भट्टिकाव्यम् By भट्टि । Bhattikāvyaṃ.

Substance :—Character Maithili. Yellow Nepali paper. Lines 22 on page. Letters 110 in a line. Folia 49. $15 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date Śaka 1721. Worn out. Soiled on the margin. Place of deposit, Pandit Umākānta Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work by Bhaṭṭi with the commentary of Rāghava Jhā. This MS. bears the handwriting of the commentator. This commentary covers the text up to the tenth canto.

Begining, End, Colophon, विषय :—same.

Post Colophon. फाल्गुने कृष्णपक्षे च चतुर्थ्यां गुरुवासे ।

नेपाले भट्टि गवदञ्च राघवाख्येष्टलीलिलिखत् ॥०॥

चन्द्रयुग्ममुनीन्द्रेण शकाब्दे काष्ठमण्डपे ।

रणेन्द्रभूपनिकटे पूरितानामस्तकथा ॥२॥०॥

समारुतायाथ बलान्विताय ततो दि यद्गवणगर्वहन्त्रे ।

समुद्रवन्धातुस्ताय दिव्यश्रीरामचन्द्राय नमो नमोस्तु । ०॥ श्रीहनुमते नमोस्तु ॥०॥

Begining of the Commentary. ओ नमः ॥

विद्यार्थिनां विनोदाय स्मृत्वा हरिपदं मुहुः ।

भट्टिकाव्यस्यसटीका राघवेण वितन्यते ॥

End.

इति एवं लक्ष्मणवचनं निशम्य श्रुत्वा रामः जुषावान् भुजयुगलं विभज्य निद्रावान्
अध्यष्टान् शिष्यविषया त प्रबाल रक्षायै प्रतिदिशं आदिशन् ह्रस्वान् विरामेति
संबन्धः ॥०॥

Colophon.

इति भट्टिकाव्यव्याख्यायां मथिलपण्डितश्रीराघवशर्मकृतायां दशमः सर्गः । ०॥०॥

No. 99. **भट्टिरूपप्रकाशः** By श्रीनाथ ॥ Bhattirūpaprakāśaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 60 in a line. Folia 109. $12 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Maṇīśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A commentary on Bhaṭṭikāvya by Śrinātha. The codex contains only 8 cantos.

Beginning. भौनमः शिवाय ॥

श्रीरत्नाकस्तीर्थमवनवशादहं नाय शुद्धात्मना ।

श्रीनाथेन सतां मतेन शिरसा शौरिं प्रणम्य प्रभुं ।

काव्ये भट्टयभिधानलोकनिहिते साधिप्रयोगोत्र यः ।

सन्तस्तं वृपया पुनन्तु सुहृदे दृष्ट या मनागवृत्तया ॥

श्रीरामकथाकमनीये काव्येऽस्मिन् द्वाविंशत्या सर्गेरूपनिबद्धे लक्ष्यं लक्षणश्चोभय-

मेकत्र विदुषां दर्शयितुं भर्तृहरिनाम्नेऽस्य कवेरभियोगस्तद्वर्तितमत्र प्रयोगजातं गहनमर्थतः शब्दतश्च प्रकटयितुं समाप्पभियुक्तिः ।

End. नास्ति ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । भट्टिकाव्यव्याख्या ॥

No. 100. **भर्तृहरिनिर्वेदः** By हरिहरोपाध्याय ॥ Bhartṛharinirvedaḥ.

Substance :—Character Maithilī. White paper, Lines 17 on a page. Letters 23 in a line. Folia 13. $9 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Complete. Correct. Date, Śaka, 1772. Worn out. Partly torn. Place of deposit, Pandit Chetanātha Jhā, Nabol, P. O. Manīgachī, Darbhanga. A well known drama by Harihara Upādhyāya.

Beginning. भ्रौ नमोगणेशाय ॥

शैलायादृत्य मूर्ध्ना रजनिङ्करकला जाह्नवी चोपनीता ।

यत्राङ्गोत्तापभीता पदमपि न जटाजूटतोऽधः प्रपदे ॥

प्राणान्धातुं निपीतं विषमपि हृदयं नाविशद्वाहभीत्या ।

शम्भोः सत्या विभागं तमपि शमितवत्यस्तु शान्तिः शिवाय ॥

End. साधोः सिद्धयतु कर्ममृध्यतु चिरं राजा प्रजराजनात् ।
लक्ष्मी रक्षतु पक्षपातमधुरा भूपादुदागत्यनाम् ॥
त्वद्रोधायनमार्गितादथ ग्रहःसार्थात्सदर्थार्पणाद—
स्मिन्दारिद्री परीक्षितगुणा कीडा तु गीर्गोरेत्रम् ॥
इतिनिःक्रान्ताःसर्वे ॥ पञ्चमोऽङ्कः ॥

Colophon. इतिहरिहरोपाध्यायकृतभर्तृहरिनिवेदनाम नाटकं समाप्तम् ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥
शाके नेत्रगजाश्वभूपरिमिते चैत्रेवदाते शुभे ।
ध्यात्वा शम्भुगदरविन्दममलं वह्नेस्तिथौव्या. ॥
च्छ्रीलालावरनाटकं बुधवरेमन्यं मुहुः सादरं ।
यद्धत्वा दिवि शासनं वितलुते देवैः सुधापायिभिः ॥
विषयः । स्त्रीवियोगेन दुःखितस्य भर्तृहरैर्वैराग्योत्पादनं गोरक्षनाथेन ॥

Previous Notice:—C. C. pt. I. p 597. pt. II. q. 90. B. M. (1908) p. 214.

(A) भर्तृहरिनिवेदः By हरिहरोपाध्याय ॥ Bhartṛharinirvedaḥ.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 76 in a line. Folia 21. 13×1½ inches. Appearance, old. Worn out. Worm-eaten. Date? Complete. Correct. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A drama by Hariharopādhyāya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 101. ॥ भर्तृहरिशतकम् By भर्तृहरि ॥ Bhartṛhariśatakam.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 25. 14×5 inches. Worn out. Torn. Appearance, old. Verse. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Chitradhara library, Tabhaka, P. O. Dalsinghsarai, Darbhanga. A manual of poetical work dealing with Vairāgya by Bhartṛhari in three parts.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

यां चिन्तयामि सततं मयि सा विरक्ता साप्यन्यमिच्छति जनं स जनोऽन्यसक्तः

अस्मत्कृते च परितुष्यति काचिदन्या धिक्तां च तच्च मदनं च इमां च मां च ॥१॥

प्रज्ञः सुखमाराध्यः सुखतरमाराध्यते विशेषज्ञः

शान्तलवदुर्विग्धं ब्रह्मापि नरं न रञ्जयति २॥

End.

धैर्य यस्य पिता क्षमा च जननी शान्तिश्चिरं गेहिनी ।

सत्यं मित्रमिदं दयाच भगिनी भ्राता मनः संयमः ॥

शय्या भूमितलं दिशोपि वसनं शानाभृतं भोजनं ।

एते सन्ति कुटुम्बिभ्यो वद सर्वे वस्माद्भयं योगिनः ॥

Colophon.

इति श्रीश्रीमद्योगीन्द्रभर्तृहरिकृतायां सुभाषितरत्नावल्यां वैराग्यशतकं समाप्तम्

तृतीयोऽध्यायः । ३॥ शिवभगवद्दामद्विवेदिना लिखितं मुक्ताक्षरैर्मण्डितं ।

श्री मन्वेद्रक्तावतं विलमद्भालप्रसादेन च,

सद्गुरोर्भास्वरजस्य मासि तपसि शुक्ले सुधी शोधितम् । १॥

ग्रन्थं भर्तृहस्तितथै प्रविलसच्चन्द्रारतंसस्य,

स्वर्णनूपुराभिराजितचरणे वर्गिकाकुमुदाहितचरणे ।

पादौ मामयुतभास्वरचरणे नीलकण्ठदयिते मम शरणे । २॥ शिवः ।

विषयः ।

वैराग्यादिः प्रसिद्धएव ॥

Previous Notice :—C. C. Pt. I. p. 399. Pt. II. p. 90. 214. Pt. III. p. 85. A. C. Pt. I. p. 116. B. M. (1908) p. 87. C. P. B. p. 323.

No. 102. भावशतकम् By नागराज ॥ Bhāvaśatakam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 30 in a line. Folia 14. 10½ × 4½ inches—Appearance, old. Verse & prose. Complete. Incorrect. Date, Samvat 1810. Worn out. A manual of kāvya by Nāga Rāja with a brief commentary on it. Place of deposit, Pandit Devachand Jhā, Lagmā, P. O. Biraul, Darbhanga. This book deals with Rasapakṣa.

Beginning. नमो गणेशाय नमः ॥

शुभ्रं धर्वाचित्त्वचिदतीवसितेतरालं धवापि प्रफुल्लनवपंकजसन्निधौ ।

तत्संभवचित्त्वचन शीतलमस्तु वस्तु कैवल्यं भृङ्गपथं नुगते मुदे वः ॥

भास्वराजसमं ग्रन्थं नागराजेन तन्वता ।

अकारि गजवक्त्रश्रीनगराजो गिरां गुरुः । २॥

वसंतभाले वनिता नताङ्गी विज्ञाय वक्त्री तत्त्वापदपङ्क्तम् ।

मनोभवंशौभशोभमानैरपूपुरत्पाणिद्युगप्रसूतेः । ३॥

मधुकुराला मौर्वी भवतिवति भावः ।

End. भावा'नधानशतके भुवने प्रसिद्धं भातिरम भासुरपदैः प्रतिभासमानम् ।
एतस्ययः कापि रसस्य वेत्ता विद्वच्छ्रुः शेखर एव सोपि ॥१०७॥
Colophon. इति श्रीनागराजकृतं भावशतकं समाप्तम् ॥शुभमस्तु॥ संवत् १८१० फाल्गुणे ६ ॥
विषयः । शृङ्गाररसमुद्भासिताः श्लो १ः अतीव रमणीयाः ॥

Previous notice:—C. E. Pt. I. p. 408. Pt. II. p. 93. Pt. III. p. 89.

No. 103. **भामिनीविलासः** By जगन्नाथ ॥ Bhāminīvilāsaḥ.

Substance:— Character Maithilī. Brown paper. Lines 7 on a page. Letters 22 in a line. Folia 38. 9 × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date? Worn out. Place of deposit, Babu Satyanārāyaṇa Miśra. Balavān, P. O. Nowhatta, Bhagalpur. Badly damaged.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥
दिगन्ते श्रूयन्ते मदमलिनगण्डाः वरटिनः ।
करिरायः कादरयास्पदमसमशीलः खलु मृगाः ॥
इदानीं लोकेस्मिन्ननुपमशिखानां पुनरयं ।
नखानां पाण्डित्यं प्रकटयतु कस्मिन्मृगपतिः ॥१॥
पुरा सरसि मानसे विकचसारसालिस्खलत् ।
परागसुरभीकृते पयसि यस्य जातं वयः
सपल्वलजलेऽधुना मिलदनेकभेककुले ।
मरालकुलनायकः कथय रे कथं वर्तताम् ॥२॥

End. शास्त्रागयाकलितानि नित्यविधयः सर्वपि संभाविता ।
दिल्लीवल्लभपाणिपल्लवतले नीतनवीनं वयः ॥
संप्रत्युज्झितवासनं मधुपुरीमध्ये हरिः सेव्यते ।
सर्वं पंडितराजराजितिलकेनागरि लेकाधिकम् ॥
दुर्वृत्ता जारजन्मानो हरिष्यन्तीति शङ्कया !
मदीयपथ तानां मञ्जूषेया मया कृता ॥

Colophon. श्रीपंडितराजजगन्नाथनिर्मितभामिनीविलासे शान्तश्चतुर्थोविलासः ॥

Previous notice:—C. E. Pt. I. p. 406. Pt. II. p. 92. 215. Pt. III. p. 88. R. L. Pt. I. p. 44. CSC. Vol VI. p. 144. A. C. Pt I. p. 116. B. M. (1908) p. 242 Des. Vol. XX. No. 12111.

(A) भामिनीविलासः By जगन्नाथ ॥ Bhāminīvilāsaḥ.

Substance:—Character Devanāgarī. Blue paper. Lines 7 on a page. Letters 52 in a line. Folia 23. $12\frac{1}{4} \times 4$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Bālagopāl Jhā, Tarauni, P. O. Sakrī. Darbhanga. A poetical work by Jagannātha. Complete in 4 parts with useful notes by the writer.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

(B) भामिनीविलासः By जगन्नाथ ॥ Bhāminīvilāsaḥ.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10-12 on a page. Letters 38 in a line. Folia 17. 10×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Śrīkānta Jhā, Naduār, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known work of Jagannātha.

Beginning, End :—Same.

Colophon. इति श्रीमदखिलान्ध्रवंङ्किनाटिकुलावतंसपंडितराजजगन्नाथविरचिते भामिनीविलासे शान्तश्चतुर्थो विलसः । ॥ ४ ॥ अखिलपद्यगणनाग्रहश्चेत्तादापञ्चाशदधिकशतद्वयमाकलयनीयम् ॥ २२१ ॥ श्रीदुर्गादेव्यै नमः ॥ ओं नमस्तस्यै ॥

विषयः । प्रास्ताविकशृङ्गारवैराग्यशान्तिविलासात्मके तत्तत्प्रवरणेऽप्योगिनः श्लोका निबद्धाः ।

(C) भामिनीविलासः By जगन्नाथ ॥ Bhāminīvilāsaḥ.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 43 in a line. Folia 11. 10×4 inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Sadānanda Jhā, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A well-known work of Jagannātha.

Beginning, विषयः—Same. End, Colophon:—नास्ति ।

No. 104. भैरवोदयकाव्यम् By वेणीदास ॥ Bhairavodayakāvyaṁ.

Substance :—Character, Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia 40. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit,

Pandit Dāmodara Singh Thākura, Bhaur, P. O. Lohat, Darbhanga. A poetical work in praise of Bhairava by Venīdās.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

सुरमुनिवरेन्यः स्वानुगानाञ्जनानामभिमतफलदाने नेद्यते यत्सदक्षः ।
सजलघननखः श्रीभैरवः सेवकानामभयवरणकल्यो भाति दैतेयभीमः ॥
अपटुरपि पटुत्वं याति यस्य प्रसादाद्वटुवचनरम्या लभ्यते भारती च ।
अतृप्तिरपि भूमीपालतामेति नित्यं तमिह वटुकपूर्वं भैरवं संश्रयामः ॥२॥

End.

युगमेवसचन्द्रसंज्ञके वत्सरे नमसि कृष्णपतौ ।
भैरवोदयशुभामिधं मृगौकाख्यमुद्रतमलर्कपत्तने ॥
यावत्सूर्यस्तपति हि मरुद्भासते देवसिन्धुः ।
कालिन्दी च स्रवते निगमा भान्ति सार्धं पुराणेः ॥
अर्धा-श्रावसति गिरि शोभनं चक्रपाणेः ।
पद्मयां तादृक्वतु विदितं काव्यमेतज्जगत्सु ॥

Colophon.

श्रीमत्पुण्यवधेलवंशविलसन्त्रीवीरमदात्मजा-
त्प्रज्ञातक्षोणिपमण्डली विजयते श्रीविक्रमादित्यतः ।
लब्ध्वाज्ञामिह भैरवोदयमहाकाव्ये कृते यत्नतो ॥
वेणीदासशुभामिधेन दशमः सर्गोत्र पूर्णोऽभवत् ॥१०॥

विषयः ।

वटुकभैरवोत्पत्तिवर्णनम् ॥

No. 105. भोंसलाचम्पूः By वेङ्कटभट्ट ॥ Bhōṃsalāchampūḥ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 8. 18½ × 4¼ inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śakti Nātha Jhā, Ujan, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A manual of Champū, dealing with the geneology of Bhōṃsalā, at the suggestion of King Janu. This begins from the reign of King Mudhaji and ends up to the reign of Rāghoji. The name of author is not found in the MS.

Beginning. ओ नमः सागदाये ॥

शम्भोरानन्दमूर्तेरपि सततसदानन्दविल्लूकितकीर्तेः ।

प्राणानां पुण्यतायाः प्रणय इव वपुः पावनानान्निदानम् ॥

लीलालावग्यशीलामृतससरसी चारुशरयपूर्णः ।
 निस्त्रैगुगयापि गुगया वितरतु भुवि कं राजराजेरवरी वः ॥१॥
 मल्लीमाल्यभ्रमेणामृतकरकलिकां चारुसिन्दूरबुद्ध्या ।
 उबालालालाटवर्णलगरलरुचं शंक्या वज्जलस्य ॥
 शम्भुः कैलासशैलप्रतिफलितवपुर्मण्डलादाददानः ।
 पार्वत्यास्संप्रसाधविधिमधिधुचिरं मुग्धचित्तोऽवतादः ॥२॥
 वस्तूरीयन्ति देहे नरनसरसेजे वज्जलीयन्ति वर्यो ।
 लीलालीलाम्बुजीयन्त्यपि हरिदुपलीयन्ति हारेत्युदारे ॥
 ग्रैवेयीयन्ति वगटे महति कुचतटे कञ्चुकं यन्ति लक्ष्म्या ।
 यासां भासा विलासा मधुमथनतनोस्ताभमान्तः स्फुरन्तु ॥३॥
 प्राप्तः पातालमूलमदसलिलम्भैः प्लावयन्नाललीला-
 मातन्वधैव वर्योजपमधुपसदारम्भसंरम्भशीलः ॥
 कूर्मं शालूकबुद्ध्या सरसविसधिया शेषनागे च शुगडा-
 दगडं व्यापारयिष्यंस्तदुपहितनुतिः पातु वेतगडनुगडः ॥४॥
 वाचान्देवि निषेवितासि सततन्तेनाहमभ्यर्थये ।
 भूयाएव तथामदीयरसनारङ्गे नटन्तीसती ॥
 येनान्धूनगुणा सुवर्णवलितालङ्कारसंभाविता ।
 नानाश्लेषवती चमत्कृतपदा सव्येन सम्भाव्यसे ॥५॥
 श्रीजाननूपतेर्निदेशवसतो वंशावलीवर्णना ।
 चम्पूगुम्फितमुद्यतोऽस्मि यदहं तत्तावत्सम्भः शिवः ॥
 येस्वाभव्यपरोपकारकरणप्रौढवतास्साधव-
 स्ते सानुग्रहदृष्टयो मयि भवन्तिवत्यत्र काभ्यर्थना ॥६॥

End of Ms. एवमादिमुपदेशं निशम्य केचिद्दृतेसाहवसयमेव नम्रा बभूवुः । परे धन्या वीरम्म-
 न्यास्सहायसंपन्ना योऽद्वयमिति शुद्धमेव बहु मेनिरे तेनिरे च बहुविधां नगरगुप्तिम्
 दशत्केचन केचिदीक्षणपथादन्येपुरी.....

देके युद्धसमुद्यमात्कतिपये युध्वातिवद्धादरः ॥

Colophon. नास्ति ।

विषयः । भौसलावंशीयनृपतिवर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 417.

No. 106. महानाटकम् By हनुमान् ॥ Mahānāṭakam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 21 on a page. Letters 19 in a line. Folia 32. 10×6 inches. Appearance, old. Verse and Prose. Complete. Not correct. Date ? Worm-eaten. Place of deposit, Darbhanga Raj Library. A drama, dealing with Rāmacharita by Hanumān. Book-form. Compiled by Madhusūdana Miśra.

Beginning. श्रो ससीतरामलक्ष्मणाभ्यां नम ॥

विश्वेशो वः स पायात्रिगुणमचिवतां योवलम्बयानुवारं ।

विष्वादीचीन सृष्टिस्थितविलयमजः स्वच्छया निर्मिमीते ॥

यस्येयत्तामतीत्य भवति महिमा केपि लोच्यतीत-

स्त्यक्तो यश्चक्षुराद्यैरपि निपुणतमो वीक्षणदिक्रियासु । १॥

विश्वेशो वः स पायाज्जलनिधिमखिलं पुष्कराग्रं पीत्वा ।

यस्मिन्नुद्धृत्य हस्तं विमृजति सकलं दृश्यते व्योम्नि देवैः ॥

क्वाप्यम्भः क्वापि विष्णुः क्व च सरसिजभूः क्वाप्यन्तः क्वच च श्रीः ।

क्वाप्यौर्वः क्वापि शैलाः क्वचन मणिगणाः क्वापि नकादिचक्रम् ॥२॥

End. एष श्रीहनुमता विरचिते श्रीमन्महानाटके ।

वीरश्रीयुतरामचन्द्रचरिते प्रत्युद्धते विक्रमेः ॥

मित्रश्रीमधुसूदनेन कविना सन्दर्भसज्जीकृते ।

स्वर्गारोहणनामकेऽत्र दशमो याताऽङ्क एवेत्यसौ ॥

Colophon. इति श्रीहनुमद्विरचितं महानाटकं संपूर्णमिति शुभम्भूयात् ॥*

श्रीससीतरामलक्ष्मणाभ्यां नमः ॥

श्रीमन्नाथ तवानने भगवती वाणी नरीनृत्यति ।

तद्दृष्टुं कमलासना भगवती लोलंति वध्वा गुणैः ॥

कीर्तिध्वन्द्रकरीन्द्रकुन्दकुमुदक्षरिदनीरिपमा ।

त्रासादम्बुनिधिं विलङ्घ्य चलिता नाद्यापि विश्राम्यति ॥

विषयः । रामरावणयोर्द्वन्द्ववर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 438. Pt. II. p. 100, 216. Pt. III. p. R. L. Pt. V. p. 27. C.S.C. Vol. VI. p. 157. A.C. Pt. I.

p. 117. B. M. (1908) p 206. C. P. B. p. 609. Des. Vol. III
No. 12581.

(A) महानाटकम् ॥ Mahānāṭakam.

Substance :—Character Bengālī. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 72 in a line. Folia 35. 18 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Rudraṇanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. Worn out. Slightly damaged. A poetical work by Hanumān and collected by Madhusūdana Miśra, with useful notes on it.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) महानाटकम् By हनुमान् ॥ Mahānāṭakam.

Substance :—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 7 on a page. Letters 56 in a line. Folia 58. 12 × 4 inches. Appearance old. Prose and Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worn out. Torn. Worm-eaten. A drama by Hanumān.

Beginning, End, Colophon :—नास्ति । विषय :—Same.

No. 107. मालतीमाधवम् By भवभूति ॥ Mālatīmādhavam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 52 in a line. Folia 51. 10 × 3 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1662. Place of deposit, Pandit Maṇīśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well known drama by Bhavabhūti.

Beginning. श्री नमो माधवाय ॥

सानन्दं नन्दहस्तादृतमुरजरवाहृतकौमारवर्दि—
वासाम्नासापरन्ध्रं विशति फणिपतौ भोगसङ्कोचभाजि ।
गण्डोद्गीनालमालामुखरितः कुम्भस्ताण्डवे शूलपाणे
वैनायक्यश्चरं वे वदनविधुतयः पान्तु चीत्वास्वलाः ॥
रन्तः सन्तु निरन्तरं सुकृतिनो विधुस्तपोपादया-
राजानः परिपालयन्तु वसुधां धर्मे स्थिताः सर्वदा ।
काले सन्ततवर्षिणो जलमुचः सन्तु प्रजापुण्यतो,
मोदन्तां धनवद्भवान्भवसुहृद्गोष्ठीप्रमोदाः प्रजाः ॥
काम एवमस्तु इति निःकान्ताः सर्वे ॥

End.

Colophon दशमोऽङ्कः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थ इति ॥०॥ शुभम् भवतु लेखकपाठकयोः । शिष्याभ्यां
नमः ॥ श्री नमः ॥ शाके १६६२ ॥

विषयः । मालतीमाधवयोर्विवाहवर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 453. Pt. II. p. 104. Pt. III. p. 98. C. S. C. Vol. VI. p. 162. Tri. Cat. Vol. III. p. 2772. H. P. S. Vol. I. (1905) p. 56,74. B. M. (1908) p. 95. C. P. B. p. 370. Des. Vol. XXI. No. 12589.

— — —

No. 108. **मालतीमाधवव्याख्या** ॥ By जगद्धर ॥ Mālatīmādhavavyākhyā.

Substance :— Character Maithilī. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 24 in a line. Folia 85. 14 × 2 inches. Appearance, old. Worn out. Prose. Incomplete. Correct. Date ? Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. Worm-pierced. A commentary on Mālatīmādhava of Bhavabhūti by Jagaddhara. Only 5 scenes are complete.

Beginning. चञ्चच्चन्द्रकचन्द्रचारुकुसुमो मायजटापहनवो,
दृष्यदारुणद्वन्द्वशूकवलयस्तत्पञ्चशाखालयः ॥
स्थानुर्मे फलशे भवत्कवितरां गौरीमुखेन्दुस्रव—
त्पीयूषद्वेदेह..... ॥
नत्वा गुरुन् गुणगणानवलोक्य टीकां
विश्वादिकोषभरतश्रुतिशब्दटीकाम् ।
कुण्डलस्थलङ्कारणमर्थगतिं विचिन्त्य,
श्रीमान् जगद्धरंती वि.....॥

End of Ms:—तथाच विरहे सति शृङ्गारसम्भोगलाभेन कामावासशान्तिर्दिप्यये तु मरणादिति
भावः ॥ अत्र भगवती नीतिरित्यत्र समासद्वयः ॥ द्वावप्युक्तौ देववशेन
बाधशङ्कयोपसर्जनता ध्वनिता सुभेधसः सुवृत्तेः ॥

Colophon. नास्ति "

विषयः । मालतीमाधवटीका ॥

— — —

No. 109. मेघदूतम् By कालिदास ॥ Meghadūtam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 10. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Dāmodara Jhā, Andhrāṭhārhi, P. O. Darbhanga. A well-known poem (cloud-messenger) of Kālidāsa. Torn.

Beginnng. g. श्री नमो महागणेशाय ॥

कश्चित्त्वान्ताविरहगुरुणा स्वाधेकारप्रमत्तः ।

शापेनाहं गमितमहिमा वर्षभोग्येन भर्तुः ॥

यत्तत्त्वके जनकतनयास्नानपुगयादकेषु ।

स्निग्धच्छायातरुषु वसति रामगिर्याश्रमेषु ॥

End

एतत्कृत्वा प्रयसमुचिताः प्रार्थनाचेतसा मे

सौहार्दाद्वा विधुः इति वा मयनुकोशबुध्या ।

इष्टान्देशान्निश्चर जलद प्रावृषा सम्भृतश्री

मामूदेवं क्षणमपि च ते विद्यता विप्रयोगः ॥

Colophon. इति कालिदासकृतौ मेघदूतखण्डकाव्यं समाप्तम् *॥

विषय । मेघसन्देशः प्रियाविरहिणो यत्तस्य ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 466. Pt. II. p. 107, 218. Pt. III. p. 100. C. S. C. Vol. VI. p. 79. A. C. Pt. I. p. 117. H. P. S. Vol. I. (1905) p. 31, 56. B. M. (1908) p. 279. C. P. B. p. 385. Des. Vol. XX. No. 11869-77

No (A) मेघदूतम् By कालिदास ॥ Meghadūtam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 42 in a line. Folia 12. $10\frac{3}{4} \times 4$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Jayadeva Miśra, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A poetical work by Kālidāsa. Slightly damaged. Worm-eaten.

Beginning विषय.— Same. End, Colophon wanting.

(B) मेघदूतम् By कालिदास ॥ Meghadūtam.

Substance:—Character Maithilī, White paper. Lines 10 on a page. Letters 45 in a line. Folia 10. $11\frac{1}{4} \times 4\frac{3}{4}$ inches. Appearance,

old. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Madhusūdana Miśra, Jalasain, P. O. Jhanjhāpur, Darbhanga.

Beginning, End, Colophon, विषयः— Same.

(C) मेघदूतम् By कालिदास a Meghadūtam.

Substance:---Character Maithili. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 48 in a line. Folia 11. 11 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1710. Worn out. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, P. O. Manigāchī, Darbhanga. A poem of Kālidāsa, describing message to cloud, during the banishment of Yakṣa by Kuvera. The Ms. is marked with useful notes throughout.

Beginning, End, विषयः—Same

Post Colophon. संवत् १८८५ शाके १७१० रते १०६६ साल लेखवरय शुभं भूयात्

अथैकमुन्येकगते शकाब्दे रुगडंतु वाच्यं लघु मेघदूतं ।

नैषस्य कृष्णे व्यलिखत्प्ररत्नान् द्वौरो क ध्वं रतु रामनामा ॥८॥

No. 110. मेघदूतद्योतिका By दिवाकर ॥ Meghadūtadyotikā.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 30. 12 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Jagannāth Jhā, Lagamā, P. O. Biraul Darbhanga. Worn out. Letters affected. Pages 1-4 in the beginning and 19-22 and are missing. Worm-eaten. A commentary on Meghadūta by Mm. Divākara.

Beginning of Ms. रणताकथनात् शरणं गृह्णन्ति चोदितः परः । यतः स्त्वं संतप्तशणं
तत्तमाद्धेतोः प्रियायाः कृतेन मम सन्देशं हर इतो ममापि विरहः सन्तप्तस्य
संदेशनयनेन तापहरो भवेति भावः कुत्र मया तव प्रिया प्राप्तव्या इत्याशंवयाह
ते त्वया गन्तव्या । अलवानामावेति प्रसिद्धाप्रसिद्धौ चाव्ययं नाम इति कोषः ।
यक्षेवराणां वसतिः तद्वत्सेऽस्यामिति द्युत्पत्त्याऽत्र वसतिर्वासस्थानं यक्षेश्वरं
कुवेरं गौरवाद्बहुवचनं । यद्वा ईश्वरपदमुत्तरपदे प्रयुज्यमानं तत् श्रेष्ठवाचि तेन
यक्षश्रेष्ठानां वसतिरित्यर्थः । तद्वति वृत्त्यानां वर्त्तरे वेति षष्ठी । अलवायाः

परिवार माह वाह्योद्यानमुपवनं तत्र स्थितो यो हरः तस्य शिरश्चन्द्रिकया शिरः-
स्थितचन्द्रशीसिखौतानि शुभ्रीकृतानि हर्म्याणि धनिवृक्षाणि यत्र कुवेरसखिता-
मवलम्बमानो भवानिन्दुमौलिरलकायां वसतीति श्रुतिः । एतेनान्यवलक्षणोप-
लक्षणाद्गदेव त्वयाऽलका निश्चया तत्र च या प्रिया प्राप्तव्या इति भावः । अत्र
च साक्षान्निसासरसिक्तस्य चन्द्रमौलिरलकाद्वर्त्मोपि तत्र तव संपत्स्यत
इति ध्वनिते । यत्तेश्वराणां वसतिरित्यनेन धनप्राप्तिरपि तत्रभवतः सम्भाव्यत इति
ध्वनितं । यदाहुः दृष्ट्याक्षेश्वराष्टृष्टा जनानां निधिदायिन इति । धौतहर्म्येत्यनेन
कामोपि तत्र तव फलिष्यतीति दर्शितं । यदुक्तं रमणीयेषु देशेषु कामः संजायते
नरति ।

End. अत अनुष्मनीयोयमिति ज्ञानेन कृषानुकोशः विधुरायं यत्न इति कृत्वा आक्रो-
धुः का सौहार्दात् । नैतत्कृत्वा भिन्नगण्योक्तानिप्रायं यथाह प्रियया विद्युतः तथ
त्वमपि विद्युता विद्युक्तो माभूः विद्युन्नामिगलिजितः सुखेन भ्रमेत्यर्थः ॥
विद्यावदानचरितो मिथिलेश्वरेण श्री नानियान्तिकरं विहितः यदेषु ।
तत्पुनः विद्वरेण हि मेघदूतविद्योतकृति मुदं च कृतः कृत्यम् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायजगद्गुरुश्रीदिवाकरकृता मेघदूतव्योतिका समाप्ता ।
लिपिरियं श्रीहिमकरस्य ॥

विषयः । मेघदूतव्याख्या ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 466.

No. 111. मेघदूतव्याख्या By स्थिरदेव ॥ Meghadūtavyākhyā.

Substance:—Character Devanāgarī. Blue paper. Lines 8
on a page. Letters 62 in a line. Folia 41. 12¼ × 4 inches.
Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date,
Sāvat 1923. Place of deposit, Pandit Bālagopāla Jhā, Ta-
rauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A commentary on Megha-
dūta of Kālidāsa by Sthiradeva. (स्थिरदेव) ।

Beginning श्री गणेशाय नमः ॥

कल्याणपूर्णीः वरुणावटोत्तैः,
काशीपुरे कामपि बल्पवल्ली ।
सीमानमुचैः मृतात्सलानां,
समाद्रिये सातरि माद्रिक्यां ॥१॥

वाशीर्षवेशचरणौ प्रणम्याभीष्टसिद्धिदौ ।

क्रियते मेघदूतस्य टीका बालप्रवाचिनी ॥२॥

तत्रादौ चिकीर्षितस्य काव्यस्याशीर्षमरकया दस्तुनिर्देशो वापि तन्मुखमिति
न्यायेनोत्तरकथानुगुणं वस्तुनिर्देशं मुखत्वेन निर्दिशति ॥

Enl. इत्थंभूतमिति । उद्भासिताखिलपदानि हि मेघदूतकाव्ये प्रबुद्धरसबंधुरभावभाजि ।

सज्जीभवद्गुणकथां स्थिरदेवनाभा टीकामिमामकृतकीर्तिमिव प्रकाशा ॥१२४॥

Colophon. इति सरस्वतीशृङ्गाग्रहरोपाख्याने महाकाव्ये कालिदासकृतौ स्थिरदेवस्य कृतिरिषं
टीका समाप्ता ॥

विषयः । मेघदूतविवरणम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. II. p. 218.

No. 112. मेघदूतव्याख्या By महिलनाथ ॥ Meghadūtavvyākhyā,
Sañjivani.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 52 in a line. Folia 42. 11½ × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śrinandana Miśra, Kanhauli, P. O. Sakri, Darbhanga. A commentary on Meghadūta of Kālidāsa by Mallinātha.

Be .inn .ng. सिद्धिः श्रीगणेशाय नमः ॥

मातापितृभ्यां जगतो नमोवामार्धजानये ।

सद्यो दक्षिणदक्षपातसंकुचद्वामदृष्टये ॥१॥

अक्षराय मिमिरोपशान्तये शान्तपादनमचिन्त्यवैभवं ।

तत्ररं वपुषि कुञ्जरं मुखे मन्महे कुमपि तुन्दिलं महः ॥२॥

शरणं करवाणि कामदन्ते चरणं वाणि चराचरोपजीव्यं ।

वरुणामसृष्टेः कटाक्षपातेः कुरुमामग्न वृत्तार्थसार्थवाह । ३॥

आशीर्षमस्क्रियावस्तुनिर्देशोवापितन्मुखमिति शास्त्रा-

भामूलं लिख्यते किञ्चिन्नानपेक्षितमुच्यते ॥४॥

आशीर्षमस्क्रियावस्तुनिर्देशोवापि तन्मुखमिति शास्त्रा-

काव्यादौ वस्तुनिर्देशात्कथां प्रतीयति ॥५॥ अश्चिदिति ॥

ms of Ms: सर्वत्र दृष्टी आधारेण संभावनयात्प्रच्यार्याति आह । आलोकोति त्रिभिः । हेमेध
सा मत्प्रिया बलिषु नित्येषु प्रोषितार्थेषु देवताराधनेषु व्याकुला व्याकुला वा
विरहेण तनु कृशं भावगम्यं लिखती वा तत्त्वार्थस्यादृष्टचरत्वात्संप्रति संभावः ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । मेघदूतटीका ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 466. Pt. II. p. 108. Pt. III.
p. 100. B. M. (1908) p. 280. C. P. B. p. 385. Des. Vol. XX.
No. 11878-80.

— — —

No. 113. **मेघदूतव्याख्या** By **भरतमल्लिक** etc. ॥ Meghadūtavyākhyā.

Substance:— Character Maithilī. White paper. Lines 19
on a page. Letters 74 in a line. Folia 57. 16 × 10 $\frac{3}{4}$
inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally correct.
Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śrīkānta Jhā,
Lakṣmīpur, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. Commentaries
on Meghadūta of Kālidāsa by Bharatamallika, Rāmanātha, Mal-
linātha and Kalyāṇamalla. Some folia in the beginning and
end are torn.

Beginning of Bharatamallika. श्रीहरिः ॥

नत्वेवं वैद्यगौराङ्गमन्धीकाङ्कसमुद्भवः ।

भरतो मेघदूतस्य टीका बहुबुधैः कृता ॥

तथापीदं सुवाधाख्या क्रियते भूभृदाज्ञया ।

कालिदासो महाकविर्मेघदूताख्यं खण्डकाव्यं चिर्कषुः खण्डाव्यमुखं कुर्या-
त्कश्चिदित्यादिभिः पदैः । सर्गवन्धैस्त्ववश्यं तु नाम वार्थं सुशोभनमित्युक्तेर्नायक-

नामनिर्देशेन विना न दारुते ॥ कश्चिदित्यादि ॥

End of Bharatamallika. एवमुक्तप्रकारेण एतन्मम प्रियसमुन्नितमिति योजयन्त्यन्ये हि धुरे
इति सप्तम्यन्ते मणीत्यस्य विशेषणं इत्युक्तप्रकारं एतत्प्रियसमुन्नितमिति योजयन्त्यन्ये
विद्युतो मेघवनितात्वेन दर्शनेन वविरम्पूदायरिद्धं ग्रन्थरमासौ षड्भिर्मङ्गलार्थं
शब्दो दीयते इति श्रीशब्दोपन्यासः ॥

Colophon. इति भरतमल्लिककृता मेघदूतटीका समाप्ता ॥०॥०॥

विषयः । मेघदूतविवरणम् ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 466. Pt. II. p. 108. Pt. III.
p. 100.

— — —

No. 114. **रघुवंशम्** By **कालिदास** ॥ *Raghuvamśam*.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 34 in a line. Folia 28. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date? Place of deposit, Pandit Ganū Miśra, Lālāganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known epic poem by Kālidāsa.

Beginning. अथ नमो गणेशाय ॥
व गार्थाविष संपृक्तौ वागर्थप्रक्षपत्ये ।
जगतः पित्रौ वन्दे पार्वतीश्वरमेवरी ॥

End of Ms. आ ज्ञानं यत्पुत्रं पुण्यं त्रैलोक्ये वसुधैव कुटुम्बकम् ।
व्याप्त्ये सपरिव्याप्तकीटकाशा ... ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । सुप्रसिद्ध एव ॥

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 486. Pt. II. p. 113, 219. Pt. III. p. 104. C. S. C. Vol. VI. p. 79. A. C. Pt. I. p. 117. Tri. Cat. Vol. III. p. 2773. H. P. S. Vol. I (1905) p. 21. B. M. (1908) 6281 C. p. B. P. 398. Des. Vol. XX. No. 11636-79.

(A) **रघुवंशम्** By **कालिदास** ॥ *Raghuvamśam*.

Substance:—Character Bengali. White paper. Lines 4 on a page. Letters 72 in a line. Folia 25. $17\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete (only 4 chapters). Correct. Date? Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarma, P. O. Parsarma, Bhagalpur. Worn out. Slightly damaged. A poetical work by Kālidāsa with useful notes on it. Worm-eaten.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) **रघुवंशम्** By **कालिदास** ॥ *Raghuvamśam*.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 11 on a page. Letters 42 in a line. Folia 24. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date? Place

of deposit, Raj Library, Darbhanga. A poem by Kālidāsa. Worm-eaten.

Beginning, विषय, End, Colophon:—Same.

No. 115. रघुवंशप्रकाश : ॥ By शशिधर ॥ Raghuvamśaprakāśah.

Substance:—Character Maithili. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 68 in a line. Folia 211. 13 × 2 inches. Appearance, very old. Prose. Worn out. Worm-eaten. Incomplete. Correct. Date? Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Raghuvamśa of Kālidāsa, by Śaśidhara. This commentary begins from the 9th canto and contains only 9 cantos i. e. from the 9th to the 17th canto, of which some 4 folia are missing in the beginning and one folio is not legible. Some folia are missing at the end of the 17th canto as well. It appears from the commentary that Raghudatta Thākura persuaded Mahopādhyāya Śaśidhara to write it. “ इति समस्तप्रक्रियाविराजमानमहासाग्न्यविग्रहिकठकुरश्री-रघुदत्तकारिने महोपाध्यायश्रीशशिधरकृते रघुप्रकाशे ” ॥ In this commentary only prose order and their equivalents are given.

Beginning of Ms. रिपुणां शत्रूणां द्वारगणानवगमगणाना लक्षानवगत कृतवान् । बलान्

शक्त्युपचयात् अलकाधिपदत्त कुदेरद्विक्रमे यस्य स तथा । किं विशिष्टान्
जघनेति जघनेन मेघलापरिधानस्थानेन जघनाद्वा निर्विषयीकृता विषय-न्यापनीता
मेखला येषां ते तथा भर्तृविनाशान्मेखलाशून्यं तज्जघनं कृतवानित्यर्थः ।
पश्चान्तम्बः स्त्रीबद्ध्याः क्लीबे तु जघनं पुर इत्यमरः ॥ अनुचितिति अनुचिरं नान-
भ्यस्तं नासमञ्जसं शोभजेनाश्रुणा शब्दजलेन दितुमो विशेषको येषां ते तथ ।
'विशेषकोऽस्तीति न को विशेषयितरि च हि पु इति मेदिनीनारः इत्येव . वृत्तल
इति विश्वः । चरणयोरिति ॥

End of Ms. अर्पितमिति ॥ तस्य शिशिरात्रयोर्विश्रुतां युयुर्गताः शिशिराकृतविशेष इति
प्रेक्ष्यतामिति पाठः । तत्र सहाय्यं प्रीततामिति वा इत्यर्थः अर्पितमात्र एव
स्तिमितं निश्चला दीपनां दीपनं अत्र । कवेत्याह रश्मिवेश्मरिदिति रश्म-

हृदयर्थः ॥ निवातः कुक्षिरभ्यन्तरं येषां त तथा । विवातेवात्शून्य इति वसुरता-
न्तरक्षमाः वृद्धत्वात् सर्वप्रकारभ्रुरतान्तरक्षमार्था इति ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । रघुवंशव्याख्या ॥

No. 116. रत्नमञ्जरी By सुखावसु ॥ Ratnamañjarī.

Substance:— Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 64 in a line. Folia 19. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date, Śaka 1685. Worn out. Badly damaged. Place of deposit, Pandit Jayānanda Miśra, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on Nalodaya of Kālidāsa by Sukhāvasu. Only the 18th folio is missing. Page 19 is torn.

Beginning. श्रीगणपतये नमः ॥

यः वरोति विभर्त्यति जगदेतच्चरावरम् ।

नमस्तस्मै महेशाय परात्परतराय च ॥

काकाव्यादिकं वीक्ष्य सुदर्शनमुताह्वेः ।

महिनाथानुजः श्रित्तनुते रत्नमञ्जरीम् ॥

End

यथैव हरिं मा लक्ष्मीः आप प्राप किमृणय उवाच यतमायतमाय यथा माष

वा पद्यं यस्य स यतमायः अत्रिश्येन यतमायः यतमायतमरत्नमै ।

Co lophon. इति श्रीनलोदयप्रकाशे चतुर्थोल्लास. समाप्तश्चयं ग्रन्थः ॥

Post Colophon. अभवद्दीपत्वारिमहायनः शक्रनृपस्य पदा शमहायनः ।

हरिपुरे लिखितश्च महायनः शङ्कलार्धनृपैः सुमहायनः ॥

श्रीदुर्गावतैरिति ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । नलोदयव्याख्यानम् ।

No. 117. रत्नावली By श्रीहर्ष ॥ Ratnāvalī.

Substance: Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 45 in a line. Folia, 26. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose and verse. Complete. Incorrect. Date,

Samvat 1537. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jha, Laganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known drama, dealing with the marriage of Udayana and Ratnāvalī, by Śriharṣa.

Beginning. ओ नमः शिवाय ।

पादाग्रस्थितया मुहुः स्तनभरेणानीतया नम्रतां ।
शम्भोः सस्पृहलोचनत्रयपथं यान्त्या तदाराधने ।
ह्रीमत्या शिरसीहितः ससुलकस्वेदोद्गमाशंकया ।
विशिलष्यन्कुसुमाञ्जलिर्गिरिजया क्षितोऽन्तरे पातु वः ॥

End. तथापीदमस्तु ।

उर्वीमदायशस्यं जनयतु विसृजं वासवोऽष्टमिष्टां ।
दृष्ट्या त्रैविष्टपानां विदधतु विविधप्राणं विप्रमुख्याः ॥
आकस्यान्तं क्रियाकुक्रमसमुचितं सज्जनानां सुहृत्वं ।
निर्विश्लेषावकाशं पिशुनजनवचो वज्रपातावशेषाः ॥

Colophon. इति निष्क्रान्ताः सर्वे । चतुर्थोऽङ्कः समाप्तः ॥६॥६॥ इतिग्रन्थसंख्या ७०० ॥
संवत् १५३७ वर्षे आश्विन वदि २ सोम ॥

विषयः । रत्नावल्युदयनयोर्विवाहः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 492. Pt. II. p. 115. p. III. p. 105. C. S. C. Vol. VI. p. 152. A. C. Pt. I. p. 119. Tri. Cat. Vol. III. p. 2824. B. M. (1908) p. 220. Des. Vol. XXI. No. 12629.

No. 118. **रससारदीपिका** By जगद्धर ॥ *Rasasāradīpikā*.

Substance: - Character, Maithilī. Brown paper. Lines 14 on a page. Letters 64 in a line. Folia 36. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, P. O. Manīgachī, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva, by Jagaddhara. This ms. contains 10 complete chapters and one half of the eleventh.

Beginning. ओ नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णायनमः ॥

॥ कलितभुङ्क्तो मस्तु विन्यस्तगङ्गो विरितनस्तुङ्क्तो दत्तदेतयसङ्गः ।

चिरविगलदनङ्गस्त्यक्तसङ्गोङ्गनाङ्गो भवतु मम विभूत्यै शम्भुरुन्मत्तगङ्गः ॥

नानाढीकाः समालोक्य निचिन्त्य सुचिरंहृदा ।

गीतगोविन्दटीकेयं क्रियते श्रीजगद्धरेः ॥

इहकविर्निर्विघ्नप्राप्तिस्तसमामिमुद्दिश्य स्वेष्टदेवताकीर्तनरूपं मंगलं विधितुमर्हन्काव्य-
लक्षणीभूतं वस्तुनिर्देशमपि कटाक्षयति ।

मेघेरित्यादिना ॥

End of Ms

काश्मीरित्यादि तत्तमित्रं कर्तुं तासां प्रेम तत्प्रेम तदेव हेम सुवर्णं तस्य निक्षो-
पलतां निक्षपाषाणतां तनोति विस्तारयति । कीदृशं एतत्तमालदलवत्तापिच्छपत्त-
वन्नीलतमं अतिशयमं अतिशायने तमप । कीदृशं अमिसारिकानां रुचिमञ्जरीभिः
दीप्तिप्रकरैः आरूढा कृता रेखा यत्र तत् अभितः सर्वत्र कीदृशीनां काश्मीरगौर-
वपुषां कुङ्कुमतुल्यपीतशरीराणां वा अतिगौरानागरीणां पार्श्वतने रेखा सुवर्णनिक-
षड्वोत्प्रेक्षतेति भावः । हिरण्यं हेम हाटकमित्यमरः । निक्षः कमपट्टिकेत्यमरः

Colophon.

नास्ति ।

विषयः ।

गीतगोविन्दव्याख्या ॥

Previous notice:—C. C. C. Pt. II. p. 31-197 Pt. III. p. 33.

No. 119. राक्षसकाव्यम् ॥ Rākṣasakāvyaṃ.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 14 on
page. Letters 55 in a line. Folia, 5. 12 × 5 inches. Appearance,
old. Verse. Complete. Incorrect. Date? Place of
deposit, Pandit Śivadatta Jhā, Baruāry, P. O. Parsarmā,
Bhagalpur. A poetical work with a commentary on it.

Beginning. कश्चट्टनं बहुवनं विचरन्वयस्ये ।

वयं वनात्मवदनां वनितां वनाद्राम् ॥

तर्वय्यरिदमुदीक्ष्य समुत्थितां खे ।

ना गामिमां मदल्लस्सकलां बभाषे ॥ १ ॥

End

एतावदुत्तमवचः सुमनाः स उक्ता ।

रंत्वा दिनं सह तया प्रियया ह्यदीनः ॥

युक्तं चतुर्मिलदुद्भिर्दीनवद्भि-

राक्षस यानमथ संप्रयौ स्वगेहम् ॥

Colophon.

Wanting.

Beginning of Commentary. श्रीनमो गणेशाय ॥

कश्चिन्ना पुरुषः वनितां इमां गां बभाषे गोशब्दः पशुभूम्यंशु वा द्विगर्थप्रसङ्गते
बभाषे उक्तवान् ।

किं कृत्वा तत्पर्यरिप्रदं समुत्थितमुदीक्ष्य etc. ॥

End of Commentary. स कथंभूतः अदीनः दीनं दुःखं तद्वहितः अर्थात् आनन्दयुक्तः यानं
कथंभूतं चतुर्भिः अनङ्गुलिः वृषभैः युक्तं योजितमित्यर्थः । अनङ्गुलिः कीदृशः
अदीनवद्विः आनन्दयुक्तौः बलिभिरित्यर्थः । यानं गतौ स्थेपि स्याद्यानं पीतौ च
लक्षणौ इति विश्वः ॥

Colophon :—Wanting.

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 498. Pt. II. p. 117-220.
Pt. III. p. 106. R. L. Pt. II. p. 186. C. P. B. p. 407. Des. Vol.
XX. No. 11895.

(A) राक्षसकाव्यम् By वररुचि ॥ Rākṣasakāvyaṃ.

Substance:—Character Devanāgarī. White paper. Lines
10 on a page. Letters 46 in a line. Folia, 6. 11 × 5 inches.
Appearance, old. Prose. Complete. Not correct. Date ?
Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, P. O.
Ghataho, Darbhanga. A poetical work with the commentary
named प्रदीप which begins thus:—

भ्रीगणेशाय नमः ॥

नत्वा गणपतिं देवं देवतां च गिरामसौ ।

व्याख्यायते यथाप्रज्ञं मयकाकाव्यराक्षसः ॥

तत्र वस्तुनिर्देशलक्षणमाचरति ।

कश्चिदनिर्दिष्टनामा ना पुरुषः वनितां प्रियां इमां वक्ष्यमाणां वाचं बभाषे जगाद
etc. and ends :—

कथा सार्धं तया प्रियया हि पादपूरणे अदिनः नदिनः अदीनः प्रहृष्टइत्यर्थः ।

इतिराक्षसकाव्यप्रदीपः समाप्तः ॥

No. 120. राक्षसकाव्यव्याख्या ॥ Rākṣasakāvyaṃkāhyā.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 8 on
a page. Letters 46 in a line. Folia, 10. 17 × 4 inches. Ap-
pearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date ?

Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on the poem attributed to Kālidāsa entitled Rākṣasa Kāvya. The name of the commentator is not found in the Ms. Slightly damaged.

Beginning. श्रीगणेशायनमः ॥

कश्चिदिति । कश्चिदनिर्दिष्टनामा ना पुरुषः वनितां स्त्रीं प्रति इमां प्रत्यक्षां सकलां
समस्तां गां वाचं बभाषेऽब्रवीदित्यर्थः । किम्भूतः ना । वनं काननं चित्रम्
भ्रमन् etc. ॥

End.

किंविधः सः सुमनाः सुष्ठु सुन्दरं मनोऽन्तःकरणं यस्य सः शुद्धमानस इत्यर्थः ।
पुनः किंविधः भ्रमीनः सुन्दर इत्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीकालिदासकृतं राक्षसकाव्यं सटीकं समाप्तम् ॥

विषयः ।

राक्षसकाव्यस्य टीका ॥

No. 121. राघवपाण्डवीयम् By कविराजपरिणित ॥ Rāghavapaṇḍaviyam.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 8 on a page. Letters 42 in a line. Folia, 30. 11 × 4 inches. Appearance, fair. Verse. Incomplete. Incorrect. Date? Place of deposit, Babu Matikānta Jhā, Ekamā, P. O. Supaul, Bhagalpur. A poetical work by Kavirāja Paṇḍita. The work conveys two meanings throughout. The codex seems to be copied out from an old MS. so the gaps are left unfilled.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

स्वाधिष्ठानाम्बुजरजः पुञ्जपिञ्जरमूर्त्तये ।

इष्टयाधीनजगत्पृष्ठिकर्मणं ब्रह्मणे नमः ॥

पुनातु वः सरस्वत्या विलासः शिशुकः सुकः ।

लतां सुमयमाणिक्कयपञ्जरान्तरंगोच्चरः ॥२॥

End.

मानुतेन निजवाहनेचितं नूनमिन्द्रहरिणं जिघृक्षता ।

आतेते जलदवागुरा शेत... क्षमण्डलमपिन्युरुद्धतः । ६८॥

शाद्वलेषु निचितान्यविस्फुर.....

Colophon. नास्ति ।

विषयः । राघवपाण्डवयोधश्चरित्रवर्णनम् ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 499. Pt. II. p. 117. Pt. III. P. 106. C. P. B. p. 407.

No. 122. राघवसिंहकीर्त्तिशतकम् By नरपति ॥ Rāghavasiṃha-kīrtiśatakam.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 60 in a line. Folia 10. 13 × 4 inches. Appearance, tolerable. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1805. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A manual of the attributes of the late Mahārājas of Darbhanga Raj (Maheśa Ṭhākura, Śubhāṅkara Ṭhākura, Gundar Ṭhākura, Narapati Ṭhākura and Rāghavasiṃha) by Narapati Sarmā resident of Tarauni, near Sakri.

Beginning. ओनमोगणेशाय ॥

ब्रह्मा स्वायुर्वितरतु हरिः पालकत्वं प्रजानां ।
दुर्गा रक्षावलमथ सदास्वश्रियः पर्वतीशः ।
हेरम्बो वो हस्तु दुरितं भास्करो व्याधिसुर्वी ।
गुर्वान्तुष्टिं वितरतु सदा श्रीमहाराजतुष्टः ॥१॥
मिथिलापमहाराज श्रीमद्राघवभूभृताम् ।
क्रियते कीर्त्तिशतकं श्रीनरपतिशर्मणा ॥२॥

End.

देहेनैव समं विनश्वरमिदं सर्वं हि काव्यं विने-
त्यालोकाशु महीभृतान्तु मिथिलालंकारशोभाभृताम् ॥
साफलयाय चिराय कीर्त्तिशतकं संकीर्त्तितं जन्मनः ।
श्रोतृणां मुदमातनेतु सफलो भूयाद्यथाऽयं श्रमः ॥१०३॥
तस्मै नमो जगदलङ्कृषणापराय संस्तौति यः परपरिश्रमश्रमस्तम् ।
श्रुत्वा सतां सदसि यं वनरोदनत्वं श्रान्तो जहाति वितनेत्यतुलां मुदम् ॥१०२॥

Colophon.

इति तरौनीग्रामवास्तव्यवलिखासवंशसम्भवश्रीनरपतिशर्मविरचितं मिथिलामण्डला-
खण्डलमहाराजश्रीराघवसिंहकीर्त्तिशतकं समाप्तम् ॥०॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु आ०
शु. १२ बुधे शाके १८०५

विषयः ।

दशमेग.नरेन्द्राणां कीर्त्तिवर्णनम् ॥

No. 123. राधाविनोदः By रामचन्द्र ॥ Rādhāvinodah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 15 on a page. Letters 64 in a line. Folia, 5. 11 × 4 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Not correct. Date ?

Place of deposit Pandit Kamalākānta, Salampur, P.O. Ghataho, Darbhanga. A poetical work by Rāmachandra Kavi with the commentary of Nārāyaṇa, son of Raṅganātha.

Beginning of Ms. ओं नमो गणेशाय ॥

पितृवचनमवश्यमेव पालयं ।

जगति जनानिति शासितुं वनान्तम् ॥

गतमतिकरणारसार्द्रचित्तं ।

रघुपतिमेकमुपास्महे सदारम् ॥१॥

रङ्गनाथाङ्गजजुषा नारायणमनीषिणा ॥

राधाविनोदकाव्यस्य व्याख्या व्याख्या. ध्यते ॥२॥

Beginning. श्री ज्वालामुख्ये नमः ॥

माली नो वनमाली माली नो वनमाली ।

मालीनो वनमाली मालीनोऽवतु माली ॥१॥

End. रामचन्द्रकविनादः पुरुषोत्तमसुतेन सुतेन ।

राधिकाहृदयशोकदमासीद्राधिकाहृदयशोकदमारात् ॥१६॥

Colophon. इति श्रीरामचन्द्रकविविरचितं राधाविनोदाख्यं काव्यं समाप्तम् ॥

विषयः । सुप्रसिद्ध एव ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 505. Pt. II. p. 118, 220. Pt. III. p. 108. R. L. Pt. I. p. 410. B. M. (1908) p. 252. C. P. B. p. 410.

No. 124. राधाविनोदकाव्याख्या By विद्याकर मिश्र ॥ Rādhāvinodavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow Nepālī paper. Lines 11 on a page. Letters 72 in a line. Folia, 6. 12 × 4 inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1798. Place of deposit, Pandit Adhikālāla Miśra, Balava, P. O. Nowhatta, Bhagalpur. A commentary on Rādhāvinoda by Vidyākara Miśra. Worm-eaten. Badly damaged.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

देवीं वाचनमस्कृत्य श्रीविद्याकरमैथिलः ।

राधाविनोदकाव्यस्य व्याख्यं प्रकुरुते स्फुटाम् ॥१॥

प्रारीप्सितग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नविघाताय कविः श्रीकृष्णस्मरणरूपमङ्गल-
मादौ निबबन्ध । मालीनइति ॥ वनमाली श्रीकृष्णः नः अस्मान् अवतु रक्तु
आपादलम्बिनी माला वनमाला साऽस्यास्ति इन् । आपादलम्बिनीमालाम्बन-
मालाम्बिदुर्वुधा इति शब्दार्णवः । कथंभूतः मालीनः । मा लक्ष्मी तस्या लीनः
मा वा लीना यस्मिन् सः ॥

End. राधिकाहृदयशोकदमासीन् राधिकाहृदयशोकदो राधाहृदयदुःखनाशकारणं यः माः
चन्द्रः तस्य राधिकाहृदयशोकदमासः चन्द्रस्य इ शोभा तस्या इन् प्रापकं निर्णय-
कत्वेन प्रतिपादकं माश्चन्द्रमासयोः पुंसीति त्रिकाण्डशेषः ॥३॥

Colophon. इति मंथिलमहोपाध्यायश्रीमिश्रानन्दकरात्मजमहोपाध्यायश्रीविद्याकरमिश्रकृता
राधाविनोदकाव्यस्य व्याख्या परिपूर्णा ॥१६॥

Post colophon. शाके १७६८ सन १२८४ साल मार्गकृष्णदशम्यां शनौ सकराटी श्रीपञ्चलालेन
लिखितं ग्रामावस्थित आधारपूर ॥ शुभमस्तु श्रीरस्तु ॥ लेखकस्य शुभं भूयात् ।
श्रीगणेशाय नमः ॥

विषयः । राधाविनोदकाव्यटीका ॥

(A) राधाविनोदकाव्या By विद्याकरमिश्र ॥ Rādhāvinodavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia, 4. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Śivadatta Jhā, Baruāry, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. A commentary on Rādhāvinoda by Vidyākara Miśra with the text.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) राधाविनोदकाव्या By विद्याकरमिश्र ॥ Rādhāvinodavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 68 in a line. Folia, 5. 12½ × 5 inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Mārkaṇḍeya Miśra, Chanaur, P.O. Manigachī, Darbhanga. A commentary on Rādhāvinoda of poet Rāmachandra by Vidyākara Miśra. Worm-eaten at the top of left side. This MS. contains text also.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) राधाविनोदकाव्यव्याख्या By विद्याकरमिश्र ॥

Rādhāvinodakāvyavyākhyā.

Substance:—Character, Maithilī. White Nepālī paper. Lines 7-9 on a page. Letters 52 in a line. Folia 8. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date? Place of deposit, Babu Satyanārāyaṇa Miśra, Balavā, P. O. Nowhattā, Bhagalpur. A commentary on Rādhāvinoda of Rāmachandra by Vidyākara Miśra. Slightly damaged.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

(D) राधाविनोदकाव्यव्याख्या By विद्याकरमिश्र ॥ Rādhāvinodavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folia, 5. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fair. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date, San 1262 Sāl. Place of deposit, Pandit Pañchānana Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A commentary on Rādhāvinoda by Vidyākara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय:— Same.

(E) राधाविनोदकाव्यव्याख्या By विद्याकरमिश्र ॥ Rādhāvinodavyākhyā.

Substance:—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 13 on a page. Letters 60 in a line. Folia, 5. 11×4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date? Place of deposit, Pandit Jayānanda Miśra, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. Worn out and torn. Badly damaged. Letters affected. A commentary on Rādhāvinoda by Vidyākara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(F) राधाविनोदकाव्यव्याख्या By विद्याकरमिश्र ॥

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 4 on a page. Letters 75 in a line. Folia, 9. $12 \times 2\frac{3}{4}$ inches. Appearance, fairly old. Prose, Complete. Incorrect, Date?

Place of deposit, Pandit Jagesvar Jhā, Hanumānnagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A commentary on Rādhāvinoda of poet Rāmachandra by Vidyākara Miśra.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 125. राधाविनोदव्याख्या ॥ Rādhāvinodavyākhyā.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 17 on a page. Letters 68 in a line. Folia 5. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Prose. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Gaṅgādhara Jhā, Janki, P. O. Deodha, Darbhanga. A commentary on Rādhāvinoda of poet Rāmachandra by an anonymous commentator.

Beginning. श्रीगङ्गाकृष्णव्यासमः ॥

अथराधाविनोदकाव्यं सटीकं व्याख्यायते ॥

पितृवचनमवश्यमेव पाल्यं ।

जगति जनानिति शशितुं वनान्तम् ।

गतमतिकरुणारसार्द्रचित्तं ।

रघुपतिर्मेवमुपास्महे सदरः ॥१॥

राधाविनोदाख्यकाव्यं चिकीर्षुर्निविध्नप्रारोक्षितसमाधिकामो रामचन्द्रकविः
परमेश्वरप्रार्थनारूपं मंगलमाचरति मालीनो वनमाला इति ॥

End.

राधिका च हृदयशोकदा राधिकाहृदयशोकदुःखनाशिका कलामश्रुन्दश्च अः विष्णुः

अः वायुश्च अस्पतिरिरोहिणमिति अयः मधुश्चन्द्रः कामश्च तेषां इन् प्रापकं

वर्णनायत्वेन तन् राधिकाहृदयशोकदमासीन् ॥

Colophon. इतिराधाविनोदकाव्यं सटीकं समाप्तम् ॥

विषयः । राधाविनोदविवरणम् ॥

No. 126. रामकृष्णनाव्यम् By सूर्यदेवज्ञ ॥ Rāmakṛṣṇakāvyaṁ.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 7-9 on a page. Letters 45 in a line. Folia, 18. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Khusara Jhā, Saurath, P. O. Madhubani,

Darbhangā. A short poem by Sūryadaivajña with the commentary on it by Rūpanātha.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

तं भूमुतामुक्तिमुदारदासं वन्दं यतो भव्यभवं दयाश्रीः ।
श्रीयादवं भव्यभतोयदेवं संहारामुक्तिमुदा भूभूतम् ॥१॥
चिरं विरञ्चिर्न चिरं विरञ्चिः साकारता सत्यसतारका सा ।
साकारता सत्यसतारका सा चिरं विरञ्चिर्न चिरं विरञ्चिः ॥२॥

End. तारके रिपुराप श्री हृद्या दाममुतान्वितः ।
तन्वितामु सदा चारुश्रीपरा पृष्टिके रता ॥३५॥
तंकारङ्कागाराध्यासं याने मेयाकाराव्यासे ।
सेव्याकारा यामे नेया संध्यारागाकारं कालम् ॥३६॥

Colophon. इति श्रीमद्देवज्ञमूर्यविराजितं रामकृष्णकाव्यं संपूर्णम् ॥*

Beginning of commenatry. श्रीनमः शिवाय ॥

अथ ययोः कथाप्रसंगश्चतुर्वर्गप्रदस्ताविष्टदेवतात्वेन प्रणमति ॥ तमिति ॥

End. गोदावरी ब्रह्मगिरिः सकाशान् संप्रापिता प्रागुदधिप्रयत्नान् ।
येनर्षिणा सापि पुनः प्रतीपमानेतुमद्रि प्रभवेत्किमेतम् ॥
एवं विलोमात्तरकाव्यकस्तुभूयाः सभायां समवेद्य तज्ज्ञाः ।
जानन्त्विसां चित्रकवित्वसामां देवमूर्यामिधसंप्रदिष्टाम् ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । श्लोकानामनुलोमविलोमपाठेन रामकृष्णयोः समयोवर्णनामिति रचनावैचित्र्यम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 510. Pt. II. p. 119. 221.
Pt. III. p. 108. R. L. Pt. I. p. 42. C. S. C. Vol. VI. p. 93. A. C.
Pt. I. p. 120. C. P. B. p. 411. Des. Vol. XX. No. 1186.-98.

No. 127. रामकृष्णकाव्यव्याख्या ॥ Rāmakṛṣṇakāvya-vyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10-15 on a page. Letters 98 in a line. Folia 5. 14 × 4½ inches. Appearance, fair. Verse and prose. Complete. Generally correct.

Date, Śaka 1795. Place of deposit, Pandit Sitārāma Pāṭhaka, Karpapur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A commentary on Rāmakṛṣṇaviloma of poet Sūryadaivajña. The name of commentator is not found in Ms.

Beginning. श्रीरामकृष्णभ्यां नमः ॥

अथ ययोः कथाप्रसङ्गश्चतुर्वर्गप्रदस्तावेष्टदेवतात्वेन प्रणमति तमिति ।
तं भूयतामुक्तिं वन्दे भूयताया मुक्तिर्यस्मात्स तथा रावणरचितायाः सीताया मुक्तिः
मोक्षो यस्मात्तं रक्षयं वन्दे नमस्करोमीत्यर्थः ।
किम्भूतं उदारहासं उदारगम्भांगहासोयस्यासौ तथा ॥
उद्वेगनिमित्तं सर्वानर्थेषु प्राप्तेष्वपि अनुद्विग्न इत्यर्थः ।

End. गोदावरीवद्वागिरः सकाशात् संप्रापिता प्रागुदधि प्रयत्नान् ॥
येनर्षिणा सोपि पुनः प्रत्यक्षमानुमतिं प्रमेवेत्किमेतत् ॥३७॥
एवं विलोमाक्षरकाव्यकर्तृभूयाः समायां समवेद्य तज्ज्ञाः ॥
जानन्त्विमां चित्रकविविमीमां देवज्ञमूर्याभिधसंप्रदिष्टाम् ॥३८॥

Colophon. इति श्रीमद्देवज्ञमूर्यविरचितं रामकृष्णकाव्यं संपूर्णम् ॥

Post Colophon. शाके १७९५ श्रावणकृष्ण १४ बुधे
काश्यां शिवे गुरुं ध्यायन् लिखितं रामकृष्णकम् ।
काव्यं विद्वन्मुदं श्रीमान् यस्मात्फकनशर्माहि ॥१॥
विषयः । रामकृष्णविलोमशिका ॥

No. 128. रामकृष्णकाव्यव्याख्या By रूपनाथ ॥

Rāmakṛṣṇakāvyaavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 6 on a page. Letters 54 in a line. Folia 19. 10 × 3 $\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurath, P. O. Madhubani, Darbhanga. A commentary on Rāmakṛṣṇaviloma of Sūryadaivajña by Rūpanātha Miśra (father of the owner) with the text.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

नमस्कृत्य महाकाली सर्वकल्याणदायिनी ।

करोति मतिमान्विप्रो रूपनाथो विवेचनं ॥

विलोमकाव्यरूपस्य रामकृष्णकृतस्य यत् ।

अर्थयोः कथाप्रसङ्गश्चतुर्वर्गप्रदस्तावेष्टदेवतान्वेन प्रणमति तमिति ॥

End.

व्याख्यानमस्य विदुषां विदुषां हिताय श्रीरूपनाथधरणात्रिदशेन यत्नात् ।

काव्यस्य कथंरचितस्य विलोमनाम्नः प्रोक्तं हेरवृषतेस्तदकारि रम्यं ॥

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । रामकृष्णविलोमकाव्यविवरणम् ॥

No. 129. **रामगीतावृत्तिः** By **महीधर** ॥ Rāmagitāvṛttih.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 19 on a page. Letters 90 in a line. Folia 5. 14 × 4½ inches. Appearance fair. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Sitārāma Pāthaka. Kānpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A commentary on Rāmagitā of Adhyātma Rāmāyaṇa by Mahīdhara with text.

Beginning. ओं नमः सर्वातरामलक्ष्मणान्याम् ॥

गणेश कमलानाथं प्रणिपत्य गुरोः पदम् ।

करिष्ये रामगीतायाव्याख्यानं बालबुद्धये ॥१॥

अल्पग्रन्थेन ब्रह्मविद्याजिज्ञासयिपूर्वाल्मीकिः कथाप्रसङ्गमाह ॥ तत इति ॥

जगतां मङ्गलस्यापि मङ्गलरूपेणात्मना उत्तमारामाणक्रीतिं रावणादिवधेन सुयशो विधाय राजर्षिवर्यैरुत्तमवृत्त्यै ककुत्स्थादिभिः सेवितं पूर्वाचरितं धर्मश्चचार सेवितवान् उत्तमो रामः ॥१॥

नमोङ्गवडूरूपभितं च वर्षे, मास्यादिभे कृष्णदले भगाहे ।

विश्वेशपूर्या नरसिंहतुष्ट्यै श्रीरामगीताम-तामहीमाक् ॥१॥

Colophon.

इति श्रीमहीधरविरचिता रामगीतावृत्तिः समाप्ता । श्रीविश्वेश्वराय नमः ॥

श्रीअन्नपूर्णादेव्यै नमः । श्रीकालिकादेव्यै नमः ॥ श्रीभैरवाय नमः ।

विषयः । श्रीरामगीता-टीका ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 510. Pt. II. p. 120. Pt. III. p. 109. C. P. B. p. 412.

No. 130. **रामचरित्रवर्णनम्** By **हनुमान्** ॥ Rāmacharitravarṇanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 54 in a line. Folia 20. 12×3½ inches. Appearance, old. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Sitārāma Pāthākka. Kārṇapur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. Slightly damaged. Worn out.

Beginning. ओं नमः श्रीरामचन्द्राय ॥

शृणुत जनकवाक्यं क्षत्रियाः सर्वे एते ।

दशवदनभुजानां कृण्ठिता यत्र शक्तिः ॥

नमयति धनुरेशं यः सदारोपणेन ।

त्रिभुवनजयलक्ष्मी मैथिली तस्य दाराः ॥१॥

शौक्लवचनम् ।

सार्धं हरेण ह्रवन्नभयातिदेव्या ॥

हेरम्बषट्मुखमख्यप्रमथावकीर्णम् ।

केशमाशमृद्धतवतो दशकन्धरस्य ॥

केयश्च दुर्मदघनूर्मददोः परीक्षा ॥२॥

सीतावाक्यम् ।

कमठपृष्ठकठोरमिदं धनुर्मधुरमूर्त्तिरसौ रघुनन्दनः ।

कथमधिज्यमनेन विधीयतामहं तात पणस्तव दारुणः ॥

End. एवं दोर्दण्डदर्पन्दिशि दिशि परमाश्रयदं गापयित्वा,

कृत्वा दुर्वृत्तनाशं निखिलजनहितं पुत्रवर्गानुवृत्तम् ।

भुक्त्वा राज्यं सहस्राधिकमयुतमथो वत्सरान् पूर्णकामः,

सार्धं पौरैः सगर्भैर्जननमभिकृती राघवः स्वीयलोकम् ॥

Colophon. इति श्रीहनुमत्कृतचाटकं परिपूर्णतामगादिति ॥

Post Colophon. लिखितमिदं स्वार्थं श्रीहनुमन्नाटकं श्रीअमृतनाथशर्मणा ॥

Previous notice :—See Mahānataka.

(A) रामचरित्रवर्णनम् By हनुमान् ॥ Rāmacharitravarṇanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 64 in a line. Folia 12. 12 × 3½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date, La-saī 578. Place of deposit, Kapileśvara Miśra, Parsarmā, P. O. Parsaram, Bhagalpur. A poetical work by Hanumān, attributed to Rama. Worn out. Torn. Letters not legible throughout. Very much damaged.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

Post Colophon. वसुधापरीर्गते पावित्र्यद्रामयर्णनम् ।

लाक्ष्मणेन्द्रे कालिन्दके मन्द्रे श्रीमान् नमः ॥

श्रीं नमोऽमितरोचिषे ।

No. 131. रासविहारः By माधव ॥ Rāsavihārah.

Substance :— Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 68 in a line. Folia 8. 12 × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Worn out. Torn. Cannot be copied out completely. Place of deposit, Pandit Jāgeśvara Jhā, Hanumān Nagar, Lohat, P. O. Darbhanga. A poetical work of Mādhava in imitation of Gītāgovinda, ending in 12 cantos.

Beginni g माधवयोजयन्ति सवदि शिग्धस्मिता दृष्टयः ॥ १ ॥

अन्यास्ते ज देवपरिडितकवेः साक्षात्पुधावर्षिणा,

वाणीविश्वविलक्षणैव जगति ज्योत्सेव शीताः ... ।

कुर्मः किन्तु तथापि कर्म किमपि स्वान्तस्तुमः शान्तये,

यस्मान्मे मनसि प्रसह्य नियतं जागर्ति मुग्धं महः ॥

नत्वा मुकुन्दपदपङ्कजरेणुराजि ... नकोहरवधूचरणारविन्दं,

श्रीमाधवो मधुरिपोश्चरणान्वन्धनिर्वन्धनिर्मितमगं तनुते प्रबन्धं ॥

End.

राधामङ्गतन्दो मुहुश्चोललोलकशङ्कुली किशलयैरुत्तिप्य वचः स्पृशन् ।

खेलत्खञ्जनमञ्जुदग्धपितया सप्रीउमुद्री चित्र तमयो देयादमीष्टानिलः ॥०॥

Colophon इति रासे द्वादशः सर्गः ॥७॥

विषयः । रामललावर्गनाम्नकम् ॥

No. 132. **वाग्भूषणम्** By **रामचन्द्र** ॥ Vāgbhūṣaṇam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 64 in a line. Folia 11. 13½ × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ?. Place of deposit, Babu Purandara Miśra, Salampur Myary, P. O. Ghataho, Darbhanga. A manual of Sanskrit poems by Rāmachandra, dealing with Mokṣa, Dharma etc. All the poems are very difficult in style.

Beginning. श्रीमदिष्टदेवतायै नमः ॥

विप्राधिपारिषुसुविशंथि तातो मित्रात्मजार्जिनकारमुताङ्गसंस्थः ।

पार्थाग्रजाग्रजजनकाशनशत्रुपत्र ज्येष्ठो ददातु कुचमभ्यमुखः शुभम्बः ॥१॥

गौर्गौजनिर्गविगवां सुगवाचितानां वृष्ट्याभिनन्दयति योजनताःस्वगोदः ।

गोपत्रगोपतिगंधद्रुमद्राक्षराणां पूज्यो गवांमृगारो ददतां श्रियम्बः ॥ २ ॥

End.

पाण्ड्यपण्डितमण्डितमलयजाश्रीताग्रपर्णाजलिः,

पूतं नीवृत्तिसम्भवेन गुरुणा श्रीरामचन्द्रेण नः ।

इत्थं गृहपदम्भनिप्रदमहो वाग्भूषणख्यं कृतं ।

काव्यं व्याक्रियतैव येन विदुषा तन्त्रमामो वयम् ॥१०२॥

Colophon.

इति श्रीरामचन्द्रकृतं वाग्भूषणख्यं काव्यं सम्पूर्णम् ॥ यदक्षरंत्यादि ॥॥ कार्तिक-

कृष्णमावास्यायां षष्ठितमे वाराणस्यां श्रीनवशर्मणा विदुषा स्वकीयमनः-

सन्तोषाय श्रीवाग्भूषणख्यं काव्यमतिश्रमेण विलिख्य संशोधितमतिश्रमेनेत्यत

आदरणीयमदः किम्वहुनेत्यलम् ॥ श्रीमेशोमशाम्यान्ममो नमो नमो नमः

विषयः । मोक्षधर्मादयो निरूपिताः ॥

Previous notice :— C. C. Pt. I. p. 559. Pt. II. p. 132, 224. Pt. III. p. 118. R. L. Pt. 8. p. 275. Tri. Cat. Vol. III. p. 2747.

No. 133. **वाताह्वानम्** By **चन्द्रकवि** ॥ Vātāhvānam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 36 in a line. Folia 7. 19 × 4 inches. Appearance,

ance, fair. Verse in Maithilī. Complete. Generally correct. Date ?. Place of deposit, Pandit Kapileśvara Miśra, Parsarma, P. O. Parsarma, Bhagalpur. A poetical work in Maithilī language by poet Chandra, resident of Andhrathārhi and Court Pandit of Raj Darbhanga. He composed several works in Maithilī. The Rāmāyaṇa is the best among them.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्णं शिवं साम्बं घनसाराविषं कविः ।

श्रीचन्द्रः प्रणिपत्यादौ वाताह्वानं तनोत्यथ ॥

कन्तनगर वक जायकें कोशकि जल पिवि जाय ।

कमलनाथ आनन्दसो लेलधिन्हि पयर धोआय ॥

कटकरेज पर बैसिकें कवई माछ वक खाय ।

कुकुरक पेट ने घृत पचे कुलस्वभाव नहि जाय ॥

कमलकाननवे लिकरः कृती मलयदेशनिर्वशितविग्रहः ।

अलमदो विधुचन्दनलेपनैर्हरतुधर्मचयं मृगवाहनः ॥ १ ॥

End.

क्षत्तानगर गेलाह वकवृन्द । वृत्त बांहाडा बैसि अनन्द ॥

क्षकनभा लेल पयर धोआय । क्षारनिधिजल पीउलन्हि जाय ॥

क्षुद्र मीन भषि देलन्हि पीठ । क्षुद्रा अधिक तो सत्तू मीठ ॥

क्षणं क्षणं याति गवाक्षसन्निधौ । क्षणं क्षणं पश्यति चन्द्रमण्डलम् ॥

क्षणं क्षणं पृच्छति कान्तमुत्तमा । कुतोन वातागमनं वदेति हे ॥ ३४ ॥

Colophon.

श्रीचन्द्रकविविरचितं वाताह्वानं समाप्तम् ॥ श्री श्री श्री श्री श्री गुरवे नमः

॥ १००००० ॥

— —

No. 134. वाताह्वानम् By दुर्गादत्त ॥ Vātāhvānam.

Substance : - Character Maithilī. Brown paper. Lines 2 on a page. Letters 44 in a line. Folia 2. 11 × 4½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Worn out. Place of deposit, Nilakantha Siṃha Jhā, Chanaur, P. O. Manigāchī, Darbhanga. A handbook of poetical work, dealing with the invoking of air by Durgādatta.

Beginning. श्री नमस्तस्यै ॥ वाणीं प्रणम्य ।

शिरसि प्रणिधाय पाणी...घनवपश्चयं करोमि ।

सद्वालकस्य मरुते वकचालकस्य मोदाय मे भवतु कौतुकतः प्रयासः ॥ १ ॥

कमलकुमुदगन्धवाहकत्वादहनि निशित्वभिसारकावकोसि ।

यदि न पवन वासि संप्रति त्व तव विफलं हि तदा सदागतित्वम् ॥ २ ॥

End. क्षितिगतबहुपुण्यस्थानसंश्लेषशालः ।

प्रयतविविधवर्त्तावृत्तसंलीनदेहः ॥

अमरनगरनद्याः शीकरैः सिच्यमानः ।

पुरिपुरि पवमानः सर्वलोकं पुनातु ॥ ३५ ॥

Colophon. इति श्रीदुर्गादत्तविरचितं वाताह्वानं सम्पूर्णम् ॥ यद्वर्त्तमानादि ॥ श्रीरस्तु ॥

शुभमस्तु ॥ श्रीजयरुद्रशर्मणा लिखित्वा दत्तम् ॥ श्रीः ॥

विषयः । वायोर्विर्णनम् ।

(A) वाताह्वानम् By दुर्गादत्त ॥ Vātāhvānam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 17 on a page. Letters 40 in a line. Folia 8. 12 × 4½ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1793. Place of deposit, Pandit Mm. Rājīnātha Miśra, Saurāth, P. O. Madhubani, Darbhanga. A handbook of poetical writing, dealing with the invoking of wind during the summer season, by Durgādatta Jhā.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) वाताह्वानम् By दुर्गादत्त ॥ Vātāhvānam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 6 on a page. Letters 42 in a line. Folia 5. 12 × 2¾ inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Jagesvar Jhā, Hanumān Nagar, P. O. Lohat, Darbhanga. A handbook of poetical work, dealing with the invoking of air during the summer season, by Durgādatta.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) वाताह्वानम् By दुर्गादत्त ॥ Vātāhvānam.

Substance :—Character Maithili. Yellow paper. Lines 13 on a page. Letters 72 in a line. Folia 1. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, Śaka 1770. Place of deposit, Pandit Devakṛṣṇa Jhā, Chanaur, P. O. Manigachi, Darbhanga. A manual of poetical work, dealing with the invoking of air in the hot weather, by Durgādatta. Worn out. Torn.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

— — —

No. 135. वासवदत्ता By सुबन्धु ॥ Vāsavadattā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 7 on a page. Letters 37 in a line. Folia 26. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Worm eaten. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śaktinātha Jhā, Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A poetical work on the romance of Vāsavadattā by Subandhu with random notes.

Beginning. ओं नमो जगदम्बिकायै ।

करवदरसदृशमखिलं भुवनतलं यत्प्रसादतः कवयः ।

पश्यन्ति सूक्ष्ममतयस्सा जयति सरस्वती देवी ॥ १ ॥

खिन्नोसि मुञ्च शैलं विश्रमो वयमिति वदत्सु शिथिलभुजः ।

आभुग्नविततबाहुषु गोपेषु हसन्हरिर्जयति ॥ २ ॥

कठिनतरदामवेष्टनलेखासन्देहदायिनोऽस्य ।

राजनि वलीविभक्ताः स पातु दामोदरो भवतः ॥ ३ ॥

End of Ms. अनन्तरमहो प्रजापतेरूपनिर्माणकौशलमिदं मन्ये स्वस्यैव नेपुण्यस्य सौन्दर्यदर्शनोत्सुकमनसा कमलभुवा जगच्चयसमवा ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । वासवदत्ताकथा ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 566. Pt. II. p. 133, 224. Pt. III. p. 120. C. S. C. Vol. VI. p. 63. Des. Vol. XXI. No. 12403.

No. 136. वासवदत्ताव्याख्या By जगद्धर ॥ Vāsavadattāvyākhyā.

Substance :-- Character Maithili. White paper. Lines 17 on a page. Letters 70 in a line. Folia 34. 12×5 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Four folia are missing at the beginning. Worn out. Torn. Worm-eaten. Place of deposit, Raj Library, Darbhanga. A commentary on Vāsavadattā of Subandhu, by Jagaddhara.

Beginning. हिमसंहतिस्तत्प्रधानो गिरिर्हिमालयस्तमास्थितउपविष्टो वृषध्वजोहरः । हिमानी-
हिमसंहतिरित्यमरः । मानश्चित्तसमुन्नतिरितिच । पुण्यश्रेयसी मुक्तं वृष इतिच ।
असौ राजा सतां पुंसामागतिः स्थानं यद्वा सर्वदा यतिर्यानि परदेशप्रयाणं यस्य सः ।

End.

यदि भवति मदीयो टिप्पण्येऽत्र प्रमादः ।
कचिदपि समहिम्ना शोधनीयो महद्भिः ॥
स्खलति गमनकारी प्रायशो नात्र चित्रं ।
भवति च गुरुहस्तालम्बतोपि प्रकारः ॥
लब्धो दुर्लभशासनं सुरगणग्रामोभिरामो गुणै-
र्विधावंशविभूषितोपि शुशुभे शुभ्रे उभे धारिते ॥
येनायं समभूद्द्विजातितिलकश्चण्डेश्वरः पण्डितो ।
मीमांसैकरहस्यवश्यद्वयो दातावदाताशयः ॥
अस्मादभूज्जलनिधेरिव शुद्धभानु-
वेदस्वरो विविधतन्त्ररहस्यवेत्ता ॥
तस्मादजायत विशुद्धनिधानमूर्त्ति-
रामेश्वरो गुरुमर्तेकरहस्यवश्यः ॥ ३ ॥
कैवर्त्ती शासनं येन लब्धं जगति दुर्लभं ।
तर्कसिद्धान्तशुद्धान्तः करणाय गुणाधिकः ॥ ४ ॥
अस्मादजायत गदाधरनामधेयो ।
धीरो गदाधर इव प्रथितः पृथिव्या ॥
सोयं शुवामनगरे पदमाप शिष्टा-
न्मीमांसको विमलकीर्त्तिपवित्रमूर्त्तिः ॥ ५ ॥
विद्याधरं वरमजीजनदेवपुत्रं ।
मीमांसकं गुणहितं शुचिताधिवारं ॥
तत्तर्ककर्कशरहस्यनमस्यवश्य-
बोधं निजान्वयसरोजविकाशभानुं ॥ ६ ॥

रत्नधरं वरमेषसुपुत्रं शुद्धयशाः समसूत विशुद्धं ।
येनजितागुणिनो न हि ये ते सर्वगुणेन वसन्ति न भूमे ॥ ७ ॥
दमयन्त्यामयं धीरो लेभे सुतमरिन्दमं ।
श्रीजगद्धरनामानमनर्धगुणशालिनं ॥ ८ ॥
विद्याकुलालंकरणे पवित्रे छत्रे विचित्रेऽपि धारिते ते ।
नैयायिकेनापि कवीश्वरेण टीका कृता तेन जगद्धरेण ॥ ९ ॥
येनापाठि कठोरगौतममतं वैशेषिकं खण्डनं ।
येनाश्रावि सकोषकाव्यनिबहं तत्पाणिनीयं मतं ॥
छन्दोलङ्कारणं च येन भरतं तत्कामशास्त्रं श्रुतं ।
तेतानेनजगद्धरेण कृतिना टीका कृतेयं मुदा ॥ १० ॥
नाना कोषवती नितान्तचतुरा रम्यार्थसार्थार्थिनी ।
नानालंकृतिसुन्दरी रसवशाशुद्धान्वया भाविनी ॥
निर्दोषाकुलजाङ्गनेव गुणिनी टीका ममेयं तत-
स्तामेनामनुपालयन्तु कृतिनस्तेभ्यो नमः सर्वदा ॥

Colophon. इति श्रीमहामतोपाध्यायश्रीजगद्धरविरचिता वासवदत्ताटीका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । वासवदत्ताटीका ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 566. Pt. II. p. 35. 133.
H. P. S. Vol. I. (1905). p. 15.

(A) वासवदत्ताव्याख्या By जगद्धर ॥ Vāsavadattāvyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 20 on a page. Folia 20. 18 × 7 inches. Prose. Appearance, old. Worn out. Complete. Correct. Date, San 1164 Sāl. Place of deposit, Muralīdhara Jhā, P.O. Madhepur, Darbhanga. A commentary on Vāsavadattā of Subandhu by Jagaddhara. The codex differs in the beginning.

Beginning. ओं नमस्तस्मै गिरिजापतये ।

हरौ तात वैकुण्ठता कस्य सिद्धौ हरोतातकामप्रणाराडस्ति बुद्धौ ।

अतस्तौ विहाय त्वदयिाङ्गिमीडे त्वया तेन हेत्वमुनोदासितव्यम् ॥

नत्वा गुरुन् गुणगुरुनवलोक्य टीकां विश्वादिकोषनिबन्धं सुविचार्य बुद्ध्या ।

श्रीमान् जगद्धर इमां वितनोति टीकां गूढार्थबोधनिपुणां भरतादिविद्मः ॥

End, Colophon, विषय :—Same.

(B) वासवदत्ताव्याख्या By जगद्धर ॥ Vāsavadattāvyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 64. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Generally correct. Date, wanting. Worn out. soiled. Place of deposit, Pandit Śaktinātha Jhā, Ujān. P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vāsavadattā of Subandhu, by Jagaddhara.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) वासवदत्ताव्याख्या By जगद्धर ॥ Vāsavadattāvyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 56 in a line. Folia 64. 11 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Worn out. Incomplete. Incorrect. Date of deposit, Pandit Phudi Jhā, Awāma, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vāsavadattā of Subandhu by Jagaddhara.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(D) वासवदत्ताव्याख्या By जगद्धर ॥ Vāsavadattāvyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 61 in a line. Folia 61. 12 × 3½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date, La. Sam. 553. Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vāsavadattā of Subandhu by Jagaddhara.

Beginning ;—नास्ति ।

Beginning :—Wanting. End, Colophon, विषय :—Same.

N. 137. वासवदत्ताव्याख्या ॥ लघुपञ्जिका By शृङ्गारगुप्त ।

Vāsavadattā-vyākhyā-Laghupañjikā.

Substance:—Character Devanāgarī. Dark-white paper. Lines 11 on a page. Letters 34 in a line. Folia 29. 10½ × 4½

inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Vasudeva Miśra, Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga Worn out. Torn. A commentary on Vāṣavadvatī of Subandhu.

Beginning. श्रीगणाधिपतये नमः ।

ओं सर्गारम्भेप्यजाताय बीजरूपेण तिष्ठते ।

धात्रा कृतप्रणामाय गणाधिपतये नमः ॥

कथां वासवदत्तारव्यां सुवन्धुर्यौ महाकविः ।

व्यधाच्छृंगारगुप्तोऽस्याः करोति लघुपञ्चिकाम् ॥

गुणांशग्रहणं कर्त्तुं दोषांश्च विनिवारणम् ।

सुजनाः प्रभवन्तीति तेषामेष कृतोऽञ्जलिः ॥

करवदरसदृशमखिलं भुवनतलं यत्प्रसादतः कवयः ।

पश्यन्ति सूक्ष्ममतयः सा जयति सरस्वती देवी ॥

करवदरेत्यादिना कविरभिमतदेवतां श्लेषेण स्तौति ।

सरस्वती देवताविशेषः नदी च जयति । कीदृशी सरस्वती तैस्तैर्वाचकविलासैर्वा-
च्यार्थोवगमाय दीव्यति कीडतीति देवी प्रसादोऽनुग्रहः करवदरेण सदृशं
प्रत्यक्षमित्यर्थः ॥

End of Ms. न रुजं कुरुते इति काका तद्द्रुतमभिसाराद्येत्यर्थः किन्तइत्यादि । लोचने नेत्रे
तर्पकमाह्लादकमालोचनं ययोः प्रीणितोऽखिलजनानां ईक्षणदेशो येन ।
ईक्षणदेशश्चन्द्रः पीयते ग्रस्यते संतापकत्वात् हेमालि ।

Colophon. नास्ति ।

विषयः । वासवदत्ताटीका ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 566.

No. 138. विक्रमोर्वशी By कालिदास । Vikramorvaśī.

Substance:—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 53 in a line. Folia 62. 14×2 inches. Appearance, old. Prose and verse. Partly worm-eaten. Worn out. Complete. Correct. Date La. Sam 517. Place of deposit, Pandit Tekapati Jhā, Lohnā, Jhanjhārpur. P. O. Darbhanga, A well-known drama by Kālidāsa.

Beginning. ओं नमस्तस्यै ।

वेदान्तेषु यमाहुरेकपुरुषं व्याप्य स्थितं रोदसी ।

यस्मिन्नीश्वर इत्यनन्यविषयः शब्दो यथार्थस्तरः ॥

अन्तर्यश्च सुमुक्तुभिर्नियमितप्राणादिभिर्मृग्यते ।

स रथाणुः स्थिरभक्तियोगमुलभो निःश्रेयसायास्तु वः ॥

End,

सर्वस्तरतु दुर्गाणि सर्वो भद्राणि पश्यतु ।

सर्वः कामानवाप्नोतु सर्वः सर्वत्र नन्दतु ॥

Co'ophon,

इति मिश्रश्रीश्रीकालिदासकृतौ विक्रमोर्वशीत्रोटके पञ्चमोऽङ्कः परिपूर्ण इति ॥ * ॥

शुभमस्तु ॥ लसं ५१७ वैशाखकृष्णैकादश्यां शुभे जगत्पुराणे हरिहरासं श्री

रुचिदेवेन लिखितमिदं पुस्तकमिति स्वपाठार्थम् ।

निहितं सरोजकोषे तपणकृषाणस्तमोवीजं ।

निष्काशयति करैः किं भृङ्गमिषात्प्राततपे दातुम् ॥

करमहासंजीलकण्ठस्य ॥

विषयः ।

विक्रमोर्वश्योः कथासन्दर्भः ।

Previous notice:—C. C. Pt. I. p. 569. Pt. II. p. 134. Pt. III. p. 120. A. C. Pt. I. p. 113. B. M (1908). p. 284. C. P. B. P. 456. Des. Vol. XXI. No. 12565.

— — —

No. 139. विदग्धमुखमण्डनम् ॥ Vidagdhamukhamandanam.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 7 on a page. Letters 64 in a line. Folia 3. 18 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. The name of the poet is not found in Ms. It appears from the text that the poem is misnamed. Its real name ought to be Gūdhā-lāṅkāra. Extent of 43 slokas. It contains useful notes on the margin.

Beginning. नमो गणेशाय ॥

मदमत्तमयूरस्य गिरेर्माल्यवतस्तटे ।

सीताविरहिणं रामं मुहुर्मुहुर्मोहयत ॥ १ ॥

हरिणी यस्य गर्भस्य तस्य गर्भस्य योरिपुः ।

रिपुर्गर्भस्य या कन्या सा कन्या वरदा भव ॥ २ ॥

कान्तया कान्तसंयोगे किमकारि नवोदया ।

अत्रापि च क्रिया गुप्ता बुधैरपि न बुध्यते ॥ ३ ॥

देवराजो मया दृष्टो वारिवारणमस्तके ।

खादयेत्यर्घपपत्राणि अहस्कवनहस्तिनी ॥ ४ ॥

End.

तेवाटताल मास काटा सदा मुदेऽगजार ला ।

विषा भालमच्छमीडे तस्य नाक धूनीगले ॥

अपिवारार सुत गयै वारिद मुच्चकैः ।

कर्तुलुप्तं क्रिपालुप्तं बुधैरपि बुध्यते ॥

Colophon.

इति विदग्धमुखमण्डनं समाप्तम् ।

No. 140. **विदग्धमुखमण्डनम्** By **धर्मदास** ॥ Vidagdhamukhamandanam,

Substance :— Character Maithili. Dark-white paper. Lines 9 on a page. Letters 42 in a line. Folia 21. 11 × 4 inches. Appearance, old. Worn out. Soiled. Verse. Complete. Correct. Date, Saka 1703. Place of deposit, Pandit Gopāla Miśra, Tabhaka, P. O. Dalsingh Sarai, Darbhanga. Letters not legible. A poetical work by Dharmadāsa.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

सिद्धौषधानि भवदुःखमहागदानां पुण्यात्मनां परमकर्णसायनानि ।

प्रचालनैकसलिलानि मनोऽमलानां सिद्धौदनेः प्रवचनानि चिरञ्जयन्ति ॥

जयन्ति सन्तः सकृतैकमाजनं परार्थसम्पादनसद्गतस्थिता ।

करस्थर्नारोपमविश्वदर्शिनो जयन्ति वेदगध्यभुवः कवेर्गिरः ॥

End.

सदा गतिहतोच्छ्राय स्तमसोवश्यतांगतः ।

अस्तमेप्यति दापायं विधुरं कश्चिरं स्थितः ॥

पूर्णचन्द्रमुखी वश्या कामिनी निर्मलाम्बरा ।

करोति कस्य न स्वान्तमेकान्तमदनोत्सवम् ॥

Colophon.

इति धर्मदासविरचिते विदग्धमुखमण्डने चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ।

शकार्न्देऽभिज्ञाद्रिचन्द्रप्रमाणे सुरत्रायवर्षे नवेमेशमाने ।

इषश्यामषष्ठीतिथौ सौरिवारे खगेशो लिखत्पूर्णमेतत्सुपुस्तम् ।

शुभमस्तु । श्री गणेशाय नमः ।

विषयः ।

विविधप्रसरकानि सरसानि पदानि सन्ति ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 572. Pt. II. p. 135-225 Pt. III. p. 121. C. S. C. Vol. VI. p. 115. A. C. Pt. I. p. 86. C. P. B. p. 458. Des. Vol. XX, No. 12116.

(A) विदग्धमुखमण्डनम् By धर्मदास ॥ Vidagddhamukhamandanam.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 13 on a page. Letters 58 in a line. Folia 43. $13 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Not correct. Date, Samvat 1944. With the commentary “मनोहरा” by Tārāchandra which begins :—

श्रीगोकुलेशपदपद्मधुव्रतेन ताराभिधेन कविना शिवराजधान्याम् ।
विद्वत्कुलोपकृतये क्रियते स्फुटार्था टीका विदग्धमुखमण्डनसंज्ञकस्य ॥
विमत्सराणां विदुषां चित्ते टीका कृता मया ।
मुदं वितन्तां नित्यमेषा विद्वन्मनोहरा ॥

Place of deposit, Pandit Babujana Jhā, Śaśipur, P.O. Jogiārā, Darbhanga District.

(B) विदग्धमुखमण्डनम् By धर्मदास ॥ Vidagddhamukhamandanam.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 42 in a line. Folia 32. 10×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Not correct. Date, Śaka 1722. Place of deposit, Pandit Ravinātha Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and a resident of P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A poetical work on Alaṅkāra by Dharmadāsa, with notes on it.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(C) विदग्धमुखमण्डनम् By धर्मदास ॥ Vidagddhamukhamandanam.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 5 on a page. Letters 54 in a line. Folia 24. $11 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Generally correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit M. M. Paramēśvara Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work. Worn out. Worm-pierced.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(D) विदग्धमुखमण्डनव्याख्या By विद्याकरमिश्र ॥

Vidagddhamukhamandnavyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 12 on a page. Letters 66 in a line. Folia 9. 14×5 inches. Appearance,

old. Prose. Correct. Incomplete. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Rudramāṇi Jhā, Mahināthapur, P. O. Deodhā, Darbhanga. A commentary on विदग्धमुखमण्डन by Vidyākara Miśra. Worn out. Soiled.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

No. 141. विदग्धमुखमण्डनकाशिका By विद्याकर ॥

Vidagdhamukhamanḍanakāśikā.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 14 on a page. Folia 30. 12×6 inches. Prose. Appearance, old. Complete. Correct. Date, Śaka 1755. Place of deposit, Pandit Umeśa Miśra, Viṣṇupur, P. O. Benipatī, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamanḍana of Dharmadāsa by Vidyākara Miśra.

Beginning, ओं नमो गणेशाय ।

नन्वा गुरुं गुणगुरुं गिरमपुपास्य कोषान्विलोक्य सुधियां श्रमतापशान्त्यै ।
विद्याकरेण विदुषा किल मैथिलेन चक्रे विदग्धमुखमण्डनकाशिकेयम् ॥

End. धासीद्यो गुणसागरो हि मिथिलालङ्कारचूडामणि-

मिश्रानन्दकरा महापदयुतोपाध्यायसंज्ञान्वितः ॥
तत्सूनुः मुकुती दुरुहवचसां वेदगध्यभूः काशिकां ।
चक्रे यः किल कोविदोत्सवकरीं विद्याकरो मैथिलः ॥

Colophon. इति श्रीमैथिलविद्याकरमिश्राश्रिताचितायां विदग्धमुखमण्डनटीकायां काशिकाख्यायां
चतुर्थः परिच्छेदः । शाके १७५५ ॥

विषयः । विदग्धमुखमण्डनव्याख्या ।

No. 142. विदग्धमुखमण्डनदीपिका By दुर्योधन ॥

Vidagdhamukhamanḍanadīpikā.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letter 46 in a line. Folia 16. 11×4 inches. Appearance, old. Worm-eaten. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1630. Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā,

Awāma, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamāṇḍana of Dharmadāsa by Duryodhana.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

नत्वा हरिं गुणगुरुं गुरुमप्युपास्य टीकां विलोक्य च स्वशिष्यहिते रतेन ।

दुर्योधनेन यदुनन्दननन्दनेन चक्रे विदग्धमुखमण्डनदीपिकंयम् ॥

End. नत्वा हरिं गुणगुरुं गुरुमप्युपास्य ।

टीकां विलोक्य च स्वशिष्यहिते रतेन ॥

दुर्योधनेन यदुनन्दननन्दनेन ।

चक्रे विदग्धमुखमण्डनदीपिकंयम् ॥

Colophon. इति सदुपाध्यायद्रादुर्योधनविरचिता विदग्धमुखमण्डनदीपिका समाप्ता ॥

शाके १७३० कार्तिककृष्णप्रतिपदबुधे ।

विषयः । विदग्धमुखमण्डनव्याख्या ।

(A) **विदग्धमुखमण्डनदीपिका** By **दुर्योधन** ।

Vidagdhamukhamāṇḍanadīpikā.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 8 on a page. Letters 50 in a line. Folia 15. 8 × 2½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1660. Place of deposit, Pandit Mañīśvara Jhā, Lālaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamāṇḍana of Dharmadāsa by Duryodhana.

Beginning, End, Colophon, विषयः—Same.

No. 143. **विदग्धमुखमण्डनपञ्जिका** By **कोकट** ।

Vidagdhamukhamāṇḍanapañjikā.

Substance:—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 7 on a page. Letters 66 on a page. Folia 16. 11 × 1¾ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, wanting. Worn out. Place of deposit, Pandit M. M. Parameśvara Jhā, Tarauni, P. O. Sakri, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamāṇḍana by Kokkata. Letters affected.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ।

भानुं प्रणम्य शिरसा भुवनेकनाथं सम्वाच्य काव्यनिचयं विबुधैर्विचिन्त्य ।
श्रीकोकटेन विदुषां स्मरणाय सम्यक् चक्रे विदग्धमुखमण्डनपञ्जिकेयम् ॥
इह ग्रन्थारम्भे कविः श्रीधर्मदास इष्टदेवताभक्त्यतिशयमादिश्लोकेनाह सिद्धौष-
धानीत्यादि ।

End. अस्तमेप्यति किम्बिशिष्टो दीपः सदागतिर्वातः तेन हेतोः च्छाय.....तमसो वश्यताङ्गत
अनुकारस्य रिपोः शिरः स्थितः कः कल्याणः कान्तमदनातुरं आ.....न करोति
किम्बिशिष्टा निर्मलाम्बरा शुचिवसना । च्युतदत्ताचरजातिः ।

Colophon. इति श्रीकोकटविरचिता विदग्धमुखमण्डनपञ्जिका समाप्ता । श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।
श्रीहरये नमः ।

विषयः । विदग्धमुखमण्डनव्याख्या ।

No. 144. **विदग्धमुखमण्डनप्रकाशः** By **नरहरिभट्ट** ।

Vidagdhamukhamandana prakāśah.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 60 in a line. Folia 14. 11 × 4 inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1616. Place of deposit, Pandit Maṇīśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamandana of Dharmadāsa by Narahari Bhaṭṭa.

Beginning. ओं नमो महेशान्यै ।

हे हेरम्ब किमम्ब किन्तव करं तातस्य चान्द्री कला ।
कृत्यं किं शरजन्मनोक्तमनयाहन्तात रंस्यामिति ॥
तातः कुप्यति गृह्यतामिति तदा हर्तुं यदन्यां कला-
माकाशे जयति प्रसारितकरस्तम्बैरमप्रामण्यीः ॥
यः साहित्यसुबन्धुर्नरहरिगह्लादनन्दनः कुरुते ।
स श्रवणभूषणारख्यां विदग्धमुखमण्डनव्याख्याम् ॥

End. कामिनीयामिन्योः समानि विशेषणानि । अम्बरमाकाशम्बन्धं च । इति च्युतदत्ता-
चरजातिः ॥ ० ॥ ओं नमः कस्यै ।

Colophon. इति श्रीनरहरिमठविरचिते विदग्धमुखमण्डनप्रकाशे भवणभूषणख्ये चतुर्थः
परिच्छेदः । भूषणं नाम ॥ ० ॥ ओं नमः सेवकजनवल्लभाय ।
रसैकाङ्गचन्द्रैर्युते चैवशुक्ले नवम्यां रवौ रामचन्द्रैरलेखि ।
समस्तं सुपुस्तं खलूपाख्यपुण्यां ककारान्तिकायां नमन्निन्दुधात्रीम् ॥
ओं नमो गुरुवरणपङ्कजरजोभ्यः । ओं नमो नारायणाय ।
विषयः । विदग्धमुखमण्डनव्याख्या ।

Previous Notice :—C. C. Pt. I. P. 573.

No. 145. विदग्धमुखमण्डनव्याख्या ।

Vidagdhamukhamanḍanavyākhyā.

Substance :—Character Devanāgarī and Maithilī. White paper. Lines 13 on a page. Letters 46 in a line. Folia 32. 10 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Babu Jagadīśa Jhā, P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamanḍana of Dharmadāsa. Anonymous.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

लिख्यते विदग्धमुखमण्डनटिप्पणम् ॥ सिद्धौषधानीति । एवम्विधानि सौद्धोदनेः
प्रवचनानि चिरञ्जयन्ति, कथम्भूतानि सौद्धोदनेः प्रवचनानि भवदुःखमहागदानां
सिद्धौषधानि पुनः पुण्यात्मनां परमकर्णरसायनानि । पुनः मनोमलानां प्रज्ञानै-
कस्तुलितानि । जयन्तीति सन्तः पण्डिता जयन्ति ॥

End. कस्य स्वान्तं चेत एकान्तमनोदजोत्तरं न करोति अपितु सर्वेषां मदनेन प्रबलं कं
निर्मलमम्बरमाकाशं यत्र सा अत्र कस्थाने यकारदन्त ॥ ७३ ॥

Colophon. इति श्रीधर्मदासविरचितायां विदग्धमुखमण्डनवृत्तौ चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ।
शुभमस्तु ॥

विषयः । विदग्धमुखमण्डनटिप्पणी ।

No. 146. विद्यासुन्दरम् । Vidyāsundaram.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 50 in a line. Folia 4. 13 × 4¼ inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śakti Nātha Jhā, Ujān, P. O. Jhanjārpur,

Darbhanga. A manual of Poem. The name of poet is not found in the Ms.

Beginning. ओं नमस्सरस्वत्ये ।

कालिन्दीतटसन्निधावुपवने गोपाङ्गनालिङ्गन-
क्रीडाकर्षणचुम्बनादि. तस्मिन्मूर्धितो वेषुना ॥
स्थित्वा कल्पमहीरुहाश्रितलता वासे सुपुष्पान्विते ।
नानाभूषणभूषितो विहसितः कृष्णः प्रसन्नोस्तु ते ॥ १ ॥
राजात्मजे कामकलाकलापे सर्जितविद्यारसिके ऽम्बुजाक्षि ।
हिमप्रभे पीननितम्बविम्बे विम्बोष्ठि रम्भोरु मयि प्रसीद ॥ २ ॥

End.

राजा तानपि सेवकान् सुवसनालंकारभूषीकृतान् ।
कृत्वा धनं विपत्तकं खरतरं खड्गं समानीयते ॥
नीत्वा तं भवनाद्विर्विलसितं राजात्मजं साहसं ।
दृष्ट्वा संस्मर देवतामिति तदाप्यूयुः सचौरोवदन् ॥ ० ॥

Colophon. इति विद्यासुन्दरं समाप्तम् ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

Previous notice :—B. M. (1908) p. 827.

No. 147. **विद्वन्मनोहरा** By **ताराचन्द्र** ॥ Vidvanmanoharā.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 12 on a page. Letters 42 in a line. Folia 48. 10 × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Generally Correct. Date, Śaka 1725. Worn out. Worm-pierced. Place of deposit, Pandit Ravinātha Jhī, Professor M. R. Vidyālaya and resident of P. O. Audhrāthārhī, Darbhanga. A commentary on Vidagdhamukhamandana of Dharmadāsa, by Tārāchandra.

Beginning. ओं नमः शिवाय नवे ।

श्रीगोकुलेशपदपद्मधुव्रतेन ताराभिधेन कविना शिवराजधान्याम् ।
विद्वत्कुलोपकृतये क्रियते स्फुटार्था टीका विदग्धमुखमण्डनसङ्गकस्य ॥१॥
विमत्सराणां विदुषां चित्ते टीका कृता मया ।
मुदं वितनुतान्त्रिमेषा विद्वन्मनोहरा ॥ २
येन कृतेऽस्मिन् काव्ये सम्यग्ज्ञातुं मनो यदा विज्ञातः ।
विद्वन्मनोहराख्यां द्रष्टुं यत्नं यदा कुरुते ॥३॥
इह ग्रन्थस्य कर्ता निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं कायिकः शचिकमानसिकपापापहारित्वं रूपं

स्वेष्टदेवताप्रपञ्चात्मकमङ्गलमाचरति सिद्धोपशान्तीति ॥

End.

ताराचन्द्रेण कविना कृता विद्वत्समोहरा ।

ईकियमस्यां पूर्णोयं परिच्छेद श्रुत्यैकः ॥

कोशाननेकानवलोक्य टीका, कायस्थचूडामणिना कृतेशः ।

ताराभिधेयेन सतां कवीनामचन्द्रतारं रमतां मनः ॥०॥

Colophon.

इति ताराचन्द्रकृता विदग्धमुखमण्डनटीका विद्वत्समोहरा समाप्ता ॥ शाके १७२५

फाल्गुनशुदि ६ गुरो चोक्त्या समाप्तं ग्रन्थः श्रीदुर्गाचरणारविन्दे समर्पितः

श्रीनित्यानन्ददर्शना—

विषयः ।

विदग्धमुखमण्डनव्याख्या ।

Previous notice :— C. C. Pt. I. p. 572. Pt. II. p. 135. Pt. III. p. 121. R. L. Pt. IV. p. 294. C. S. C. Vol. p. 93.

No. 148. **विद्वन्मोदतरङ्गिणी** By **चिरञ्जीवमहाचार्य** ॥

Vidvanmodatarāṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 32. 14 × 5½ inches. Appearance, fair. Verse and prose. Complete. Generally correct. Date? Place of deposit, Babu Phūla Jhā, Baruāry, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. Slightly damaged.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

तमोगुणविनाशिना सकलकालमुद्योतिनी ।

धरातलविहारिणी जडसमाजविद्वेषिणी ॥

कलानिधिसहायिनी लसदलोलसौदामिनी ।

मदन्तरविलम्बिनी भवतु कापि कादम्बिनी ॥ १ ॥

दक्षो दक्षोपमेयस्समजनि जनितारम्भसम्भावनीयो ।

रक्षोविक्षोभभीतः प्रथितजनपदो रक्षितो येन गौडः ॥

यस्याशीर्वाददृर्वादलकलितशिवो भूपतेर्यज्ञयूपः ।

संजातोनेकशाखः स्फुटमिव निगमो व्यासतो व्यासमाप्तः ॥ २ ॥

End.

द्वैताद्वैतमतादिनिर्णयविधिप्रोद्बुद्धवृद्धिश्रुता ।

महाचार्यशतावधान इतियो गौडोद्भवोऽभूत्कविः ॥

विद्वन्मोदतरङ्गिणी ननु चिरञ्जीवेन तज्जन्मना ।

शास्त्रे या रचितेह पृत्तिमगमत्तस्यास्तरङ्गोऽष्टमः ॥ ८ ॥

Colophon. इति श्रीचिरञ्जीवमहाचार्यकृत विद्वन्मोदतरङ्गिण्यामष्टमस्तरङ्गः ॥ ० ॥ ॥ ० ॥
विषयः । सकलशास्त्रमतप्रदर्शनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 575. Pt. II. p. 136. Pt. III. p. 121. C. S. C. Vol. VI. p. 67 and 113.

(A) विद्वन्मोदतरङ्गिणी By चिरञ्जीव ॥ Vidvanmodatarāṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 6 on a page. Letters 34 in a line. Folia 54. $13 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A work on the principles of 6 Schools of Philosophy by way of dialogue between their followers by Chirañjīva Bhattachārya.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(B) विद्वन्मोदतरङ्गिणी By चिरञ्जीव ॥ Vidvanmodatarāṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 9 on a page. Letters 35 in a line. Folia 11. 12×4 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Dāmodara Jhā, P. O. Andhrāthārphī, Darbhanga. A work on the 6 Schools of Philosophy by way of a dialogue between their followers by Chirañjīva.

Beginning, विषय :—Same, End, Colophon :—Wanting.

(C) विद्वन्मोदतरङ्गिणी By चिरञ्जीव ॥ Vidvanmodatarāṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 44 in a line. Folia 34. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fresh. Verse and Prose. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Śrikānta Miśra, Salampur, P. O. Ghataho, Darbhanga District. A poetical work by Chirañjīva Bhattachārya.

Beginning :—Wanting, End, Colophon विषय :—Same.

(D) विद्वन्मोदतरङ्गिणी By चिरञ्जीव ॥ Vidvanmodataraṅgiṇī.

Substance :—Character Maithilī. Nepālī paper. Lines 6 on a page. Letters 44 in a line. Folia 42. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date, wanting. Appearance, old. Place of deposit, Pandit Rāmachandra Jhā, Mahināthapur, P. O. Deodha, Darbhanga. A poetical work by Chirañjīva. Worn out. Spoiled.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

(E) विद्वन्मोदतरङ्गिणी By चिरञ्जीव भट्टाचार्य ॥ Vidvanmodataraṅgiṇī.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 32. $12\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse and prose. Incomplete. Incorrect, Date ? Place of deposit, Pandit Kapileśvara Miśra, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. Worn out. Very much damaged. The missing folia are :—1 and 22.

Beginning, End, Colophon, विषय :— Same.

No. 149. विरुदावली By चन्द्रदत्त झा । Virudāvalī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 64 in a line. Folia 8. 11×4 inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Chitradhara Library, Tabhakā, P. O. Dalsinghsarai, Darbhanga. A hand book of poetical work entitled Virudāvalī by Chandra Datta with a commentary by the composer.

Beginning. ओं श्रीगणेशाय ॥

विमलाजिनवसने सुविकटदशने चञ्चलरसने भीमरवः ।

करधृतकरवाले रणविकराले नगवरवाले ललितशिवे ॥

मधुरस्मितहासिनि शम्भुर्विलासिनि गिरिवरवासिनि मयि सकलं ।

सुरवैरिविदारिणि मृगवरचारिणि मङ्गलकारिणि कुरु कुशलम् ॥ १ ॥

End of Ms. जय जय परहत कुन्तदन्तदन्तावलनाशन ।

शरानिजपरिलसदिन्दुन्दननिन्दोचितहासन ॥

जय जय रिपुवलदर्पशर्वस्वर्वाकरणक्षम ।

रतपरनिजभुजदंभलंभसंभावितक्षम ॥

जय जय दितिसुततक्षयाविज्ञेदविधायक ।

परजनसुविकलदानदानसंदायकशायक ॥ कान्तकलिका ॥ • ॥ ॥ • ॥

Colophon. नास्त ।

No. 150. **विरुदावली** By रघुदेव । Virudāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 26 in a line. Folia 41. 10 × 4 inches. Appearance new. Verse and prose. Complete. Correct. Date, Śaka 1821. Place of deposit, Pandit Bhavanātha Miśra, Yamathārī, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A work eulogising the king of Mithilā by Raghudeva.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

कलकङ्कणलम्बित चन्दनचुम्बित चारुचतुर्भुजभर्मबले ।

हिमशैलशिखशिङ्गि वैरिविखशिङ्गि कुण्डलमण्डितगण्डतले ॥

दलदञ्जनगञ्जि भवभयमञ्जि मञ्जुलमणिमयमुकुटवरे ।

पञ्चाननचारिणि शशधरधारिणि जयजय जननि जयन्ति परे ॥

End. श्रीविश्वेश्वरमिश्रतः कुमुदिनीदेवीकुमारं कुला-

लङ्कारं समवाप यङ्गणपतिं गौरीगिरीशादिव ।

दौहित्रोच्युतठक्कुरस्य कृतिनः श्रीहारिताम्रान्वयः,

श्रेष्ठोसौ रघुदेवबालककविर्वैदेहभूमण्डनः ॥

विद्याहृद्यसुखं महीपतिमथ श्राबुद्धिनाथन्ततो,

लक्ष्मीदेवकुलाधिदेवमहित श्रीमोहनं मोहनम् ।

नत्वा श्रीहरिदेवदेवजनपुं ज्येष्ठं वयोभिर्गुणैः,

कृत्वेमां विरुदावलीमिह सदानन्देऽनुजे न्यस्तवान् ॥

Colophon. इति श्रीमैथिलरघुदेवमिश्रविरचिता विरुदावली समाप्ता ॥*॥ कान्तकलिका २८ ।

शरश्लोक २८ । वारविरुदानि २८ । ओं नमो दुर्गादेव्यै । ओं नमो गिरीन्द्र-

नन्दिन्यै ॥ शाके १८२१, सन् १३०६ साल, वैशाखशुक्लाष्टम्यां बुधवासरे ॥*॥

लिखितमिदं पुस्तकं हरिश्चमसं श्रीभवनाथशर्मणा ॥

विषयः । राजप्रशंसात्मकशरप्रशंसात्मकश्लोकस्तोमाः ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 578. C. S. E. Vol. VI. p. 96.

(A) विरुदावली By रघुदेव मिश्र । Virudāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 76 in a line. Folia 13. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Incomplete. Generally correct. Date, Śaka 1680. Worn out. Torn. Prose and Verse. Place of deposit. Pandit Maṇīśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A work eulogising the king of Mithilā by Raghudeva Miśra.

Beginning, wanting. End. Colophon. विषय :—Same.

(B) विरुदावली By रघुदेव मिश्र । Virudāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 46 in a line. Folia 18. 11×5 inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Verse and prose. Complete. Correct. Date ?. Place of deposit Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiārā, Darbhanga. Raghudeva Miśra lived in village Yamathāri, near Lohnā Vidyāpīṭha.

Beginning. End. Colophon. विषय:—Same.

(C) विरुदावली By रघुदेव मिश्र । Virudāvalī.

Substance:—Character Maithilī. White paper. Lines 5 on a page. Letters 46 in a line. Folia 34. 14×5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Babu Jayarama Jhā, Ujān, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A manual on the praise of a hero by Raghudeva Miśra.

Beginning. End. Colophon. विषय :—Same.

(D) विरुदावली By रघुदेव मिश्र । Virudāvalī.

Substance:—Character Maithilī. Dark white paper. Lines 14 on a page. Letters 42 in a line. Folia 5. 12×5 inches. Appearance, old. Worn out. Torn. Verse. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit, Pandit Ravinātha Jhā, Professor, M. R. Vidyālaya and resident of P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga.

A manual of Virudāvalī by Raghudeva Miśra, dealing with the praise of great men.

Beginning. विषय :— Same. End. Colophon :—wanting.

No. 151. विरुदावलीव्याख्या By चन्द्रदत्त । Virudāvalīvyākhyā.

Substance:—Character Maithili. White paper. Lines 18 on a page. Letters 74 in a line. Folia 8. $13\frac{3}{4} \times 6$ inches. Appearance, new. Verse. Incomplete. Not correct. Date ?. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. A commentary on Virudāvalī of Chandra Datta, by himself. The poet was the forefather of Halī Jhā, late Rāj Pandit of village Harinagara, adjacent to Madhubani Station in the province of Bihar. Halī Jhā lived in the Court of Mahārāja Lakṣmīśvara Singh. Chandra Datta composed a poem named “Kāśīgītā” in imitation of Gītāgovinda of Jayadeva.

Beginning. ओं नमस्तस्यै ॥

प्रणम्य हरिपादाब्जं जानकीजन्मभूमिभूः ।

चन्द्रदत्तः स्वरचिता व्याचष्टे विरुदावलीम् ।

चिकीर्षितग्रन्थनिबिम्बसिद्ध्यर्थं स्वेष्टद्वताप्रार्थनरूपं मङ्गलमाचरति ।

विमलजिनवसने सुविकटदशने चञ्चलरसने भीमरवे ।

करभृतकरवाले रणविकराले नगवरवाले ललितशिवे ॥

End of Ms. जयपरस्य हतकुन्तादन्तायस्य तादृशस्य दन्तावलस्य नाशनशरदिजः परिलसच्चयः
इन्दुः कुन्दश्च एतोर्निन्दोचितं निन्दाजनकं हासनं हास्यं यस्य रिपुभूतः बलन्वयः
अथस्तस्य गर्वस्य खर्वीकरणक्षमइतः परो येन निजभुजदम्भस्य लभेन घारणेन
संभातशोभना क्षमा यस्य दितिसुतसुगमभुपरजनेन सुविकलं दानं यस्य तस्य
दानस्य संदायकः दाता सायको यस्य ॥*॥*॥*

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । स्वकृतविरुदावलीव्याख्यानम् ॥

No. 152. विरुदावलीव्याख्या By कृष्णदत्त ॥ Virudāvalīvyākhyā.

Substance :—Character Maithili. Brown paper. Lines 12 on a page. Letters 52 in a line. Folia 24. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Complete. Correct. Date ?. Place of deposit,

Pandit Balabhadra Jhā, P. O. Jogiār, Darbhanga. A commentary on Virudāvalī of Raghudeva Miśra, by Maithilā Kṛṣṇadatta. It is not certain whether Kuvalayāśviya drama is also the work of this poet. There were two Pandits of the same name in Mithilā. One lived in Ujāin who composed Kuvalayāśviya drama in the 18th century and the other lived in Hatarh, Nepal Government and obtained as *jagir* a village, named Pachaharavā, which is still in the possession of his descendants. Nothing is known about his works.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

प्रणम्य विश्वेश्वरमन्नपूर्णां दुष्टिहं हरिं भैरवदण्डपायी ।

काश्यामहं श्रीरघुदेवमिश्रसूक्तेः पदानि प्रकटीकरोमि ॥

अस्मत्प्रणीतेन पथामुनेह सुदृःप्रवेशे विरुदप्रबन्धे ।

अन्तः प्रविश्याकलयन्तु सन्तः सरस्वतीकोष इवार्थजातम् ॥

प्रारिप्सितस्य तादृशविलक्षणस्य विरुदप्रबन्धस्य निर्विघ्नपरिसमाप्तिबुद्ध्यधिष्ठाभ्या
सर्वमङ्गलायाः प्रसादमन्तरेण सुदुर्घटां मन्यमानो रघुदेवमिश्रो दुर्गाकर्त्तिनरूप-
मङ्गलमाचरति ।

कलकङ्कयेति ॥

End. श्रीविश्वेश्वरेत्यादिपद्यद्वयं स्वयं लापनीयमिति ॥

Colophon. इति मैथिलश्रीकृष्णशर्मविरचिता विरुदावलीटीका सम्पूर्णा ॥१॥

ओं नमो गणेशाय ॥

शुक्तेभावणिकेचतुर्दशतिथौ श्रीकृष्णसंयोजिता ।

टीका श्रीव्रजनाथ आशुविलसत्पद्मे सिते संयुते ॥

गत्वा श्रीहरिपूर्वकञ्च नगरं नत्वा च शैवं पदं ।

दत्त्वा चैकमनोस्त्रिद्वारुपदद्वन्द्वञ्च राजस्तुतेः ॥

ओं नमो गणेशमात्रे ॥

विषयः । विरुदावलीटीका ॥

Previous notice :—C. S. C. Vol. VI. p. 96.

(A) विरुदावलीव्याख्या By कृष्णदत्त ॥ Virudāvalivyākhyā.

Substance :—Character Maithilī. Dark-white paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 12. 12 × 4½ inches.

Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Worn out. Place of deposit, Ravinātha Jhā, Professor M. R. Vidyālaya and resident of P. O. Andhrāthārhi, Darbhanga. A commentary on the Virudāvalī of Raghudeva Miśra.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

— — —

No. 153. विलोमकाव्यम् By दुःखभञ्जन ॥ Vilomakāvyaṃ.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 3 on a page. Letters 44 in a line. Folia 12. 14 × 5½ inches. Appearance, fair. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit. Pandit Vāsudeva Jhā, Sukpur, P. O. Sukpur, Bhagalpur. A poetical work by Duḥkhabhañjana Poet of Benares. Extent of 46 Śloka. Slightly damaged.

Beginning आसन्तासन्तसंपन्मनसिजविभवो वैभवोद्भूतशेषो ।
धृत्वा गङ्गामभङ्गामकृतकृतशिरश्चारुचञ्चत्कलापः ॥
निखं जेगीयमानो व्यवसितसमयः संपदा संप्रदायो -
द्भुजै भूयादभूयस्स्वजननमनसी सर्वदो माधवो वः ॥१॥
गतप्रत्यागतपादाक्षरपाङ्क्तिः ॥
लोदनदक्षो क्षीरसुदक्षी स्थाणुरणुस्थी स्थौतनतस्थौ ॥२॥
गतप्रत्यागतपादाक्षरपाङ्क्तिः ॥
प्राविलविप्राध्यासितसिध्या क्षामसमक्षाम्याससुसम्या ॥२॥

End. साकं कृतिः कृतिपुदे समुदेतु नेतुः सेतुः प्रतीपरचनाजलधीतिहेतुः ।
चेतश्चमत्कृतिकृदर्थवहुत्वमानः श्रीदुःखभञ्जनकवेः कवितावितानः ४५॥
समायाममयामास माययास्वस्वयायमा ।
यायादेककदेयाया मस्वकस्यस्यकस्वम ॥*॥ सर्वतोमद्रम् ॥

Colophon. इति श्रीदुःखभञ्जनकविकृतः विलोमकाव्यं समाप्तम् ॥

— — —

No. 154. वेणीसंहारः By भट्टनारायण ॥ Veṇīsaṃhārah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 48 in a line. Folia 52. 12 × 4 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Correct. Date ? Place

of deposit, Pandit Yadunandana Thākur, Sarbasīmā, P. O. Jhan-jhārpur, Darbhanga. A well-known drama by Bhaṭṭa Nārāyaṇa.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

निषिद्धैरप्येभिर्लुलितमकरन्दो मधुकै-

रैरिन्दोरन्तर्द्वुरित इव सम्मिश्रमुकुलः ॥

विषतां सिद्धिं नो नयनसुभगामस्य सदृशः

प्रकीर्णः पुष्पाणां हरिचरणयोरञ्जलिरयम् ॥

End. काव्यानान्तु सुभाषितव्यसनिनस्ते राजवंशा गताः -

स्ता गोष्ठ्यः क्षयमागता गुणबलश्लाघ्याः सुवाचः सतां ॥

सालङ्कारसोक्तिवक्रमधुरा या सत्कवीनां गिर -

स्तासामप्यधुना गुणान्तरमिदं कालेप्सितानामिव ॥*॥

Colophon. इति निःक्रान्तास्सर्वे । वेणीसंहारो नाम षष्ठोऽङ्कः ॥७॥*॥*॥ समाप्तः ।

नाटक इति ॥ शुभमस्तु ॥ श्रीरस्तु ॥

विषयः । दुःशासनकर्तृकद्रौपदीकेशकर्षणरूपपाधारमादाय ग्रन्थकर्त्ता मनोरमं नाटकं निर्ममे ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 503. Pt. II. p. 144. 227. Pt. III. p. 126. C. S. C. Vol. VI. p. 154. A. C. Pt. I. p. 121. B. M. (1908) p. 415. C. P. B. p. 477. Des. Vol. XXI. No. 12691.

(A) वेणीसंहारः ॥ By भट्ट नारायण ॥ Venīsamhārah.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 10 on a page. Letters 44 in a line. Folia 50. 12 × 5 inches. Appearance, old. Prose and Verse. Complete. Generally correct. Date, Śaka 1674. Worn out. Worm pierced. Place of deposit, Pandit Baladeva Jhā, Raiām, P. O. Lohat, Darbhanga. A poetical work by Nārāyaṇa Bhaṭṭa.

Beginning. End, Colophon, विषय :—Same.

No. 155. वेतालपञ्चविंशतिः ॥ By शिवदास Vetālapañcaviṃśatiḥ.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 10 on a page. Letters 36 in a line. Folia 24. 12½ × 4½ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Ravinātha Jhā of P. O. Andhrāthārhi, and

Professor M. R. Vidyālaya, Darbhanga. A handbook of fiction by Śiva Dāsa, only 11 tales are complete.

Beginning. ओं नमो गणेशाय ॥

लम्बोदर महाकायं लम्बोष्ठं गजकर्णकं ।

पापघ्नं पार्वतीपुत्रं नमामि गणनायकं ॥

अस्ति दक्षिणापथे प्रस्थानपुरं नामनगरं ।

तत्र विक्रमसेनो नाम मन्त्रिवर्गपुरस्कृतः

कन्दर्प इव रूपाढ्यो हरिवञ्जनवल्लभः ।

समुद्र इव सम्पन्नः सर्वदः सर्वदा सती ॥१॥

हिमकुन्देन्दुतुल्याभः सरच्छीताशुनिर्मलः ।

शीतपद्मसमाभासः शुद्धस्फटिकनिर्मलः ॥

नानामोदसुगन्धाढ्यो नानारत्नविभूषितः ।

End. अविद्यः पुरुषः शोच्यः शोच्यमशक्तस्यमैथुनं ।

निराधारा प्रजा शोच्या शोच्यं राज्यं सकण्टकम् ॥

इति चिन्तयित्वा मन्त्री मृतः ।

एवं श्रुत्वा गतोवेतालः ॥

Colophon. इति शिवदासविरचितायां वेतालपञ्चविंशतिकायां एकादशकथानकं समाप्तं ।
शब्दब्रह्म ॥

विषयः । वेतालविक्रमादित्ययोः संवादः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 603. Pt. II. p. 144. Pt. III. p. 126. R. L. Pt. I. p. 69. C. S. C. Vol. VI. p. 160. A. C. Pt. I. p. 127. H.P.S. Vol. I. (1905) p. 79. B. M. (1908) p. 646. C. P. B p. 477.

No. 156. वैराग्यशतकम् By भर्तृहरि ॥ Vairāgyaśatakam.

Substance :—Character Devanāgarī. White paper. Lines 9 on a page. Letters 33 in a line. Folia 86. 11 × 5½ inches. Appearance, fresh. Verse. Complete. Incorrect. Date ? Place of deposit, Pandit Śiveśvara Jhā, Lalaganj, P. O. Jhanjharpur, Darbhanga. A well-known poem by Bhartṛhari, with a commentary on it. Anonymous.

Beginning. दिक्कालाद्यनवच्छिन्नानन्तचिन्मात्रमूर्त्ये ।

स्वानुभूत्यैकसाराय नमः शान्ताय तेजसे ॥

End. आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्थं गतं ।
तस्यार्धस्य परस्य चार्धमपरं बालत्ववृद्धत्वयोः ॥
शेषं व्याधिवियोगशोकसहितं सेवादिभिर्नीयते ।
जीवे वारितरङ्गचञ्चलतरे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ॥

Colophon. इति श्रीमर्तृहरिविरचितं वैराग्यशतकं परिपूर्णम् ॥
विषयः । वैराग्योद्बोधकाः श्लोकाः ॥

Previous Notice :—See मर्तृहरिशतकम् ॥ R. L. Pt. IX. p. 2. B. M. (1908) p. 87. C. P. B. p. 486. Des. Vol. XX. No. 12080.

No. 157. शशिलेखा By कृष्णदत्त ॥ Śaśilekhā.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 14 on a page. Letters 56 in a line. Folia 25. 13 × 4½ inches. Appearance, fair. Prose. Complete. Incorrect. Date, Śaka 18C8. Place of deposit, Pandit Suvamśālā Jhā, Sukpur, P.O. Sukpur. Bhagalpur. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Kṛṣṇadatta. Worm-eaten.

Regoning. ओं नमो भगवते वासुदेवाय नमः ।
प्रीतिस्त्रः परमेश्वरः परहितः प्रीतिप्रसन्नः परा
माधत्ता घनसारसुन्दरतरः श्रीकस्यसाराधिका ।
गौरीभूषणभूषणीयपदतामाघोघशोभार्पणा -
द्वैर्माधप्रतिमा स्थितात्मजाटिता प्राप्नोति यस्याङ्गा ॥१॥
विशदित शिवपत्नी गीतगोविन्दटीकां ।
रचयति शशिलेखां मेधिलः (कृष्णदत्तः) ॥
इह नभविधटीकाव्यखितः कृष्णपक्षो ।
विवृतउभयपक्षैकामिभेयं पदं वा ॥
दोषाश्रितापि कुटिलापि विमार्गगापि ।
शुद्धास्पदं शिवपदं कथमप्यवाप्तं ॥
केषां विशेषविदुषामपि मोदमेषां -
मावास्यति स्फुटपदा भुवि चकलेखा ॥
शैवं नाद्रियते सुधीरपि मतं प्रायोधुना वैष्णवः ।

शैवो नव च वैष्णवं निजनिजासद्वासनावासितः ॥
 मत्वेत्थं मधुसूदनोपि मुरजित्पले महिम्नः स्तुति ।
 व्याचख्यौ जयदेवसूक्तिमपि तां शैवे पथे यो नये ॥४॥
 आस्योत्था जयदेवपण्डितकवेर्वाणी पवित्रास्तुतः ।
 प्रव्यक्तं पारशीलिताऽच्युतपदा श्लाघ्या बुधेः सर्वदा ॥
 सो भूयो बहुयोजनाभिवलनामङ्ग्या शिवे संगतिं ।
 नाता पद्मभुवः कमण्डलुपयोधारेव किं कथ्यताम् ॥५॥

End.

गौरश्यामकमले वरंश्यामगौरपटशोभि ।
 जयति किशोरयुगं मिथो मिलितमिवातिविलोमि ॥
 जयाते शिवारुणनीलया दृष्ट्या यामृतशतीव ।
 पीतं हृदं तदुत्तेप्सितं नीललोहितमतीव ॥
 कनकरजतरुचिरुचिरवरशुचिरसमुचितललाम ।
 जयति युगं जगदेकगुरु गुरुगुणमङ्गलधाम ॥

Colophon.

इतिमैथिलश्रीकृष्णदत्तविरचितायां श्रीशशि लेखारख्यायां श्रांगतिगोविन्दस्य श्रीशिव-
 पक्षव्याख्यायां द्वादशः सर्गः ॥

Post Colophon. ज्येष्ठमाससितपञ्चमीसिति नागखाद्यवसुधामिते शके ।

कर्णपूरनगरे निवासिना चन्द्रशेखरपुरे व्यलेखि शम् ॥
 गीतगोविन्दकाव्यस्य शशिलेखाभिधा वरा ।
 टीकाशङ्करपक्षेध्वनकलितेन शर्मणा ॥

विषयः ।

शिवपक्षावगाहिनी गीतगोविन्दव्याख्या ॥

Previous notice :—See Gītagovinda.

No. A. शशिलेखा By कृष्णदत्त ॥ Śaśilekhā

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 10 on a page. Letters 54 in a line. Folia 27. 11 × 4½ inches. Appearance, Prose. Complete. Not correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Sureśa Miśra, Saurāṭh, P. O. Madhubari, Darbhanga. A commentary on Gītagovinda of Jayadeva by Kṛṣṇa Datta, explaining every line in Śiva Pakṣa. Worm-eaten. Soiled.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 158. शान्तिशतकम् By शिल्हन् मिश्र ॥ Śāntiśatakam.

Substance :—Character Maithili. White paper. Lines 10 on a page. Letters 72 in a line. Folia 5. 15 × 5 inches. Appearance, fairly old. Verse. Complete. Correct. Date ? Place of deposit. Rāj Library, Darbhanga. A manual of Śāntiśataka (hundred Ślokas on Śānti) by Silhana.

Beginning. ओं नमश्श्रीदुर्गादेव्यै नमः ।

सन्तोषसन्ततिकरं विदुषां कवीनां ।

सांसारिकाश्रतिमदुःखिनाशधीजम् ॥

यत्नेन शान्तिशतकं विदधे विवेकी ।

श्रीसिद्धिननः प्रकृतिसुन्दरशुद्धबुद्धिः ॥१॥

नमस्यामो देवान् ननु हतविधेस्तेपि वशगा ।

द्विधिविन्धरसोऽपि प्रनिनियतकर्मैकफलदः ॥

फलं कर्मायत्तं किममरगणैः किञ्च विधिना ।

नमस्तत्कर्मभ्यां विधिरपि न येभ्यः प्रभवति ॥२॥

End.

अहङ्कारद्ववापि व्रजवृजिनि मोहित्वामिहम् -

रभूमिदर्पाणामहमपसर त्वं पिशुन हे ॥

अये क्रोध स्थानान्तरमपसर त्वञ्च परमे ।

त्रिलोचीनाथोमे सपदि हृदि सेव्यौ हरिसौ ॥१०५॥

आशा नाम नदी रनोरथजला तृष्णातरङ्गाकुला ।

मोहावर्त्तसुदुरतरा प्रजटितप्रोतुङ्गचिन्तातटी ॥

रगप्राहवती वितर्कविहगा धैर्यद्रुमध्वंसिनी ।

तस्याः पारगता विशुद्धमनसो नन्दन्ति योगीश्वराः १०६॥

यदि शान्तौ मनो देयं यदि रक्तिवदे रतिः ।

तदा शिल्हन्मिश्रस्य पादमारभतां धिया ॥*

Colophon. इति शान्तिशतके चतुर्थः परिच्छेदः ॥

समाप्त्येदं शान्तिशतकम् ॥*

विषयः । वैरागयोद्धोधकराः श्लोकाः ।

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 641. Pt. II. p. 152. Pt. III. p. 133. C. S. C. Vol. VI. p. 85., 105. A. C. Pt. I. p. 108. B. M. (1908) p. 642.

(A) शान्तिशतकम् By सिल्हान् ॥ Śāntiśatakam.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 56 in a line. Folia 4. $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fairly old. Verse. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Pandit Śrīnanda Miśra, Kanhauli, P. O. Sakri, Darbhanga. A poetical work on Vairāgya by Silhana.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) शान्तिशतकम् By सिल्हान् ॥ Śāntiśatakam.

Substance :—Character Bengali. Yellow paper. Lines 6 on a page. Letters 62 in a line. Folia 11. $17\frac{1}{2} \times 3\frac{3}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Incorrect. Date, San 1246 Śāla and Śaka 1761. Place of deposit, Pandit Rudrānanda Jhā, Parsarmā, P. O. Parsarmā, Bhagalpur. Worm-eaten. A poetical work by Silhana.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 159. शिशुपालवधम् By माघकवि ॥ Śiśupālavadhām.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 7 on a page. Letters 35 in a line. Folia 191. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1665. Worn out. Place of deposit, Pandit Phuddī Jhā, Awam, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known poem by Māgha.

Colophon. ओं नमो रामकृष्णायाम् ॥

श्रियः पतिः श्रीमति शासितुं जगज्जगन्निवासो वसुदेवसद्गनि ।

वसन्ददर्शयितरन्तमम्बराद्धिरण्यगर्भाङ्गभुवं मुनि हरिः ॥

End. श्रीशब्दरम्यकृतशब्दसमाप्तिलक्ष्यं ।

लक्ष्मीपतेश्चरितकौत्सनग्न चारु ॥

तस्यात्मजः कविषु माघ इति प्रतीतः काव्यं व्यधत्त शिशुपालवधामिधानम् ॥

Colophon. इति शिशुपालवधे महाकाव्ये विंशतिः सर्गः संपूर्णः ।

शकिनेपरसत्तुर्शातकिरयैराभासिते फाल्गुने ॥

पक्षे शीतकराशुशोभिततमे तिथ्या हरस्यालिलत् ।

काव्यं काव्यदिने सतां प्रियतरं विप्रोत्तमः सत्कविः ॥

श्रीशं श्रीभवदत्तकोह्दि दधन्माघाभिधानं मुदा ।

ये धीराः परदोषवादविमुखाः शास्त्रे सयत्नाः सदा ॥

तैरालोचयामिमं ममाभिलिखितं शोध्यं विवेकात्मभिः ।

यच्चित्तेन वसन्ति सज्जनगुणास्तान्वच्मि किं निष्फलं ॥

सर्वे स्वप्रकृतिभजन्ति भुवने सन्तोष्यसन्तो यतः ।

शाके १६६५ समाप्तमेतन्माघाभिधानं क्लृप्तमिति ॥

विषयः ।

सुप्रसिद्ध एव ।

Previous notices :—C. C. Pt. I. p. 656. Pt. II. p. 156, 230. Pt. III. p. 136. R. L. Pt. III. p. 299. C. S. C. Vol. VI. p. 10-3. A. C. Pt. I. p. 122-23. H. P. S. Vol. I. (905) p. 55-75. B. M. (1908) p. 347. C. P. B. p. 521. Des. Vol. XX. No. 11719-22-24.

(A) शिशुपालवधम् By माघकवि ॥ Śiśupālavadhama.

Substance :—Character Maithilī. Brown paper. Lines 8 on a page. Letters 44 in a line. Folia 103. 12 × 4 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Worn out. Torn. Place of deposit, Pandit Yadunandana Thākura, Sarbsima, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known poem by Māgha.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(B) शिशुपालवधम् By माघकवि ॥ Śiśupālavadhama.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 74 in a line. Folia 58. 13 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Correct. Date ? Worn out. Partly worm-eaten. Place of deposit, Pandit Maṇīśvara Jha, Lalaganj, P. O. Jhanjhārpur, Darbhanga. A well-known poem by Māgha.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(C) शिशुपालवधम् By माघकवि ॥ Śiśupālavadhām.

Substance :— Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 56 in a line. Folia 129. 14 × 2 inches. Appearance, old. Verse. Incomplete. Incorrect. Place of deposit, Rāj Library. Date, La. Sam. 472. Worn out. Worm eaten. This Ms. contains only 16 cantos from I to X. It has been composed by Māgha Kavi.

Beginning, विषय :—Same. End, Colophon :—Wanting.

(D) शिशुपालवधम् By माघ ॥ Śiśupālavadhām.

Substance :— Character Maithilī. Palm leaves. Lines 5 on a page. Letters 70 in a line. Folia 119. 17 × 2½ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, Śaka 1565. Place of deposit, Lakṣmī Kānta Jhā, B. A., B. L., Advocate, High Court, Patna and resident of Balia, P. O. Sakri, Darbhanga. Worn out. Slightly damaged. A poetical work by Māgha.

Beginning, End, Colophon, विषय :—Same.

No. 150. शिशुपालवधटिप्पणम् or वल्लभसारटीका ॥

Śiśupālavadhātippaṇam or Vallabhasāratīkā.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 7 on a page. Letters 80 in a line. Folia 17. 17 × 2½ inches. Appearance old. Prose. Complete. Correct. Date, La. Sam. 524 and Śaka 1561. Place of deposit, Babu Pitāmbara Jhā, B. A., B. L., Vakil, High Court, Patna and resident of Koilakh, P. O. Lohat, Darbhanga. Worn out. Worm pierced. Slightly damaged. A short note on the difficult words of Māgha. The name of the commentator is not found in the Ms.

Beginning. ओं नमः शारङ्गिणे ।

अथोक्तस्थे ॥ अटवीरणः रणाटवी । उपमितं व्याघ्रादिभिरितिसमासः ॥ एवमन्यत्नापि ।

अत्र अङ्घ्रिपास्तरवः तएव नृपास्तेषामोषः समूहः तस्य संवर्षाद्धेतोः विभाषा-
गुणोत्थियामिति पञ्चमी । स्पर्द्धा संवर्षः परीममवेच्छेति जयादित्यः ॥

End. सत्त्वं ॥ लब्धा अवक्षयेन पापनाशेन शुद्धिर्यस्मात् सलब्धाक्षयशुद्धि उद्धृतव
श्रीवत्सभूमि समुन्नतवत्ता हरेर्नादी सिंहनादं स्वर्गारोपैः शरैः वभ्रमाकाशं आत-
स्तरिरे व्यासवान् एकः घः संघो येषां तैरेकोधैः निरन्तरैरित्यधैः ।

उदयी जयलक्ष्मीयुक्तः ॥

Beginning. एकेनविंशः सर्गः समाप्तः बल्लभसारटीकायां दुष्करनामा ॥

Post Colophon. प्रतिपञ्चाशत्तुकेषु सिन्धुपक्षशराधिके ।

लक्ष्मणोन्दे महादेवो व्यलिखन्माघटिष्पणम् ॥

शनीं दिने महादेवो रूपर्तुशरसंयुते ।

इ दोरिद्रमुजानेऽसौ सम्मते शकभूपतेः ॥

मन्त्रोयोध इवाधीरः सर्वाङ्गैः संवृत्तरपि ।

चिरं न सहते स्थातुं परेभ्यो भेदशंकया ॥

इति शुभमस्तु ॥

विषयः । माघव्याख्यानम् ॥

No. 161. शिशुपालवधव्याख्या By सुखाधसुभा ॥ Śiśupālavadhavyākhyā.

Substance :—Character Maithili. Dark-white paper. Lines 16 on a page. Letters 58 in a line. Folia 38. 11½ × 5 inches. Appearance, old. Worn out. Letters cannot be read. Place of deposit, Rāj Library, Darbhanga. Date ? Incomplete. Worm pierced. Torn. Generally correct. This Ms. consists of only 6 cantos complete, and one, (7th) incomplete. A commentary on Māgha by Sukhāvasu Jhā. He was a noted grammarian.

Beginning. ओं नमः शम्भवे ॥

जयतो जातं सर्वं जगदिदमशेषं परगुणा -

दपीच्छानाजीवत्यपि विरतिनेतीह निजया ॥

धिया वा यस्य प्रतिहतिभृता सुस्थिरतया ।

तमीशानं बन्दे नक्षजलदवृन्दद्युतिमिदं ॥

सृजति जगदशेषं पाति संसारमेत -

क्षयति जयति रक्तश्वेतकृष्णैर्गुणैर्यैः ।

अविदितमहिमाभि ... मनोऽजस्त्रयीभिः ॥

श्रियः पतिरिति ॥

End of Ms. अनुवनमिति ॥

अपरः असितध्रुवः श्यामभ्रकुट्याः अनु पश्चात् ययौ जगाम कीदृशः उरसि
वत्ससि सरसि दामपादलेखाप्रतिमताया सार्द्रियावकरञ्जनचरणविन्यासाकारतया
ऽसंशयानः संशयमबुर्वाणः कीदृश्याः ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । शिशुपालवधटीका ।

No. 162. शिष्यतापिणी By चूडामणि ॥ Śiṣyatoṣiṇī.

Substance :—Character Maithilī. White paper. Lines 11 on a page. Letters 38 in a line. Folia 52. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Incorrect. Date ?. Place of deposit. Babu Matikānta Jhā, Ekmā, P. O. Supaul, Bhagalpur. Damaged. A commentary on Kumārasambhava of Kālidāsa by Chūḍamaṇi. End, wanting. * At the end of I canto :—
इति सुरगणप्रामीण श्रीरघुपतिविरचितायां व्याख्यानुधायां प्रथमः सर्गः । In the invocation Chūḍamaṇi is mentioned as the commentator.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा शिवं सस्वानितार्थं कायं ।

दायं शिवानां शिवमीक्षितानाम् ॥

बालप्रबोधाय मितं कुमारैः ।

चूडामणिष्टिप्पणकंकरोति ॥

अस्तीत्यादि उत्तरस्यान्दिशि सनगाधिराजोस्ति इह स इत्याहार्य्यं अग्रे यच्छब्द-
प्रयोगात् । यत्तदोर्नित्यामिसम्बन्धात् अस्ति आसीत् भविष्यतीति कालसामान्ये
लङ्ङक्ष्य इति लट् नगानामधिराजो नगधिराज इति राजाहःसखिभ्यश्च
सभासान्तः etc.

End of Ms. चतुष्केति कोनाम् परोहि शत्रुरपि अथवा परोप्यन्यापि को नाम परेतभूमिषु
तव पादयोः । पदानि पदवीरनुसंरयते ऽनुज्ञास्यति ! कीदृशानि । अलक्तकाङ्गानि
यावकचिद्धानि कीदृशयोः चतुष्कपुष्पप्रकरावकीर्णयोः चतुष्कंगूहविशेषः अथवा
पिष्टकरचितं शङ्खपद्मादिकं चौक इतिलोकप्रासीद्धिः ।

तत्रयेपुष्पप्रकाराः पुष्पसमूहास्तेषु त्रिकीर्णयोर्विहितयोः ॥

Colophon :—Wanting.

विषयः । कुमारसम्भवव्याख्या ॥

No. 163. श्रीकृष्णपदाङ्गदूतः By श्रीकृष्णसार्वभौम ॥
Śrīkṛṣṇapadaṅgadūtah.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 9 on a page. Letters 44 in a line. Folia 5. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Appearance, old. Verse. Complete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Vāsudeva Jhā, Chanaur, P. O. Manigāchī, Darbhanga. A hand-book of poetical work on the praise of Śrī-Kṛṣṇa, by Śrī Kṛṣṇa Śārvabhauma. Worn out on the margin. Torn.

Beginning. ओं श्रीकृष्णाय नमः ॥

गोपीभर्तुर्विरहविधुरा काचिदिन्दीवरादी ।
उन्मत्तेव स्खलितकवरी निश्वसन्ती विशालं ॥
अत्रैवास्ते मुररिपुरेति भ्रान्तिदृती सहाया ।
त्यक्त्वा गेहं भट्टेति यमुनामञ्जुकुञ्जं जगाम ॥१॥
अप्राप्यैव व्रजपतिमुतं तत्र कालं कियन्तं ।
मूञ्छाप्रियाणप्रियतमसखीसंगता सङ्गमय्य ॥
तस्योपान्ते कुलिशकमलस्पन्दनाङ्गादियुक्तम् ।
पद्माकरं मुरहरपदभारुचिह्नददर्श ॥२॥

End. शाके सायकवेदषोडशमिते श्रीकृष्णशार्भर्षय -
ज्ञानन्दप्रदनन्दनन्दनपदद्वन्द्वारविद् हृदि ॥
चक्रे कृष्णपदाङ्गदूतमखिलप्रीतिप्रदं शृण्वतां ।
धीरं श्रीरघुरामायनृपतेराज्ञां गृहीत्वा दरात् ॥

Colophon. इति श्रीश्रीकृष्णसार्वभौमभरामार्थ विरचित श्रीकृष्णपदाङ्गदूतः समाप्तः ॥०॥०॥०॥
विषयः । कृष्णचरित्रवर्णनम् ॥

Previous notice :—C. C. Pt. I. p. 121. C. S. C. Vol. VI. p. 41.

No. 164. श्रीकृष्णपदाङ्गदूतव्याख्या By राधामोहन ॥
Śrīkṛṣṇapadaṅgadūtavyākhyā.

Substance :—Character Bengali. White paper. Lines 10 on a page. Letters 46 in a line. Folia 15. $11\frac{1}{2} \times 41\frac{1}{2}$ inches. Appearance, old. Prose. Incomplete. Correct. Date, wanting. Place of deposit, Vāsudeva Miśra, Chanaur, P. O. Manigāchhī.

Darbhangā. A commentary ou Padāṅgadūta of Śrīkr̥ṣṇa by Rādhāmohana. Worn out. Soiled.

Beginning. ओं श्रीकृष्णाय नमः ॥

पदाङ्गदूतस्य टीका लिख्यते ।

श्रीराधाकृष्णः ॥

नत्वा कृष्णपदाम्भोजं राघामोहनशर्मणा ।

पदाङ्गदूतविवृतिः कियते परमादरात् ॥

श्रीकृष्णे मथुरां गतवति तद्विरहोन्मथितचित्ततया कथञ्चिदपि गृहे स्थातुमशक्नुवाना प्रेमजडस्य कृष्णस्य मथुरायाः समसम्भवि सम्भवि च कुत्रचिदत्रैव रहसि मम स्थानं-
कयाचिद्वर्जनया वशीकृतस्य तस्य किम्वा मादृशां प्रेमपरिचयार्थं संकोचालम्बन-
मिति विचिन्तयन्ती निखिलवृन्दापरिक्रमणाय कृतोत्थाना श्रीमती राधा
प्रागाचलितकुञ्जविलासविश्रमावगतगोविन्दमनोरथोपरिचितकुञ्जावस्थानश्रमेण त्वरया
कुञ्जजगामेत्याह गोपीमर्तुरिति ॥

End of Ms. गमनं निश्चित्य किञ्चिद्रहस्यसन्देशमाह वक्तव्यञ्चेति यदा निजनेस्थोपकुन्दस्तदास्फुटं
यथास्यात्तथा इति वक्तव्यं किमित्यत आह श्रीपतेः श्रीः शोभा तत्पतेः परमसुन्दर
इति यावत् लक्ष्मीपतेरिति वा कथं वृन्दा रहसि न स्मरति ।

किम्भूतं मञ्जुकुञ्जं मञ्जूनि मनोहराणि कुञ्जानि यस्मिन् तत् ॥

पुनः किम्भूतं त्वत्पदाब्जैरङ्कितं चिह्नितं किम्भूतैरतिमु ।

Colophon. नास्ति ॥

विषयः । कृष्णपदाङ्गदूतव्याख्या ॥

No. 165. श्रीहस्तमुक्तावली By शुभङ्कराङ्कुर ॥ Śrīhastamuktāvalī.

Substance :—Character Maithilī. Palm leaves. Lines 4 on a page. Letters 69 in a line. Folia 37. 16 x 2 inches. Appearance, old. Incomplete. Incorrect. Date, wanting. Place of deposit, M. M. Pandit Paramēśvara Jhā, Tarauni, P.O. Sakri, Darbhanga. A manual of miscellaneous āchāras. Worn out. Copied from the original.

Beginning. नमो गजाजानये ॥

गौरि त्वं किमु वेत्ति हस्तकरसं का वेत्ति नो यद्यहं ।

चेदेवं भयं तर्हि किं हृदि कृतौ हस्तो न पशौ स्तनौ ॥

भूयोन्यवहु ? कर्त्तरीमुखयुगाश्लेषेण किंस्यादिति ।
 स्मेरा नम्रमुखी हसन् गिरिसुतां चुम्बन्मृडः पातु वः ॥
 घीवन्धुर्गुणसिन्धुदुर्द्धरतरो गाढावगाढस्फुर -
 ज्ज्योतिर्नाटकसाटकोतिविकसत्संगीतविद्योद्धवः ॥
 तर्काम्भोधिकंलानिधिर्विमलतान्यङ्गीतमुक्तावली -
 सम्मोदाय शुभङ्करो वितनुते श्रीहस्तमुक्तावलीम् ॥
 सद्वर्णोज्ज्वलरूपिणी गुणयुतापत्रातिचित्रायिता ।
 नानाभावरसान्विता रतिकरी सीमन्तिनी रागिता ॥
 उन्मीलन्मृदुचारुवन्धरचनालङ्कारकेलिस्थली ।
 ठाश्लेषमियं तनोतु सुधियां श्रीहस्तमुक्तावली ॥
 ५। देवुधेरचिरादिलिप्यते लिखितहस्तकबोधसुधारसः ।
 ननु तदा रसिकाः शशिसन्निभामभिसरन्तु शुभङ्करभारतीम् ॥
 अतुष्टपूछन्दसा वद्धा सन्देहो द्रुतबोधकृत् ।
 हस्तकस्यापि विषयस्यानयोलक्षणस्यच ॥
 हस्तकस्तु पताकादिर्विषयो भुवनादिकम् ।
 अनयोलक्षणं तत्तु वाच्यं चिन्हं यदेतयाः ॥
 कर्तव्यो विषयोद्देशः सप्तम्यन्तपदान्वितः ।
 नियमस्थापितोऽप्येष तथान्यच्च नियम्यते ॥
 यस्य यल्लक्षणं वाच्यं पदान्ते भेदबोधकः ।
 रेखाद्वयान्तर्विश्रान्तः श्रीशब्देविनियुज्यते ॥
 आलस्यादप्रभाहुल्यात् श्रीशब्दोऽयैर्न लिख्यते ।
 श्रीशब्दस्तांल्यजेदेव मर्यादालङ्घनोद्यतान् ॥
 दक्षिणेनैव हस्तेन पुंसामभिनयोभवेत् ।
 वामेन प्रायशः स्त्रीणामिति रीतिः पुरातनी ॥
 प्रथमे हस्तकोद्देशः पश्चात्तल्लक्षणक्रिया ।
 अथ तद्विषयोऽल्लेखस्ततो विषयलक्षणम् ॥
 इत्थं चतुर्थोऽग्रन्थे परिपाटी स्फुटायते ।
 End o Ms. नद्यादयो लेपनान्ता यथास्थानं यथाकृतिः ।
 यथाभावं यथाशोभमूहनीयो विचक्षणैः ॥
 अनाभिममध्यमिमां तले लग्ना वदा नवेत् ।

तदावद्वे चैव मृगशीर्षः प्रकाशितः ।

मृगशीर्षमिगडलाय न वर्तमानपुरोगतः ॥

विख्यातइत्यादि ।

तत्रागान्मृगशीर्षइत्यपि क्वरो हर्षप्रकर्षाकरः ॥

Colophon. श्रीचङ्गामणिः स्वार्थमलिखत्पुस्तकमिदम् ॥

विषयः । हस्तामिनदादिनिरूपणम् ॥

Previous notice :—H. P. S. Vol. I. (1905).

No. 166. श्लोकपञ्चाशिका By चौरकवि ॥ Ślokapañchāśikā.

Substance :—Character Maithilī. Yellow paper. Lines 12 to 15 on a page. Letters 48 in a line. Folia 10 $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Appearance, fair. Verse and prose. Complete. Incorrect. Date? Place of deposit, Pandit Pañchānana Jhā, P. O. Sukpur, Bbagalpur. A commentary on Ślokapañchāśikā of Chaura poet. The name of the commentator is not found in the Ms. Slightly damaged.

Beginning. कश्चिचौरनामा कविः वञ्चितप्रथमधौत्रनाञ्चलस्थितशोभोत्कर्षवत्या कयाचित्राग्रपुत्र्यः—

सह संसारसुखमनुभवन्न किञ्चिद्वलोकयत् ।

तस्याराजपुत्र्या बहुतरदिवसोचितसन्मुखविकारमुपलभ्य दुर्गनजनैः प्रकथितमन्मथ-

विकारे सति नृपाज्ञया दण्डनाय कृपुरुषैर्वन्धनाय न यमानश्चौरः पूर्वानुभूतमुखस्मृति-

मभिनयन् अयापीत्यादि पञ्चाशद्विः श्लोकैस्तस्या गुणवर्णनं कृतवान् ।

अद्यापि बन्धनभूमिं नीयमानेपि तां राजपुत्रीं चिन्तयामि ॥

End. अपरदृष्टान्तमाह ।

अम्भोनिधिः समुद्रः वाड्वाग्निं वाडवक्ष्यमग्निं अद्यापि एतद्विसर्पर्यन्तमवहति धारयति

वधंभूतं दुःसहं सोढुमशक्यं सोद्यापि तं रक्षति अतः युष्माभिरपि यदङ्गीकृतमस्ति

तद्वधूं तावत्तरिपालनीयमिति वञ्चुरारायः ॥६०॥

Colophon. Wanting.

विषयः । श्लोकपञ्चाशिकाटीका ॥

Previous notice :—See Vidyāsundara.

Kāvyaṃ (Poems)

INDEX OF WORKS.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	Nos.
Anyopadeśaśatakam	Madhusūdana		
	Upādhyāya	3.	3.
Amaranāthaśatakam	M. M Kṛṣṇasimha	7	8.
	Thakkura		
Amaruśatakam	Amaru	8,9.	9,A-C
	Its commentaries:—		
Amaruśataka- vyākhyā	Kalādhara.	9.	10.
Amaruśataka- vyākhyā	Nandana	10.	11,A.
Amaruśataka- vyākhyā	Jñānānanda	11,12.	12.
Amaruśataka- vyākhyā	Vidyākara Miśra	12-14.	13,A-C
Amaruśataka- vyākhyā	Anonymous	14.	14.
Āryāṣaṭaśatī	Govardhana	14,15.	15 A.
	Its commentary:—		
Āryāṣaṭaśati- vyākhyā	Sachala Miśra	15-17.	16,A B.
Uddhavasandehaḥ	Rūpagosvāmin	18.	17.
Upadeśasamuchchayaḥ	Sonaphūlopādhyāya	18,19.	18,A.
R̥tavarṇanam	Viśvambhara	19	19.
R̥tusamhāraḥ	Kālidāsa	20,21.	20,A.
Kāśīgīta-kāvyaṃ	Chandradatta Jhā	22.	22.
Kirātārjunīyam	Bhāravi	23-25	23,A F.
	Its commentaries:—		
Kirātārjunīyaṭippa- ṇakam	Śubha Kanṭha	25.	24.
Kirātārjunīya- vyākhyā	Mahādeva	26.	25.
Kumārasambhavam	Kālidāsa	27.	26,A,B

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	NOS.
Its commentaries:—			
Kumārasambhavaṭṭi- ppaṇī	Anonymous	28,	27.
Kumārasambhava- vyākhyā	Navanītarāma	29.	28.
Kumārasambhava- vyākhyā	Ballabhadeva	30.	29.
Kumārasambhava- vyākhyā	Mallinātha	30.	30.
Sudhā	Raghupati	31,32.	31,A.
Śiṣyatoṣiṇī	Chūḍāmaṇi	168.	162
Kṛṣṇāhnikakaumudī	Vilvamaṅgala	34.	33.
Khaṇḍavalākulodbhava- rājavarṇanam	Chhoṭī Jhā	35.	34.
Gajaprasāsaṁsā	Śārṅgadhara	36.	35.
Gāthāsaptasatī	Śālivāhana	37.	36
Its commentary:—			
Gāthāsaptasati- vyākhyā	Pītāmbara	37.	37
Gitagopīpatih	Kṛṣṇadatta	38.	38.
Gitagovindah	Jayadeva	39,44.	39,A-L.
Its commentaries:—			
Gitagovindavyākhyā	Kṛṣṇadatta	46-47.	42, A.
Gitagovindavyākhyā	Śaṅkara Miśra	48	43.
Gitagovindavyākhyā	Nārāyaṇa Bhaṭṭa	49	44.
Gitagovindavyākhyā	Anonymous	50.	45,A,P
Gitagovindavyākhyā	Anonymous	51.	46.
Bālabodhinī	Chaitanyadāsa	44,97.	40,94.
Dīpikā	Jagaddhara	45,62.	41, A.
		121 62.	118.
Śaṣīlekḥā	Kṛṣṇadatta	161.	157.
Gitagaurīpatih	Bhānudatta	51.	47.
Gītaśaṅkaraḥ	Hirakavi	52.	48.
Gītaśaṅkaraḥ	Bhīṣma M...	53.	49.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	Nos
Gūḍhālaṅkāraḥ	Anonymous	55.	51
Gopīballabhaḥ	Narapati	55	52.
Ghaṭakarparakāvyaṃ	Ghaṭakarpa	57.	54A.
Its commentaries:--			
Ghaṭakarparakāvya- vyākhyā	Anonymous	59.	55.
Ghaṭakarpavavyā- khyā	Vādindra	59.	56.
Chaurapañcāśikā	Chaurakavi	62.	59.
Its commentary: .			
Ślokapañcāśikāṭīkā	Anonymous	172.	165
Nalodayaḥ	Kālidāsa	66,67.	63,A,B.
Its Commentaries :			
Nalodayavyākhyā	Prajñākara Miśra	68,69.	64, A.
Ratnamañjarī	Sukhāvasu Jhā	120.	116.
Nitiśatakam	Bhartṛhari	69.	65.
Naiṣadhiyacharitam	Śriharṣa	70-72.	67 A-E.
Its commentaries :—			
Gūḍhapadavivṛttiḥ	Bhagadatta	54.	50.
Naiṣadhiyacharita- prasaṅgaḥ	Nārāyaṇa	72.	68
Sāravikāsinī	Narasimha	73.	69.
Naiṣadhiyacharita- vyākhyā	Śrīnātha	74.	70, A.
Padāṅgadūtaḥ	Kṛṣṇasārvabhauma	8,169.	73, 163.
Its commentaries :—			
Padāṅgadūtavyākhyā	Anonymous	78,	74.
Padāṅgadūtavyākhyā	Rādhāmohana- gosvāmīn	79,169.	75, 164.
Padyāmṛtasarovaraḥ	Lakṣmaṇa	80	76.
Puṣpabāṇavilāsaḥ	Kālidāsa	81.	79
Premāmṛtam	Chaitanya	95.	92.
Britishavijayam	Rājanātha Miśra	98.	95.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	NOS.
Bhaktiratnāvalī	Jayakṛṣṇa	99.	96.
Bhaktilatā	Mahīdhara	100	97.
Bhaṭṭikāvyaṃ	Bhaṭṭi	101,102.	98,A B
Its commentary : -			
Bhaṭṭirūpaprakāśaḥ	Śrīnātha	103	99.
Bharṭṛhariś itakam	Bharṭṛhari	104.	101.
Bhāvaśatakam	Nāgarāja	105.	102.
Bhāminīvīlāsah	Jagannātha	106,107,	103,A-C.
Bhairavodayakāvyaṃ	Veṇīdāsa	107.	104.
Meghadūtam	Kālidāsa	113,114.	109,A-C.
Its commentaries :—			
Anvayabodhinī	Anonymous	4.	4.
Meghadūtadyotanikā	Divākara	114.	110.
Meghadūtavyākhyā	Sthiradeva	115.	111.
Meghadūtavyākhyā	Mallinātha	116.	112.
Meghadūtavyākhyā	Bharatamallika	117.	113.
Raghuvamśam	Kālidāsa	118.	114.
Its commentaries :—			
Anvayalāpikā	Kṛṣṇapati	4.	5.
Raghuvamśaprakāśaḥ	Śāśidhara	119.	115.
Rākṣasakāvyaṃ	Vararuchi	122,123.	119, A.
Its commentary :—			
Rākṣasakāvyaṃvyākhyā	Anonymous	123.	120.
Rāghavapaṇḍavīyam	Kavirājapaṇḍita	124.	121.
Rāghavasīmha-kīrti	Narapati	125.	122.
Śatakam			
Rādhāvinodah	Rāmachandra	125.	123.
Its commentaries :—			
Rādhāvinodavyākhyā	Vidyākara Miśra	126-129.	124,A-F.
Rādhāvinodavyākhyā	Anonymous	129.	125.
Rāmakṛṣṇakāvyaṃ	Sūrya Daivajña	129.	126.
Its commentaries :—			
Rāmakṛṣṇakāvya- vyākhyā	Anonymous	130.	127.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES	Nos.
Rāmakṛṣṇakāvya- vyākhyā	Rūpanātha	131.	128.
Rāsavihāraḥ	Mādhava	134.	131.
Vāgbhūṣaṇam	Rāmachandra	135.	132.
Vātāhvānam	Durgādatta	136-138.	134, A-C.
Vidagdhamukhamāṇ- ḍanam	Dharmadāsa	144, 145.	140, A-D.

Its commentaries :—

Vidagdhamukha- maṇḍanakāśikā	Vidyākara	146.	141.
Vidagdhamukhamāṇ- ḍanadīpikā	Duryodhana	146.	142, A.
Vidagdhamukha- maṇḍanapañjikā	Kokkaṭa	147.	143.
Vidagdhamukha- maṇḍanaprakāśaḥ	Naraharibhaṭṭa	148.	144.
Vidvanmanoharā	Tārāchandra	150.	147.
Vidagdhamukha- maṇḍanavyākhyā	Anonymous	149	145.
Vidyāsundaram	Anonymous	149.	146.
Vidvanmodataraṅgiṇī	Chirañjīva	151.	148.
Vilomakāvyaṃ	Duḥkhabhañjana	158.	153.
Vairāgyasatakam	Bhartrhari	160.	156.
Śānti Satakam	Silhana Miśra	163.	158.
Śisupālavadhāṃ	Māgha Kavi	164 166.	159, A-D

Its commentaries :—

Tattvakaumudī	Bhavadatta	64 65.	61, A, B.
Ballabhoddhāra- vyākhyā	Anonymous	96.	93.
Śisupālavadhātīp- paṇam	Anonymous	166.	160.
Śisupālavadhā- vyākhyā	Sukhāvasu Jhā	167	161.

Kāvyaṃ (Poems.)

INDEX OF AUTHORS.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	NOS.
Anonymous	Anvayabodhinī	4.	4.
	Amaruśatakavyākhyā	14.	14.
	Kumārasambhava- tippaṇī	28.	27
	Gītagovindavyākhyā	50.	45,A,B.
	Do	51.	45.
	Gūdhālaṅkāraḥ	55.	51.
	Ghaṭakarparavyākhyā	59.	55.
	Padmāgadūtavyākhyā	78.	74.
	Ballabhoddhāravyākhyā	96.	93.
	Ratnamañjarī	120.	116.
	Rāksasakāvya- vyākhyā	123.	120.
	Rādhāvinodavyākhyā	129.	125.
	Rāmakṛṣṇakāvya- vyākhyā	130.	127.
	Vidagdhamukha- maṇḍanam	143.	139
	Vidagdhamukha- maṇḍanavyākhyā	149.	145.
	Vidyāsundaram	149.	146.
	Śiśupālavadha- tippaṇam	156.	160.
	Ślokapañchaśikāṭikā	172.	166.
Amaru	Amaru Śatakam	8,9.	9,A-C.
Kalādhara	Amaruśatakavyākhyā	9.	10
Kavirāja Paṇḍita	Rāghava-Paṇḍaviyam	124.	121
Kālidāsa	Rtusambhāraḥ	20,21.	20,A.
	Kumārasambhavam	27.	25,A,B.
	Nalodayaḥ	56,57.	63,A,B.
	Puṣpabāṇavilāsaḥ	81.	79.
	Meghadūtam	113,114.	109,A-C
	Raghuvamśam	118.	114.
Kṛṣṇadatta	Gītagopīpatih	38.	38.
	Gītagovindavyākhyā	46,47.	42,A.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	Nos.
	Śaṣilekhā	161.	157.
Kṛṣṇapati	Anvaya-lāpikā	4.	5.
Kṛṣṇasārvabhauma	Padāṅgadūtaḥ	8,169.	73,163.
Kṛṣṇasīmha Thākura	Amaranāthaśatakam	7.	8.
Kokkata	Vidagdhamukha- maṇḍanapañjikā	147	143.
Govardhana	Āryāsaptasatī	14,15.	15,A.
Ghaṭakarpara	Ghaṭakarparakāvyaṃ	57.	54,A.
Chandradatta	Kāśīgītakāvyaṃ	22	22.
Chirañjīva	Vidvanmodataraṅgiṇī	151.	148.
Chūdāmaṇi	Śiṣyatoṣiṇī	168.	162.
Chaitanya	Bālabodhini	44,97.	40,94.
	Premāmṛtam	95.	92.
Chaurakavi	Chaurapañchāśikā	62.	59.
Chhotī Jhā	Khaṇḍavalakulodbha- varājavarṇanam	35.	34.
Jagaddhara	Dīpikā	45,62, 121.	41,62, 118.
Jagannātha	Bhāminivilāsaḥ	106,107.	103.
Jayakṛṣṇa	Bhaktiratnāvalī	99.	96.
Jayadeva	Gītagovindaḥ	39,44.	39,A-L.
Jñānānanda	Amaruśatakavyākhyā	11,12.	12,
Tārāchandra	Vidvanmanohara	150.	147.
Divākara	Meghadūtadyotanikā	114.	110.
Durgādatta	Vāstāhvaṇam	130-138.	134,A-C
Duryodhana	Vidagdhamukha- maṇḍanadīpikā	146	142,A.
Duḥkhabhañjana	Vilomakāvyaṃ	158.	153.
Dharmadāsa	Vidagdhamukha- maṇḍanam	144,145.	140 A-D
Nandaṇa	Amaruśatakavyākhyā	10.	11,A.
Narapati	Gopīballabha	55.	52.
	Rāghavasimbakīrti- śatakam	125.	122.
Navanītarāma	Kumārasambhava- vyākhyā	29.	28,
Narasimha	—ravikāśinī	73.	69.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	Nos.
Naraharibhaṭṭa	Vidagdhamukha maṇḍanaprakāśaḥ	148.	144.
Nāgarāja	Bhāvasatakam	105.	102.
Nārāyaṇabhaṭṭa	Gītagovindavyākhyā Naiṣadhiyacharita- prakāśaḥ	49. 72.	44. 68.
Pitāmbara	Gāthāsaptasatīvyākhyā	37.	37.
Prajñākara Miśra	Nalodayavyākhyā	68,69.	64,A.
Ballabhadeva	Kumārasambhavavyākhyā	30	29.
Bhagadatta	Gūḍhapadavivṛttiḥ	54.	50.
Bhaṭṭi	Bhaṭṭikāvyaṃ	101,2.	98,A,B.
Bharatamallika	Meghadūtavavyākhyā	117.	113.
Bhartṛhari	Nītisatakam Bhartṛharisatakam Vairāgyasatakam	69. 104. 160.	65. 101. 156.
Bhavadatta	Tattvakaumudī	64,65.	61,A,B.
Bhānudatta	Gītagaurīpatiḥ	51.	47.
Bhāravi	Kirātārjunīyam	23-25.	23,A-F
Bhīṣma Miśra	Gītaśaṅkaraḥ	53.	49.
Madhusūdana	Anyopadeśasatakam	3.	3.
Mallinātha	Kumārasambhavavyākhyā Meghadūtavavyākhyā	30. 116.	30. 112.
Mahādeva	Kirātārjunīyavyākhyā	26.	25.
Mahīdhara	Bhaktīlata	100.	97.
Māgha Kavi	Śiśupālavadham	164-166.	159,A-D.
Mādhava	Rasavichāraḥ	134.	131.
Raghupati	Sudhā	1,32.	31,A.
Rājanātha	Britishavijayam	98.	95.
Rādhāmohana	Padāṅgadūtavavyākhyā	79,169.	75,164.
Gosvāmin			
Rāmachandra	Rādhāvinodaḥ Vāgbhūṣaṇam	125. 135	123. 132
Rūpagosvā in	Uddhavasandehaḥ	18.	17

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	Nos.
Rūpa Nātha	Rāmākṛṣṇakāvya- vyākhyā	131.	128.
Lakṣmaṇa	Padyāmṛta Sarovarāḥ	80.	76.
Vararuchi	Rākṣasakāvyaṃ	122,123.	119.
Vāḍindra	Ghaṭakarparavyākhyā	59.	56.
Vidyākara Miśra	Amarasatakavyākhyā	12-14.	14.
	Rādhāvinodavyākhyā	126-129.	124, A-F
	Vidagdhamukha- maṇḍanakāśikā	146.	141.
Vilvamaṅgala	Kṛṣṇāhnikakaumudī	34.	33.
Viśvambhara	Ṛtunarṇanam	19	19.
Veṇīśa	Bhairavodayakāvyaṃ	107.	104.
Śaṅkara Miśra	Gitagovindavyākhyā	48.	43.
Śāśidhara	Raghuvamśaprakāśaḥ	119.	115.
Śārngadhara	Gajaprasāmsā	36.	35.
Śālivāhana	Gāthāsaptasatī	37.	36.
Śubhakaṇṭha	Kirātārjunīyaṭippaṇa- kam	25.	24.
Śrinātha	Naiṣadhiyacharitavyā- khyā	74.	70, A.
	Bhaṭṭirūpa prakāśaḥ	103,	99.
Śrīharṣa	Naiṣadhiyacharitam	70-72.	67, A E.
Sachala Miśra	Aryāsaptasatīvyākhyā	15.	16, A, B.
Silhaṇa Miśra	Śāntisatakam	163.	158
Sthiradeva	Meghadūtavyākhyā	115.	111.
Sukhāvasu Jha	Śisupālavadhavyākhyā	167.	161.
Sūryadaivajña	Rāmākṛṣṇakāvyaṃ	129.	126.
Sonaphūlopādhyāya	Upadeśasamuch- chayaḥ	18,19.	18.
Hirakavi	Gītaśaṅkaraḥ	52.	49.

Nāṭakam (Drama.)

INDEX OF WORKS.

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	Nos.
Anargharāghavam	Murāri	1.	1.
	Its commentary :—		
Anargharāghava- vyākhyā	Chhatrakara	2.	2.
Abhijñānaśakuntalam	Kāli Dāsa	5,6.	6, A.
	Its commentrary :—		
Arthadyotanikā	Rāghava Bhaṭṭa	6.	7.
Kuvalayāsviyam	Kṛṣṇadatta	33.	32.
Gaurīdigambara- prahasanam	Śaṅkara Miśra	56.	53 A.
Chandakausikanāṭakam	Kṣemīśvara	60.	57.
Jayaratnākaram	Śaktiballabha Bhaṭṭaśārya	63.	60.
Prabodhachandro- dayam	Kṛṣṇa Miśra	84-86.	81, A-C.
	Its commentaries :—		
Prabodhachandro- dayaprakāśaḥ	Dikṣitarāma	86.	82.
Prabodhachandro- dayavyākhyā	Ruchikara	87.	83.
Prabhāvatipariṇaya- nāṭakam	Harihara Upādhyāya	83.	84.
Bhartṛharinirvedaḥ	Do.	103.	100.
Mahānāṭakam	Hanumān	110, 111.	106, A, B.
Mālatīmādhavam	Bhavabhūti	111.	107.
	Its commentary :—		
Mālatīmādhava- vyākhyā	Jagaddhara	112.	108.
Ratnāvalī	Śrīhaṣa	120.	117.
Rāmacharitravarṇanam	Hanumān	133.	130.
Vikramorvaśī	Kāli Dāsa	142.	138.
Venīsaṁhāraḥ	Bhaṭṭanārāyaṇa	158.	154.

Champū.

INDEX OF WORKS

WORKS.	AUTHORS.	PAGES.	Nos.
Chamṭīkāvyaṃ	Keśava Bhaṭṭa	61.	58.
Ḍhosalāchamṭī.	Venkaṭa Bhaṭṭa	108.	105.

Gadyakāvyaṃ.

Kādambarī	Bāṇa	21.	21.
Vāsavadattā	Subandhu	138.	135.

Its commentaries :—

Vāsavadattāvyākhyā	Jagaddhara	139-141.	136, A-D.
Laghupañjikā	Śṛṅgāra Gupta	141.	137.
Vetālapañchavimśatiḥ	Śivadāsa	159.	155

Miscellaneous :—

Patrakaumudī	Vararuchi	75.	71
Patrakaumudī	Do.	76.	72 A.C.
Puṣpamālā	Rudradhara	80.	78 A.
Puṣpādhyāyaḥ	Śaṅkara Miśra	82.	80.
Prasastāvalī	Ratnapāṇi	88	85.
Prasastāvalī	Anonymous	89.	86.
Prasastāvalī	Anonymous	90.	87.
Prasastiprakāśikā	Bālakṛṣṇa Tripāṭhi	91-92.	88, A, B.
Prasastimañjarī	Anonymous	92.	89.
Prasastimālā	Anonymous	93.	90.
Do.	Anonymous	94.	91.
Rāmagītāvṛttiḥ	Mahīdhara	132.	129.
vātāhvānam	Chandrakavi	135.	133.
Virudāvalī	Chandradatta Jhā	153.	149.

Its commentary :—

Virudāvalīvyākhyā	Chandradatta Jhā	156.	151.
Virudāvalī	Raghudeva	154, 155.	150, A-D

Its commentary :

Virudāvalīvyākhyā	Kṛṣṇadatta	156, 157.	152, A.
Śiṣṭastamuktāvalī	Śubhaṅkara	170.	165.

Nāṭakam (Drama,)

INDEX OF AUTHORS.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	Nos.
Kālidāsa	Abhijñānaśākuntalam	5,6.	6,A.
	Vikramorvaśī	142.	138.
Kṛṣṇadatta	Kuvalayaśśvīyam	33.	32.
Kṛṣṇa Miśra	Prabodhachandro- yam	84-36.	81,A-C.
Kṣemiṣvara	Chandakaśika- nāṭakam	60.	57.
Chhatrakara	Anargharāghava- vyākhyā	2.	2
Jagaddhara	Mālatīmādhava- vyākhyā	112.	108.
Dikṣitarāma	Prabodhachandro- dayaprakāśaḥ	86	32.
Nārāyaṇa Bhaṭṭa	Veṇīśamhāraḥ	158.	154.
Murāri	Anargharāghavam	1.	1.
Rāghava Bhaṭṭa	Arthadyotanikā	6.	7.
Ruchikara	Prabodhachandro- dayavyākhyā	87.	83.
Bhavabhūti	Mālatīmādhavam	111.	107.
Śaktiballabha			
Bhaṭṭaśārya	Jayaratnākaram	63.	60.
Śaṅkara Miśra	Gaurīdigambara- prahasanam	56.	53
Śrīharṣa	Ratnāvalī	120.	117.
Hanumān	Mahānāṭakam	110,111.	106, A,B.
	Do.	133.	130.
Hariharopādhyāya	Prabhāvatīpariṇaya- nāṭakam	88.	84.
	Bhartṛharinīrvedam	103.	100.
	Champu.		
Keśava Bhaṭṭa	Champūkāvyaṃ	61	58.
Veṅkaṭa Bhaṭṭa	Bhosalāchampu	108.	105.

Gadyakāvyaṃ.

AUTHORS.	WORKS.	PAGES.	NOS.
Bāṇa	Kādambarī	21.	21.
Subandhu	Vāsavadattā	138.	135.
Jagaddhara	Vāsavadattāvyākhyā	139-141.	136.
Śrīngāra Gupta	Laghupañjikā	141.	137.
Śivadāsa	Vetālapañchavimśatiḥ	159.	155.

Miscellaneous.

Anonymous :—	Prasastāvalī	89.	86.
	Do.	90.	87
	Prasastimañjarī	92.	89.
	Prasastimālā	93.	90
	Do.	94.	91.
Kṛṣṇadatta	Virudāvalīvyākhyā	156-7.	152
Chandra Kavi	Vātāhvānam	135.	133.
Chandradatta	Virudāvalī	153.	149.
	Virudāvalīvyākhyā	156.	151.
Bālakṛṣṇa	Prasastiprakāśikā	91-92.	88 A.B.
Mahidhara	Rāmagītāvṛttiḥ	132	129.
Raghudeva	Virudāvalī	154-155.	150A.D.
Ratnapāṇi	Prasastāvalī	88.	85.
Rudradhara	Puṣpamālā	80.	78 A.
Vararuchi	Patrakaumudī	75-76.	71-72A C
Śaṅkara Miśra	Puṣpādhyāyaḥ	82.	80.
Śubhaṅkara	Śrībhastamuktāvalī	170.	165.

